

การพัฒนาทักษะการแสดงเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา
พ.ศ. 2560

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

วิทยานิพนธ์

เรื่อง

การพัฒนาทักษะการแสดงเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้

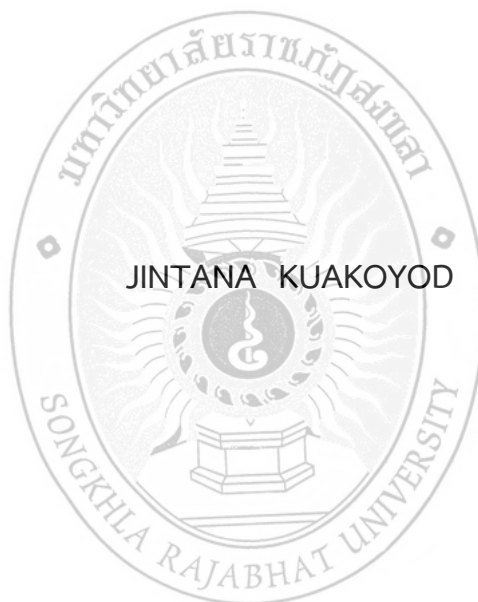
วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

พ.ศ. 2560

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

THESIS

A DEVELOPMENT OF CREATIVE ACTING SKILL USING THE LEARNING
ACTIVITY PACKAGE OF PRATHOMSUKSA 4 STUDENTS

JINTANA KUAKOYOD

A THESIS SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT OF THE REQUIREMENTS FOR
THE DEGREE OF MASTER OF EDUCATION PROGRAM IN CURRICULUM AND INSTRUCTION
OF SONGKHLA RAJABHAT UNIVERSITY

2017

COPYRIGHT OF SONGKHLA RAJABHAT UNIVERSITY

ชื่อวิทยานิพนธ์	การพัฒนาทักษะการแสดงเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้
ผู้วิจัย	นางจินตนา เกื้อก่อยอด ปีการศึกษา 2560
ปริญญา	ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา หลักสูตรและการสอน
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก	ดร.ปรีดา เบ็ญการ
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม	ดร.พรรณี ผุดเกิด

บทคัดย่อ

การวิจัยแบบกึ่งทดลองครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบทักษะการแสดงเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน 2) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ต่อการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ประชากรเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 3 จำนวน 1,820 คน ใช้วิธีการสุ่มแบบเจาะจง ทำให้ได้กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 โรงเรียนวัดคลองยอ อำเภอเทพา จังหวัดสงขลา จำนวน 36 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ แบบประเมินทักษะการแสดงเชิงสร้างสรรค์ และแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนต่อการเรียนรู้ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที

ผลการวิจัยพบว่า

1. ทักษะการแสดงเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
2. ความพึงพอใจต่อการเรียนรู้ เรื่อง การพัฒนาทักษะการแสดงเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนในภาพรวม อยู่ในระดับมาก

Thesis Title	A Development of Creative Acting Skill Using the Learning Activity Package of Prathomsuksa 4 Students
Researcher	Mrs. Jintana Kuakoyod Academic year: 2017
Degree	Master of Education Program in Curriculum and Instruction
Advisors	1. Dr. Preeda Benkhan 2. Dr. Pannee Phudket

Abstract

The main objectives of this quasi experimental design research were 1) to compare creative acting skills of Prathomsuksa 4 students before and after learning by using the learning activity package and 2) to study the satisfaction of Prathomsuksa 4 students towards using the learning activity package. The population was 1,820 Prathomsuksa 4 students under Songkhla primary education service area office 3 and the sample, derived by purposive sampling method, consisted of 36 Prathomsuksa 4 students studying in the second semester of the academic year 2017 at Wat Klong Yor School, Thepha District, Songkhla Province. The instruments used for data collecting was the learning activity package, an evaluation form on creative acting skills and an evaluation form on satisfaction of student towards using the learning activity package. Mean, standard deviation and t-test were statistical devices for the data analysis.

The findings revealed that

- 1) the creative acting skills of the students after studying were higher than those of before studying significantly at the significance level of .05 and
- 2) the overall satisfaction of students towards using the learning activity package was at high level.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เรื่องการพัฒนาทักษะการแสดงเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ สำเร็จเรียบร้อยลงได้ด้วยความกรุณาอย่างสูงของ ดร.ปรีดา เบ็ญคาร อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก และ ดร.พรณี ผุดเกตุ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม ที่กรุณาให้คำแนะนำ ตรวจสอบแก้ไขข้อผิดพลาด และให้ความช่วยเหลืออื่น ๆ อันเป็นประโยชน์อย่างยิ่ง จนทำให้วิทยานิพนธ์นี้สามารถสำเร็จลุล่วง ตลอดจนผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือในการวิจัย ที่เสียสละเวลาอันมีค่า จนทำให้ได้เครื่องมือที่มีคุณภาพ

ขอขอบพระคุณ ดร.ชุตินา จันทร์จิตร อาจารย์คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา อาจารย์สรจิราพร สิงหนราพัฒน์ ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนสะบ้าย้อย อาจารย์สุวิมล ทองคำหอม ครูโรงเรียนวัดคลองยอ ที่กรุณาตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ทำให้เครื่องมือมีคุณภาพยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณผู้อำนวยการ คณะครู และนักเรียนโรงเรียนวัดคลองยอ ที่เอื้ออำนวยความสะดวกในการทดลองใช้เครื่องมือและเก็บข้อมูล และเพื่อน ๆ สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน ที่มีส่วนร่วมในการทำวิจัยครั้งนี้สำเร็จด้วยดี

นอกจากนี้ ขอขอบใจนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดคลองยอ อำเภอเทพา จังหวัดสงขลา ที่ได้ให้ความร่วมมือในการเป็นกลุ่มตัวอย่างสำหรับการศึกษาวิจัยนี้ จนทำให้สามารถนำข้อมูลที่ได้รับมาวิเคราะห์ได้อย่างสมบูรณ์

สำหรับบุคคลที่สำคัญยิ่งและจะขาดเสียมิได้ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณบิดา มารดา ที่คอยเป็นกำลังใจสำคัญมาโดยตลอดระยะเวลาที่จัดทำวิทยานิพนธ์และเป็นผู้อยู่เบื้องหลังความสำเร็จ จนกระทั่งวิทยานิพนธ์นี้สำเร็จลุล่วงไปได้เป็นอย่างดี คุณค่าและประโยชน์อันพึงมีจากวิทยานิพนธ์นี้ ขอมอบเป็นกตัญญูตเวทิตาแด่ผู้มีพระคุณทุกท่าน

จินตนา เกื้อก่อยอด

มิถุนายน 2561

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	(1)
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	(2)
กิตติกรรมประกาศ	(3)
สารบัญ	(4)
สารบัญตาราง	(6)
สารบัญภาพ	(7)
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์การวิจัย	5
สมมติฐานการวิจัย	5
ขอบเขตการวิจัย	5
กรอบแนวคิดการวิจัย	6
นิยามศัพท์เฉพาะ	6
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	7
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	8
หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551	9
หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ	11
ทักษะการแสดงเชิงสร้างสรรค์	18
ชุดกิจกรรมการเรียนรู้	23
ความพึงพอใจ	38
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	42
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	46
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	46
แบบแผนการวิจัย	46
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	47
การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ	47
การเก็บรวบรวมข้อมูล	51
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	52
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลและหาคุณภาพเครื่องมือ.....	53

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	55
สัญลักษณ์ทางสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	55
การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	55
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	56
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	58
สรุปผล	58
อภิปรายผล	59
ข้อเสนอแนะ	60
บรรณานุกรม	61
ภาคผนวก	69
ภาคผนวก ก รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ	70
ภาคผนวก ข หนังสือขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ ..	72
ภาคผนวก ค เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	76
ภาคผนวก ง การหาคุนภาพเครื่องมือ	172
ภาคผนวก จ ภาพกิจกรรมการเรียนการสอน	183
ประวัติผู้วิจัย	191

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
1 ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง สาระนาฏศิลป์ ระดับชั้นประถมศึกษา ปีที่ 4 มาตรฐาน ศ 3.1	14
2 ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง สาระนาฏศิลป์ ระดับชั้นประถมศึกษา ปีที่ 4 มาตรฐาน ศ 3.2	14
3 โครงสร้างหน่วยการเรียนรู้ดนตรี-นาฏศิลป์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เวลา 40 ชั่วโมง	16
4 แบบแผนการวิจัย แบบหนึ่งกลุ่ม มีการทดสอบก่อนและหลังการทดลอง	47
5 การจัดแบ่งเนื้อหาและกำหนดเวลาในชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง การพัฒนา ทักษะการแสดงเชิงสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4	48
6 โครงสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง การพัฒนาทักษะการแสดงเชิงสร้างสรรค์	52
7 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบทักษะการแสดงเชิงสร้างสรรค์ก่อนเรียนและ หลังเรียน	56
8 ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ต่อการใช้ชุดกิจกรรม การเรียนรู้	57
9 แสดงการคำนวณหาค่าเฉลี่ยคุณภาพของความเหมาะสมเกี่ยวกับชุดกิจกรรม เรื่อง การพัฒนาทักษะการแสดงเชิงสร้างสรรค์	172
10 แสดงการประเมินความเหมาะสมของเกณฑ์การให้คะแนน เรื่อง การแสดง เชิงสร้างสรรค์	174
11 แสดงผลการหาความเชื่อมั่นระหว่างผู้ประเมิน (Inter-Rater Reliability)	175
12 แสดงการคำนวณหาดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ความสอดคล้องของข้อคำถาม วัดความพึงพอใจที่มีต่อชุดกิจกรรมการเรียนรู้	176
13 แสดงความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ต่อการใช้ชุดกิจกรรม การเรียนรู้ เรื่อง การพัฒนาทักษะการแสดงเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียน (กลุ่มทดลอง)	177
14 แสดงความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ต่อการใช้ชุดกิจกรรม การเรียนรู้ เรื่อง การพัฒนาทักษะการแสดงเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียน (กลุ่มตัวอย่าง)	178
15 แสดงผลการเปรียบเทียบทักษะการแสดงเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ก่อนและหลังเรียน.....	180

สารบัญภาพ

ภาพ	หน้า
1 กรอบแนวคิดในการวิจัย	6

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาเป็นกระบวนการที่ทำให้มนุษย์มีการพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเองและสามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข บุคคลจึงต้องมีการพัฒนาตนเองเพื่อให้สอดคล้องกับสังคมและการศึกษาที่เปลี่ยนแปลงไปตั้งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 6 กล่าวว่า คนไทยจะต้องได้รับการศึกษาเพื่อพัฒนาให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งความรู้ คุณธรรมและอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข และในมาตรา 22 หมวดที่ 4 กล่าวถึงการจัดการศึกษาต้องเน้นให้เกิดการปฏิรูปการเรียนรู้ซึ่งเป็นหัวใจหลักของการปฏิรูปการศึกษา โดยยึดหลักไว้ว่า ผู้เรียนทุกคนมีความรู้สามารถพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุดในการศึกษาและก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดี ทำให้คนมีความรู้ ความเข้าใจในวิทยาการใหม่ ๆ กระตุ้นให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ ปรับปรุง เปลี่ยนแปลงไป ตลอดจนมีเหตุผลในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ดังนั้น การปลูกฝังให้เด็กและเยาวชนเกิดความตระหนักเรียนรู้ในคุณค่าและเห็นความสำคัญของการศึกษา (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2552)

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ เป็นกลุ่มสาระที่มุ่งเน้นพัฒนาให้ผู้เรียนมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีจินตนาการทางศิลปะ ชื่นชมความงาม มีสุนทรียภาพ มีคุณค่าต่อคุณภาพชีวิตของมนุษย์ กิจกรรมทางศิลปะช่วยพัฒนาผู้เรียนทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม ตลอดจนการนำไปสู่การพัฒนาสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความเชื่อมั่นในตนเอง อันเป็นพื้นฐานในการศึกษาต่อหรือประกอบอาชีพได้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551: 2) รวมทั้งมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ รักความเป็นไทย โดยกำหนดสาระที่ประกอบไปด้วยสาระหลัก ได้แก่ ทักษะศิลป์ ดนตรีและนาฏศิลป์ ซึ่งเป็นองค์ความรู้ ทักษะหรือกระบวนการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ มุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจ มีทักษะวิธีการทางศิลปะ เกิดความซาบซึ้งในคุณค่าของศิลปะ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนแสดงออกอย่างอิสระในสาระนาฏศิลป์ ให้มีความรู้ความเข้าใจองค์ประกอบนาฏศิลป์ แสดงออกทางนาฏศิลป์อย่างสร้างสรรค์ ใช้ศัพท์เบื้องต้นทางนาฏศิลป์ วิเคราะห์ วิพากษ์วิจารณ์คุณค่าทางนาฏศิลป์ ถ่ายทอดความรู้สึกความคิดอย่างอิสระ สร้างสรรค์การเคลื่อนไหวในรูปแบบต่าง ๆ ประยุกต์ใช้นาฏศิลป์ในชีวิตประจำวัน เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างนาฏศิลป์กับประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม เห็นคุณค่าของนาฏศิลป์ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและสากล โดยกำหนดคุณภาพผู้เรียนเมื่อจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ของสาระนาฏศิลป์ ดังนี้ สร้างสรรค์การเคลื่อนไหวในรูปแบบต่าง ๆ สามารถแสดงท่าทางประกอบจังหวะเพลงตามรูปแบบนาฏศิลป์ มีมารยาทในการชมการแสดง รู้หน้าที่ของผู้แสดงและผู้ชม รู้ประโยชน์ของการแสดงนาฏศิลป์ในชีวิตประจำวัน เข้าร่วมกิจกรรมการแสดงที่เหมาะสมกับวัย (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2551: 1-3)

นาฏศิลป์ นับว่าเป็นศิลปะที่โดดเด่นที่สามารถแสดงออกได้โดยตัวเอง ทั้งในลักษณะที่เข้มแข็งและอ่อนโยน นาฏศิลป์ ถือว่าเป็นศาสตร์ทางศิลปะที่สำคัญยิ่ง เป็นที่รู้จักกันดีในรูปแบบของการแสดงที่มีลีลาอ่อนช้อยงดงาม บ่งบอกถึงความประณีตสวยงาม แฝงด้วยจิตนาการและศิลปะอันละเอียดอ่อนของคนไทย แสดงถึงความเป็นอารยธรรมอันรุ่งเรือง และความมั่นคงของชาติที่ได้สืบทอดต่อกันมาตั้งแต่โบราณกาล ซึ่งความสำคัญของนาฏศิลป์ นอกจากจะมีคุณค่าในฐานะที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม และยังแสดงถึงอารยธรรมที่รุ่งเรืองแล้ว นาฏศิลป์ยังมีประโยชน์สำหรับผู้ที่ได้เรียนรู้ เพราะการเรียนนาฏศิลป์เป็นการใช้อวัยวะทุกส่วนของร่างกายในการเคลื่อนไหว และท่าทางต่าง ๆ ของนาฏศิลป์ไทย มีท่วงท่าคล้ายท่าฤๅษีดัดตน จึงส่งผลให้ผู้ที่ได้ฝึกหัดเป็นผู้มีสุขภาพสมบูรณ์ มีจิตใจร่าเริงแจ่มใส และมีบุคลิกภาพที่ดี (กาญจนา อินทรสุนานนท์ และรุจี ศรีสมบัติ, 2552: 3) สารระนาฏศิลป์ประกอบด้วยมาตรฐานการเรียนรู้ 2 มาตรฐาน คือ มาตรฐาน ศ 3.1 เข้าใจ และแสดงออกทางนาฏศิลป์อย่างสร้างสรรค์ วิเคราะห์วิพากษ์วิจารณ์คุณค่านาฏศิลป์ ถ่ายทอดความรู้สึกความคิดอย่างอิสระ ชื่นชม และประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน และมาตรฐาน ศ 3.2 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างนาฏศิลป์ ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม เห็นคุณค่าของนาฏศิลป์ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและสากล ในแต่ละมาตรฐานนั้นได้กำหนดตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง เป็นกรอบที่ครูผู้สอนจำเป็นต้องใช้ในการจัดการเรียนการสอน โดยเน้นการปฏิบัติด้านนาฏศิลป์

ดังนั้น การจัดการเรียนรู้นาฏศิลป์ จึงมีความสำคัญต่อการพัฒนาบุคคลให้เป็นพลเมืองดี มีคุณภาพและประสิทธิภาพตามเป้าหมายของการจัดการศึกษา เพราะทำให้นักเรียนเกิดความสุข สนุกสนาน รู้สึกชื่นชม และเห็นความสำคัญของการเรียนนาฏศิลป์ในฐานะเป็นมรดกทางวัฒนธรรมของประเทศไทย เปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงออกทั้งในด้านารร้องเพลง การเคาะจังหวะ และการเคลื่อนไหวร่างกายในลีลาจังหวะต่าง ๆ สารระสำคัญของการจัดการเรียนรู้ทางนาฏศิลป์ คือ เป็นการแสดงออกอย่างหนึ่งของมนุษย์ ที่ถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกของตนเองออกมาในรูปแบบของท่าทางที่เลียนแบบธรรมชาติและมีการพัฒนามาเป็นรูปแบบของการแสดงจนกลายมาเป็นศิลปะวัฒนธรรมที่แสดงเอกลักษณ์ประจำชาติ กิจกรรมด้านนาฏศิลป์จึงมุ่งเน้นให้ผู้เรียนรู้จักชื่นชมฟัง และแสดงออกทางด้านดนตรีนาฏศิลป์ อย่างมีความสุข สนุกสนาน นอกจากนี้การจัดกิจกรรมแต่ละครั้งจะต้องครอบคลุมกิจกรรมทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านพุทธิพิสัย ด้านจิตพิสัย และด้านทักษะพิสัย (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2552: 4) ซึ่งการจัดการเรียนรู้ในสารระนาฏศิลป์นั้นมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ครูผู้สอนต้องเน้นด้านทักษะการปฏิบัติจริงให้มากที่สุด เพื่อให้ผู้เรียนเกิดทักษะความชำนาญ และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ หรือนำไปแสดงออกในทางที่ถูกต้อง

การแสดงออกอย่างสร้างสรรค์เป็นการแสดงออกทางนาฏศิลป์ที่ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดอย่างอิสระ สร้างสรรค์การเคลื่อนไหวในรูปแบบต่าง ๆ ระหว่างนาฏศิลป์กับประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น และสากลของการคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีจินตนาการทางศิลปะ ช่วยพัฒนาผู้เรียนทั้งด้านร่างกาย จิตใจสติปัญญา อารมณ์ สังคม ตลอดจนการนำไปสู่การพัฒนาสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความเชื่อมั่นในตนเอง อันเป็นพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบการแสดง สามารถพิจารณาคุณภาพการแสดง ร่วมจัดการแสดง และปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้

แต่ในปัจจุบันพบว่าโรงเรียนในอำเภอเทพาประสบปัญหาการจัดการจัดการเรียนการสอนวิชานาฏศิลป์ ยังไม่สามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีการแสดงออกอย่างสร้างสรรค์ได้ ทั้งนี้เพราะครูผู้สอน

ใช้วิธีการสอนที่เน้นผู้สอนเป็นศูนย์กลาง และครูส่วนใหญ่ยังคงจัดให้มีกิจกรรมการเรียนการสอนแบบเก่า ๆ โดยบอกเกณฑ์ให้นักเรียนทำหรือลอกเลียนแบบท่าทางของครู ทำให้นักเรียนไม่มีความเชื่อมั่นในตนเอง เพราะเกรงว่าจะผิดไปจากแบบแผนตามที่ครูสอน และอีกประการหนึ่งที่พบได้ในโรงเรียนอำเภอเทพา คือ การขาดแคลนครูผู้สอนที่มีความรู้ ความสามารถ และชำนาญการทางด้านนาฏศิลป์ ทำให้โรงเรียนแก้ปัญหาโดยการคัดเลือกครูที่คาดว่าจะสอนได้และมีประสบการณ์ หรือไม่ก็จัดครูเข้าสอนเพื่อให้ตรงกับจำนวนชั่วโมงเพื่อแก้ปัญหาเฉพาะหน้า ส่งผลกระทบที่ตามมาภายหลังทำให้นักเรียนได้รับความรู้ไม่เพียงพอหรืออาจจะได้รับความรู้ไม่ครบถ้วนตามหลักสูตรกำหนด เป็นเหตุให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไม่อยู่ในเกณฑ์ที่น่าพอใจ สะท้อนให้เห็นว่าการจัดการเรียนการสอนสาระนาฏศิลป์ยังไม่บรรลุเป้าหมายในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนได้เท่าที่ควร ทั้งนี้อาจเกิดมาจากวิธีการจัดการเรียนรู้อันที่ครูผู้สอนใช้ในการจัดการเรียนการสอนนาฏศิลป์ ส่วนใหญ่จะยึดครูผู้สอนเป็นศูนย์กลางในการจัดการเรียนรู้โดยจะมีทั้งการบรรยายประกอบการสาธิต โดยครูทำหน้าที่เป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ ผู้เรียนทำหน้าที่เป็นผู้รับ และให้ความสำคัญกับผู้เรียนน้อย มุ่งเน้นแต่เนื้อหาโดยไม่สนใจพื้นฐานความรู้เดิมหรือความต้องการของผู้เรียน รวมทั้งไม่คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดความเบื่อหน่าย ขาดความสุข และจินตนาการในการเรียน ผู้เรียนจึงไม่สนใจในการเรียน เพราะมองไม่เห็นประโยชน์ที่ได้รับจากการเรียน (วณิชชัชชา โปชะเรือง, 2555: 3)

ดังนั้น เพื่อให้การจัดการจัดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพและประสบผลสำเร็จตามแนวทางการจัดการศึกษา ครูผู้สอนจึงต้องปรับเปลี่ยนวิธีสอน จากเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้มาเป็นผู้จัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับผู้เรียน (สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ, 2546: 139) โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการแสดงออกทั้งในการปฏิบัติและการแสดงความคิดเห็นสำคัญ รวมทั้งให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยตนเองมากที่สุด ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาความสามารถของตนเองได้เต็มตามศักยภาพ และเพื่อให้กระบวนการจัดการศึกษาสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ซึ่งกำหนดแนวทางการจัดการศึกษาไว้ในหมวดที่ 4 พอสรุปได้ว่า การจัดการศึกษาให้ถือว่าผู้เรียนสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ (มาตรา 22) เน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้ และบูรณาการตามความเหมาะสม (มาตรา 23) จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ฝึกทักษะกระบวนการคิดการจัดการเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา โดยให้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น และผสมผสานสาระความรู้ต่าง ๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา โดยครูผู้สอนจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียนรู้ และอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ด้วยการประสานความร่วมมือของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับผู้เรียน เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ (มาตรา 24) (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545)

การจัดสื่อการเรียนการสอนควรมีความหลากหลายเพื่อตอบสนองลักษณะของผู้เรียนได้หลายประเภท ซึ่งสื่อการเรียนรู้ควรเป็นสื่อประสม สื่อการเรียนที่มีความเหมาะสมในเชิงเนื้อหาและวิธีการจัดกิจกรรมคือ ชุดกิจกรรมที่มีความหลากหลายของสื่อชนิดต่าง ๆ ทำให้ไม่จำเจและเบื่อหน่าย อีกทั้งสอดคล้องตามเจตนารมณ์ของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่สามารถเรียนรู้

ได้ด้วยตนเอง รู้จักกระบวนการคิด ช่วยในการพัฒนาการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง จึงสามารถนำมาใช้ได้ ทั้งการพัฒนาและการแก้ปัญหาในการเรียนรู้ได้ ลักษณะของชุดกิจกรรมสอดคล้องกับลักษณะของสื่อ การเรียนรู้ มีความหลากหลายทั้งสื่อธรรมชาติ สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อเทคโนโลยี และสื่ออื่น ๆ ซึ่งช่วยส่งเสริม ให้การเรียนรู้เป็นไปอย่างมีคุณค่า น่าสนใจ ชวนคิด ชวนติดตาม เข้าใจได้ง่ายและรวดเร็ว รวมทั้งกระตุ้น ให้ผู้เรียนรู้จักแสวงหาความรู้ เกิดการเรียนรู้อย่างกว้างขวาง ลึกซึ้งและต่อเนื่องตลอดเวลา (กระทรวง ศึกษาธิการ, 2543: 23) นอกจากนี้ยังพบว่า ภายใต้กิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นทักษะการปฏิบัติจริงอันจะ เชื่อมโยงไปสู่องค์ความรู้ที่นักเรียนได้รับ และตระหนักถึงคุณค่าอันสำคัญยิ่งของนาฏศิลป์ไทย ซึ่งกิจกรรมการเรียนรู้นาฏศิลป์ที่เน้นทักษะการปฏิบัติจริงย่อมส่งผลให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจ อย่างแท้จริง เพราะผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง (วารี รัชตะบุตร, 2552: 105) การจัดการเรียนรู้ ทางนาฏศิลป์โดยเน้นทักษะด้านนาฏศิลป์ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริง ถือได้ว่าเป็นการจัดการ เรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ดังที่ทิตานา แคมมณี (2557: 121) กล่าวไว้ว่า หากครูผู้สอนสามารถ ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีบทบาทสำคัญในการเรียนรู้ มีส่วนร่วมในกิจกรรม การเรียนรู้ทางกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม ภายใต้กิจกรรมที่ผู้เรียนได้เคลื่อนไหวปฏิบัติกิจกรรม ต่าง ๆ ได้ใช้ความคิด ได้มีปฏิสัมพันธ์แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้อื่น และเกิดอารมณ์ความรู้สึกอันจะช่วย ให้การเรียนรู้ มีความหมายต่อผู้เรียน การเรียนรู้ดังกล่าวจะเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดการ เรียนรู้ที่แท้จริง

ชุดกิจกรรมเป็นสื่อการเรียนรู้สำเร็จรูปไว้เป็นชุด เพื่อให้เหมาะสมกับเนื้อหาและเป็นชุดกิจกรรม เสริมที่ให้ผู้เรียนศึกษาด้วยตนเองได้อย่างสะดวกตามขั้นตอนที่กำหนด เพื่อบรรลุจุดประสงค์ที่ตั้งไว้ เป็นการเรียนที่เน้นความสามารถส่วนบุคคล ผู้เรียนมีอิสระและพึงพาครูผู้สอนน้อยที่สุด ภายใน ชุดกิจกรรมจะประกอบด้วยสื่อต่าง ๆ ที่จะทำให้ผู้เรียนเข้าใจในบทเรียนได้ดีและช่วยให้ผู้เรียนเกิด ความสนใจในการเรียนตลอดเวลา ทำให้เกิดทักษะในการแสวงหาความรู้ สร้างผลงานการแสดง เชิงสร้างสรรค์และองค์ประกอบอื่นที่ก่อให้เกิดความสมบูรณ์ในตัวเอง โดยที่ผู้สร้างได้รวบรวมและจัด อย่างเป็นระบบเพื่อสนองมาตรฐานการเรียนรู้และวัตถุประสงค์ โดยมีชื่อเรียกตามการใช้งานนั้น ๆ เช่น ถ้าสร้างเพื่อการศึกษาโดยมีวัตถุประสงค์จะให้ครูใช้ประกอบการสอน โดยเปลี่ยนบทบาทให้ครู พุดน้อยลง นักเรียนร่วมกิจกรรมมากขึ้น ซึ่งเป็นการจัดกิจกรรมเสริมการเรียนรู้อีกรูปแบบหนึ่งที่สามารถ พัฒนาให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น และเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ ของผู้เรียนให้บรรลุตามมาตรฐานการเรียนรู้และวัตถุประสงค์ตามหลักสูตร (นิพนธ์ ศุขปริดี, 2548: 10)

จากคุณสมบัติของชุดกิจกรรมที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยเห็นว่ามีความเหมาะสมที่จะนำมาพัฒนา เป็นกิจกรรมเสริมการเรียนการสอนในวิชานาฏศิลป์ เรื่อง การพัฒนาทักษะการแสดงเชิงสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ จากพื้นฐานนาฏศิลป์ แปลงสู่ ท้องถิ่น นาฏศิลป์สร้างสรรค์ เป็นพื้นฐานในการเรียนนาฏศิลป์ในช่วงชั้นที่ 2 เพื่อให้ผู้เรียนและผู้ และ เข้าใจองค์ประกอบนาฏศิลป์ สามารถแสดงภาษาท่า นาฏยศัพท์พื้นฐานและการแสดงจากวัฒนธรรม ท้องถิ่น เพื่อนำไปสู่การสร้างสรรค์การเคลื่อนไหว การแสดงนาฏศิลป์ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และ สามารถส่งผลให้ผู้เรียนมีคุณภาพผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชานาฏศิลป์ดีขึ้นและสามารถปรับใช้ ในชีวิตประจำวันได้

วัตถุประสงค์การวิจัย

การพัฒนาทักษะการแสดงเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้วิจัยได้กำหนดวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อเปรียบเทียบทักษะการแสดงเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน
2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ต่อการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้

สมมติฐานการวิจัย

การพัฒนาทักษะการแสดงเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้วิจัยได้กำหนดสมมติฐาน คือ นักเรียนมีทักษะการแสดงเชิงสร้างสรรค์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 ในอำเภอเทพา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 3 จังหวัดสงขลา จำนวน 47 โรงเรียน 52 ห้องเรียน มีจำนวนนักเรียน 1,820 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 โรงเรียนวัดคลองยอ จังหวัดสงขลา จำนวน 1 ห้องเรียน มีนักเรียนจำนวน 36 คน โดยใช้วิธีการสุ่มกลุ่ม (Cluster random sampling) เนื่องจากโรงเรียนได้จัดห้องเรียนโดยความสามารถของนักเรียน

2. ขอบเขตตัวแปร

การศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยกำหนดตัวแปรต้นและตัวแปรตามดังนี้

2.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ การใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้

2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่

2.2.1 ทักษะการแสดงเชิงสร้างสรรค์

2.2.2 ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนรู้

3. ขอบเขตเนื้อหา

ในการวิจัยครั้งนี้ เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย เรื่อง การพัฒนาทักษะการแสดงเชิงสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ กลุ่มสาระศิลปะ สาระนาฏศิลป์ โดยแบ่งเนื้อหาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ออกเป็น 3 ชุด ดังนี้

- ชุดกิจกรรมที่ 1 พื้นฐานนาฏศิลป์
- ชุดกิจกรรมที่ 2 แปลงสู่ท้องถิ่น
- ชุดกิจกรรมที่ 3 นาฏศิลป์สร้างสรรค์

4. ขอบเขตระยะเวลา

ระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษา คือ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 ใช้เวลาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 12 ชั่วโมง

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

ผู้วิจัยได้กำหนดนิยามศัพท์เฉพาะที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยเพื่อให้เกิดความเข้าใจในการศึกษาไว้ดังต่อไปนี้

ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ หมายถึง สื่อการเรียนการสอน เรื่อง ทักษะการแสดงเชิงสร้างสรรค์ ที่นักเรียนสามารถเรียนรู้ด้วยตนเอง เพื่อพัฒนาทักษะการแสดงเชิงสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 3 ชุด คือ ชุดที่ 1 พื้นฐานนาฏศิลป์ ชุดที่ 2 แปลงสู่ท้องถิ่น และชุดที่ 3 นาฏศิลป์สร้างสรรค์ ซึ่งประกอบไปด้วยชุดกิจกรรมสำหรับครูและชุดกิจกรรมสำหรับนักเรียน โดยมีขั้นตอนการจัดกิจกรรมแบบเน้นทักษะปฏิบัติ ซึ่งมี 5 ขั้นตอนดังนี้

1. ชื่อนำเข้าสู่บทเรียน โดยครูผู้สอนชี้แจงการใช้ชุดกิจกรรม จุดประสงค์การเรียนรู้ บทบาทของนักเรียน การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ การวัดผลประเมินผล และชมวีดิทัศน์
2. ขั้นสาธิต โดยการสาธิตให้ผู้เรียนดูและให้คำแนะนำแก่ผู้เรียนในการสังเกต ชี้แนะจุดสำคัญที่ควรให้ความสนใจเป็นพิเศษในการสังเกต เพื่อให้มีความเข้าใจพื้นฐานของการปฏิบัตินาฏศิลป์
3. ขั้นทำตามแบบ โดยให้ผู้เรียนเลียนแบบทักษะย่อย ปฏิบัติตามทีละขั้นตอน โดยครูผู้สอนให้คำชี้แนะและช่วยแก้ไขจนผู้เรียนทำได้
4. ขั้นเชื่อมโยง โดยเชื่อมโยงทักษะย่อย ๆ เป็นทักษะที่สมบูรณ์เมื่อผู้เรียนสามารถปฏิบัติได้แล้วจึงให้ผู้เรียนปฏิบัติทักษะย่อย ๆ นั้นต่อเนื่องกันตั้งแต่ต้นจนจบและฝึกปฏิบัติหลาย ๆ ครั้ง จนกว่าจะสามารถปฏิบัติได้ถูกต้องสมบูรณ์ได้อย่างชำนาญด้วยความมั่นใจ
5. ขั้นปรับปรุงและประยุกต์ใช้ โดยให้ผู้เรียนปรับปรุงทักษะหรือการปฏิบัติของตนให้ดียิ่งขึ้น และประยุกต์ใช้ทักษะที่ตนได้รับการพัฒนาในสถานการณ์ต่าง ๆ

ทักษะการแสดงเชิงสร้างสรรค์ หมายถึง ความสามารถในการแสดงที่เกิดการเชื่อมโยงศิลปะการแสดงและความคิดสร้างสรรค์ ที่แสดงออกมาในรูปแบบของท่ารำ จังหวะ และความพร้อมเพรียงให้สอดคล้องเรื่องราวต่าง ๆ

ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกที่ดีของนักเรียนที่มีต่อชุดกิจกรรมการเรียนรู้ในด้านของความสนใจ ความชอบ การนำไปใช้ ความเหมาะสม ความรู้ความเข้าใจ ในสิ่งที่สอดคล้องกับความต้องการของตนเอง ก่อให้เกิดความร่วมมือ ร่วมใจ สามัคคีในหมู่คณะ สร้างความปฏิสัมพันธ์ที่ดีสู่ทักษะปฏิบัติ และเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้การดำเนินงานประสบผลสำเร็จ โดยวัดได้จากแบบความพึงพอใจเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 10 ข้อ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

การวิจัย เรื่อง การพัฒนาทักษะการแสดงเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้วิจัยได้กำหนดประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ ดังนี้

1. นักเรียนสามารถศึกษาหาความรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง การพัฒนาทักษะการแสดงเชิงสร้างสรรค์ด้วยตนเอง
2. ครูได้แนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง การพัฒนาทักษะการแสดงเชิงสร้างสรรค์ที่มีคุณภาพยิ่งขึ้น
3. ได้รูปแบบชุดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาทักษะการแสดงเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4
4. เป็นแนวทางให้ครูผู้สอนนำไปพิจารณาปรับปรุงชุดกิจกรรมเรื่องต่าง ๆ ในการเรียนการสอนสาระนาฏศิลป์ในระดับอื่นให้มีประสิทธิภาพต่อไป

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัย เรื่อง การพัฒนาทักษะการแสดงเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551
 - 1.1 จุดมุ่งหมาย
 - 1.2 สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน
 - 1.3 คุณลักษณะอันพึงประสงค์มาตรฐานการเรียนรู้
 - 1.4 มาตรฐานการเรียนรู้
2. หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ
 - 2.1 สาระและมาตรฐานการเรียนรู้
 - 2.2 คุณภาพผู้เรียน
 - 2.3 ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง สาระนาฏศิลป์ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4
 - 2.4 ตารางโครงสร้างรายวิชาศิลปะชั้นประถมศึกษาปีที่ 4
3. ทักษะการแสดงเชิงสร้างสรรค์
 - 3.1 ศิลปะการแสดงนาฏศิลป์ไทย
 - 3.2 ความคิดเชิงสร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์
 - 3.3 ความสำคัญของความคิดสร้างสรรค์
 - 3.4 การพัฒนาทักษะการแสดงเชิงสร้างสรรค์
4. ชุดกิจกรรมการเรียนรู้
 - 4.1 ของชุดกิจกรรม
 - 4.2 หลักจิตวิทยาที่นำมาใช้ในชุดกิจกรรม
 - 4.3 ความสำคัญของชุดกิจกรรมการเรียนรู้
 - 4.4 องค์ประกอบของชุดกิจกรรม
 - 4.5 ขั้นตอนในการสร้างชุดกิจกรรม
 - 4.6 หลักการพัฒนาและหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้
 - 4.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย
5. ความพึงพอใจ
 - 5.1 ความหมายของความพึงพอใจ
 - 5.2 แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจ
 - 5.3 ลักษณะของความพึงพอใจ
 - 5.4 วิธีการวัดความพึงพอใจ
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

ความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการด้านต่าง ๆ ของโลกยุคโลกาภิวัตน์มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเศรษฐกิจของทุกประเทศรวมทั้งประเทศไทยด้วย จึงมีความจำเป็นที่จะต้องปรับปรุงหลักสูตรการศึกษาแห่งชาติ ซึ่งถือเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของประเทศ เพื่อสร้างให้คนไทยเป็นคนดี มีปัญญา และมีความสุข มีศักยภาพพร้อมที่จะแข่งขัน และร่วมมืออย่างสร้างสรรค์ในเวทีโลก กระทรวงศึกษาธิการจึงได้กำหนดหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ขึ้น เพื่อเป็นหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานของชาติ ซึ่งจัดอย่างต่อเนื่อง 12 ปี ตั้งแต่ระดับประถมศึกษาจนถึงระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย สถานศึกษาต้องนำไปจัดทำสาระให้เป็นไปตามแนวทางที่กำหนดและสอดคล้องกับสภาพปัญหาความต้องการ และความพร้อม รวมทั้งจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามมาตรฐานหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551:4)

1. จุดมุ่งหมาย

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข มีศักยภาพในการศึกษาต่อและประกอบอาชีพ จึงกำหนดเป็นจุดมุ่งหมายเพื่อให้เกิดกับผู้เรียนเมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐานดังนี้

- 1.1 มีคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ เห็นคุณค่าของตนเองมีวินัย และปฏิบัติตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
- 1.2 มีความรู้ความสามารถในการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา การใช้เทคโนโลยี และมีทักษะชีวิต
- 1.3 มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี มีสุขนิสัยและรักการออกกำลังกาย
- 1.4 มีความรักชาติ มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ยึดมั่นในวิถีชีวิต และการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
- 1.5 มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย การอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม มีจิตสาธารณะที่มุ่งหาประโยชน์และสร้างสิ่งที่ดีงามในสังคม และอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข

2. สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

ในการพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งเน้นพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนด ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะสำคัญ 5 ประการ ดังนี้

- 2.1 ความสามารถในการสื่อสาร เป็นความสามารถในการรับและส่งสาร มีวัฒนธรรมในการใช้ภาษา ถ่ายทอดความคิด ความรู้ความเข้าใจ ความรู้สึกและทัศนะของตนเอง เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร และประสบการณ์อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเองและสังคม รวมทั้งการเจรจาต่อรองเพื่อขจัดและลดปัญหาความขัดแย้งต่าง ๆ การเลือกรับหรือไม่รับข้อมูลข่าวสารด้วยหลักเหตุผล

และความถูกต้อง ตลอดจนการเลือกใช้วิธีการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ โดยคำนึงถึงผลกระทบที่มีต่อตนเองและสังคม

2.2 ความสามารถในการคิด เป็นความสามารถในการคิดวิเคราะห์ การคิดสังเคราะห์ การคิดอย่างสร้างสรรค์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการคิดเป็นระบบ เพื่อนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้หรือสารสนเทศ เพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับตนเองและสังคมได้อย่างเหมาะสม

2.3 ความสามารถในการแก้ปัญหา เป็นความสามารถในการแก้ปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ที่เผชิญได้อย่างถูกต้อง เหมาะสม บนพื้นฐานของหลักเหตุผล คุณธรรมและข้อมูลสารสนเทศ เข้าใจความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ต่าง ๆ ในสังคม แสวงหาความรู้ ประยุกต์ความรู้มาใช้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหา และมีการตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพ โดยคำนึงถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อตนเอง สังคม และสิ่งแวดล้อม

2.4 ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต เป็นความสามารถในการนำกระบวนการต่าง ๆ ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง การทำงานและการอยู่ร่วมกันในสังคม ด้วยการสร้างเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล การจัดการปัญหาและความขัดแย้งต่าง ๆ อย่างเหมาะสม การปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและสภาพแวดล้อม และการรู้จักหลีกเลี่ยงพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ ที่ส่งผลกระทบต่อตนเองและผู้อื่น

2.5 ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี เป็นความสามารถในการเลือกและใช้เทคโนโลยีด้านต่าง ๆ และมีทักษะกระบวนการทางเทคโนโลยี เพื่อการพัฒนาตนเองและสังคมในด้านการเรียนรู้ การสื่อสาร การทำงาน การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ถูกต้อง เหมาะสม และมีคุณธรรม

3. คุณลักษณะอันพึงประสงค์มาตรฐานการเรียนรู้

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุขในฐานะเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ดังนี้

- 3.1 รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์
- 3.2 ซื่อสัตย์สุจริต
- 3.3 มีวินัย
- 3.4 ใฝ่เรียนรู้
- 3.5 อยู่อย่างพอเพียง
- 3.6 มุ่งมั่นในการทำงาน
- 3.7 รักความเป็นไทย
- 3.8 มีจิตสาธารณะ

นอกจากนี้สถานศึกษาสามารถกำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์เพิ่มเติมให้สอดคล้องตามบริบทและจุดเน้นของตนเอง

4. มาตรฐานการเรียนรู้

การพัฒนาผู้เรียนให้เกิดความสมดุลต้องคำนึงถึงหลักพัฒนาการทางสมองและพหุปัญญา หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานจึงกำหนดให้ผู้เรียนเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ และ 67 มาตรฐาน ดังนี้

- 4.1 ภาษาไทย 5 มาตรฐาน
- 4.2 คณิตศาสตร์ 14 มาตรฐาน
- 4.3 วิทยาศาสตร์ 13 มาตรฐาน
- 4.4 สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม 11 มาตรฐาน
- 4.5 สุขศึกษาและพลศึกษา 6 มาตรฐาน
- 4.6 ศิลปะ 6 มาตรฐาน
- 4.7 การงานอาชีพและเทคโนโลยี 4 มาตรฐาน
- 4.8 ภาษาต่างประเทศ 8 มาตรฐาน

ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ได้กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้เป็นเป้าหมายสำคัญของการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน มาตรฐานการเรียนรู้ระดับที่ผู้เรียนพึงรู้ปฏิบัติได้ มีคุณธรรมจริยธรรม และ ค่านิยมที่พึงประสงค์เมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน นอกจากนี้มาตรฐานการเรียนรู้ยังเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนพัฒนาการศึกษาทั้งระบบ เพราะมาตรฐานการเรียนรู้จะสะท้อนให้ทราบว่าต้องการอะไร จะสอนอย่างไร และประเมินอย่างไร รวมทั้งเป็นเครื่องมือในการตรวจสอบเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษา โดยใช้ระบบการประเมินคุณภาพภายในและการประเมินคุณภาพภายนอก ซึ่งรวมถึงการทดสอบระดับเขตพื้นที่การศึกษาและการทดสอบระดับชาติ ระบบการตรวจสอบเพื่อประกันคุณภาพดังกล่าวเป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยสะท้อนภาพการจัดการศึกษา ว่าสามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามที่มาตรฐานการเรียนรู้กำหนดเพียงใด

หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ

กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะมุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจ มีทักษะวิธีการทางศิลปะ เกิดความซาบซึ้งในคุณค่าของศิลปะ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนแสดงออกอย่างอิสระในศิลปะแขนงต่าง ๆ ประกอบด้วยสาระสำคัญ คือ

ทัศนศิลป์ มีความรู้ความเข้าใจองค์ประกอบศิลป์ ทัศนธาตุ สร้างและนำเสนอผลงานทางทัศนศิลป์จากจินตนาการ โดยสามารถใช้อุปกรณ์ที่เหมาะสม รวมทั้งสามารถใช้เทคนิค วิธีการของศิลปินในการสร้างงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ วิเคราะห์ วิพากษ์ วิจัยคุณค่างานทัศนศิลป์เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างทัศนศิลป์ ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม เห็นคุณค่างานศิลปะที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและสากล ชื่นชม ประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

ดนตรี มีความรู้ความเข้าใจองค์ประกอบดนตรี แสดงออกทางดนตรีอย่างสร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิพากษ์ วิจัยคุณค่าดนตรี ถ่ายทอดความรู้สึก ทางดนตรีอย่างอิสระ ชื่นชมและประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างดนตรี ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม เห็นคุณค่าดนตรีที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและสากล ร้องเพลงและเล่นดนตรี

ในรูปแบบต่าง ๆ แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเสียงดนตรี แสดงความรู้สึกที่มีต่อดนตรีในเชิงสุนทรีย์ เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างดนตรีกับประเพณีวัฒนธรรมและเหตุการณ์ในประวัติศาสตร์

นาฏศิลป์ มีความรู้ความเข้าใจองค์ประกอบนาฏศิลป์ แสดงออกทางนาฏศิลป์ อย่างสร้างสรรค์ ใช้ศัพท์เบื้องต้นทางนาฏศิลป์ วิเคราะห์วิพากษ์ วิจัยคุณค่านาฏศิลป์ ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดอย่างอิสระ สร้างสรรค์การเคลื่อนไหวในรูปแบบต่าง ๆ ประยุกต์ใช้นาฏศิลป์ในชีวิตประจำวัน เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างนาฏศิลป์กับประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม เห็นคุณค่าของนาฏศิลป์ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและสากล

1. สารและมาตรฐานการเรียนรู้

สาระที่ 1 ทศนศิลป์

มาตรฐาน ศ 1.1 สร้างสรรค์งานทัศนศิลป์ตามจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิพากษ์ วิจัยคุณค่างานทัศนศิลป์ ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดต่องานศิลปะอย่างอิสระ ชื่นชม และประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

มาตรฐาน ศ 1.2 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างทัศนศิลป์ ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม เห็นคุณค่างานทัศนศิลป์ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและสากล

สาระที่ 2 ดนตรี

มาตรฐาน ศ 2.1 เข้าใจและแสดงออกทางดนตรีอย่างสร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิพากษ์ วิจัยคุณค่าดนตรี ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดต่อดนตรีอย่างอิสระ ชื่นชม และประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

มาตรฐาน ศ 2.2 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างดนตรี ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม เห็นคุณค่าของดนตรีที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและสากล

สาระที่ 3 นาฏศิลป์

มาตรฐาน ศ 3.1 เข้าใจ และแสดงออกทางนาฏศิลป์อย่างสร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิพากษ์ วิจัยคุณค่านาฏศิลป์ ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดอย่างอิสระ ชื่นชม และประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

มาตรฐาน ศ 3.2 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างนาฏศิลป์ ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม เห็นคุณค่าของนาฏศิลป์ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและสากล

จากสารและมาตรฐานการเรียนรู้ข้างต้นผู้วิจัยได้จัดทำชุดกิจกรรมการเรียนรู้ในสาระนาฏศิลป์ตามมาตรฐานที่ ศ.3.1 และ ศ 3.2

2. คุณภาพผู้เรียน

กระทรวงศึกษาธิการ (2551) ได้กำหนดคุณภาพผู้เรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ เมื่อจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผู้เรียนมีคุณภาพดังนี้

2.1 รู้และเข้าใจการใช้ทัศนธาตุ รูปร่าง รูปทรง พื้นผิว สี แสงเงา มีทักษะพื้นฐานในการใช้วัสดุอุปกรณ์ ถ่ายทอดความคิด อารมณ์ ความรู้สึก สามารถใช้หลักการจัดขนาด สัดส่วนความสมดุล น้ำหนัก แสงเงา ตลอดจนการใช้สีคู่ตรงข้ามที่เหมาะสมในการสร้างงานทัศนศิลป์ 2 มิติ 3 มิติ เช่น งานสื่อผสม งานวาดภาพระบายสี งานปั้น งานพิมพ์ภาพ รวมทั้งสามารถ สร้างแผนภาพ แผนผัง และภาพประกอบเพื่อถ่ายทอดความคิดจินตนาการเป็นเรื่องราวเกี่ยวกับเหตุการณ์ต่าง ๆ และสามารถ

เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างงานทัศนศิลป์ที่สร้างสรรค์ ด้วยวัสดุอุปกรณ์และวิธีการที่แตกต่างกัน เข้าใจปัญหาในการจัดองค์ประกอบศิลป์ หลักการลด และเพิ่มในงานปั้น การสื่อความหมายในงานทัศนศิลป์ของตน รู้วิธีการปรับปรุงงานให้ดีขึ้น ตลอดจนรู้และเข้าใจคุณค่าของงานทัศนศิลป์ที่มีผลต่อชีวิตของคนในสังคม

2.2 รู้และเข้าใจบทบาทของงานทัศนศิลป์ที่สะท้อนชีวิตและสังคม อิทธิพลของความเชื่อ ความศรัทธา ในศาสนาและวัฒนธรรมที่มีผลต่อการสร้างงานทัศนศิลป์ในห้องถื่น

2.3 รู้และเข้าใจเกี่ยวกับเสียงดนตรี เสียงร้อง เครื่องดนตรี และบทบาทหน้าที่ รู้ถึงการเคลื่อนที่ขึ้น ลง ของทำนองเพลง องค์ประกอบของดนตรี ศัพท์สังคีตในบทเพลง ประโยค และอารมณ์ของบทเพลงที่ฟัง ร้องและบรรเลงเครื่องดนตรี ด้นสดอย่างง่าย ใช้และเก็บรักษาเครื่องดนตรีอย่างถูกวิธี อ่าน เขียนโน้ตไทยและสากลในรูปแบบต่าง ๆ รู้ลักษณะของผู้ที่จะเล่นดนตรีได้ดี แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับองค์ประกอบดนตรี ถ่ายทอดความรู้สึกรักของบทเพลงที่ฟัง สามารถใช้ดนตรีประกอบกิจกรรมทางนาฏศิลป์และการเล่าเรื่อง

2.4 รู้และเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างดนตรีกับวิถีชีวิต ประเพณี วัฒนธรรมไทย และวัฒนธรรมต่าง ๆ เรื่องราวดนตรีในประวัติศาสตร์ อิทธิพลของวัฒนธรรมต่อดนตรี รู้คุณค่าดนตรีที่มาจากวัฒนธรรมต่างกัน เห็นความสำคัญในการอนุรักษ์

2.5 รู้และเข้าใจองค์ประกอบนาฏศิลป์ สามารถแสดงภาษาท่า นาฏยศัพท์พื้นฐาน สร้างสรรค์การเคลื่อนไหวและการแสดงนาฏศิลป์ และการละครง่าย ๆ ถ่ายทอดลีลาหรืออารมณ์ และสามารถออกแบบเครื่องแต่งกายหรืออุปกรณ์ประกอบการแสดงง่าย ๆ เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างนาฏศิลป์และการละครกับสิ่งที่ประสบในชีวิตประจำวัน แสดงความคิดเห็นในการชมการแสดง และบรรยายความรู้สึกของตนเองที่มีต่องานนาฏศิลป์

2.6 รู้และเข้าใจความสัมพันธ์และประโยชน์ของนาฏศิลป์และการละคร สามารถเปรียบเทียบการแสดงประเภทต่าง ๆ ของไทยในแต่ละท้องถิ่น และสิ่งที่การแสดงสะท้อนวัฒนธรรม ประเพณีเห็นคุณค่าการรักษาและสืบทอดการแสดงนาฏศิลป์ไทย

จากคุณภาพผู้เรียนดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่าเมื่อผู้เรียนได้เรียนรู้สาระนาฏศิลป์แล้ว ย่อมเป็นผู้ที่มีความรู้และเข้าใจรู้และเข้าใจประเภทละครไทย ปัจจัยที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงของนาฏศิลป์ เปรียบเทียบการแสดงนาฏศิลป์จากวัฒนธรรมต่าง ๆ สามารถออกแบบและสร้างสรรค์อุปกรณ์เครื่องแต่งกายในการแสดงมีความเข้าใจ ความสำคัญบทบาทของนาฏศิลป์ การใช้นาฏยศัพท์ พัฒนารูปแบบการแสดง สามารถพิจารณาคุณภาพการแสดง ร่วมจัดการแสดง และปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้

3. ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง สาระนาฏศิลป์ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง สาระนาฏศิลป์ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีดังนี้ (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2551: 5-6)

มาตรฐาน ศ 3.1 เข้าใจ และแสดงออกทางนาฏศิลป์อย่างสร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิพากษ์ วิวิจารณ์ คุณค่านาฏศิลป์ ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดอย่างอิสระ ชื่นชม และประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

ตาราง 1 ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง สาระนาฏศิลป์ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4
มาตรฐาน ศ 3.1

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
ป.4	<ol style="list-style-type: none"> ระบุทักษะพื้นฐานทางนาฏศิลป์และการละครที่ใช้สื่อความหมายและอารมณ์ ใช้ภาษาท่าและนาฏยศัพท์หรือศัพท์ทางการละครง่าย ๆ ในการถ่ายทอดเรื่องราว แสดงการเคลื่อนไหวในจังหวะต่าง ๆ ตามความคิดของตน แสดงนาฏศิลป์เป็นคู่ และหมู่ เล่าสิ่งที่ชื่นชอบในการแสดงโดยเน้นจุดสำคัญของเรื่องและลักษณะเด่นของตัวละคร 	<ol style="list-style-type: none"> หลักและวิธีการปฏิบัตินาฏศิลป์ <ol style="list-style-type: none"> การฝึกภาษาท่าการฝึกนาฏยศัพท์ การใช้ภาษาท่าและนาฏยศัพท์ประกอบเพลงปลุกใจและเพลงพระราชนิพนธ์ การใช้ศัพท์ทางการละครในการถ่ายทอดเรื่องราว การประดิษฐ์ท่าทางหรือท่ารำประกอบจังหวะพื้นเมือง การแสดงนาฏศิลป์ ประเภทคู่และหมู่ <ol style="list-style-type: none"> ร่างมาตรฐาน ระบำ การเล่าเรื่อง จุดสำคัญ ลักษณะเด่นของตัวละคร

มาตรฐาน ศ 3.2 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างนาฏศิลป์ ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม เห็นคุณค่าของนาฏศิลป์ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและสากล

ตาราง 2 ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง สาระนาฏศิลป์ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4
มาตรฐาน ศ 3.2

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
ป.4	<ol style="list-style-type: none"> อธิบายประวัติความเป็นมาของนาฏศิลป์หรือชุดการแสดงอย่างง่าย ๆ เปรียบเทียบการแสดงนาฏศิลป์กับการแสดงที่มาจากวัฒนธรรมอื่น ระบุเหตุผลที่ควรรักษา และสืบทอดแสดงนาฏศิลป์ 	<ol style="list-style-type: none"> ความเป็นมาของนาฏศิลป์ ที่มาของชุดการแสดง การชมการแสดง <ol style="list-style-type: none"> นาฏศิลป์ การแสดงของท้องถิ่น ความเป็นมาของนาฏศิลป์

จากตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง สาระนาฏศิลป์ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า สาระนาฏศิลป์ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ได้กำหนดตัวชี้วัดในการประเมินผู้เรียนและมีกรอบของสาระการเรียนรู้แกนกลางเป็นแนวทางให้ครูผู้สอนนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุเป้าหมายตามหลักสูตรต่อไป

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมีความสนใจพัฒนาทักษะการแสดงเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ซึ่งมีคำอธิบายรายวิชา ดังนี้

คำอธิบายรายวิชา

ดนตรี-นาฏศิลป์
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ
เวลา 40 ชั่วโมง

ศึกษาและปฏิบัติเกี่ยวกับเครื่องดนตรีประเภทต่าง ๆ เสียงของเครื่องดนตรี การใช้และการดูแลรักษาเครื่องดนตรี จังหวะ ทำนอง และประโยคเพลง โน้ตดนตรีสากล โน้ตดนตรีไทย หลักและวิธีการขับร้องเพลง วิถีชีวิตไทยกับดนตรีและเพลงพื้นบ้าน การอนุรักษ์ส่งเสริมวัฒนธรรมทางดนตรีไทย การเคลื่อนไหวประกอบจังหวะพื้นเมือง การฝึกปฏิบัตินาฏยศัพท์และภาษาท่าทางนาฏศิลป์ไทย การแสดงนาฏศิลป์ไทย การละครและนาฏศิลป์ไทยกับการแสดงท้องถิ่นให้ผู้เรียนได้ใช้กระบวนการคิดวิเคราะห์ การสรุปความรู้ การให้เหตุผล การจัดระบบความคิด เป็นแผนภาพ การแก้ปัญหาเกี่ยวกับเรื่อง ประเภทของเครื่องดนตรีไทยและเครื่องดนตรีสากล การอ่าน เขียนตัวโน้ตสากล สัญลักษณ์โน้ตดนตรีไทยและสากล ทำท่าร่ายรำประกอบเพลง อธิบายเกี่ยวกับวิถีชีวิตการแสดงพื้นเมืองต่าง ๆ ฝึกขับร้องตามหลักและวิธีการขับร้อง ปฏิบัติเกี่ยวกับนาฏศิลป์และแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการอนุรักษ์นาฏศิลป์ไทยและสากล การละคร และการแสดงจากวัฒนธรรมท้องถิ่น สามารถปฏิบัติกิจกรรมเกี่ยวกับดนตรีและนาฏศิลป์ได้อย่างเหมาะสม เกิดความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการมากขึ้น สามารถใช้และดูแลรักษาเครื่องดนตรีได้อย่างเหมาะสม เกิดสุนทรียะที่ดีในการฟังดนตรี เห็นประโยชน์และคุณค่าของดนตรีและนาฏศิลป์ที่เกี่ยวข้องในชีวิตประจำวัน และนำความรู้ด้านดนตรี-นาฏศิลป์มาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้เหมาะสม เห็นความสำคัญของดนตรี-นาฏศิลป์ที่เป็นมรดก เอกลักษณ์และวัฒนธรรมของชาติ

รหัสตัวชี้วัด

ศ 2.1 ป.4/1, ป.4/2, ป.4/3, ป.4/4, ป.4/5, ป.4/6, ป.4/7

ศ 2.2 ป.4/1, ป.4/2

ศ 3.1 ป.4/1, ป.4/2, ป.4/3, ป.4/4, ป.4/5

ศ 3.2 ป.4/1, ป.4/2, ป.4/3, ป.4/4

รวมทั้งรวม 18 ตัวชี้วัด

4. ตารางโครงสร้างรายวิชาศิลปะชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

ตาราง 3 โครงสร้างหน่วยการเรียนรู้ดนตรี-นาฏศิลป์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เวลา 40 ชั่วโมง

ลำดับที่	ชื่อหน่วยการเรียนรู้	มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด	สาระสำคัญ	เวลา (ชั่วโมง)
	ดนตรี			
1	เครื่องดนตรีที่ใช้ในเพลง	ศ 2.1 ป.4/2, ป.4/6	เครื่องดนตรีไทยและเครื่องดนตรีสากล แต่ละประเภทมีรูปร่างลักษณะ และเสียงที่แตกต่างกัน เมื่อนำมาบรรเลงก็จะให้ความรู้สึกที่แตกต่างกัน ซึ่งเครื่องดนตรีแต่ละประเภท ยังมีวิธีการใช้และการดูแลรักษาที่แตกต่างกัน จึงควรดูแลรักษาอย่างถูกวิธี จะทำให้เครื่องดนตรีคงทนและใช้งานได้นาน	5
2	จังหวะ ทำนอง และประโยคเพลง	ศ 2.1 ป.4/1, ป.4/3, ป.4/7	บทเพลงประกอบด้วยจังหวะ ทำนองและประโยคเพลง นำมารวบรวม เรียบเรียงเป็นบทเพลงทำให้บทเพลงมีความไพเราะ สมบูรณ์	3
3	เครื่องหมายและสัญลักษณ์ทางดนตรี	ศ 2.1 ป.4/4	การรู้จักเครื่องหมายและสัญลักษณ์ทางดนตรีจะทำให้สามารถบันทึกโน้ตเพลงนั้น ๆ ได้ถูกต้อง และเข้าใจจังหวะ ทำนองของบทเพลง สามารถขับร้องเพลงและบรรเลงดนตรีได้ถูกต้อง	2
4	หลักการขับร้อง	ศ 2.1 ป.4/5	การร้องเพลงที่ถูกต้องตามหลัก และวิธีการขับร้องจะทำให้บทเพลงมีความไพเราะน่าฟัง	3

ตาราง 3 (ต่อ)

ลำดับที่	ชื่อหน่วยการเรียนรู้	มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด	สาระสำคัญ	เวลา (ชั่วโมง)
	นาฏศิลป์			
1	การเคลื่อนไหวประกอบจังหวะพื้นเมือง	ศ 3.1 ป.4/3	การเคลื่อนไหวประกอบจังหวะพื้นเมืองที่พร้อมเพรียงกัน ต้องอาศัยจังหวะเป็นตัวกำหนดในการเคลื่อนไหวท่าทางจะทำให้การแสดงนั้นมีความพร้อมเพรียง สวยงาม	1
2	นาฏยศัพท์และภาษาท่าทางนาฏศิลป์ไทย	ศ 3.1 ป.4/1, ป.4/2 ศ 3.2 ป.4/1	นาฏยศัพท์และภาษาท่าทางนาฏศิลป์ไทย เป็นท่าทางที่ใช้ในการแสดงนาฏศิลป์ไทยเพื่อสื่อถึงความหมาย อารมณ์ ความรู้สึกของการแสดงหรือบทเพลงให้ผู้ชมได้เข้าใจและซาบซึ้ง สนุกสนานไปกับการแสดง	6
3	การแสดงนาฏศิลป์ไทย	ศ 3.1 ป.4/4 ศ 3.2 ป.4/3	การแสดงนาฏศิลป์เป็นการแสดงที่มีความสวยงาม อ่อนช้อย ซึ่งก่อนและหลังการแสดง ผู้แสดงจะต้องทำความเคารพครูอาจารย์ รวมถึงผู้ชมการแสดง เพื่อเป็นการแสดงความเคารพและขอบคุณผู้ที่มาชมการแสดง	4
4	การละคร	ศ 3.1 ป.4/1, ป.4/2, ป.4/5	ละครที่ดีจะต้องมีองค์ประกอบที่สมบูรณ์ สอดแทรกข้อคิดต่าง ๆ จะทำให้ละครมีความสนุกสนาน น่าสนใจต่อผู้ที่ได้รับชม	3
5	นาฏศิลป์ไทยกับการแสดงท้องถิ่น	ศ 3.2 ป.4/2, ป.4/4	การแสดงนาฏศิลป์ไทยและนาฏศิลป์สากลเป็นการแสดงที่มีความสวยงาม เป็นศิลปะประจำชาติที่แสดงถึงเอกลักษณ์ ศิลปวัฒนธรรมของชาติ เป็นมรดกที่ควรค่าแก่การอนุรักษ์ สืบไปยังเยาวชนรุ่นหลัง	3
รวม				40

จากโครงสร้างรายวิชาข้างต้น ผู้วิจัยสนใจสาระนาฏศิลป์หน่วยการเรียนรู้การเคลื่อนไหว ประกอบจังหวะพื้นเมือง เรื่อง นาฏยศัพท์และภาษาท่าทางนาฏศิลป์ไทย เรื่อง การแสดงนาฏศิลป์ไทย และเรื่องนาฏศิลป์ไทยกับการแสดงท้องถิ่น

ทักษะการแสดงเชิงสร้างสรรค์

1. ศิลปะการแสดงนาฏศิลป์ไทย

ศิลปะการแสดง หมายถึง การแสดงให้เห็นถึงการเคลื่อนไหวส่วนต่าง ๆ ของร่างกายตั้งแต่ศีรษะจรดเท้าอย่างเป็นระบบระเบียบเพื่อให้เกิดความงดงามในการเคลื่อนไหว เป็นศิลปะที่เกิดจากการสร้างความสมดุลของร่างกายในขณะที่เคลื่อนไหวให้มีความงาม ประณีต โดยมีจุดประสงค์ให้ผู้ชมเกิดความเข้าใจในความงามของการเคลื่อนไหวนั้น (สุรพล วิรุฬห์รักษ์, 2543: 12)

ศิลปะการแสดงในความหมายของไทย คือ “นาฏศิลป์” เกิดจากการสมาสคำสองคำคือ นาฏ ะ กับ ศิลปะ

“นาฏ” หมายถึง การร่ายรำ หรือการเคลื่อนไหวไปมาอย่างงดงาม ประณีต ละเอียดอ่อน

“ศิลปะ” หมายถึง 1) การแสดงออกเพื่อสนองความต้องการทางอารมณ์ของผู้สร้างงานให้ผู้ชมได้รับรู้และเข้าใจในงานที่ตนเองสร้าง 2) การถ่ายทอดความหมายต่าง ๆ ออกมาในรูปแบบงานที่สร้างสรรค์โดยผู้สร้างงานใช้จินตนาการเพื่อแสดงให้เห็นคุณค่าแห่งความงามในรูปแบบต่าง ๆ และ 3) การที่ศิลปินพบเห็นความงาม เกิดความประทับใจ ชื่นชม จึงเลียนแบบนำมาดัดแปลงประดิษฐ์ให้มีความละเอียดอ่อน วิจิตรบรรจง ทำให้ผู้ชมเกิดความซาบซึ้ง ประทับใจในชิ้นงานที่สร้างขึ้นมา

ประเภทของศิลปะการแสดง แบ่งออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้

1) ดนตรี หมายถึง เสียงที่เกิดจากเครื่องดนตรีและการขับร้องที่ประกอบกันเป็นทำนองเพลง ทำให้รู้สึกเพลิดเพลิน หรือเกิดอารมณ์ต่าง ๆ โดยมีบทบาทหน้าที่เพื่อบรรเลง ขับกล่อม ให้ความบันเทิง ประกอบพิธีกรรมและประกอบการแสดง ดนตรีแบ่งออกเป็นดนตรีในการแสดงและดนตรีในพิธีกรรม

2) นาฏศิลป์และการละคร หมายถึง การแสดงออกทางร่างกาย ท่วงท่าการเคลื่อนไหว ท่าเต้น ท่ารำ การเชิด การพากย์ การใช้เสียง การขับร้อง การใช้บท การใช้อุปกรณ์ ฯลฯ ซึ่งสื่อถึงเรื่องราว อารมณ์ ความรู้สึก อาจแสดงร่วมกับดนตรีและการขับร้องหรือไม่ก็ได้ การแสดงแบ่งออกเป็น การแสดงในพิธีกรรม การแสดงที่เป็นเรื่องราวและไม่เป็นเรื่องราว

มูลเหตุการณเกิดนาฏศิลป์/ศิลปะการแสดง

นาฏศิลป์เป็นศิลปะแห่งการร่ายรำ เป็นรูปแบบของงานศิลปะสาขาหนึ่งในประเภทวิจิตรศิลป์ มูลเหตุของการเกิดงานศิลปะประเภทนี้จึงเกิดจากมูลเหตุเดียวกัน เพียงแต่การนำเสนองานศิลปะอาจมีลักษณะที่แตกต่างกันไป ทำให้เกิดงานศิลปะสาขาต่าง ๆ ขึ้น โดยเฉพาะในประเภทวิจิตรศิลป์จัดเป็นงานศิลปะที่มุ่งเน้นประโยชน์ทางด้านจิตใจของผู้สัมผัสงานเป็นสำคัญ

ดังนั้น เมื่อกล่าวถึงมูลเหตุของการเกิดนาฏศิลป์ หรือศิลปะการแสดงจึงสันนิษฐานว่ามีมูลเหตุที่เกิด คือ

1) เกิดจากธรรมชาติ มนุษย์มีการเคลื่อนไหวอริยาบถต่าง ๆ เช่น แขน ขา เอว ใบหน้า ฯลฯ จากการเคลื่อนไหวนี้เองที่เป็นมูลฐานแห่งการฟ้อนรำ หรือการที่มนุษย์แสดงอารมณ์ออกมาตามความรู้สึก

ในใจแล้วแสดงออกให้เป็นท่าทางกิริยาอาการต่าง ๆ เช่น โกรธ รัก โศกเศร้า เสียใจ มนุษย์ได้นำมาดัดแปลงให้มีความงดงามเป็นท่าทางการร่ายรำ

2) เกิดจากการบวงสรวงเทพเจ้า แต่โบราณมนุษย์ทุกชาติทุกภาษาต่างหาสิ่งยึดเหนี่ยวเพื่อเป็นที่พึ่งทางจิตใจ เทพเจ้า หรือพระผู้เป็นเจ้าจึงเข้ามามีบทบาทสำคัญในชีวิตมนุษย์ ซึ่งสิ่งเหล่านี้ต่างเกิดจากการสมมติ เช่น ญี่ปุ่นนับถือพระอาทิตย์เป็นการบูชาความสำคัญของดวงอาทิตย์ที่ให้ความร้อนและแสงสว่าง อินเดียบูชารูปเคารพซึ่งแต่งตั้งเป็นเทพเจ้าต่าง ๆ ไทยเชื่อถือภูตผี เทพารักษ์ เจ้าป่า เจ้าเขารูปเคารพต่าง ๆ เป็นต้น จากนั้นก็มีการบวงสรวงบูชาด้วยอาหาร ด้วยการร่ายรำ การกระโดดโลดเต้นตามจังหวะ เกิดเป็นแบบแผนวัฒนธรรมการแสดงของแต่ละชาติจนถึงปัจจุบัน

3) เกิดจากอารมณ์สะท้อนใจของมนุษย์ อารมณ์สะท้อนใจ หมายถึง ความรู้สึกชื่นชมประทับใจ ชาบซึ้ง ในเรื่องราวเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคม พฤติกรรมมนุษย์ในสังคม หรือไปพบเห็นสิ่งต่าง ๆ เกิดความชื่นชม ประทับใจ จึงนำมาสร้างสรรค์ให้เป็นการเคลื่อนไหว เรื่องราว โดยผสมผสานจินตนาการความคิดสร้างสรรค์ทำให้เรื่องราว หรือการเคลื่อนไหวนั้นน่าสนใจ ประทับใจผู้ชม

2. ความคิดเชิงสร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์

แนวคิดการแสดงเชิงสร้างสรรค์เกิดจากการคิดสิ่งใหม่ ๆ โดยเป็นกระบวนการเชื่อมโยงความรู้ที่มีอยู่เข้าด้วยกัน อันจะนำไปสู่การแสดงแบบใหม่ที่ต้องใช้เวลาการคิดเพียงสั้น ๆ และรวดเร็วหรือการคิดที่ต้องใช้ ระยะเวลายาวนานก็ได้

ทฤษฎีเกี่ยวข้องกับความคิดสร้างสรรค์

นักจิตวิทยาและนักการศึกษาที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์ได้มีทัศนะเกี่ยวกับเรื่องนี้แตกต่างกันออกไปดังนี้

1) ทฤษฎีของ Freud มีทัศนะเกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์ว่าความคิดสร้างสรรค์เริ่มต้นจากความขัดแย้งซึ่งถูกขจัดออกมาโดยพลังจิตใต้สำนึก ขณะที่มีความขัดแย้งเกิดขึ้นคนที่มีความคิดสร้างสรรค์จะมีความคิดอิสระขึ้นมากมาย แต่คนที่ไม่มีความคิดสร้างสรรค์จะไม่มีสิ่งนี้

2) ทฤษฎีของ Taylor ได้ให้ข้อคิดของทฤษฎีอย่างน่าสนใจว่าผลงานของความคิดสร้างสรรค์ของคนนั้นไม่จำเป็นต้องเป็นขั้นสูงสุดเสมอไป คือ ไม่จำเป็นต้องคิดค้นคว้าประดิษฐ์สิ่งของใหม่ ๆ ที่ยังไม่มีผู้ใดคิดมาก่อนเลย หรือสร้างทฤษฎีที่ต้องใช้ความคิดด้านนามธรรมสูงยิ่ง แต่ความคิดสร้างสรรค์ของคนนั้นอาจเป็นขั้นใดขั้นหนึ่งใน 6 ขั้นต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 เป็นความคิดสร้างสรรค์ ขั้นต่ำที่สุดเป็นสิ่งสามัญธรรมดา คือ เป็นพฤติกรรมหรือการแสดงออกของตนอย่างอิสระ ซึ่งพฤติกรรมนั้นไม่จำเป็นต้องอาศัยความคิดริเริ่มและทักษะแต่อย่างใด คือให้แต่เพียงกล้าแสดงออกอย่างอิสระเท่านั้น

ขั้นที่ 2 เป็นผลงานซึ่งผลิตออกมา โดยผลงานนั้นจำเป็นต้องอาศัยทักษะบางประการแต่ไม่จำเป็นต้องเป็นสิ่งใหม่

ขั้นที่ 3 ขั้นสร้างสรรค์ เป็นขั้นที่แสดงถึงความคิดใหม่ของคุณคน ไม่ได้ลอกเลียนแบบมาจากใครแม้ว่างานนั้นจะมีคนอื่นคิดแล้วก็ตาม

ขั้นที่ 4 เป็นขั้นความคิดสร้างสรรค์ ขั้นประดิษฐ์สิ่งใหม่ ๆ โดยไม่ซ้ำแบบใคร เป็นขั้นที่ผู้กระทำได้แสดงให้เห็นความสามารถที่แตกต่างไปจากผู้อื่น

ขั้นที่ 5 เป็นขั้นพัฒนาปรับปรุงผลงานในขั้นที่ 4 ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

ขั้นที่ 6 เป็นขั้นความคิดสร้างสรรค์สุดยอด สามารถคิดสิ่งที่เป็นนามธรรมสูงสุดได้ เช่น ชาร์ล ดาร์วิน คิดตั้งทฤษฎีวิวัฒนาการขึ้น

3) ทฤษฎีของความคิดสร้างสรรค์ในรูปของการโยงสัมพันธ์ (Associative Theory) กล่าวว่า ความคิดสร้างสรรค์ ประกอบด้วย การสร้างแนวคิดใหม่ โดยการรวมสิ่งที่สัมพันธ์กันเข้าด้วยกัน ซึ่งการรวมกันนี้จะต้องเป็นไปตามเงื่อนไขเฉพาะอย่าง หรือรวมกันแล้วต้องเกิดประโยชน์ทางใดทางหนึ่ง หรือเมื่อระลึกสิ่งใดได้ก็เป็นแนวทางในการระลึกถึงสิ่งอื่น ๆ ต่อ ๆ กันไป สัมพันธ์กันเป็นลูกโซ่ เช่น เมื่อนึกถึงโต๊ะก็ทำให้นึกถึงเก้าอี้ไปไขว่ขวางของ เป็นต้น

4) ทฤษฎีโครงสร้างทางสมอง (The Structure of Intellect theory) ทฤษฎีนี้สร้างโดย Guilford นักจิตวิทยาชาวอเมริกันเข้าได้อธิบายโครงสร้างทางสมองในรูปแบบจำลองสามมิติ (Three Dimensional Model) ดังนี้

มิติที่ 1 วิธีการคิด (Operations) แบ่งออกเป็น 5 ด้าน คือ การรู้จักและเข้าใจ (Cognition) การจำ (Memory) การคิดนอกเนกนัย (Divergent Production) การคิดเอวมัย (Convergent Production) และการประเมินค่า (Evaluation)

มิติที่ 2 เนื้อหา (Contents) แบ่งออกเป็น 4 แบบ คือ ภาพ (Figural) สัญลักษณ์ (Symbolic) ภาษา (Semantic) และพฤติกรรม (Behavioral)

มิติที่ 3 ผลการคิด (Products) แบ่งออกเป็น 6 แบบ คือ หน่วย (Units) จำพวก (Classes) ความสัมพันธ์ (Relation) ระบบ (System) การแปลง (Transformation) และการประยุกต์ (Implications)

5) ทฤษฎีความคิดสร้างสรรค์ของ Torrance กล่าวว่า ความคิดสร้างสรรค์จะแสดงออกตลอดกระบวนการของความรู้สึกรู้สึกหรือการเห็นปัญหา การรวบรวมความคิดเพื่อก่อตั้งเป็นสมมติฐาน การทดสอบและการแปลงสมมติฐาน ตลอดจนการเผยแพร่ถึงผลผลิตที่ได้รับ ซึ่งทฤษฎีของ Torrance อาจขยายความได้ว่า ผู้ที่มีความคิดริเริ่มเพื่อแสวงหาวิธีใหม่ในการเผชิญหรือแก้ปัญหา (ธีรชัย เนตรถนอมศักดิ์, 2538)

3. ความสำคัญของความคิดสร้างสรรค์

ผลจากความคิดสร้างสรรค์ของมนุษย์ทำให้เกิดนวัตกรรมและเทคโนโลยีขึ้นอย่างมากมาย ความคิดสร้างสรรค์นี้เป็นสิ่งสำคัญยิ่งสำหรับชีวิตมนุษย์ และเป็นคุณสมบัติที่พึงปรารถนาในทุกสังคม เพราะในปัจจุบันสังคมมีความเปลี่ยนแปลงและมีปัญหาใหม่ ๆ เกิดขึ้นตลอดเวลา ดังนั้น บุคคลจึงควรได้รับการส่งเสริมให้มีความคิดสร้างสรรค์ เพื่อจะสามารถคิดแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันได้ ตลอดจนการพัฒนาตนเองและสังคมให้เจริญก้าวหน้ามากยิ่งขึ้น ความคิดสร้างสรรค์ให้ความสนุกสนาน ความสุข และความพึงพอใจแก่เด็กมาก สิ่งเหล่านี้จะมีผลต่อบุคลิกภาพของเด็กเมื่อโตขึ้น เด็กจะรู้สึกหดหู่เมื่องานสร้างสรรค์ของเขาถูกตำหนิ ดูถูกว่าสิ่งที่เขาสร้างขึ้นนั้นไม่มีคุณค่า เด็กจะมีความพอใจและสนุกสนาน เมื่อเขาได้สร้างสิ่งใหม่ ๆ ขึ้นมาด้วยตนเองและได้รับการยอมรับและชมเชย (Hurlock, 1972: 327-328 อ้างถึงใน วิจิตร วรุตบางกูร, 2531: 30) ความคิดสร้างสรรค์มีความจำเป็นต่อชีวิต เพราะการให้การศึกษาแก่เด็กเราไม่สามารถจะสอนทุกสิ่งทุกอย่างที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตของเราได้

เพียงบางอย่างเท่านั้น เด็กที่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์จึงมีโอกาสนำความรู้ไปใช้แก้ปัญหาได้ดีกว่า (ชาลวชัย อินทรประวัตติ, 2518: 19)

Jersild (1972: 153-158 อ้างถึงใน ยาวพา เดชะคุปต์, 2542: 23) กล่าวว่า ความคิดสร้างสรรค์มีส่วนช่วยในการส่งเสริมเด็กในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1) ส่งเสริมสุนทรียภาพ เด็กจะรู้จักชื่นชมและมีทัศนคติที่ดีต่อสิ่งต่าง ๆ ซึ่งผู้ใหญ่ควรทำเป็นตัวอย่าง โดยยอมรับและชื่นชมในผลงานของเด็ก การพัฒนาสุนทรียภาพของเด็ก โดยให้เด็กเห็นว่าทุก ๆ อย่างมีความหมายสำหรับตัวเขา ส่งเสริมให้รู้จักสังเกตสิ่งที่แปลกจากสิ่งธรรมดาสามัญ ให้ได้ยินในสิ่งที่ไม่เคยได้ยิน และหัดให้เด็กสนใจในสิ่งต่าง ๆ รอบตัว

2) เป็นการผ่อนคลายอารมณ์ ลดความกดดัน ความคับข้องใจ และความก้าวร้าวลง

3) สร้างนิสัยในการทำงานที่ดี ขณะที่เด็กทำงานครูควรสอนระเบียบวินัยที่ดีในการทำงานควบคู่ไปด้วย เช่น หัดให้เด็กรู้จักเก็บของให้เป็น ที่ล้างมือเมื่อทำงานเสร็จ เป็นต้น

4) เป็นการพัฒนากล้ามเนื้อมือ เด็กจะสามารถพัฒนากล้ามเนื้อใหญ่จากการเล่น การเคลื่อนไหว การเล่นบล็อก และพัฒนากล้ามเนื้อเล็กจากการตัดกระดาษ ประดิษฐ์ภาพ วาดภาพ ด้วยนิ้วมือ การต่อภาพตัดต่อ การเล่นเกมกระดานตะปู

5) เปิดโอกาสให้เด็กได้สำรวจ ค้นคว้า ทดลอง เด็กจะชอบทำกิจกรรม และใช้วัสดุต่าง ๆ ซ้ำกัน เพื่อสร้างสิ่งต่าง ๆ ซึ่งเป็นโอกาสที่เด็กจะใช้ความคิดริเริ่ม และจินตนาการสร้างสิ่งใหม่ ๆ ขึ้น ครูจึงควรจัดหาวัสดุไว้ให้เด็กมีโอกาสพัฒนาการทดลองของตนเอง เช่น กล้องยาสีฟัน เปลือกไข่ และเศษวัสดุเหลือใช้ เพื่อให้ฝึกสมมติเป็นนักก่อสร้างหรือสถาปนิก

3.1 องค์ประกอบของความคิดสร้างสรรค์

องค์ประกอบของความคิดสร้างสรรค์สรุปได้ดังนี้ (Guilford and Hopefer, 1971: 125-142; cited by Jellen and Urban, 1986: 141)

3.1.1 ความคิดริเริ่ม (Originality) หมายถึง ลักษณะความคิดแปลกใหม่ ซึ่งแตกต่างไปจากความคุ้นเคย ความริเริ่มแปลกใหม่ในที่นี้อาจแสดงออกในรูปลักษณะทางผลผลิต หรือกระบวนการคิดก็ได้ เช่น การตีความการรับรู้เนื้อหาต่าง ๆ ที่ผ่านเข้ามาสู่ประสาทสัมผัส

3.1.2 ความคิดคล่องแคล่วในการคิด (Fluency) หมายถึง ความสามารถในการผลิตความคิดที่แตกต่างและหลากหลายภายใต้กรอบจำกัดของเวลา เป็นความสามารถเบื้องต้น ซึ่งจะนำไปสู่การคิดอย่างมีคุณภาพ และการคิดเพื่อการแก้ปัญหาอย่างมีประสิทธิภาพต่อไปโดยแบ่งเป็น

1) ความคล่องแคล่วด้านถ้อยคำ (Word Fluency) เป็นความสามารถในการใช้ถ้อยคำอย่างคล่องแคล่ว

2) ความคล่องแคล่วด้านการโยงความสัมพันธ์ (Associational Fluency) เป็นความสามารถในการหาถ้อยคำที่มีความหมายเหมือนกันหรือคล้ายกันได้อย่างรวดเร็ว และมากที่สุดเท่าที่จะมากได้ภายในเวลาที่กำหนด

3) ความคล่องแคล่วด้านการแสดงออก (Expressional Fluency) เป็นความสามารถในการนำคำมาเรียงกันเป็นวลีและประโยคเพื่อแสดงจุดหมายที่ต้องการได้อย่างเหมาะสม

4) ความคล่องแคล่วในการคิด (Ideational Fluency) เป็นความสามารถในการคิดสิ่งที่ต้องการ โดยสามารถผลิตความคิดได้อย่างหลากหลาย

3.1.3 ความยืดหยุ่นในการคิด (Flexibility) เป็นความสามารถในการคิดนอกกรอบ ไม่ตกอยู่ภายใต้กฎเกณฑ์หรือความคุ้นเคย ความยืดหยุ่นช่วยให้สามารถมองเห็นสิ่งต่าง ๆ ในแง่มุมใหม่ จึงนับเป็นปัจจัยสนับสนุนให้เกิดความคล่องแคล่วให้พัฒนาความคิดแตกแขนงในทิศทางที่แตกต่าง ไม่ซ้ำซ้อน นำไปสู่การคิดอย่างมีคุณภาพและการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ความยืดหยุ่นมีความสัมพันธ์กับความคิดในการดัดแปลงและความอิสระในการคิด กล่าวคือ ผู้มีความสามารถในการดัดแปลงสูงย่อมแสดงความสามารถในการยืดหยุ่นสูงด้วย และผู้ที่มีอิสระในการคิดและการกระทำมักจะมีปฏิริยาแปลกใหม่ในการตอบสนองต่อสิ่งเร้า ความยืดหยุ่นในการคิดแบ่งออกเป็น

- 1) ความยืดหยุ่นที่เกิดขึ้นในทันทีทันใด (Spontaneous Flexibility) เป็นความสามารถในการคิดได้หลายทิศทางอย่างอิสระ
- 2) ความคิดยืดหยุ่นทางการดัดแปลง (Adapture Flexibility) หมายถึงความสามารถในการดัดแปลงความรู้หรือประสบการณ์ให้เกิดประโยชน์หลาย ๆ ด้าน ซึ่งมีประโยชน์มากในการแก้ปัญหา

3.1.4 ความคิดละเอียดลออ (Elaboration) หมายถึง ความคิดในรายละเอียดเป็นขั้นตอน สามารถอธิบายให้เห็นภาพชัดเจน หรือเป็นแผนงานที่สมบูรณ์ขึ้น จัดเป็นรายละเอียดที่นำมาตกแต่งขยายความคิดริเริ่มให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ได้แก่

- 1) ความไวต่อปัญหา (Sensitivity to Problem)
- 2) ความสามารถในการให้นิยามใหม่ (Redefinition)
- 3) ความซึมซาบ (Permeation)
- 4) ความสามารถในการทำนาย (Prediction)
- 5) การมีอารมณ์ขัน (Humor)
- 6) ความมุ่งมั่น (Intention)

องค์ประกอบของความคิดสร้างสรรค์มีหลายลักษณะ ได้แก่ ความคิดริเริ่ม ความคิดคล่องตัว ความคิดยืดหยุ่น และความคิดละเอียดลออ ซึ่งเป็นลักษณะความคิดแบบอเนกมัย รวมถึงการกล้าคิด กล้าทำ กล้าแสดงออกในสิ่งที่ตนคิด มีความไวต่อปัญหา มีอารมณ์ขัน ตลอดจนมีความมุ่งมั่นที่จะกระทำสิ่งต่าง ๆ ที่มีอยู่ในตนเองและสิ่งเร้าภายนอกที่เอื้อต่อการกระทำนั้น

4. การพัฒนาทักษะการแสดงเชิงสร้างสรรค์

ทักษะการแสดงเชิงสร้างสรรค์ เป็นความสามารถในการคิดดัดแปลงท่าทางธรรมชาติ ให้เป็นศิลปะอันงดงาม อ่อนช้อย ร่าเริงให้เข้ากับทำนองการขับร้องและดนตรี แสดงออกทางอารมณ์ ด้วยลีลาท่าทางในการประดิษฐ์ท่ารำ อันเป็นองค์ประกอบหนึ่งในการคิดสร้างสรรค์นาฏศิลป์ โดยเน้นการเคลื่อนไหวของร่างกายและการใช้นาฏยศัพท์ ภาษาท่า การตีบทตามคำร้องหรือบทเพลง เพื่อสื่อความหมายแทนคำพูดในรูปแบบของการแสดง

ทักษะการแสดงเชิงสร้างสรรค์เปรียบเสมือนแหล่งรวมศิลปะและการแสดงหลายรูปแบบ เข้าด้วยกัน โดยมีมนุษย์เป็นศูนย์กลางในการสร้างสรรค์ อนุรักษ์และถ่ายทอดนาฏศิลป์สร้างสรรค์เป็นสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นด้วยปัญญา มีความประณีตงดงาม มีแบบแผนของการฟ้อนรำให้ความบันเทิงนัมน้ำอารมณ์ และความรู้สึกของผู้ชมให้คล้อยตาม การสร้างสรรค์เป็นผลงานที่แสดงถึงความคิดอย่างมี

อิสระที่คิดค้นใหม่ ๆ ไม่ซ้ำแบบใคร ซึ่งต้องอาศัยทักษะเป็นสำคัญที่มนุษย์ทุกคนปรารถนาให้เกิดขึ้นกับตนเอง เพราะไม่ว่าจะเป็นการคิดอย่างสร้างสรรค์หรือทำอย่างสร้างสรรค์ก็ล้วนแล้วแต่เป็นสิ่ง ที่สื่อแสดงถึงการเป็นคนที่มีความสามารถ มีความสามารถในตนเอง และพร้อมที่จะพัฒนาศักยภาพเชิง สร้างสรรค์ให้เกิดขึ้นกับตนเอง จะสามารถสร้างแนวทางปฏิบัติเพื่อไปสู่เป้าหมายนี้ได้อย่างสำเร็จ ดังนั้น ความหมายโดยสรุปของคำว่า นาฏศิลป์สร้างสรรค์หรือศิลปะการแสดงเชิงสร้างสรรค์ เป็นผลงาน ที่ใช้ทักษะการคิดค้นใหม่ ๆ ที่ไม่ซ้ำแบบใคร โดยสร้างขึ้นด้วยอารมณ์ความรู้สึกทางศิลปะ และ การเคลื่อนไหวอวัยวะส่วนต่าง ๆ ของร่างกายอย่างประณีต อ่อนช้อย จนเกิดความงดงามวิจิตรบรรจง ที่ได้รับการจัดอย่างเป็นระบบ สอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นทักษะปฏิบัติดังนี้ (หยาดพิรุณ พวงสุวรรณ, 2558: 7)

4.1 ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน โดยครูผู้สอนชี้แจงการใช้ชุดกิจกรรม จุดประสงค์การเรียนรู้ บทบาทของนักเรียน การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ การวัดผลประเมินผลและชมวีดิทัศน์

4.2 ขั้นสาธิต โดยการสาธิตให้ผู้เรียนดูและให้คำแนะนำแก่ผู้เรียนในการสังเกต ชี้แนะ จุดสำคัญที่ควรให้ความสนใจเป็นพิเศษในการสังเกต เพื่อให้มีความเข้าใจพื้นฐานของการปฏิบัตินาฏศิลป์

4.3 ขั้นทำตามแบบ โดยให้ผู้เรียนเลียนแบบทักษะย่อย ปฏิบัติตามที่ละขั้นตอน โดยครูผู้สอนให้คำชี้แนะและช่วยแก้ไขจนผู้เรียนทำได้

4.4 ขั้นเชื่อมโยง โดยเชื่อมโยงทักษะย่อย ๆ เป็นทักษะที่สมบูรณ์ เมื่อผู้เรียนสามารถปฏิบัติ ได้แล้วจึงให้ผู้เรียนปฏิบัติทักษะย่อย ๆ นั้นต่อเนื่องกันตั้งแต่ต้นจนจบ และฝึกปฏิบัติหลาย ๆ ครั้ง จนกระทั่งสามารถปฏิบัติได้ถูกต้องสมบูรณ์ได้อย่างชำนาญด้วยความมั่นใจ

4.5 ขั้นปรับปรุงและประยุกต์ใช้ โดยให้ผู้เรียนปรับปรุงทักษะหรือการปฏิบัติของตน ให้ดียิ่งขึ้น และประยุกต์ใช้ทักษะที่ตนได้รับการพัฒนาในสถานการณ์ต่าง ๆ

ชุดกิจกรรมการเรียนรู้

1. ความหมายของชุดกิจกรรมการเรียนรู้

ชุดการเรียนหรือชุดกิจกรรม มาจากคำว่า Instructional Packages หรือ Learning Packages เดิมทีเคยมักใช้คำว่า ชุดการสอน เพราะเป็นสื่อที่ครูนำมาใช้ประกอบการสอน แต่ต่อมา แนวคิดในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญได้เข้ามามีบทบาทมากขึ้น นักการศึกษา จึงเปลี่ยนมาใช้คำว่า ชุดการเรียน เพราะการเรียนรู้เป็นกิจกรรมของนักเรียนและการสอนเป็นกิจกรรม ของครู กิจกรรมของครูและนักเรียนจะต้องเกิดคู่กัน ดังนั้น การทำกิจกรรมต่าง ๆ ในชุดแบบฝึก คือ การทำกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งมีผู้ให้ความหมายของชุดกิจกรรมไว้ ดังนี้

ปิยพงษ์ สุริยพรหม (2546: 63-64) กล่าวว่า ชุดกิจกรรม หมายถึง รูปแบบการเรียนการสอน ที่ใช้สื่อต่าง ๆ หลายชนิดเป็นองค์ประกอบ เพื่อก่อให้เกิดความสมบูรณ์ในตัวเอง ลักษณะของชุดฝึก หรือชุดการสอนจะแตกต่างกันไปตามวัตถุประสงค์ของการสร้าง เพื่อให้ผู้ใช้บรรลุเป้าหมายการเรียน ที่วางไว้อย่างมีประสิทธิภาพ

เพชรรัตดา เทพพิทักษ์ (2545: 30) กล่าวว่า ชุดกิจกรรม คือ ชุดการเรียนหรือชุดการสอน นั้นเอง ซึ่งหมายถึงสื่อการสอนที่ครูเป็นผู้สร้าง ประกอบด้วยวัสดุอุปกรณ์หลายชนิด และองค์ประกอบ

อื่นเพื่อให้นักเรียนศึกษาและปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองโดยครูเป็นผู้แนะนำช่วยเหลือ และมีการนำหลักการทางจิตวิทยามาใช้ในการประกอบการเรียน เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนได้รับความสำเร็จ

สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ (2546: 51) กล่าวว่า ชุดกิจกรรม หมายถึง สื่อการเรียนรู้ชนิดหนึ่งที่เป็นลักษณะของสื่อประสม เป็นการใช้สื่อตั้งแต่สองชนิดขึ้นไปรวมกันเพื่อให้ผู้เรียนได้รับความรู้ที่ต้องการ โดยอาจจัดขึ้นสำหรับหน่วยการเรียนรู้ตามหัวข้อเนื้อหาและประสบการณ์ของแต่ละหน่วยที่ต้องการจะให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ อาจจัดไว้เป็นชุด ๆ บรรจุในกล่อง ซองหรือกระเป๋า ชุดกิจกรรมแต่ละชุดประกอบด้วย เนื้อหาสาระ บัตรคำสั่ง ใบงานในการทำกิจกรรม วัสดุอุปกรณ์ เอกสาร ใบความรู้ เครื่องมือหรือสื่อที่จำเป็นสำหรับกิจกรรมต่าง ๆ รวมทั้งแบบวัดผลประเมินผล

จันทร์ฉาย เตมียาการ (2548: 33) กล่าวว่า ชุดกิจกรรม หมายถึง สื่อการเรียนรู้ที่เป็นชุดของสื่อประสมที่จัดเป็นหน่วยการเรียนรู้ เปลี่ยนมาจากชุดการสอน ซึ่งแต่เดิมที่มีการใช้ชุดการสอนนั้นทำให้เกิดความคิดว่าเป็นการเรียนรู้ที่จัดไว้ให้ครูเป็นผู้ใช้เท่านั้น ต่อมาจึงเปลี่ยนมาใช้ชุดการเรียนการสอนเพื่อย้ำถึงแนวการจัดการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ซึ่งมีชื่อเรียกต่าง ๆ กัน เช่น ชุดการเรียนรู้ ชุดการสอนรายบุคคล ชุดการเรียนรู้สำเร็จรูป หรือชุดกิจกรรม

บุญชม ศรีสะอาด (2548: 94) กล่าวว่า ชุดกิจกรรม หมายถึง สื่อการเรียนรู้หลายอย่างประกอบกัน จัดเข้าไว้ด้วยกันเป็นชุดเรียกว่า สื่อประสม เพื่อมุ่งให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งนอกจากจะใช้สำหรับให้ผู้เรียนได้เรียนเป็นรายบุคคลแล้ว ยังใช้ประกอบการสอนสำหรับการเรียนเป็นกลุ่มย่อย โดยจัดในรูปของศูนย์การเรียนรู้ก็ได้

บุญแก้ว ควรหาเวช (2545: 91) ชุดกิจกรรม หมายถึง สื่อการสอนชนิดหนึ่ง ซึ่งเป็นชุดของสื่อผสม (Multi Media) ซึ่งหมายถึงการใช้สื่อการสอนตั้งแต่ 2 ชนิด ขึ้นไปรวมกัน เพื่อให้ผู้เรียนได้รับความรู้ตามที่ต้องการ สื่อที่นำมาใช้ร่วมกันนี้จะช่วยเสริมประสบการณ์ซึ่งกันและกันตามลำดับขั้นที่จัดไว้สำหรับหน่วยการเรียนรู้ตามหัวข้อเนื้อหา และประสบการณ์ในแต่ละหน่วยที่ต้องการจะให้ผู้เรียนได้รับ

ชลสิทธิ์ จันทาสี (2543: 10) ได้ให้ความหมายของชุดการเรียน หรือชุดกิจกรรม ว่าเป็นการรวบรวมสื่อการเรียนรู้สำเร็จรูป ซึ่งส่วนมากประกอบด้วย คำชี้แจง ชื่อเรื่อง กิจกรรม จุดมุ่งหมาย และการประเมินผล สามารถศึกษาได้ด้วยตนเองตามความสามารถและความสนใจที่เป็นขั้นตอนตามที่กำหนดไว้ในชุดการเรียนนั้น ๆ เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของตนเองให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้

สุดารัตน์ ไผ่พงศาวงศ์ (2543: 52) กล่าวว่า ชุดกิจกรรม หรือชุดการเรียน หรือชุดการสอน หมายถึง สื่อการสอนที่ครูสร้างขึ้น ประกอบด้วยวัสดุอุปกรณ์หลายชนิดและองค์ประกอบอื่น เพื่อให้ผู้เรียนศึกษาและปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยครูเป็นผู้ให้คำแนะนำช่วยเหลือ และมีการนำหลักทางจิตวิทยามาใช้ประกอบการเรียน เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนได้รับความสำเร็จ

หนึ่งนุช กาฬภักดี (2543: 14) กล่าวว่า ชุดการเรียน หรือชุดกิจกรรม เป็นสื่อการเรียนรู้สำเร็จรูป ประกอบด้วยอุปกรณ์หลายชนิดที่ผู้เรียนสามารถศึกษาได้ด้วยตนเอง ตามขั้นตอนที่ระบุไว้ในชุด โดยฟังก์ชันน้อยที่สุด นักเรียนสามารถเรียนได้อย่างอิสระตามความสามารถของแต่ละบุคคล ซึ่งเป็นการฝึกให้ผู้เรียนได้รู้จักพึ่งพาตนเองในการศึกษาหาความรู้

พวงเพ็ญ สิงห์โตทอง (2548: 10) ได้ให้ความหมายของชุดกิจกรรมว่า เป็นการรวบรวม สื่อการเรียนสำเร็จรูปไว้เป็นชุดเพื่อให้เหมาะสมกับเนื้อหา ให้ผู้เรียนศึกษาด้วยตนเองได้อย่างสะดวก ตามขั้นตอนที่กำหนดเพื่อบรรลุจุดประสงค์ที่ตั้งไว้ เป็นการเรียนที่เน้นความสามารถส่วนบุคคล ผู้เรียน มีอิสระและพึ่งพาผู้สอนน้อยที่สุด ภายในชุดประกอบด้วยสื่อต่าง ๆ ที่จะทำให้ผู้เรียนสนใจเรียนตลอดเวลา ทำให้เกิดทักษะกระบวนการเรียนรู้ ประกอบด้วยวัสดุอุปกรณ์หลายชนิดและองค์ประกอบอื่น ที่ก่อให้เกิด ความสมบูรณ์ในตัวเอง โดยที่ผู้สร้างได้รวบรวมและจัดอย่างเป็นระบบไว้เป็นกลุ่ม และสร้างไว้เพื่อ จุดประสงค์ใด จะมีชื่อเรียกตามการใช้งานนั้น ๆ เช่น ถ้าสร้างเพื่อการศึกษาโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ครู ใช้ประกอบการสอน โดยเปลี่ยนบทบาทให้ครูพูดน้อยลง นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมมากขึ้น เรียกว่า ชุดกิจกรรมสำหรับครู แต่ถ้าให้ผู้เรียนเรียนจากชุดกิจกรรมนี้เรียกว่า ชุดกิจกรรม ในการสร้างชุดกิจกรรม จะพิจารณาจาก 1) ใช้สื่อหลายชนิดตามจุดประสงค์ที่ตั้งไว้ 2) เหมาะสมกับประสบการณ์ของผู้เรียน 3) เหมาะสมกับการตอบสนองของผู้เรียน และ 4) เป็นสื่อที่จัดหาได้ไม่ยาก

นิพนธ์ ศุขปรีดี (2548: 10) ได้ให้ความหมายของชุดกิจกรรมคล้ายคลึงกัน สรุปได้ว่าเป็น การรวบรวมสื่อการเรียนสำเร็จรูปไว้เป็นชุดเพื่อให้เหมาะสมกับเนื้อหา ให้ผู้เรียนศึกษาได้ด้วยตนเอง ได้อย่างสะดวก ตามขั้นตอนที่กำหนด เพื่อบรรลุจุดประสงค์ที่ตั้งไว้ เป็นการเรียนที่เน้นความสามารถ ส่วนบุคคล ผู้เรียนมีอิสระและพึ่งพาครูผู้สอนน้อยที่สุด ภายในชุดจะประกอบด้วยสื่อต่าง ๆ ที่จะทำให้ ผู้เรียนเข้าใจบทเรียนได้ดี ช่วยให้ผู้เรียนสนใจเรียนตลอดเวลา ทำให้เกิดทักษะกระบวนการเรียนรู้ ประกอบด้วยวัสดุอุปกรณ์หลายชนิดและองค์ประกอบอื่น ที่ก่อให้เกิดความสมบูรณ์ในตัวเอง โดยที่ ผู้สร้างได้รวบรวมและจัดอย่างเป็นระบบไว้เป็นกลุ่ม และชุดกิจกรรมนี้จะสร้างขึ้นเพื่อสนองวัตถุประสงค์ โดยมีชื่อเรียกตามการใช้งานนั้น ๆ เช่น ถ้าสร้างเพื่อการศึกษาโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ครูใช้ประกอบ การสอน โดยเปลี่ยนบทบาทให้ครูพูดน้อยลง นักเรียนร่วมกิจกรรมมากขึ้น เรียกว่า ชุดกิจกรรมสำหรับครู (Instructional Package) แต่ถ้าให้ผู้เรียนเรียนจากชุดกิจกรรมนี้ เรียกว่า ชุดกิจกรรม (Learning Package)

ดำรงศักดิ์ มีวรรณ (2552: 17) สรุปไว้ว่า ชุดกิจกรรม คือ การจัดประสบการณ์เรียนรู้ ให้กับผู้เรียน ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้แก้ปัญหาด้วยตนเอง มีอิสระในการเรียนรู้ โดยใช้แหล่งการเรียนรู้ ที่หลากหลาย โดยครูต้องเป็นผู้วางแผน กำหนดเป้าหมายวัตถุประสงค์ คือ การเรียนรู้สิ่งที่ต้องการ ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยครูมีหน้าที่ให้คำปรึกษา

นพคุณ แดงบุญ (2552: 16) สรุปไว้ว่า ชุดกิจกรรม หมายถึง สื่อการสอนที่ผู้สอนสร้างขึ้น ประกอบด้วยสื่อวัสดุอุปกรณ์หลายชนิดประกอบเข้ากันเป็นชุด เพื่อเกิดความสะดวกต่อการใช้ในการเรียน การสอน และทำให้การเรียนการสอนบรรลุผลตามเป้าหมายของการเรียนรู้ ทั้งด้านความรู้ ด้านทักษะ กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ และเจตคติต่อวิทยาศาสตร์

ประเสริฐ สำเภารอด (2552: 12) สรุปไว้ว่า ชุดกิจกรรม หมายถึง ชุดการเรียนการสอน ประเภทสิ่งตีพิมพ์ และกิจกรรมที่เน้นให้ผู้เรียนทำกิจกรรมด้วยกระบวนการกลุ่ม ประกอบด้วย 9 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ชื่อกิจกรรม 2) คำชี้แจง 3) จุดประสงค์ 4) เวลาที่ใช้ 5) วัสดุอุปกรณ์ 6) เนื้อหา และใบความรู้ 7) สถานการณ์ 8) กิจกรรม และ 9) แบบทดสอบท้ายกิจกรรม

อภิญา เวียงไต้ (2555: 52) ได้สรุปความหมายของชุดกิจกรรมว่า เป็นสื่อประสมที่นำ สื่อการเรียนรู้อะไรมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ โดยจัดให้เป็นระบบและมีความเกี่ยวเนื่องกัน

เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้ และทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จากการใช้ชุดกิจกรรมจากความหมายของชุดกิจกรรมดังกล่าวเป็นสื่อการเรียนรู้ที่เป็นชุดของสื่อประสมที่จัดขึ้นเป็นหน่วยการเรียนรู้ เน้นกิจกรรมการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยจัดไว้อย่างเป็นระบบและมีความเกี่ยวเนื่องกัน มุ่งให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างมีประสิทธิภาพ และตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยครูผู้สอนจะคอยแนะนำการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรม ซึ่งมีส่วนประกอบที่สำคัญ คือ เนื้อหาสาระ บัตรคำสั่ง ใบงานในการทำกิจกรรม วัสดุอุปกรณ์ เอกสาร ใบความรู้สื่อการเรียนรู้ และแบบวัดผล ประเมินผล

Kapfer (1972: 3-10) ให้ความหมายว่า ชุดกิจกรรมเป็นรูปแบบการสื่อสารระหว่างครูและนักเรียน ซึ่งประกอบด้วย คำแนะนำที่ให้นักเรียนได้ทำกิจกรรมการเรียนรู้จนบรรลุพฤติกรรมที่เป็นผลการเรียนรู้ และเนื้อหาที่นำมาสร้างชุดกิจกรรมนั้นได้ขอบข่ายของความรู้ที่หลักสูตรต้องการให้นักเรียนเรียนรู้ เนื้อหาจะต้องตรง และชัดเจนที่จะสื่อความหมายให้ผู้เรียนได้เกิดพฤติกรรมตามเป้าหมายของการเรียน

Brown et al. (1973: 338) ให้ความหมายไว้ว่า ชุดกิจกรรม คือ ชุดของสื่อแบบประสมที่สร้างขึ้น เพื่อช่วยเหลือครูให้สามารถสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในกล่องหรือชุดกิจกรรมมักจะประกอบไปด้วยอุปกรณ์หลาย ๆ อย่าง เช่น ภาพโปสเตอร์ ฟิล์มสตริป รูปภาพ โปสเตอร์สไลด์ และแผนภูมิ บางชุดอาจประกอบด้วยเอกสารเพียงอย่างเดียว บางชุดอาจจะเป็นโปรแกรมที่มีบัตรคำสั่งให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเอง

Good (1973: 306) ได้ให้ความหมายของชุดกิจกรรม หมายถึง โปรแกรมทางการสอนทุกอย่างที่จัดไว้เฉพาะ มีวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการสอน อุปกรณ์ที่ใช้ในการเรียน คู่มือครู เนื้อหาแบบทดสอบ ข้อมูลที่เชื่อถือได้ มีการกำหนดจุดมุ่งหมายของการเรียนไว้อย่างชัดเจน ชุดกิจกรรมนี้ครูเป็นผู้จัดให้นักเรียนแต่ละคนได้ศึกษาและฝึกฝนด้วยตนเอง โดยครูเป็นผู้คอยแนะนำเท่านั้น

Duann (1973: 169) กล่าวถึงชุดการเรียนว่า เป็นการเรียนรายบุคคล (Individualized instruction) เป็นอีกรูปแบบหนึ่ง ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนได้สัมฤทธิ์ผลทางการเรียนตามเป้าหมาย ผู้เรียนจะเรียนตามอัตราความสามารถ และความต้องการของตน

Kapfer and Kapfer (1972: 3-10) ได้ให้ความหมายของชุดการเรียนว่า เป็นรูปแบบการสื่อสารระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน ซึ่งประกอบด้วย คำแนะนำให้ผู้เรียนได้ทำกิจกรรมการเรียนรู้จนบรรลุพฤติกรรมที่เป็นผลของการเรียนรู้ ส่วนเนื้อหาที่นำมาสร้างชุดการเรียน นำมาจากขอบข่ายความรู้ที่หลักสูตรกำหนดให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ ซึ่งต้องสื่อความหมายให้แก่ผู้เรียนอย่างชัดเจน จนผู้เรียนเกิดพฤติกรรมตามเป้าหมาย หรือจุดประสงค์การเรียนรู้เชิงพฤติกรรม

จากความหมายข้างต้นดังกล่าว สรุปได้ว่า ชุดกิจกรรม หมายถึง สื่อที่ช่วยให้นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง มีการจัดสื่อไว้อย่างเป็นระบบ ช่วยให้นักเรียนเกิดความสนใจตลอดเวลา เกิดทักษะในการแสวงหาความรู้ และทำให้การเรียนการสอนบรรลุผลตามเป้าหมายของการเรียนรู้ ตามขั้นตอนที่กำหนดเพื่อบรรลุจุดประสงค์ที่ตั้งไว้ เป็นการเรียนที่เน้นความสามารถส่วนบุคคล ผู้เรียนมีอิสระและพึ่งพาครูผู้สอนน้อยที่สุด ภายในชุดกิจกรรมจะประกอบด้วยสื่อต่าง ๆ ที่จะทำให้ผู้เรียนเข้าใจในบทเรียนได้ดี โดยที่ผู้สร้างได้รวบรวมและจัดอย่างเป็นระบบเพื่อสนองวัตถุประสงค์ โดยมีชื่อเรียกตามการใช้งานนั้น ๆ เช่น ถ้าสร้างเพื่อการศึกษาโดยมีวัตถุประสงค์จะให้ครูใช้ประกอบการสอน โดยเปลี่ยนบทบาท

ให้ครูพูดน้อยลง นักเรียนร่วมกิจกรรมมากขึ้น เรียกว่า ชุดกิจกรรมสำหรับครู (Instructional Package) แต่ถ้าให้ผู้เรียนเรียนด้วยชุดกิจกรรมนี้ โดยที่ผู้เรียนสามารถช่วยเหลือซึ่งกันและกันได้ระหว่างการประกอบกิจกรรม ในลักษณะนี้ เรียกว่า ชุดกิจกรรม (Learning Package)

2. หลักจิตวิทยาที่นำมาใช้ชุดกิจกรรม

วิชัย ดิสระ (2533: 249-250) ได้กล่าวถึงการสอนที่มีคุณภาพตามแนวคิดของบลูมว่า ประกอบด้วยลักษณะ 5 ประการ คือ

1) การให้แนวทาง คือ การอธิบายของครูที่ทำให้นักเรียนเข้าใจว่าเมื่อเรียนเรื่องนั้น ๆ แล้วจะต้องมีความสามารถอย่างไร ต้องทำอะไรบ้าง

2) การมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียน เปิดโอกาสให้ผู้เรียนเข้าร่วมกิจกรรมการเรียน

3) การเสริมแรง ทั้งการเสริมแรงภายนอก เช่น การให้สิ่งของ การกล่าวชม หรือ

4) การเสริมแรงภายในตัวนักเรียนเอง เช่น ความอยากรู้อยากเห็น

5) การให้ข้อมูลย้อนกลับ และการแก้ข้อบกพร่อง ซึ่งจะต้องมีการแจ้งผลการเรียนและข้อบกพร่องให้นักเรียนทราบ

ชัยยงค์ พรหมวงศ์ และคณะ (2553: 119) มีแนวคิดซึ่งมาจากจิตวิทยาการเรียนที่นำมาสู่การผลิตชุดการเรียน ดังนี้

1) เพื่อสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล

2) เพื่อยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ด้วยการศึกษด้วยตนเอง

3) มีสื่อการเรียนใหม่ ที่ช่วยในการเรียนของนักเรียนและช่วยในการสอนของครู

4) ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนที่เปลี่ยนไป โดยเปลี่ยนจากครูเป็นผู้มีอิทธิพลไปเป็นยึดนักเรียนเป็นศูนย์กลาง

3. ความสำคัญของชุดกิจกรรมการเรียนรู้

บุญเกื้อ ควรหาเวช (2545: 84) กล่าวถึงความสำคัญของชุดกิจกรรม ดังนี้

1) ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้เป็นรายบุคคล ผู้เรียนเรียนได้ตามความสามารถ ความสนใจ และโอกาสที่เหมาะสมของแต่ละคน

2) ช่วยขจัดปัญหาการขาดแคลนครู เพราะชุดกิจกรรมช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเอง หรืออาจต้องการความช่วยเหลือจากครูผู้สอนได้เพียงเล็กน้อย

3) ช่วยให้การศึกษานอกระบบโรงเรียน เพราะผู้เรียนสามารถนำชุดกิจกรรมไปเรียนได้ทุกสถานที่และทุกเวลา

4) ช่วยลดภาระการสอนของครู และช่วยให้ครูผู้สอนมีความพร้อม และความมั่นใจในการจัดการเรียนรู้

5) ชุดการเรียนเป็นประโยชน์ต่อการเรียนรู้แบบศูนย์การเรียน และครูผู้สอนสามารถวัดผลผู้เรียนได้ตรงตามจุดมุ่งหมาย

6) ผู้เรียนได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็น และรู้จักยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น ฝึกการตัดสินใจ การแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง และฝึกความรับผิดชอบต่อตนเอง

7) ช่วยให้ผู้เรียนจำนวนมากเรียนรู้ได้พร้อมกัน และเรียนรู้ในลักษณะเดียวกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วาสนา ขาวหา (2548: 139) กล่าวถึงความสำคัญของชุดกิจกรรม ดังนี้

1) ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง หรือเรียนเป็นกลุ่ม โดยไม่ต้องอาศัยครูผู้สอนและสามารถเรียนรู้ได้ตามความสามารถของผู้เรียนแต่ละคน

2) ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ที่ได้ก็ได้ตามความสะดวกของการเรียน ช่วยแก้ปัญหาการขาดแคลนครู ซึ่งชุดกิจกรรมอาจนำมาใช้ได้เนื่องจากครูไม่เพียงพอ หรือมีความจำเป็นที่ครูไม่สามารถมาสอนได้

3) ช่วยฝึกฝนให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากการกระทำที่นอกเหนือไปจากสถานการณ์ในชั้นเรียนปกติที่ปฏิบัติอยู่เป็นประจำ เป็นการสร้างประสบการณ์ในการเรียนรู้ ฝึกทักษะการคิดให้กับผู้เรียนได้อย่างกว้างขวาง และเป็นการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการเรียนรู้มากกว่าการเรียนรู้เนื้อหาเพียงอย่างเดียว

ลัดดา ศุขปรีดี (2551 : 34) กล่าวถึงความสำคัญของชุดกิจกรรม ดังนี้

1) ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ด้วยตนเอง เป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่มก็ได้ ชุดกิจกรรมที่สร้างขึ้นเพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ จะมีคำแนะนำให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติตามจึงทำให้สะดวกต่อการเรียนด้วยตนเอง

2) ชุดกิจกรรมจะถูกสร้างขึ้นเป็นรายวิชา และแบ่งเป็นเรื่องย่อย ๆ มีเนื้อหาเรียงลำดับต่อเนื่องกันจากง่ายไปหายาก และมีความสมบูรณ์ในตัวเอง ผู้เรียนจึงมีโอกาสเลือกเรียนในแต่ละเรื่องที่ตนเองสนใจ ตามความสามารถและประสบการณ์เดิม และช่วยให้พัฒนาความก้าวหน้าในการเรียนได้อย่างไม่มีขีดจำกัด

3) เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเองอย่างเป็นขั้นตอน และผู้เรียนจะสามารถรับรู้ประสบการณ์แห่งความสำเร็จได้ ซึ่งถือว่าเป็นการเสริมแรงในการเรียนรู้ขั้นต่อไป ซึ่งชุดกิจกรรมจะช่วยให้ผู้เรียนทุกคนประสบความสำเร็จตามความสามารถของผู้เรียนเอง

4) ช่วยสร้างบรรยากาศในการเรียนให้เป็นที่พึงพอใจของผู้เรียน ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้โดยไม่จำกัดสถานที่และเวลา

ชัยยงค์ พรหมวงศ์ และคณะ (2553: 121) กล่าวถึงความสำคัญของชุดกิจกรรม ดังนี้

1) ครูผู้สอนสามารถถ่ายทอดเนื้อหาสาระ และประสบการณ์ที่มีลักษณะเป็นนามธรรมให้สามารถเข้าใจได้ง่าย ซึ่งครูผู้สอนอาจไม่สามารถถ่ายทอดด้วยการบรรยายได้ดี

2) ชุดกิจกรรมช่วยกระตุ้นความสนใจของผู้เรียนต่อสิ่งที่กำลังเรียนรู้ เพราะชุดกิจกรรมจะเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนด้วยตนเอง

3) เปิดโอกาสให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็น ฝึกการตัดสินใจ แสวงหาความรู้ด้วยตนเอง และมีความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม

4) ช่วยสร้างความพร้อมในการเรียนรู้และความมั่นใจในการเรียนรู้ เพราะชุดกิจกรรมถูกผลิตขึ้นอย่างเป็นระบบ และจัดเนื้อหาสาระไว้เป็นหมวดหมู่ สะดวกต่อการเรียนรู้

5) ช่วยให้การเรียนรู้เป็นอิสระจากครูผู้สอน ซึ่งชุดกิจกรรมจะทำหน้าที่ถ่ายทอดความรู้แทนครูผู้สอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

6) ชุดกิจกรรมช่วยให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้เป็นรายบุคคลได้ตลอดเวลา ไม่จำกัดสถานที่และประหยัดค่าใช้จ่ายจากความสำคัญของชุดกิจกรรม

สรุปได้ว่า ชุดกิจกรรมได้ส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ตามศักยภาพ และความสนใจในการเรียนรู้ สามารถเรียนรู้ได้โดยไม่จำกัดสถานที่และเวลา จึงช่วยเกิดความรู้สึกรักที่เป็นอิสระจากครูผู้สอน ช่วยฝึกความรับผิดชอบในการเรียนรู้ ช่วยสร้างความเชื่อมั่นในการเรียน ซึ่งครูผู้สอนสามารถนำชุดกิจกรรมที่สร้างขึ้นอย่างเป็นระบบไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนได้อย่างแท้จริง

4. องค์ประกอบของชุดกิจกรรมการเรียนรู้

ในการสร้างชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อนำไปใช้ประกอบการเรียนการสอนนั้น ผู้สร้างจำเป็นต้องศึกษาองค์ประกอบของชุดกิจกรรมว่า มีองค์ประกอบใดบ้าง เพื่อจะได้กำหนดองค์ประกอบของชุดกิจกรรมที่ต้องการสร้างขึ้น ซึ่งชุดกิจกรรมมีองค์ประกอบที่ต่างกันตามที่นักการศึกษาหลายท่านได้กล่าวถึงองค์ประกอบของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ไว้ดังนี้

Houston et al. (1972: 10-15) กล่าวถึงองค์ประกอบของชุดกิจกรรมไว้ดังนี้

1) คำชี้แจง (prospectus) อธิบายถึงความสำคัญของจุดมุ่งหมาย ขอบข่ายในชุดกิจกรรม สิ่งที่คุณเรียนจะต้องรู้ก่อนและขอบข่ายของกระบวนการเรียนทั้งหมดในชุดกิจกรรม

2) จุดมุ่งหมาย (objectives) คือ ข้อความที่แจ่มชัดและไม่กำกวมที่กำหนดว่าผู้เรียนจะประสบความสำเร็จอะไรหลังจากเรียนแล้ว

3) การประเมินผลเบื้องต้น (pre - assessment) มีวัตถุประสงค์ 2 ประการ คือ เพื่อให้ทราบว่าผู้เรียนอยู่ในระดับใดในการเรียนการสอนนั้น และดูว่าสัมฤทธิ์ผลตามความมุ่งหมายเพียงใด การประเมินผลเบื้องต้นนี้อาจอยู่ในรูปแบบของการทดสอบข้อเขียน ปากเปล่า การทำงาน ปฏิบัติการ ตอบสนอง หรือคำถามง่าย ๆ เพื่อให้รู้ถึงความต้องการและความสนใจ

4) การกำหนดกิจกรรม (enabling activities) คือ การกำหนดแนวทางและวิธีเพื่อไปสู่จุดหมายที่วางไว้ โดยให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมนั้นด้วย

5) การประเมินผลขั้นสุดท้าย (post - assessment) เป็นข้อสอบเพื่อวัดผลหลังเรียน

Houston et al. (อ้างถึงใน พวงเพ็ญ สิงโตทอง, 2548: 10) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของชุดกิจกรรมไว้แตกต่างกัน ดังนี้

1) คำชี้แจงในส่วนนี้ จะอธิบายถึงความสำคัญของจุดมุ่งหมาย ขอบข่ายของชุดกิจกรรม สิ่งที่คุณเรียนจะต้องมีความรู้ก่อนเรียน และขอบข่ายของกระบวนการทั้งหมดในชุดกิจกรรม

2) จุดมุ่งหมาย คือ ข้อความที่แจ่มแจ้งและไม่กำกวม ที่กำหนดว่าผู้เรียนจะประสบความสำเร็จอะไรหลังจากที่เรียนแล้ว

3) การประเมินผลเบื้องต้น มีจุดประสงค์ 2 ประการ คือ เพื่อให้ทราบว่าผู้เรียนอยู่ระดับใดของการเรียนการสอนนั้น และเพื่อดูว่าเขาได้สัมฤทธิ์ผลตามความมุ่งหมายเพียงใด การประเมินผลเบื้องต้นนี้อาจอยู่ในรูปแบบของการทดสอบแบบข้อเขียน ปากเปล่า การทำงานปฏิบัติการ ตอบสนอง ต่อคำถามง่าย ๆ เพื่อให้รู้ถึงความต้องการและความสนใจ

4) การกำหนดกิจกรรม คือ การกำหนดแนวทางและวิธีเพื่อไปสู่จุดมุ่งหมายที่วางไว้โดยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมนั้นด้วย

5) การประเมินผลขั้นสุดท้าย เป็นข้อทดสอบเพื่อวัดผลการเรียนหลังจากที่เรียนแล้ว

ทศานา แชมมณี (2534: 10-12) กล่าวว่า ชุดกิจกรรมประกอบด้วยส่วนต่าง ๆ ดังนี้

1) ชื่อกิจกรรม ประกอบด้วยหมายเลขกิจกรรม ชื่อของกิจกรรมและเนื้อหา
 2) คำชี้แจง เป็นส่วนที่อธิบายความมุ่งหมายหลักของกิจกรรม และลักษณะของการจัดกิจกรรมเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมาย

3) จุดมุ่งหมาย เป็นส่วนที่ระบุจุดมุ่งหมายที่สำคัญของกิจกรรมนั้น แนวคิดเป็นส่วนที่ระบุเนื้อหา หรือมโนทัศน์ของกิจกรรมนั้น ส่วนนี้ควรได้รับการย้ำและเน้นเป็นพิเศษ

4) สื่อ เป็นส่วนที่ระบุถึงวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นในการดำเนินกิจกรรม เพื่อช่วยให้ครูทราบว่าต้องเตรียมอะไรบ้าง

5) เวลาที่ใช้ เป็นการระบุจำนวนเวลาโดยประมาณว่ากิจกรรมนั้นควรใช้เวลาเท่าใด

6) ขั้นตอนในการดำเนินกิจกรรม เป็นส่วนที่ระบุวิธีการดำเนินกิจกรรม เป็นขั้นตอนเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้

7) ภาคผนวก ในส่วนนี้คือ ตัวอย่างวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดกิจกรรม และข้อมูลอื่น ๆ ที่จำเป็นสำหรับครู รวมทั้งเฉลยแบบทดสอบ

บุญชม ศรีสะอาด (2541: 95) และบุญเกื้อ วรหาเวช (2545: 95-96) กล่าวถึงองค์ประกอบของชุดกิจกรรมไว้ดังนี้

1) คู่มือการใช้ชุดกิจกรรม เป็นคู่มือที่จัดทำขึ้นเพื่อให้ผู้ใช้ชุดกิจกรรมศึกษาและปฏิบัติตามเพื่อบรรลุผลอย่างมีประสิทธิภาพ อาจประกอบด้วย แผนการสอน สิ่งที่ต้องสอนต้องเตรียมก่อนสอน บทบาทผู้เรียน และการจัดชั้นเรียน

2) บัตรงาน เป็นบัตรที่มีคำสั่งจะให้ผู้เรียนปฏิบัติอย่างไรบ้าง โดยระบุกิจกรรมตามลำดับขั้นตอนของการเรียน

3) แบบทดสอบวัดผลความก้าวหน้าของผู้เรียน เป็นแบบทดสอบที่ใช้สำหรับตรวจสอบว่าหลังจากเรียนด้วยชุดกิจกรรมแล้วผู้เรียนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้หรือไม่

4) สื่อการเรียนต่าง ๆ เป็นสื่อสำหรับผู้เรียนได้ศึกษา มีหลายชนิดประกอบกัน อาจเป็นประเภทสิ่งพิมพ์ เช่น บทความ เนื้อหาเฉพาะเรื่อง จุลสาร บทเรียนโปรแกรม หรือประเภทโสตทัศนูปกรณ์ เช่น รูปภาพ แผนภูมิต่าง ๆ เทปบันทึกเสียง फिल्मสตริป สไลด์ของจริง เป็นต้น

กรรณิกา ไผทพันธ์ (2541: 83-84) ได้จัดทำชุดกิจกรรมสิ่งแวดล้อมตามวิธีการวิจัยในการพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และเจตคติต่อสิ่งแวดล้อมตามวิธีในกิจกรรมชุมนุมวิทยาศาสตร์ มีส่วนประกอบ ดังนี้

1) ชื่อกิจกรรม เป็นส่วนที่ระบุชื่อเนื้อหาที่เรียน
 2) คำชี้แจง เป็นส่วนที่อธิบายการใช้ชุดกิจกรรมเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่วางไว้
 3) จุดประสงค์ของกิจกรรม เป็นส่วนที่ระบุเป้าหมายที่นักเรียนต้องทำให้บรรลุผลเมื่อจบกิจกรรม

4) เวลาที่ใช้ เป็นส่วนที่ระบุเวลาในการเรียนชุดกิจกรรม

5) สื่อ เป็นส่วนที่ระบุถึงวัสดุ อุปกรณ์ที่ใช้ในการดำเนินการกับชุดกิจกรรมนั้น ๆ

6) เนื้อหา เป็นรายละเอียดที่ต้องการให้นักเรียนทราบ

7) กิจกรรม เป็นส่วนที่นักเรียนปฏิบัติตามขั้นตอนที่กำหนดไว้ในชุดกิจกรรม

ไชยยศ เรื่องสุวรรณ (2545: 153) กล่าวว่า ชุดกิจกรรมมีองค์ประกอบที่สำคัญ ดังนี้

1) คู่มือครู เป็นคู่มือและแผนการจัดการเรียนรู้สำหรับครูและผู้เรียน ตามลักษณะของชุดกิจกรรม คู่มือครูจะชี้แจงถึงวิธีการใช้ชุดกิจกรรมไว้อย่างละเอียด ครูและผู้เรียนจะต้องปฏิบัติตามคำชี้แจงอย่างเคร่งครัด จึงจะสามารถใช้ชุดกิจกรรมนั้นอย่างได้ผล คู่มืออาจทำเป็นเล่มหรือเป็นแผ่นมีส่วนที่สำคัญ คือ คำชี้แจงสำหรับครู บทบาทของครู การจัดชั้นเรียนพร้อมแผนผัง แผนการจัดการเรียนรู้ แบบฝึกปฏิบัติ หรือกิจกรรม

2) บัตรคำสั่ง หรือคำแนะนำ เพื่อให้ผู้เรียนปฏิบัติกิจกรรมที่มีอยู่ในชุดกิจกรรมแบบกลุ่มหรือชุดกิจกรรมแบบรายบุคคล บัตรคำสั่งประกอบด้วย คำอธิบายในเรื่องที่จะเรียน คำสั่งให้ผู้เรียนปฏิบัติกิจกรรม การสรุปบทเรียน อาจใช้การอภิปรายหรือการตอบคำถาม บัตรคำสั่งจะต้องมีถ้อยคำกะทัดรัด เข้าใจง่าย ชัดเจน ครอบคลุมกิจกรรมที่ต้องการให้ผู้เรียนปฏิบัติ ผู้เรียนจะต้องอ่านบัตรคำสั่งให้เข้าใจเสียก่อนแล้วจึงปฏิบัติตามขั้นตอนของกิจกรรม

3) เนื้อหาหรือประสบการณ์ ถูกบรรจุในรูปของสื่อต่าง ๆ อาจประกอบด้วยบทเรียนสำเร็จรูป แถบบันทึกเสียง फिल्मสตริป แผ่นภาพโปรงใส วัสดุกราฟิก หุ่นจำลอง อุปกรณ์ตัวอย่าง

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2545: 186) กล่าวว่า ชุดกิจกรรมมีองค์ประกอบที่สำคัญ ดังนี้

1) หัวเรื่อง คือ การแบ่งเนื้อหาวิชาออกเป็นหน่วย แต่ละหน่วยแบ่งออกเป็นส่วนย่อย เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ โดยมุ่งเน้นให้เกิดความคิดรวบยอดในการเรียนรู้

2) คู่มือการใช้ชุดกิจกรรม เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการใช้ชุดกิจกรรม จะต้องศึกษาก่อนที่ใช้ชุดกิจกรรม จากคู่มือให้เข้าใจเป็นครั้งแรก เพื่อให้การใช้ชุดกิจกรรมเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ คู่มือการใช้ชุดกิจกรรมมีส่วนประกอบ ดังนี้

- 2.1) คำชี้แจงเกี่ยวกับการใช้
- 2.2) สิ่งที่ต้องเตรียมก่อนจัดกิจกรรม
- 2.3) บทบาทของนักเรียน
- 2.4) การจัดชั้นเรียน

3) แผนการจัดการเรียนรู้

4) วัสดุประกอบการจัดกิจกรรม ได้แก่ สิ่งของ หรือข้อมูลต่าง ๆ ที่จะให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้า เช่น เอกสาร ตำรา รูปภาพ สิ่งเหล่านี้ควรมีความสมบูรณ์ให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้

5) บัตรงาน เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับชุดกิจกรรม ประกอบด้วย ชื่อบัตรกลุ่ม หัวเรื่อง คำสั่งที่จะให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติกิจกรรม และกิจกรรมที่ผู้เรียนจะต้องปฏิบัติ

6) กิจกรรมสำรอง จะต้องเตรียมไว้สำหรับผู้เรียนบางคนที่ทำกิจกรรมเสร็จก่อนผู้อื่นจะได้มีกิจกรรมอย่างอื่นทำ เพื่อเป็นการส่งเสริมการเรียนรู้ให้กว้างและลึก ไม่เกิดความเบื่อหน่าย

7) ขนาดรูปแบบของชุดกิจกรรม ไม่ควรใหญ่หรือเล็กเกินไป เพื่อความสะดวกในการใช้ ส่วนความหนาของชุดกิจกรรมขึ้นอยู่กับลักษณะของวิชา และสื่อการเรียนรู้ที่ใช้แต่ละหน่วย

ชัยยงค์ พรหมวงศ์ และคณะ (2553: 120) กล่าวว่า ชุดกิจกรรมมีองค์ประกอบ 4 ส่วน ได้แก่

- 1) คู่มือครูสำหรับใช้ชุดกิจกรรมในการจัดการเรียนรู้ และคู่มือสำหรับผู้เรียนที่ต้องเรียนจากชุดกิจกรรม
- 2) เนื้อหาสาระ สื่อการเรียนรู้ โดยจัดให้อยู่ในรูปของสื่อแบบประสมหรือกิจกรรมการเรียนการสอนแบบกลุ่ม และรายบุคคล ตามจุดประสงค์การเรียนรู้
- 3) คำสั่ง คำชี้แจง หรือการมอบงาน เพื่อกำหนดแนวทางการดำเนินงานให้กับผู้เรียน
- 4) การประเมินผล เป็นการประเมินผลของกระบวนการ ได้แก่ แบบฝึกหัด รายงาน การค้นคว้า และผลของการเรียนรู้ที่ได้จากการวัดด้วยแบบทดสอบต่าง ๆ จากองค์ประกอบของชุดกิจกรรม

Duann (1973: 169) กล่าวถึงองค์ประกอบของชุดกิจกรรมไว้ 6 ประการ คือ

- 1) มีจุดมุ่งหมายและเนื้อหาที่ต้องการเรียน
- 2) บรรยายเนื้อหา
- 3) มีจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรม
- 4) มีกิจกรรมในการเรียน
- 5) มีกิจกรรมที่ส่งเสริมจะให้เกิดแก่ผู้เรียน
- 6) มีเครื่องมือวัดผลก่อนเรียน ระหว่างเรียน และหลังเรียน

จากการศึกษาองค์ประกอบของชุดกิจกรรม ผู้วิจัยได้กำหนดองค์ประกอบของชุดกิจกรรมคือ ชื่อชุดกิจกรรม คู่มือครู คู่มือนักเรียน แผนการเรียนรู้ ใบความรู้ ใบกิจกรรม การวัดและประเมินผล

5. ขั้นตอนในการสร้างชุดกิจกรรม

ในการสร้างชุดกิจกรรม มีนักการศึกษาได้เสนอขั้นตอนของการสร้างชุดกิจกรรมไว้ดังนี้ จันทรจิรา รัตน์ไพบูลย์ (2549: 48) ได้กล่าวไว้ว่า ในการสร้างชุดกิจกรรมการเรียนรู้นั้น ผู้สร้างจะต้องรู้จักการสร้างชุดกิจกรรมก่อนว่า ต้องมีการดำเนินการอย่างไร ซึ่งขั้นตอนการดำเนินการมีดังนี้

- ขั้นที่ 1 วิเคราะห์เนื้อหา ได้แก่ การกำหนดหน่วย หัวเรื่อง และโมโนมติ
- ขั้นที่ 2 การวางแผน วางแผนล่วงหน้า กำหนดรายละเอียด
- ขั้นที่ 3 การผลิตสื่อการเรียน เป็นการผลิตสื่อประเภทต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ในแผน
- ขั้นที่ 4 หาประสิทธิภาพ เป็นการประเมินคุณภาพของชุดการสอนโดยนำไปทดลองใช้ปรับปรุง ให้มีคุณภาพตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้

สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ (2550: 53-55) กล่าวว่า ขั้นตอนในการผลิตชุดกิจกรรมการเรียนรู้มี 11 ขั้นตอน ดังนี้

- 1) กำหนดเรื่อง เพื่อทำชุดกิจกรรมการเรียนรู้ อาจกำหนดตามเรื่องในหลักสูตรหรือกำหนดเรื่องใหม่ขึ้นมาก็ได้ การจัดแบ่งเรื่องย่อยจะขึ้นอยู่กับลักษณะของเนื้อหา และลักษณะการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ นั้น ๆ การแบ่งเนื้อเรื่องเพื่อทำชุดกิจกรรมการเรียนรู้ในแต่ละระดับย่อมไม่เหมือนกัน

2) กำหนดหมวดหมู่เนื้อหา และประสบการณ์ อาจกำหนดเป็นหมวดวิชา หรือบูรณาการแบบสหวิทยาการได้ตามความเหมาะสม

3) จัดเป็นหน่วยการสอน จะแบ่งเป็นกี่หน่วย หน่วยหนึ่ง ๆ จะใช้เวลาานานเท่าใดนั้นควรพิจารณาให้เหมาะสมกับวัย และระดับชั้นนักเรียน

4) กำหนดหัวเรื่อง จัดแบ่งหน่วยการสอนเป็นหัวข้อย่อย ๆ เพื่อสะดวกแก่การเรียนรู้ แต่ละหน่วยควรประกอบด้วยหัวข้อย่อย ๆ หรือประสบการณ์ในการเรียนรู้ประมาณ 4-6 ข้อ

5) กำหนดความคิดรวบยอดหรือหลักการ ต้องกำหนดให้ชัดเจนว่าจะให้นักเรียนเกิดความคิดรวบยอดหรือสามารถสรุปหลักการ แนวคิดอะไร ถ้าผู้สอนเองยังไม่ชัดเจนว่า จะให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้อะไรบ้าง การกำหนดกรอบความคิด หรือหลักการก็จะไม่ชัดเจน ซึ่งจะรวมไปถึงการจัดกิจกรรม เนื้อหาสาระ สื่อ และส่วนประกอบอื่น ๆ ก็จะไม่ชัดเจนตามไปด้วย

6) กำหนดจุดประสงค์การสอน หมายถึง จุดประสงค์ทั่วไป และจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม รวมทั้งการกำหนดเกณฑ์การตัดสินผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ไว้ให้ชัดเจน

7) กำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ ต้องกำหนดให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม ซึ่งจะเป็นแนวทางในการเลือก และผลิตสื่อการสอน กิจกรรมการเรียนรู้ หมายถึง กิจกรรมทุกอย่างที่นักเรียนปฏิบัติ เช่น การอ่าน การทำกิจกรรมตามบัตรคำสั่ง การเขียนภาพ การทดลอง การตอบคำถาม การเล่นเกม การแสดงความคิดเห็น การทดสอบ เป็นต้น

8) กำหนดแบบประเมินผล ต้องออกแบบประเมินผลให้ตรงกับวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม โดยใช้การสอบแบบอิงเกณฑ์ (การวัดผลที่ยึดเกณฑ์ หรือเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในวัตถุประสงค์ โดยไม่มีการนำไปเปรียบเทียบกับคนอื่น) เพื่อให้ผู้สอนทราบว่าหลังจากผ่านกิจกรรมการเรียนรู้มาเรียบร้อยแล้ว นักเรียนได้เปลี่ยนพฤติกรรมการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้มากน้อยเพียงใด

9) เลือกและผลิตสื่อการสอน วัสดุ อุปกรณ์ และวิธีการที่ผู้สอนใช้ถือเป็นสื่อการสอนทั้งสิ้น เมื่อผลิตสื่อการสอนในแต่ละหัวเรื่องเรียบร้อยแล้ว ควรจัดสื่อการสอนเหล่านั้นแยกออกเป็นหมวดหมู่ในกล่องหรือแฟ้มที่เตรียมไว้ ก่อนนำไปหาประสิทธิภาพเพื่อหาความตรงความเที่ยงก่อนนำไปใช้ เราเรียกสื่อการสอนแบบนี้ว่า ชุดกิจกรรมการเรียนรู้

10) สร้างข้อทดสอบก่อนและหลังเรียนพร้อมทั้งเฉลย การสร้างข้อสอบเพื่อทดสอบก่อนและหลังเรียน ควรสร้างให้ครอบคลุมเนื้อหา และกิจกรรมที่กำหนดให้เกิดการเรียนรู้โดยพิจารณาจากจุดประสงค์การเรียนรู้เป็นสำคัญ ข้อสอบไม่ควรมากเกินไป แต่ควรเน้นครอบคลุมสำคัญในประเด็นหลักมากกว่ารายละเอียดปลีกย่อย หรือถามเพื่อความจำเพียงอย่างเดียว และเมื่อสร้างเสร็จแล้วควรทำเฉลยไว้ให้พร้อม ก่อนส่งไปหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้

11) หาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เมื่อสร้างชุดกิจกรรมการเรียนรู้เสร็จเรียบร้อยแล้ว ต้องนำชุดกิจกรรมการเรียนรู้ นั้น ๆ ไปทดสอบโดยวิธีการต่าง ๆ ก่อนนำไปใช้จริง เช่น ทดลองใช้เพื่อปรับปรุงแก้ไข ให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้อง ความครอบคลุมและความตรงของเนื้อหา เป็นต้น

จากขั้นตอนการสร้างชุดกิจกรรม สรุปได้ว่า การสร้างชุดกิจกรรมควรมีการศึกษาหลักสูตรแกนกลาง แนวคิดทฤษฎี คู่มือครู ใบความรู้ คำแนะนำ การวางแผน กำหนดเนื้อหา ผลการเรียนรู้ จุดประสงค์การเรียนรู้ กำหนดกิจกรรม กำหนดเวลา สื่ออุปกรณ์และการประเมินผล แล้วนำไป

ทดลองใช้เพื่อแก้ไขข้อบกพร่อง ซึ่งผู้วิจัยได้ใช้หลักการสร้างตามแนวคิดของจันท์จิรา รัตน์ไพบุลย์ และแนวคิดของสุวิทย์ มูลคำ และอรัทัย มูลคำ มาประยุกต์เพื่อความเหมาะสมของงานวิจัยครั้งนี้

6. หลักการพัฒนาและหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้

ในการพัฒนาและหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้มีนักการศึกษาได้กล่าวไว้ ดังนี้

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2545: 189) กล่าวถึงหลักการพัฒนาชุดกิจกรรม ดังนี้

1) ศึกษาเนื้อหาสาระของวิชาที่นำมาทำเป็นชุดกิจกรรม โดยการวิเคราะห์เนื้อหาสาระ แล้วแบ่งเป็นหน่วยการเรียนรู้ ในแต่ละหน่วยมีหัวข้อชุดกิจกรรมย่อย ๆ ควรจัดเรียงลำดับขั้นตอนของเนื้อหาสาระให้ถูกต้องเหมาะสม พิจารณาว่าอะไรเป็นสิ่งจำเป็นที่ผู้เรียนจะต้องรู้ก่อน ซึ่งเป็นพื้นฐานตามขั้นตอนของความรู้ และลักษณะธรรมชาติของวิชานั้น

2) เมื่อศึกษาเนื้อหาสาระและแบ่งชุดกิจกรรมได้แล้ว จะต้องพิจารณาตัดสินใจอีกครั้งว่าจะทำชุดกิจกรรมรูปแบบใด โดยคำนึงถึงข้อกำหนดว่าผู้เรียนเป็นใคร จะทำอะไรกับผู้เรียน จะให้ผู้เรียนทำกิจกรรมอย่างไร และจะทำได้ดีอย่างไร สิ่งเหล่านี้จะเป็นเกณฑ์ในการกำหนดการเรียน

3) กำหนดชุดกิจกรรม โดยประมาณเนื้อหาสาระที่สามารถถ่ายทอดความรู้แก่ผู้เรียนได้ตามชั่วโมงที่กำหนด โดยคำนึงว่าเป็นหน่วยที่นำเรียนรู้ หาสื่อการเรียนรู้ได้ง่าย พยายามวิเคราะห์ให้ละเอียดอีกครั้งว่า ชุดกิจกรรมมีหลักการหรือความคิดรวบยอดอะไร และมีหัวข้อชุดกิจกรรมย่อย ๆ อะไรอีกบ้างที่รวมอยู่ในหน่วยนี้ ซึ่งจะต้องศึกษาถึงแก่นของหลักการเรียนรู้แต่ละเรื่อง

4) กำหนดความคิดรวบยอด ความคิดรวบยอดที่กำหนดขึ้น ต้องสอดคล้องกันกับหน่วยและชุดกิจกรรม โดยสรุปความคิด สาระ และหลักเกณฑ์ที่สำคัญ เพื่อเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้สอดคล้อง

5) กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ให้สอดคล้องกับความคิดรวบยอดของเนื้อหาสาระ โดยกำหนดเป็นวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมที่แสดงถึงความสามารถของผู้เรียน หลังจากใช้ชุดกิจกรรม

6) การวิเคราะห์งาน คือ การนำจุดประสงค์แต่ละข้อมาวิเคราะห์งาน เพื่อหากิจกรรมการเรียนการสอน แล้วจัดลำดับของกิจกรรมให้สอดคล้องกับจุดประสงค์ที่กำหนดไว้แต่ละข้อ

7) เรียงลำดับกิจกรรม เพื่อให้เกิดการประสานกลมกลืนกัน จะต้องนำกิจกรรมที่ทำ การวิเคราะห์แล้ว มาหลอมรวมเป็นกิจกรรมที่สมบูรณ์ เพื่อไม่ให้เกิดความซ้ำซ้อนในการเรียน ตลอดจนการติดตามประเมินผลพฤติกรรมของผู้เรียนที่แสดงออกมา

8) สื่อการเรียนรู้ คือ วัสดุอุปกรณ์การเรียน และกิจกรรมการเรียนรู้ที่ครูและนักเรียนจะต้องกระทำ เพื่อเป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้ โดยจะต้องเตรียมมาก่อน และเขียนบอกให้ชัดเจนในคู่มือครูเกี่ยวกับการใช้สื่อการเรียนรู้

9) การประเมินผล คือ การตรวจดูว่าหลังจากการเรียนการสอนแล้ว ได้มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามที่จุดประสงค์กำหนดไว้หรือไม่

10) การทดลองใช้ชุดกิจกรรมเพื่อหาประสิทธิภาพ เมื่อพิจารณาถึงรูปแบบของชุดกิจกรรมว่าจะผลิออกมาในขนาดเท่าใด และรูปแบบของชุดกิจกรรมจะออกมาเป็นแบบใดขึ้นอยู่กับความสะดวกในการใช้ การเก็บรักษาและความสวยงาม การหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมเพื่อปรับปรุงให้เหมาะสม

โดยนำไปทดลองใช้กับกลุ่มเล็ก ๆ ก่อน เพื่อตรวจสอบหาข้อบกพร่องและแก้ไขปรับปรุงก่อนนำไปใช้กับนักเรียน

ชัยยงค์ พรหมวงศ์ และคณะ (2553: 85) กล่าวถึงหลักการหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมตามขั้นตอน ดังนี้

1) แบบเดี่ยว 1:1 เป็นการทดลองโดยครู 1 คน ต่อเด็ก 1 คน โดยการทดลองกับเด็กก่อนทำการปรับปรุงแล้วนำไปทดลองกับเด็กปานกลาง และเด็กเก่ง คำนวณหาประสิทธิภาพเสร็จแล้วปรับปรุงให้ดีขึ้น โดยปกติคะแนนที่ได้จากการทดลองแบบเดี่ยวจะได้ต่ำกว่าเกณฑ์มาก เมื่อปรับปรุงชุดกิจกรรมแล้วประสิทธิภาพจะสูงขึ้นไปอีก ในการทดลองแบบกลุ่มต่อไป

2) แบบกลุ่ม 1:10 เป็นการทดลองโดยครู 1 คน ต่อเด็ก 6-10 คน โดยละเด็กเก่งปานกลาง และอ่อน คำนวณหาประสิทธิภาพแล้วปรับปรุงให้ดีขึ้น ในคราวนี้คะแนนของผู้เรียนจะเพิ่มขึ้นเกือบเท่าเกณฑ์ โดยเฉลี่ยจะห่างจากเกณฑ์ประมาณร้อยละ 10

3) แบบภาคสนาม 1:100 เป็นการทดลองโดยครู 1 คน ต่อเด็กทั้งชั้น 30-40 คน ชั้นที่เลือกมาทดลองต้องมีเด็กละกัน คำนวณหาประสิทธิภาพแล้วทำการปรับปรุง ผลลัพธ์ที่ได้ควรใกล้เคียงกับเกณฑ์ที่ตั้งไว้ หากต่ำกว่าเกณฑ์ไม่เกิน 2.50 ก็ให้อยอมรับได้ หากแตกต่างกันมาก ผู้สอนต้องกำหนดเกณฑ์หาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมใหม่ โดยยึดสภาพความจริงเป็นเกณฑ์

ระพินทร์ โพธิ์ศรี (2553: 53-57) กล่าวถึงขั้นตอนการพัฒนาและหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรม ดังนี้

ขั้นที่ 1 วิเคราะห์ปัญหาและความต้องการในการเรียนรู้ การวิเคราะห์ปัญหาและความต้องการจำเป็นในการสร้างชุดกิจกรรม ปัญหาและความต้องการด้านการเรียนรู้ ในการสร้างชุดกิจกรรมที่ถือว่าเป็นปัญหาวิกฤติ ได้แก่ ปัญหาที่นักเรียนยังทำอะไรไม่ได้ ไม่เป็นบ้าง ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ ที่เรียนทั้งชั้นวิธีการวิเคราะห์และระบุปัญหา และความต้องการด้านการเรียนรู้ กรณีนี้อาจวิเคราะห์จากข้อมูลในอดีต เช่น นักเรียนส่วนใหญ่มีปัญหาในการเรียนเรื่องอะไรบ้าง หรืออาจใช้ข้อมูลจากการประชุม สัมมนาด้านวิชาการของโรงเรียน หรือกลุ่มโรงเรียนก็ได้ นักเรียนที่มีปัญหาด้านการเรียนรู้จากการวิเคราะห์ในขั้นตอนนี้ คือ กลุ่มเป้าหมายของการนำชุดกิจกรรมไปใช้การดำเนินการในขั้นตอนนี้จะได้ข้อสรุป 2 ประเภท คือ 1) ปัญหาและความต้องการด้านการเรียนรู้ที่เป็นปัญหาวิกฤติคืออะไร และ 2) ผู้เรียนที่เข้ากลุ่มเป้าหมายคือกลุ่มใด

ขั้นที่ 2 ออกแบบชุดกิจกรรม การออกแบบชุดกิจกรรมประกอบด้วย ชุดกิจกรรมต่าง ๆ มีขั้นตอนการออกแบบ ดังนี้

1) กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ประจำชุด ในลักษณะที่เป็นจุดประสงค์ปลายทางให้สัมพันธ์กับปัญหาด้านการเรียนรู้ที่เป็นปัญหาวิกฤติ ซึ่งเป็นมูลเหตุสำคัญในการสร้างชุดกิจกรรมจุดประสงค์การเรียนรู้ประจำชุดกิจกรรมที่กำหนดในที่นี้จะต้องระบุให้ชัดเจนว่า เมื่อผู้เรียนผ่านการเรียนรู้ตามกิจกรรมต่าง ๆ ในชุดกิจกรรมแล้วนักเรียนจะต้องทำอะไรเป็น ระดับใด

2) วิเคราะห์ระบบการเรียนรู้ในขั้นตอนกระบวนการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงกันอย่างเป็นระบบ ในลักษณะ Flow Chart โดยใช้หลักการวิเคราะห์จากการตอบคำถามหลักว่า การที่ผู้เรียนจะมีความรู้และทักษะบรรลุตามจุดประสงค์ประจำชุดกิจกรรมนั้น ผู้เรียนต้องเริ่มต้นจากการทำอะไรเป็นก่อน และทำอะไรเป็นต่อไปเรื่อย ๆ จนมีความรู้และทักษะโดยรวมตามจุดประสงค์ประจำชุดกิจกรรม

3) วิเคราะห์พฤติกรรมย่อยของขั้นตอนการเรียนรู้แต่ละขั้นตอน โดยใช้หลักการว่า การที่จะเกิดการเรียนรู้ในแต่ละขั้นตอนการเรียนรู้ นั้นนักเรียนจะต้องรู้อะไร และทำอะไรได้บ้าง

4) ปรับขั้นตอนกระบวนการเรียนรู้ทั้งหมดได้เป็นจุดประสงค์เชิงปฏิบัติการ (Performance Objective)

5) ออกแบบหน่วยการเรียนรู้ การออกแบบหน่วยการเรียนรู้ คือ การปรับปรุงกระบวนการเรียนรู้ให้เป็นหน่วยการเรียนรู้ที่เหมาะสม โดยใช้หลักการว่าให้มีย่าน้อย 3 หน่วย และไม่เกิน 15 หน่วย

6) กำหนดยุทธวิธีการจัดการเรียนรู้ จะใช้ทฤษฎีการเรียนรู้ รูปแบบการสอนอย่างไร

7) กำหนดเวลาในการจัดการเรียนรู้ เนื้อหา กิจกรรมการเรียนรู้ และกิจกรรมการประเมินผลในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ กิจกรรมการประเมินผลต้องหลากหลาย

8) ยกร่างชุดกิจกรรม

9) สร้างแบบทดสอบหลังเรียน ใช้วิธีการสร้างแบบทดสอบแบบอิงเกณฑ์

ขั้นที่ 3 ตรวจสอบความถูกต้องของชุดกิจกรรมและแบบทดสอบหลังเรียน

1) ตั้งผู้เชี่ยวชาญประมาณ 3-5 คน ตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมทั้งหมดของชุดกิจกรรม

2) ทดลองใช้ชุดกิจกรรมกับนักเรียน 1 คน ที่อยู่ในระดับชั้นเดียวกับกลุ่มเป้าหมายหรือระดับสูงกว่ากลุ่มเป้าหมาย เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมเกี่ยวกับเนื้อหา กิจกรรม ตลอดจนเวลาการปฏิบัติกิจกรรมในชุดกิจกรรมที่กำหนดไว้ขั้นต้น

3) ทดลองกลุ่มย่อยกับนักเรียนที่มีลักษณะเดียวกับกลุ่มเป้าหมายประมาณ 3-5 คน ที่มีความสามารถระดับเก่ง ปานกลาง และอ่อน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของชุดกิจกรรมและปรับปรุงแก้ไข

ขั้นที่ 4 ทดลองภาคสนาม คือ การนำชุดกิจกรรมไปทดลองกับนักเรียนที่มีลักษณะเดียวกับเป้าหมายประมาณ 10-30 คน เพื่อการแก้ไขปรับปรุง ชุดกิจกรรม และแบบทดสอบหลังเรียนให้มีคุณภาพดียิ่งขึ้น

ขั้นที่ 5 ทดลองหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรม คือ การนำชุดกิจกรรมที่ได้ปรับปรุงไว้ดีแล้วไปทดลองหาประสิทธิภาพ E_1/E_2 เพื่อทดลองหาประสิทธิภาพ

จากหลักการสร้างและหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า การสร้างชุดกิจกรรมต้องคำนึงถึงเนื้อหาสาระของวิชา ความเหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการในการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน การเตรียมและเลือกใช้สื่อการเรียนรู้ที่เหมาะสม การนำผู้เรียนไปสู่ความคิดรวบยอด หัวข้อชุดกิจกรรม วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมที่แสดงถึงความสามารถของผู้เรียน การนำจุดประสงค์แต่ละข้อมาวิเคราะห์งาน ไม่ให้เกิดความซ้ำซ้อนในการปฏิบัติกิจกรรม รวมไปถึงการประเมินผลที่ต้องสอดคล้องกับจุดประสงค์ที่ตั้งไว้ และสุดท้ายต้องนำชุดกิจกรรมไปทดลองใช้เพื่อหาประสิทธิภาพ ซึ่งการหาประสิทธิภาพนั้น ให้เริ่มจากการทดลองแบบเดี่ยว แบบกลุ่ม และแบบภาคสนาม เพื่อให้มีการพัฒนาให้ได้ประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ และทำให้ชุดกิจกรรมมีความสมบูรณ์ สามารถนำไปพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนได้อย่างแท้จริง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยยึดขั้นตอนและหลักการสร้างชุดกิจกรรมของ จันทรจิรา รัตนไพบูลย์ และสุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ มาประยุกต์เพื่อความเหมาะสมของงานวิจัยครั้งนี้

7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับชุดกิจกรรม

ประเสริฐ สำเภารอด (2552: 16) ได้ศึกษาการพัฒนาชุดกิจกรรมเรื่องระบบนิเวศในโรงเรียน สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 111 โรงเรียนเซนต์ดอมินิก พบว่า ประโยชน์ของชุดกิจกรรมที่ใช้ในการเรียนการสอน คือ ช่วยสร้างความสนใจให้นักเรียน ทำให้ได้รู้จักการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ช่วยแก้ปัญหาเรื่องความแตกต่างระหว่างบุคคล เพราะชุดกิจกรรมสามารถช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ตามความสามารถ ความถนัด ความสนใจ สร้างความพร้อม และความมั่นใจให้แก่ครูผู้สอนทำให้ครูสอนได้เต็มประสิทธิภาพ

จันทร์จิรา รัตน์ไพบูลย์ (2549: 108) ได้ศึกษาการพัฒนาชุดกิจกรรมการจดค่ายอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เรื่อง การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม สำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 มีการพัฒนาชุดกิจกรรม โดยการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ผลการประเมินพบว่า ชุดกิจกรรมการเรียนรู้สิ่งแวดล้อมศึกษาอยู่ในระดับดี ประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมมีคุณภาพเท่ากับ 80/80

Vivas (1985: 603) ได้ทำการวิจัย เกี่ยวกับการออกแบบพัฒนาและการประเมินค่าการรับรู้ทางความคิดของนักเรียนเกรด 1 ในประเทศเวเนซุเอลา โดยใช้ชุดการสอนจากการศึกษาเกี่ยวกับความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะทั้ง 5 คือ ด้านความคิด ด้านความพร้อมในการเรียน ความคิดสร้างสรรค์ ด้านข่าวปัญหา และด้านการปรับตัวทางสังคม หลังจากได้รับการสอนด้วยชุดกิจกรรมสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติ

Edward (1985: 43) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลการเรียนเรื่อง ประสบการณ์ในการสอนแบบจุลภาค โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเองและได้รับคำแนะนำจากครู กับการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเองโดยไม่ต้องมีผู้แนะนำ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาของมหาวิทยาลัยอิลินอยส์ จำนวน 50 คน แบ่งกลุ่มละ 25 คน ผลการวิจัยพบว่า ทั้ง 2 กลุ่ม มีผลการเรียนไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

Meeks (1972: 4296-A) ได้ศึกษาการเปรียบเทียบวิธีสอนแบบใช้ชุดกิจกรรมกับวิธีสอนแบบธรรมดา ผลการวิจัยพบว่า วิธีสอนโดยใช้ชุดกิจกรรมมีประสิทธิภาพมากกว่าการสอนแบบธรรมดาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

Strickland (1971: Abstract) ได้ศึกษาผลการใช้บทเรียนสำเร็จรูปที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับการสอนตามปกติ ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้บทเรียนสำเร็จรูปมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าการสอบแบบปกติ

จากการศึกษางานวิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศ สรุปได้ว่า การสอนโดยใช้ชุดกิจกรรมสามารถพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนได้ดีขึ้น เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเรียนรู้ตามความสามารถของตนเอง ทั้งที่เป็นรายบุคคลและรายกลุ่ม ชุดกิจกรรมสามารถช่วยให้ผู้เรียนคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาได้ รู้จักการทำงานเป็นหมู่คณะ มีความรับผิดชอบ มีความคิดสร้างสรรค์ เกิดความรู้ และทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์

ความพึงพอใจ

1. ความหมายของความพึงพอใจ

มีนักวิชาการและนักวิจัยหลายท่านให้คำจำกัดความหรือความหมายของความพึงพอใจไว้ดังนี้

สมพิศ ไชยเสนา (2550: 54) กล่าวว่า ความพึงพอใจ คือ ความรู้สึกของบุคคลต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ความรู้สึกพึงพอใจเกิดขึ้นเมื่อบุคคลได้รับสิ่งที่ตนต้องการและทำให้บุคคลมีพฤติกรรมต่อสิ่งเรานั้นในเชิงบวก หรือเป็นไปตามเป้าหมายที่ตนเองต้องการ หรือไม่มีความรู้สึกขัดแย้งกับสิ่งเหล่านั้น และถ้าระดับความรู้สึกมีความเครียดมากจะทำให้เกิดความไม่พึงพอใจในการทำงาน ความพึงพอใจเปลี่ยนแปลงไปตามเวลาและสถานการณ์แวดล้อม

คเชนพงษ์ สุมาลย์โรจน์ (2550: 19) ได้สรุปความหมายของความพึงพอใจไว้ว่า หมายถึง ความรู้สึกชอบ เห็นด้วย ประทับใจ ภูมิใจ ยินดีในสิ่งที่สอดคล้องกับความต้องการของตนเอง ความพึงพอใจก่อให้เกิดความร่วมมือร่วมใจ ความเข้าใจอันดีต่อกัน ความสามัคคีในหมู่คณะ และเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งซึ่งช่วยให้การดำเนินงานประสบผลสำเร็จ

ณัฐดิฐ อิศระเสนีย์ (2551: 32) สรุปว่า ความพึงพอใจ หมายถึง สิ่งที่เกิดขึ้นกับบุคคลเมื่อความต้องการพื้นฐาน ทั้งร่างกาย และจิตใจ ที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งภายหลังจากได้รับประสบการณ์ในสิ่งนั้นมาแล้วในลักษณะบวก คือ ความพอใจ ความนิยมชมชอบ ก็จะกระตุ้นให้เกิดความพึงพอใจภายในตัวบุคคล

วิฑูรย์ วงษ์อำมาตย์ (2552: 21) สรุปว่า ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึก เจตคติหรือปฏิกิริยาทางอารมณ์ที่ดีที่มีต่อการปฏิบัติงานหรือการทำกิจกรรมที่ได้รับความสำเร็จตามจุดมุ่งหมายที่ได้ตั้งเอาไว้

อุมาวี นาสมตอง (2559: 46) สรุปว่า ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกที่ดีหรือทัศนคติที่ดีของบุคคล ซึ่งมักเกิดจากการได้รับการตอบสนองตามที่ตนต้องการก็จะเกิดความรู้สึกที่ดีต่อสิ่งนั้น ตรงกันข้ามหากความต้องการของตนไม่ได้รับการตอบสนองความไม่พึงพอใจก็จะเกิดขึ้น

สรุปได้ว่า ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกนึกในการแสดงความคิดเห็นต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือความพึงพอใจของบุคคลที่มีต่องานหรือกิจกรรม ซึ่งสามารถเป็นไปได้ทั้งทางบวกและทางลบ ระดับความพึงพอใจของแต่ละบุคคลย่อมมีความแตกต่างกัน

2. แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจ

นักการศึกษาได้อธิบายองค์ประกอบของความพึงพอใจไว้หลายทฤษฎี ดังนี้

วิฑูรย์ วงษ์อำมาตย์ (2552: 21, อ้างถึง ศิริโสภาคย์ บุรพาเตชะ, 2533: 156) ได้อธิบายเกี่ยวกับทฤษฎีความพึงพอใจว่า บุคคลพึงพอใจในการกระทำสิ่งใด ๆ ที่ให้ความสุขและจะหลีกเลี่ยงไม่กระทำในสิ่งที่เขาจะได้รับความทุกข์หรือความลำบาก โดยแบ่งความพอใจในกรณีนี้ได้ 3 ประการ คือ

1) ความพอใจทางด้านจิตวิทยา (Psychological Hedonism) โดยธรรมชาติแล้วมนุษย์ต้องการแสวงหาความสุขส่วนตัวหรือหลีกเลี่ยงความทุกข์ใด ๆ

2) ความพอใจเกี่ยวกับตนเอง (Egoistic Hedonism) เป็นทักษะของความพอใจว่ามนุษย์จะพยายามแสวงหาความสุขส่วนตัว แต่ไม่จำเป็นว่าการแสวงหาความสุขจะต้องเป็นธรรมชาติของมนุษย์เสมอไป

3) ความพอใจเกี่ยวกับจริยธรรม (Ethical Hedonism) ทักษะนี้ถือว่ามนุษย์แสวงหาความสุขเพื่อหาประโยชน์ของมวลมนุษย์หรือสังคมที่ตนเป็นสมาชิกอยู่ และจะเป็นผู้ที่ได้รับผลประโยชน์นี้ด้วยผู้หนึ่ง

Maslow (1970: 80-81) หรือที่เรียกว่าทฤษฎีทั่วไปเกี่ยวกับข้องกับการจูงใจ (Maslow's General Theory of Human Motivation) ซึ่งมาสโลว์ได้ตั้งสมมติฐานแห่งสิ่งจูงใจจากความต้องการของมนุษย์ไว้ว่า มนุษย์มีความต้องการอยู่เสมอ ความต้องการใดได้รับการตอบสนองแล้วจะไม่เป็นสิ่งจูงใจอีกต่อไป แต่ความต้องการที่ยังไม่ได้รับการตอบสนองนั้นจะเป็นสิ่งจูงใจแทน และมาสโลว์ได้ลำดับชั้นความต้องการของมนุษย์จากระดับต่ำถึงระดับสูง ซึ่งแบ่งเป็น 5 ชั้น ดังนี้

ขั้นที่ 1 ความต้องการด้านร่างกาย (Physiological Needs) เป็นความต้องการพื้นฐานเพื่อความอยู่รอดของชีวิต เช่น ความต้องการอาหาร อากาศ ที่อยู่อาศัย ยารักษาโรค และความต้องการทางเพศ

ขั้นที่ 2 ความต้องการทางด้านความปลอดภัย (Safety Needs) ได้แก่ ความต้องการความปลอดภัยทางด้านร่างกาย เช่น ความปลอดภัยจากอุบัติเหตุ อันตรายต่าง ๆ และความมั่นคงในอาชีพ

ขั้นที่ 3 ความต้องการที่จะเป็นส่วนหนึ่งของสังคม (Belonging Needs) ได้แก่ ความต้องการที่จะเข้าร่วม และได้รับการยอมรับในสังคม ความเป็นมิตร และความรักจากเพื่อนร่วมงาน

ขั้นที่ 4 ความต้องการที่เห็นคุณค่าของตนเอง (Esteem Needs) ได้แก่ ความต้องการอยากเด่นในสังคมที่เป็นที่ยอมรับ เป็นที่ยกย่องสรรเสริญของบุคคลอื่น

ขั้นที่ 5 ความต้องการที่จะได้รับความสำเร็จตามความนึกคิดของตนเอง (Self-Actualization Needs) เป็นความต้องการขั้นสูงสุดของมนุษย์ที่คนส่วนมากอยากจะเป็น อยากจะได้

สรุปได้ว่า ความพึงพอใจ เป็นความรู้สึกหรือทัศนคติทางด้านบวกของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งจะเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อสิ่งนั้นสามารถตอบสนองความต้องการให้แก่บุคคลนั้นได้ แต่ทั้งนี้ ความพึงพอใจของแต่ละบุคคลย่อมมีความแตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับค่านิยมและประสบการณ์ที่ได้รับ

3. ลักษณะของความพึงพอใจ

จิตตินันท์ เดชะคุปต์ (2543: 26) สรุปว่า ความพึงพอใจมีความสำคัญต่อการดำเนินงานบริการให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งมีลักษณะทั่วไป ดังนี้

1) ความพึงพอใจเป็นการแสดงออกทางอารมณ์ และความรู้สึกในทางบวกของบุคคลต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด บุคคลจำเป็นต้องปฏิสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมรอบตัว การตอบสนองความต้องการส่วนบุคคลด้วยการโต้ตอบกับบุคคลอื่นและสิ่งต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน ทำให้แต่ละคนมีประสบการณ์การรับรู้เรียนรู้สิ่งที่จะได้รับตอบแทนแตกต่างกันไปในสถานการณ์การบริการก็เช่นเดียวกัน บุคคลรับรู้สิ่งต่าง ๆ เกี่ยวกับบริการไม่ว่าจะเป็นประเภทของบริการหรือคุณภาพของการบริการ ซึ่งประสบการณ์

ที่ได้รับจากการสัมผัสบริการต่าง ๆ หากเป็นไปตามความต้องการของผู้บริการโดยสามารถทำให้ผู้รับบริการได้รับสิ่งที่คาดหวังก็ย่อมให้เกิดความรู้สึกที่ดีและพึงพอใจในบริการที่ได้รับ

2) ความพึงพอใจเกิดจากการประเมินความแตกต่างระหว่างสิ่งที่คาดหวังกับสิ่งที่ได้รับจริงในสถานการณ์หนึ่ง ในสถานการณ์การบริการก่อนที่ลูกค้าจะมาใช้บริการใดก็ตามมักจะมีมาตรฐานของการบริการนั้นไว้ในใจอยู่ก่อนแล้ว ซึ่งอาจมีแหล่งอ้างอิงมาจากคุณค่าหรือเจตคติที่ยึดถือต่อบริการ ประสบการณ์เดิมที่เคยใช้บริการ การรับทราบข้อมูล การรับประกันบริการจากโฆษณา การให้คำมั่นสัญญาของผู้ให้บริการ เหล่านี้เป็นปัจจัยพื้นฐานที่ผู้รับบริการให้เปรียบเทียบกับบริการที่ได้รับในวงจรของการให้บริการตลอดช่วงเวลา ความจริงสิ่งที่ผู้รับบริการได้รับรู้เกี่ยวกับการบริการก่อนที่จะมารับบริการ หรือความคาดหวังในสิ่งที่คิดว่าจะได้รับนี้มีอิทธิพลต่อช่วงเวลาของการเผชิญความจริง หรือการพบปะระหว่างผู้ให้บริการและผู้รับบริการเป็นอย่างมาก เพราะผู้รับบริการจะประเมินเปรียบเทียบสิ่งที่ได้รับจริงในกระบวนการบริการที่เกิดขึ้นกับสิ่งที่คาดหวังไว้ หากสิ่งที่ได้รับเป็นไปตามความคาดหวังถือว่าเป็นการยืนยันที่ถูกต้องกับความคาดหวังที่มีอยู่ ผู้รับบริการย่อมเกิดความพึงพอใจต่อบริการดังกล่าว ทั้งนี้ช่วงความแตกต่างที่เกิดขึ้นจะชี้ให้เห็นถึงระดับของความพึงพอใจ หรือความไม่พึงพอใจมากน้อยได้ ถ้าข้อยืนยันเป็นไปในทางบวกแสดงถึงความพึงพอใจ ถ้าไปในทางลบแสดงถึงความไม่พึงพอใจ

3) ความพึงพอใจเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลาตามปัจจัยแวดล้อม และสถานการณ์ที่เกิดขึ้น ความพึงพอใจเป็นความรู้สึกชอบสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่ผันแปรได้ตามปัจจัยที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับคาดหวังไว้ของบุคคลในแต่ละสถานการณ์ ช่วงเวลาหนึ่งบุคคลอาจจะไม่พอใจต่อสิ่งหนึ่งเพราะไม่เป็นไปตามที่คาดหวังไว้ แต่ในอีกช่วงหนึ่งบุคคลอาจจะไม่พอใจต่อสิ่งหนึ่งเพราะไม่เป็นไปตามที่คาดหวังไว้ แต่ในอีกช่วงหากสิ่งที่คาดหวังไว้ได้รับการตอบสนองอย่างถูกต้อง บุคคลก็สามารถเปลี่ยนความรู้สึกเดิมต่อสิ่งนั้นได้อย่างทันทีทันใด แม้ว่าจะเป็นความรู้สึกที่ตรงกันข้ามก็ตาม นอกจากนี้ความพึงพอใจเป็นความรู้สึกที่สามารถแสดงออกในระดับมากน้อยได้ ขึ้นอยู่กับความแตกต่างของการประเมินสิ่งที่ได้รับจริงกับสิ่งที่คาดหวังไว้ ส่วนใหญ่ลูกค้าจะใช้เวลาเป็นมาตรฐานในการเปรียบเทียบความคาดหวังจากบริการต่าง ๆ

บุญธรรม กิจปริดาปริสุทธิ (2549: 191) ได้กล่าวถึงลักษณะความพึงพอใจว่า เป็นความรู้สึกที่ดีโดยส่วนรวมของคนต่องานของเขา ซึ่งเป็นความต้องการของคนในการทำงาน ประกอบด้วยความต้องการภายนอก และความต้องการภายใน ดังนี้

1) ความต้องการภายนอก ได้แก่ รายได้ ความมั่นคงปลอดภัยในการทำงาน สภาพแวดล้อมทางกายภาพ ตำแหน่งหน้าที่ การได้ทำงานที่ถนัด

2) ความต้องการภายใน ได้แก่ ความต้องการมีส่วนร่วมในหมู่คณะ ความต้องการเป็นที่รักใคร่ของเพื่อนและผู้ร่วมงาน ความต้องการเป็นที่ยอมรับนับถือของผู้อื่น ความต้องการในศักดิ์ศรีของตนเอง

สรุปได้ว่า ลักษณะของความพึงพอใจ เป็นการแสดงออกทางอารมณ์ และความรู้สึก ทั้งนี้เกิดจากการประเมินความแตกต่างระหว่างสิ่งที่คาดหวังกับสิ่งที่ได้รับจริงในสถานการณ์หนึ่ง ๆ โดยประกอบด้วยความพึงพอใจแต่ละด้านดังนี้ ความพึงพอใจทางด้านอารมณ์ที่ได้จากความต้องการภายนอกและความต้องการภายใน ความพึงพอใจจากการประเมินความแตกต่าง และปัจจัยทางด้านแวดล้อมและสถานการณ์ ดังนั้น ความพึงพอใจต่อการเรียนรู้ จึงมีลักษณะของความชอบและพอใจใน

การร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ การแสดงออก การปฏิบัติของผู้เรียน ซึ่งมีความพอใจในทางบวกและส่งผลต่อการเรียนรู้ในทางบวกเช่นเดียวกัน

4. วิธีการวัดความพึงพอใจ

ณัฐดิฐ อิศระเสนีย์ (2551: 32, อ้างถึง นิรมล คำพะธิก, 2541: 19) ได้กล่าวไว้ว่า สามารถวัดความพึงพอใจได้เกือบทุกเรื่องและให้ค่าเที่ยงตรงสูง สำหรับมาตรฐานการวัดความพึงพอใจจริง ๆ นั้น มีวิธีการจริง ๆ ดังนี้

1) การใช้แบบสอบถาม เป็นวิธีหนึ่งที่นิยมกันอย่างแพร่หลาย โดยให้ผู้ที่เราต้องการอยากให้เห็นความคิดเห็นในแบบฟอร์มที่เรากำหนดให้เลือก หรือตอบคำถามอิสระ แล้วนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์หาข้อสรุปที่แน่นอนต่อไป

2) การสัมภาษณ์ วิธีนี้จะต้องใช้เทคนิคและการวางอุบายอย่างมาก มิฉะนั้นจะได้คำตอบที่ไม่เที่ยงตรงหรือไม่ได้ผล

3) การสังเกต วิธีนี้ไม่ค่อยแพร่หลาย และไม่สามารถทำได้ในองค์กร ที่มีผู้ปฏิบัติงานมาก ๆ ทำได้ในองค์กรที่มีผู้ปฏิบัติงานน้อย ซึ่งวิธีนี้ผู้สังเกตจะต้องใช้ความพยายามอย่างสูงและต้องใช้เวลาและความถี่ในการสังเกตอย่างทั่วถึง

วิฑูรย์ วงษ์อำมาตย์ (2552: 22, อ้างถึง วิภา เกียรติธนะบำรุง, 2538 :42) ได้เสนอวิธีการวัดความพึงพอใจไว้ ดังนี้

1) โดยการสอบถามโดยตรง เป็นวิธีการที่ง่ายและตรงไปตรงมาที่สุด คือ เมื่อต้องการทราบความพึงพอใจต่อวัตถุ บุคคลหรือเหตุการณ์ใดอย่างใดอย่างหนึ่ง ก็ใช้วิธีการถามความคิดเห็นหรือความรู้สึกต่อสิ่งนั้น ๆ ได้ วิธีนี้มีข้อเสียที่ว่าผู้ที่ถามอาจจะไม่ได้รับคำตอบที่จริงใจจากผู้ตอบ เพราะผู้ตอบเกรงใจหรือเกรงกลัวต่อการแสดงความคิดเห็น วิธีแก้ไข คือ ต้องสร้างบรรยากาศให้ผู้ตอบรู้สึกอิสระต่อคำตอบนั้น ต้องเป็นความลับที่รู้จักกันระหว่างผู้ถามกับผู้ตอบและให้ผู้ตอบมั่นใจว่าคำตอบจะไม่มีผลกระทบต่อผู้ตอบ

2) โดยการสังเกตพฤติกรรม เมื่อต้องการทราบว่าใครมีความรู้สึกหรือคิดเห็นอย่างไร อาจทำได้โดยวิธีการสังเกตพฤติกรรมของบุคคลนั้น วิธีนี้มีการโต้แย้งมากเนื่องจากการที่บุคคลกระทำสิ่งใดออกมา อาจจะไม่ได้ออกมาอย่างที่ต้องการทำสิ่งนั้นก็ได้

3) การใช้แบบวัดความพึงพอใจ เป็นการสร้างข้อความเชิงข้อคิดเห็นต่อสิ่งเร้าที่ต้องการวัดความพึงพอใจ เพื่อให้แสดงข้อคิดเห็นที่เห็นด้วยหรือไม่กับข้อความนั้น ๆ

ชัชฎาภา เตชวันโต (2556: 35) กล่าวว่า การวัดความพึงพอใจสามารถทำได้หลายวิธีดังต่อไปนี้

1) การใช้แบบสอบถาม โดยผู้ออกแบบสอบถามต้องการทราบความคิดเห็น ซึ่งสามารถทำได้ในลักษณะกำหนดคำตอบให้เลือก หรือตอบคำถามอิสระ คำถามดังกล่าวอาจสอบถามความพอใจในด้านต่าง ๆ กัน

2) การสัมภาษณ์ เป็นวิธีการวัดความพึงพอใจทางตรง ต้องอาศัยเทคนิคและวิธีการที่ดีจึงจะได้ข้อมูลที่เป็นจริง

3) การสังเกต เป็นวิธีการวัดความพึงพอใจที่สามารถทราบความพึงพอใจ โดยสังเกตจากพฤติกรรมของบุคคลเป้าหมาย ไม่ว่าจะแสดงออกจากการพูด กิริยาท่าทาง ซึ่งวิธีนี้ต้องอาศัยการสังเกตอย่างจริงจังและมีระเบียบแบบแผน

สรุปได้ว่า การวัดความพึงพอใจมีวิธีวัดอยู่ 3 วิธี คือ วิธีการสังเกต วิธีการสัมภาษณ์ และวิธีการใช้แบบสอบถาม การสร้างเครื่องมือวัดตามความพึงพอใจนั้นมีหลายแบบ ขึ้นอยู่กับวิธีการวัดที่จะนำไปวัดว่าเหมาะสมกับเครื่องมือแบบใดในการประเมินความพึงพอใจครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ใช้รูปแบบการประเมินความพึงพอใจแบบลิเคิร์ต โดยกำหนดคะแนนไว้ 5 ช่วง คือ คะแนนจาก 1 ถึง 5 ได้แก่ พึงพอใจมากที่สุด 5 พึงพอใจมาก 4 พึงพอใจปานกลาง 3 พึงพอใจน้อย 2 และพึงพอใจน้อยที่สุด 1

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

Chun (1999: 388-A) ได้ศึกษาวิจัยการพัฒนาหลักสูตรการเรียนเต้นรำพื้นเมืองเพื่ออนุรักษ์รูปแบบการเต้นรำแบบพื้นเมือง การพัฒนายุทธศาสตร์การเต้นรำพื้นเมือง โดยศึกษาความสัมพันธ์ของการเคลื่อนไหวของร่างกายกับกับเต้นรำ ลักษณะเด่นของท่าเต้นรำ รวมทั้งบุคลิกภาพของผู้แสดง แล้วนำไปทดลองใช้กับนักศึกษาชั้นปีที่ 1 เพื่อนำผลของการศึกษาด้านพัฒนาการเคลื่อนไหวของร่างกายที่มีผลต่อการเรียนเต้นรำไปพัฒนาหลักสูตรการเต้นรำพื้นเมือง

Boeh and Maeshall (2000: 2902-A) ได้ศึกษาวิจัยผลของการจัดการเรียนรู้การเต้นรำแบบลาบาโนเตชัน (Labanotation) ในการเรียนการเต้นรำ โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่าง 36 คน แล้วแบ่งออกเป็น 2 กลุ่มเท่า ๆ กัน แต่ละกลุ่มมีระดับความรู้ความสามารถใกล้เคียงกัน กลุ่มแรกได้รับการสอนแบบบรรยายประกอบการสาธิต กลุ่มที่สองได้รับการสอนแบบเต้นรำแบบลาบาโนเตชัน โดยประเมินความถูกต้องของการก้าวเท้า ความแม่นยำของจังหวะ และทักษะการสร้างสรรค์การแสดง ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มที่สองได้รับการสอนแบบเต้นรำแบบลาบาโนเตชัน มีพัฒนาการด้านการเต้นรำสูงกว่ากลุ่มแรกที่ได้รับการสอนแบบบรรยายประกอบการสาธิต

Auh (2005: 1-12) ได้ศึกษาวิจัยผลการใช้ตัวโน้ตที่มีต่อการคิดสร้างสรรค์ในการแต่งเพลงของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในออสเตรเลีย โดยทำการวิจัยเปรียบเทียบกับนักเรียนระดับ 7 จำนวน 47 คน ที่กำลังศึกษาโรงเรียนเอกชน โดยแบ่งนักเรียนเป็นกลุ่มทดลอง 22 คน และกลุ่มควบคุม 25 คน ตามความสามารถทางดนตรี โดยกลุ่มทดลองได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ภาพตัวโน้ตในการแต่งเพลง ในขณะที่กลุ่มควบคุมไม่ได้ใช้ภาพตัวโน้ตในการแต่งเพลง ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ภาพของตัวโน้ตประกอบมีความคิดสร้างสรรค์ในการแต่งเพลงสูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิสิทธิ์พร แม่นวิเศษพงศ์ (2549: 104) ได้ศึกษาวิจัยการพัฒนาชุดการสอนเรื่อง นาฏยศัพท์ และภาษาท่านาฏศิลป์ โดยเน้นกระบวนการปฏิบัติ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ผลการวิจัยพบว่า ชุดการสอนเรื่อง นาฏยศัพท์และภาษาท่านาฏศิลป์ โดยเน้นกระบวนการปฏิบัติ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีประสิทธิภาพ 85.34/89.33 และผลการศึกษาเจตคติต่อนาฏศิลป์ไทยภายหลังการเรียนด้วยชุดการสอน นักเรียนมีเจตคติต่อนาฏศิลป์ไทยอยู่ในระดับมากที่สุด

ธราดล ชัยเดชโกสิน (2550: 168-170) ได้ศึกษาวิจัยการพัฒนารูปแบบการประดิษฐ์ชุดการแสดงพื้นบ้านอีสานของวิทยาลัยนาฏศิลป์ ผลการวิจัยพบว่า จากการศึกษาประวัติชุดการแสดงทั้ง 5 หมวด ได้แก่ วิถีชีวิตการแสดงชุดฟ้อนไทภูเขา พิธีกรรมการแสดงชุดดั่งครก-ดั่งสาก ซาติพันธุ การแสดงชุดฟ้อนภูไทกาฬสินธุ์ วรรณกรรมการแสดงชุดฟ้อนมโนราห์เล่นน้ำและมรดกอีสานการแสดงชุดฟ้อน สาวกาฬสินธุ์ลำเพลิน ผู้วิจัยได้สร้างสรรค์โดยได้นำรูปแบบการประดิษฐ์ชุดการแสดงพื้นบ้านอีสานของวิทยาลัยนาฏศิลป์ที่ได้ค้นพบมาพัฒนาเป็นชุดการแสดงพื้นบ้านอีสาน เพื่อเป็นการอนุรักษ์พัฒนาศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้านอีสาน โดยได้ผ่านกระบวนการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญทางด้านดนตรีและการแสดงพื้นบ้านอีสาน

เจ็ดฉันทน์ โคตรมา (2551: 100) ได้ศึกษาวิจัยการพัฒนาผลการเรียนรู้และความสามารถในการปฏิบัติ เรื่อง นาฏศิลป์เบื้องต้น ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคร่วมมือ ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีผลการเรียนรู้หลังการจัดการเรียนรู้สูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้ นักเรียนมีความสามารถในการปฏิบัติท่ารำโดยการรวมอยู่ในระดับสูง โดยนักเรียนมีความสามารถในการปฏิบัติ มีความมั่นใจในการแสดงออก มีความคิดสร้างสรรค์ของท่าทาง ความสวยงามอ่อนช้อยของท่าทางนาฏศิลป์ การเคลื่อนไหวสอดคล้องกับจังหวะเพลงและการแสดงท่าทางเหมาะสมกับความหมายของบทร้องอยู่ในระดับสูง

วารีย์ รักษะบุตร (2552: 105) ได้ศึกษาวิจัยการเปรียบเทียบผลการเรียน เรื่อง นาฏศิลป์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ด้วยโปรแกรมบทเรียนแบบฝึกปฏิบัติกับการเรียนแบบปกติ ผลการวิจัยพบว่า โปรแกรมบทเรียนแบบฝึกปฏิบัติ เรื่อง นาฏศิลป์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ เท่ากับ 88.21/85.83 เป็นไปตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ คือ 80/80 นักเรียนที่เรียนด้วยโปรแกรมบทเรียนแบบฝึกปฏิบัติ เรื่อง นาฏศิลป์ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่เรียนด้วยการเรียนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 และยังพบว่านักเรียนที่เรียนด้วยโปรแกรมบทเรียนแบบฝึกปฏิบัติมีความคิดสร้างสรรค์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01

ธนันท์นภัส ท้าวจางง (2553: 82-83) ได้ศึกษาวิจัยการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การแสดงนาฏศิลป์ล้านนา ชุดศรีศรีมิลลา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนชุมชนวัดศรีดงเย็น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า จุดมุ่งหมายของหลักสูตรสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง โครงสร้างของหลักสูตรสอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้ เนื้อหาของหลักสูตรจัดไว้ได้เหมาะสมกับเวลาเรียน เนื้อหาที่กำหนดไว้สอดคล้องกับผลการเรียนรู้ เนื้อหาที่กำหนดไว้เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุด การวัดผลประเมินผลเหมาะสมกับเนื้อหา และกิจกรรมการเรียนรู้ครอบคลุมทั้งด้านพุทธิพิสัย จิตพิสัย และทักษะพิสัย และใช้เครื่องมือวัดผลและประเมินผลได้อย่างเหมาะสม

ดาหวัน พิมพ์ศรี (2553: 80-81) ได้ศึกษาวิจัยการพัฒนาการจัดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สาระนาฏศิลป์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เรื่อง รำวงมาตรฐานเพลงดวงจันทร์ขวัญฟ้าและรำพื้นเมือง แบบเน้นการปฏิบัติและการใช้สื่อประสม ผลการวิจัยพบว่า แผนการจัดการเรียนรู้สาระนาฏศิลป์ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เรื่อง รำวงมาตรฐานเพลงดวงจันทร์ขวัญฟ้าและรำพื้นเมือง แบบเน้นการปฏิบัติและการใช้สื่อประสม มีประสิทธิภาพ 82.11/85.11 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ และค่าดัชนีประสิทธิผลของแผนการจัด

การเรียนรู้มีค่าเท่ากับ 0.7276 และพบว่านักเรียนมีพฤติกรรมทักษะปฏิบัติโดยรวมมีค่าความเชื่อมั่นของการสังเกตเท่ากับ 0.86 มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ภารดี ภูมิมหาศาล (2553: 70) ได้ศึกษาวิจัยการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ สำหรับนักเรียนชมรมนาฏศิลป์ โดยใช้เทคนิคבלเลต์ประกอบเพลงพื้นบ้านอีสาน ผลการวิจัยพบว่า แผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ สำหรับนักเรียนชมรมนาฏศิลป์ โดยใช้เทคนิคבלเลต์ประกอบเพลงพื้นบ้านอีสาน ที่ผู้ศึกษาค้นคว้าสร้างขึ้นมีประสิทธิภาพ 87.43/86.33 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ 80/80 และนักเรียนชมรมนาฏศิลป์มีความสามารถด้านความคิดสร้างสรรค์ โดยรวมอยู่ในระดับดี

วิยะดา ลาสอน (2553: 65) ได้ศึกษาวิจัยการพัฒนาผลการเรียนรู้ เรื่อง ภาษาท่าและนาฏยศัพท์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะสาระนาฏศิลป์ โดยใช้สื่อวีดิทัศน์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผลการวิจัยพบว่า แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง ภาษาท่าและนาฏยศัพท์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะสาระนาฏศิลป์ โดยใช้สื่อวีดิทัศน์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 85.98/84.67 สื่อวีดิทัศน์ประกอบแผนการจัดการเรียนรู้ มีประสิทธิภาพเท่ากับ 89.56/86.67 และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนโดยสื่อวีดิทัศน์ ภาษาท่าและนาฏยศัพท์ มีความสามารถในการปฏิบัติ ภาษาท่าและนาฏยศัพท์เพิ่มขึ้นจากก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อรรณยูธ ฝันมอง (2555: 112) ได้ศึกษาวิจัยการพัฒนาชุดการสอนนาฏศิลป์ เรื่อง นาฏศิลป์พื้นบ้าน กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สาระนาฏศิลป์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนโดยใช้ชุดการสอนนาฏศิลป์ เรื่อง นาฏศิลป์พื้นบ้าน กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สาระนาฏศิลป์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และยังพบว่าผลการทดสอบทักษะการปฏิบัติของนักเรียนที่เรียนด้วยชุดการสอนนาฏศิลป์ เรื่อง นาฏศิลป์พื้นบ้าน นักเรียน 30 คน ได้คะแนนเฉลี่ย รวม 97.20 จากคะแนนเต็ม 120 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 81.00 อยู่ในระดับคุณภาพ 4 หมายถึง ดีมาก

อภิญา เวียงใต้ (2555 : 82) ได้ศึกษาวิจัยการพัฒนาชุดกิจกรรมสาระนาฏศิลป์ โดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบกลุ่มสัมพันธ์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยชุดกิจกรรมสาระนาฏศิลป์ โดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบกลุ่มสัมพันธ์ เรื่อง การแสดงนาฏศิลป์ไทย หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน นอกจากนี้ยังพบว่านักเรียนมีความพึงพอใจต่อชุดกิจกรรมระดับมากที่สุด

ธีราภรณ์ ชูชื่น (2558: 248-261) ได้ศึกษาวิจัยการพัฒนากิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เรื่อง นาฏศิลป์สร้างสรรค์ไทย-พม่าสัมพันธ์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีผลการเรียนรู้เรื่องนาฏศิลป์สร้างสรรค์ ไทย-พม่าสัมพันธ์ หลังการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 80 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

โสมพร วงษ์พรหม (2558: 1256-1270) ได้ศึกษาวิจัยการพัฒนาผลการเรียนรู้ เรื่อง ครอบรู้นาฏศิลป์ไทยและการจัดระบบความคิดด้วยผังลำดับเวลา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่จัดการเรียนรู้แบบสืบสวนสอบสวน ผลการวิจัยพบว่า ผลการเรียนรู้หลังจัดการเรียนรู้เรื่องครอบรู้นาฏศิลป์ไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบสืบสวนสอบสวน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยที่ผลการเรียนรู้หลังการจัดการเรียนรู้แบบสืบสวนสอบสวน ($\bar{x} = 15.64$, S.D. = 2.74) สูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้ ($\bar{x} = 8.44$, S.D. = 2.38)

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สรุปได้ว่า การเรียนการสอนโดยใช้ชุดกิจกรรมดังกล่าวเน้นทักษะการปฏิบัติอันเป็นหัวใจสำคัญในการฝึกทักษะด้านนาฏศิลป์ ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น นำไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายของการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยโดยใช้เนื้อหาสาระเรื่องการพัฒนาทักษะการแสดงเชิงสร้างสรรค์ ซึ่งใช้ชุดกิจกรรมที่บูรณาการเนื้อหาของนาฏยศัพท์และภาษาท่าทางนาฏศิลป์ การแสดงนาฏศิลป์และนาฏศิลป์ไทยกับการแสดงท้องถิ่นดังกล่าวมาบูรณาการในชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนมากขึ้น จนกระทั่งสามารถกระทำสิ่งนั้นได้ถูกต้องสมบูรณ์ นอกจากนี้ชุดกิจกรรมที่ใช้ในการเรียนรู้ยังมีข้อดีในการส่งเสริมให้ผู้เรียนปรับปรุงทักษะหรือการปฏิบัติของตนให้ดีขึ้น ตลอดจนส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถนำทักษะที่ได้ไปสร้างสรรค์งานการแสดง

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง เรื่อง การพัฒนาทักษะการแสดงเชิงสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการในเรื่องต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. แบบแผนการวิจัย
3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือ
5. การเก็บรวบรวมข้อมูล
6. การวิเคราะห์ข้อมูล
7. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลและหาคุณภาพเครื่องมือ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 ในอำเภอเทพา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสงขลา เขต 3 จังหวัดสงขลา จำนวน 47 โรงเรียน 52 ห้องเรียน มีจำนวนนักเรียน 1,820 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 โรงเรียนวัดคลองยอ จังหวัดสงขลา จำนวน 1 ห้องเรียน มีนักเรียนจำนวน 36 คน โดยใช้วิธีการสุ่มกลุ่ม (Cluster Random Sampling) เนื่องจากโรงเรียนได้จัดห้องเรียนโดยความสามารถ

แบบแผนการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบกึ่งทดลอง (Quasi Experimental Design) โดยผู้วิจัยดำเนินการทดลองตามแผนการศึกษา แบบหนึ่งกลุ่ม มีการทดสอบก่อนและหลังการทดลอง (One Group Pre - test Post - test Design) ดังตาราง 1 (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2543: 60)

ตาราง 4 แบบแผนการวิจัย แบบหนึ่งกลุ่ม มีการทดสอบก่อนและหลังการทดลอง

กลุ่มตัวอย่าง	ก่อนทดลอง	ทดลอง	หลังทดลอง
E	T ₁	X	T ₂

ความหมายของสัญลักษณ์ที่ใช้ในแบบแผนการศึกษา

E แทน กลุ่มทดลอง

T₁ แทน การทดสอบก่อนการทดลอง

T₂ แทน การทดสอบหลังการทดลอง

X แทน การดำเนินการทดลองโดยจัดการเรียนรู้ ด้วยชุดกิจกรรม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การทำวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดเครื่องมือที่ใช้ใน เรื่อง การพัฒนาทักษะการแสดงเชิงสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ประกอบด้วย

1. ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง การพัฒนาทักษะการแสดงเชิงสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ จำนวน 3 ชุด
2. แบบประเมินทักษะการแสดงเชิงสร้างสรรค์มีลักษณะเป็นแบบทดสอบภาคปฏิบัติให้คะแนนตามเกณฑ์ (Rubric Score) จำนวน 1 ฉบับ จำนวน 5 ข้อ
3. แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง การพัฒนาทักษะการแสดงเชิงสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ พึงพอใจน้อยที่สุด น้อย ปานกลาง มาก และมากที่สุด จำนวน 10 ข้อ

การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยที่ได้กำหนดไว้แล้ว ผู้วิจัยจึงดำเนินการสร้างเครื่องมือในการวิจัยตามหัวข้อที่กล่าวมาข้างต้น โดยมีขั้นตอนวิธีการสร้างเครื่องมือในการวิจัยดังต่อไปนี้

1. ชุดกิจกรรมการเรียนรู้

การสร้างชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิชากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สาระนาฏศิลป์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เรื่อง การพัฒนาทักษะการแสดงเชิงสร้างสรรค์ ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างตามขั้นตอน ดังนี้

1.1 ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สาระนาฏศิลป์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างเนื้อหา มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด สาระการเรียนรู้แกนกลาง การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล การเรียนรู้

1.2 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาชุดกิจกรรม ลักษณะและโครงสร้างที่สำคัญของชุดกิจกรรม องค์ประกอบที่สำคัญ วิธีการสร้างและหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรม

1.3 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติ บทบาทของครู และนักเรียน ขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การเลือกใช้สื่อการเรียนรู้ที่เหมาะสม การวัดและประเมินผล

1.4 ดำเนินการสร้างชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง การพัฒนาทักษะการแสดงเชิงสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มี 3 ชุดกิจกรรม โดยให้สอดคล้องกับเนื้อหาและจุดมุ่งหมายของการสอน โดยดำเนินการสร้างดังนี้

1.4.1 จัดแบ่งเนื้อหาและกำหนดเวลาในชุดกิจกรรม ดังตาราง 5

ตาราง 5 การจัดแบ่งเนื้อหาและกำหนดเวลาในชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง การพัฒนาทักษะการแสดงเชิงสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

ชุดที่	ชุดกิจกรรมการเรียนรู้	จำนวนกิจกรรมการเรียนรู้ที่ใช้	เวลา
	ทดสอบก่อนเรียน		1 ชั่วโมง
1	พื้นฐานนาฏศิลป์	1	3 ชั่วโมง
2	แปลงสู่ท้องถิ่น	1	3 ชั่วโมง
3	นาฏศิลป์สร้างสรรค์	1	4 ชั่วโมง
	ทดสอบหลังเรียนและประเมินความพึงพอใจ		1 ชั่วโมง
	รวม	3	12 ชั่วโมง

1.4.2 สร้างชุดกิจกรรมประกอบด้วย

1) คู่มือครูผู้สอน มีไว้เพื่อให้ครูผู้สอนนำไปเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้อย่างเหมาะสม ประกอบด้วย ชื่อชุดกิจกรรมการเรียนรู้ คำชี้แจงเกี่ยวกับการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ แผนการจัดการเรียนรู้ หัวเรื่องที่สอนในแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้ และสิ่งที่ครูต้องเตรียมก่อนจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

2) ใบความรู้ เป็นรายละเอียดของเนื้อหาสาระทั้งหมดของแต่ละชุดกิจกรรม

3) กิจกรรม เป็นส่วนที่อธิบายรายละเอียดเกี่ยวกับการดำเนินกิจกรรม เพื่อให้ผู้เรียนปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ที่ระบุเพื่อไปสู่จุดหมายที่ตั้งไว้ แต่ละกิจกรรมประกอบด้วย

3.1) ชื่อกิจกรรม เป็นการบอกชื่อกิจกรรม

3.2) เวลา เป็นส่วนที่ระบุเวลา จำนวนเวลาที่ใช้ในการปฏิบัติกิจกรรม

3.3) คำแนะนำ เป็นส่วนแนะนำขั้นตอน ในการปฏิบัติกิจกรรมอย่างคร่าว ๆ

เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์

3.4) วิธีปฏิบัติกิจกรรม เป็นส่วนที่บอกขั้นตอน วิธีในการดำเนินกิจกรรม

3.5) สื่อ/อุปกรณ์ เป็นส่วนที่บอกถึงอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ใช้ในการปฏิบัติ

กิจกรรม

3.6) การวัดและประเมินผล เป็นส่วนที่ระบุเกณฑ์และเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผลในแต่ละชุดกิจกรรม เพื่อให้นักเรียนทราบความก้าวหน้าในการเรียนรู้ในแต่ละชุดกิจกรรม

4) ตารางการบันทึกผลการดำเนินกิจกรรม

1.5 นำชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน พิจารณาความเหมาะสมเกี่ยวกับลักษณะของรูปเล่ม เนื้อหาสาระ ภาพประกอบ และภาษาที่ใช้ ตลอดจนคุณค่าของชุดกิจกรรม โดยประเมินจากแบบประเมินเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2543: 107) ได้กำหนดคะแนนการประเมิน ดังนี้

5	หมายถึง	มีความเหมาะสมมากที่สุด
4	หมายถึง	มีความเหมาะสมมาก
3	หมายถึง	มีความเหมาะสมปานกลาง
2	หมายถึง	มีความเหมาะสมน้อย
1	หมายถึง	มีความเหมาะสมน้อยที่สุด

1.6 วิเคราะห์ผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน โดยการหาค่าเฉลี่ยแล้วเทียบกับเกณฑ์ระดับคุณภาพความเหมาะสมตามค่าเฉลี่ย ดังนี้

4.51 - 5.00	หมายถึง	มีระดับคุณภาพความเหมาะสมมากที่สุด
3.51 - 4.50	หมายถึง	มีระดับคุณภาพความเหมาะสมมาก
2.51 - 3.50	หมายถึง	มีระดับคุณภาพความเหมาะสมปานกลาง
1.51 - 2.50	หมายถึง	มีระดับคุณภาพความเหมาะสมน้อย
1.00 - 1.50	หมายถึง	มีระดับคุณภาพความเหมาะสมน้อยที่สุด

โดยกำหนดให้ค่าเฉลี่ย 3.51 ขึ้นไป เป็นเกณฑ์ระดับคุณภาพความเหมาะสมที่ยอมรับว่าชุดกิจกรรมมีคุณภาพ สามารถใช้ได้ ซึ่งพบว่า ชุดกิจกรรมครั้งนี้มีค่าคะแนนเฉลี่ย ตั้งแต่ 4.00-5.00 แสดงว่าชุดกิจกรรมมีความเหมาะสม สามารถนำไปใช้ได้ (ภาคผนวก ง)

1.7 นำชุดกิจกรรมที่ได้ปรับปรุงแก้ไขในเรื่องของรูปแบบของหน้าปก ภาพ ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ ไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านวังใหญ่ อำเภอกงหรา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 3 จังหวัดสงขลา ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง 25 คน เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของเวลาและกิจกรรม พบว่า มีความเหมาะสมทั้งเวลาและกิจกรรม สามารถนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้

2. แบบประเมินทักษะการแสดงเชิงสร้างสรรค์

การสร้างแบบประเมินทักษะการแสดงเชิงสร้างสรรค์ มีขั้นตอนการสร้างและหาคุณภาพ ดังนี้

2.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหลักการสร้างแบบวัดทักษะปฏิบัติ รวมทั้งศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ศึกษานาฏศิลป์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

2.2 สร้างแบบประเมินทักษะการแสดงเชิงสร้างสรรค์ให้สอดคล้องกับหลักสูตร โดยวัดความสามารถในการปฏิบัติกิจกรรม จำนวน 1 กิจกรรม มีเกณฑ์การให้คะแนนความสามารถในการปฏิบัติ 4 ระดับ คือ ปรับปรุง (1 คะแนน) พอใช้ (2 คะแนน) ดี (3 คะแนน) ดีมาก (4 คะแนน)

2.3 นำแบบประเมินทักษะการแสดงเชิงสร้างสรรค์และเกณฑ์ (Rubric Score) เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบและให้ข้อเสนอแนะ เพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไข

2.4 นำแบบประเมินทักษะการแสดงเชิงสร้างสรรค์และเกณฑ์การให้คะแนน (Rubric Score) เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของเกณฑ์การให้คะแนน โดยใช้แบบประเมินเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2543: 107) ได้กำหนดคะแนนการประเมิน ดังนี้

5	หมายถึง	มีความเหมาะสมมากที่สุด
4	หมายถึง	มีความเหมาะสมมาก
3	หมายถึง	มีความเหมาะสมปานกลาง
2	หมายถึง	มีความเหมาะสมน้อย
1	หมายถึง	มีความเหมาะสมน้อยที่สุด

2.5 ผู้วิจัยทำผลการประเมินหาค่าความเหมาะสม พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 4.66-5.00 แสดงว่าแบบประเมินทักษะการแสดงเชิงสร้างสรรค์มีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา สามารถนำไปใช้ได้ (ภาคผนวก ง)

2.6 นำแบบประเมินทักษะการแสดงเชิงสร้างสรรค์ที่ได้ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ ไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านวังใหญ่ ในอำเภอเทพา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 3 จังหวัดสงขลา ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างเพื่อหาความเชื่อมั่นระหว่างผู้ประเมิน (Inter-Rater Reliability) ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.8 (ภาคผนวก ง)

3. แบบสอบถามความพึงพอใจ

การสร้างแบบสอบถามความพึงพอใจ มีขั้นตอนการสร้างและหาคุณภาพ ดังนี้

3.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทฤษฎีหลักการสร้างแบบสอบถามความพึงพอใจ

3.2 ดำเนินการสร้างแบบสอบถามความพึงพอใจต่อการใช้ชุดกิจกรรม ในด้านรูปแบบของชุดกิจกรรม เนื้อหา ภาษา กิจกรรม และประโยชน์ของชุดกิจกรรม จำนวน 10 ข้อ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2543: 107) ได้กำหนดคะแนน ดังนี้

5	หมายถึง	มีความพึงพอใจมากที่สุด
4	หมายถึง	มีความพึงพอใจมาก
3	หมายถึง	มีความพึงพอใจปานกลาง
2	หมายถึง	มีความพึงพอใจน้อย
1	หมายถึง	มีความพึงพอใจน้อยที่สุด

3.3 นำแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง การพัฒนาทักษะการแสดงเชิงสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เสนอผู้เชี่ยวชาญ ชุดเดิม จำนวน 3 ท่าน ประเมินความสอดคล้อง ข้อคำถามกับนิยามศัพท์ โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

ให้คะแนน +1	เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามแสดงความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อชุดกิจกรรมและสอดคล้องกับนิยามศัพท์
ให้คะแนน 0	เมื่อไม่แน่ใจว่าข้อคำถามแสดงความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อชุดกิจกรรมและสอดคล้องกับนิยามศัพท์
ให้คะแนน -1	เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามไม่ได้แสดงความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อชุดกิจกรรมและสอดคล้องกับนิยามศัพท์

3.4 วิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างคำถามกับจุดประสงค์ที่ต้องการวัด (Index of Item Objective Congruence) โดยคำนวณจากสูตรค่า IOC (ซูกรี วงศ์รัตน์, 2549: 73) ได้ค่าตั้งแต่ 0.66-1.00 สรุปว่าข้อคำถามมีความสอดคล้องเหมาะสม (ภาคผนวก ง)

3.5 นำแบบสอบถามความพึงพอใจต่อชุดกิจกรรมที่ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญแล้วไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านวังใหญ่ ในอำเภอเทพา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 3 จังหวัดสงขลา ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 25 คน ที่ได้ทดลองใช้ชุดกิจกรรม แล้วนำคะแนนมาหาความเชื่อมั่นโดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Coefficient) โดยใช้สูตรแอลฟา (Coefficient) (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2540: 125-126) อยู่ในระดับ 1.10 (ภาคผนวก ง)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ขออนุญาตผู้อำนวยการโรงเรียนเพื่อทำการเก็บรวบรวมข้อมูลนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง โดยแจ้งรายละเอียดการทำวิจัยในครั้งนี้
2. ชี้แจงนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดคลองยอ อำเภอเทพา จังหวัดสงขลา ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 ที่เรียนเรื่อง การพัฒนาทักษะการแสดงเชิงสร้างสรรค์ ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 36 คน ได้รับทราบขั้นตอนการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ และการปฏิบัติกิจกรรมอย่างถูกต้อง
3. ให้นักเรียนทดสอบก่อนเรียน (Pre-test) โดยให้นักเรียนคิดทำรำจากเพลงที่ครูมอบหมายให้ แล้วใช้แบบประเมินทักษะการแสดงเชิงสร้างสรรค์ ในการให้คะแนน สารนาฏศิลป์
4. ดำเนินการจัดการเรียนการสอนกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง การพัฒนาทักษะการแสดงเชิงสร้างสรรค์ ควบคู่กับชุดกิจกรรม จำนวน 3 ชุด จำนวน 12 ชั่วโมง

ตาราง 6 โครงสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง การพัฒนาทักษะการแสดงเชิงสร้างสรรค์

วัน/เดือน/ปี	กิจกรรมการเรียนการสอน	จำนวนชั่วโมง
27 เมษายน 2561	ทดสอบก่อนเรียน	1
27 เมษายน 2561	ชุดกิจกรรมที่ 1 พื้นฐานนาฏศิลป์	3
28 เมษายน 2561	ชุดกิจกรรมที่ 2 แปลงสู่ท้องถิ่น	3
29 เมษายน 2561	ชุดกิจกรรมที่ 3 นาฏศิลป์สร้างสรรค์	4
29 เมษายน 2561	ทดสอบหลังเรียนและประเมินความพึงพอใจ	1
รวม		12

5. เมื่อเสร็จสิ้นการสอน ทำการทดสอบหลังเรียน (Post-test) โดยใช้แบบประเมินทักษะการแสดงเชิงสร้างสรรค์สาระนาฏศิลป์ (Rubric Score) หลังเรียนครบทุกชุดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้แล้ว รวมใช้ระยะเวลาในการดำเนินการวิจัย จำนวน 12 ชั่วโมง พร้อมทั้งให้นักเรียนทำแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง การพัฒนาทักษะการแสดงเชิงสร้างสรรค์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง การพัฒนาทักษะการแสดงเชิงสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยหาค่าคะแนนเฉลี่ย (\bar{x}) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการทดสอบสมมติฐานใช้สถิติ t-test Dependent

2. วิเคราะห์ระดับความพึงพอใจที่มีต่อชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง การพัฒนาทักษะการแสดงเชิงสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยหาค่าคะแนนเฉลี่ย (\bar{x}) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เปรียบเทียบกับเกณฑ์

5	หมายถึง	ความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด
4	หมายถึง	ความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก
3	หมายถึง	ความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง
2	หมายถึง	ความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อย
1	หมายถึง	ความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อยที่สุด

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลและหาคุณภาพเครื่องมือ

1. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1.1 ค่าเฉลี่ย (Mean) ของคะแนนใช้สูตร (บุญชม ศรีสะอาด. 2545: 101)

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ	\bar{X}	แทน	ค่าเฉลี่ย
	$\sum X$	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมดในกลุ่ม
	N	แทน	จำนวนคนในกลุ่ม

1.2. การหาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ใช้สูตร (บุญชม ศรีสะอาด, 2545: 103)

$$S.D. = \sqrt{\frac{N \sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N-1)}}$$

เมื่อ	S.D.	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
	X	แทน	คะแนนแต่ละตัว
	N	แทน	จำนวนคะแนนในกลุ่ม
	\sum	แทน	ผลรวม

2. สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพเครื่องมือ

2.1 หาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับชุดกิจกรรม โดยคำนวณจากสูตร (ชูศรี วงศ์รัตน์, 2549: 73)

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ	IOC	แทน	ความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับชุดกิจกรรม
	$\sum R$	แทน	ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ
	N	แทน	จำนวนของผู้เชี่ยวชาญ

2.2 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามความพึงพอใจโดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Coefficient) โดยใช้สูตร (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2540: 125-126)

$$\alpha = \frac{n}{n-1} \left\{ 1 - \frac{\sum S_i^2}{S_t^2} \right\}$$

เมื่อ	α	แทน	สัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น
	n	แทน	จำนวนข้อ
	S_i^2	แทน	คะแนนความแปรปรวนของแต่ละข้อ
	S_t^2	แทน	คะแนนความแปรปรวนทั้งหมด

2.3 การหาความเชื่อมั่นระหว่างผู้ประเมิน (Inter-Rater Reliability) โดยใช้สูตร (ประสพชัย พสุนนท์, 2558: 3)

$$\text{ความเชื่อมั่นจากการสังเกต} = \frac{\text{จำนวนที่ประเมินเหมือนกัน}}{(\text{จำนวนที่ประเมินเหมือนกัน} + \text{จำนวนที่ประเมินต่างกัน})}$$

3. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน

3.1 t-test แบบ Dependent ใช้เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้สูตรการคำนวณตามที่ได้ศึกษาจาก ชูศรี วงศ์รัตน์ (2549: 87) ดังนี้

$$t = \frac{\sum D}{\sqrt{\frac{N \sum D^2 - (\sum D)^2}{N-1}}}$$

เมื่อ	t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้ในการพิจารณาใน t - distribution
	D	แทน	ความแตกต่างของคะแนนแต่ละคู่
	N	แทน	จำนวนคู่ของคะแนนหรือจำนวนนักเรียน
	$\sum D$	แทน	ผลรวมทั้งหมดของผลต่างของคะแนนก่อนและหลังการทดลอง
	$\sum D^2$	แทน	ผลรวมของกำลังสองของผลต่างของคะแนนก่อนและหลังการทดลอง

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การพัฒนาทักษะการแสดงเชิงสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้วิจัยเสนอผลการวิจัยตามลำดับ ดังนี้

1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
2. การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

n	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง
\bar{x}	แทน	ค่าเฉลี่ยของคะแนน
S.D.	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนน
t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้ในการพิจารณาใน t-dependent Sample
*	แทน	มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลการเปรียบเทียบทักษะการแสดงเชิงสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้วิจัยได้เสนอ 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการเปรียบเทียบทักษะการแสดงเชิงสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ก่อนและหลังเรียน

ตอนที่ 2 ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ต่อการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง การพัฒนาทักษะการแสดงเชิงสร้างสรรค์

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ผลการเปรียบเทียบทักษะการแสดงเชิงสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ก่อนและหลังเรียน ปรากฏดังตารางต่อไปนี้

ตาราง 7 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบทักษะการแสดงเชิงสร้างสรรค์ก่อนเรียนและหลังเรียน
(n = 36)

การทดลอง	n	คะแนนเต็ม	\bar{x}	S.D.	t
ก่อนเรียน	36	20	13.17	0.70	66.14*
หลังเรียน	36	20	17.33	0.76	

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 7 พบว่า ทักษะการแสดงเชิงสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยก่อนการใช้ชุดกิจกรรม มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 13.17 หลังจากการใช้ชุดกิจกรรม มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 17.33

ตอนที่ 2 ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ต่อการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง การพัฒนาทักษะการแสดงเชิงสร้างสรรค์ ปรากฏดังตารางต่อไปนี้

ตาราง 8 ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ต่อการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้

รายการ	n = 36		ระดับ ความพึงพอใจ
	\bar{x}	S.D.	
1. ชุดกิจกรรมช่วยสร้างความสนใจต่อการเรียนรู้	4.69	0.47	มากที่สุด
2. เนื้อหาของชุดกิจกรรมน่าสนใจนำไปสู่การปฏิบัติจริง	4.42	0.60	มาก
3. ชุดกิจกรรมมีความเหมาะสมกับการนำไปใช้ในวิชานาฏศิลป์	4.33	0.53	มาก
4. ชุดกิจกรรมมีกิจกรรมที่ส่งเสริมให้นักเรียนแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง	4.06	0.86	มาก
5. ชุดกิจกรรมเปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม	4.33	0.76	มาก
6. ชุดกิจกรรมทำให้ง่ายต่อการเรียนนาฏศิลป์	4.28	0.66	มาก
7. ชุดกิจกรรมส่งเสริมทักษะการปฏิบัติด้านนาฏศิลป์	4.42	0.60	มาก
8. นักเรียนได้รับความรู้ความเข้าใจด้านนาฏศิลป์จากชุดกิจกรรม	4.58	0.65	มากที่สุด
9. ชุดกิจกรรมช่วยการสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างนักเรียนและครู	4.58	0.60	มากที่สุด
10. ชุดกิจกรรมทำให้นักเรียนรู้สึกและเห็นความสำคัญของนาฏศิลป์ไทย	4.64	0.59	มากที่สุด
เฉลี่ย	4.43	0.66	มาก

จากตาราง 8 พบว่า ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่องการพัฒนาทักษะการแสดงเชิงสร้างสรรค์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.43$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจมากที่สุดคือ ชุดกิจกรรมช่วยสร้างความสนใจต่อการเรียนรู้ ($\bar{x} = 4.69$) ชุดกิจกรรมทำให้นักเรียนรู้สึกและเห็นความสำคัญของนาฏศิลป์ไทย 4.64 ($\bar{x} = 4.64$) นักเรียนได้รับความรู้ความเข้าใจด้านนาฏศิลป์จากชุดกิจกรรม ($\bar{x} = 4.58$) และชุดกิจกรรมช่วยการสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างนักเรียนและครู ($\bar{x} = 4.58$) ตามลำดับ

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัย เรื่อง การพัฒนาทักษะการแสดงเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบทักษะการแสดงเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน และเพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 ในอำเภอเทพา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 3 จังหวัดสงขลา จำนวน 47 โรงเรียน 52 ห้องเรียน มีจำนวนนักเรียน 1,820 คน และกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 โรงเรียนวัดคลองยอ จังหวัดสงขลา จำนวน 1 ห้องเรียน มีนักเรียนจำนวน 36 คน โดยใช้วิธีการสุ่มกลุ่ม (Cluster Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ แบบทดสอบทักษะการแสดงเชิงสร้างสรรค์ แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียน ดำเนินการการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้ วิเคราะห์เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ระหว่างก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรม เรื่อง การพัฒนาทักษะการแสดงเชิงสร้างสรรค์ โดยการพิจารณา ค่า t จาก ค่า t-test for Dependent Sample และวิเคราะห์ความพึงพอใจต่อชุดกิจกรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง การพัฒนาทักษะการแสดงเชิงสร้างสรรค์ สถิติที่ใช้ ค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน แปลผลเปรียบเทียบกับเกณฑ์

สรุปผล

จากผลการวิจัยเรื่อง การพัฒนาทักษะการแสดงเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ สรุปผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. ทักษะการแสดงเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียน หลังเรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
2. ความพึงพอใจต่อการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง การพัฒนาทักษะการแสดงเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

อภิปรายผล

การพัฒนาทักษะการแสดงเชิงสร้างสรรค์และการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนต่อการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง การพัฒนาทักษะการแสดงเชิงสร้างสรรค์ ผู้วิจัยสามารถอภิปรายผล ดังนี้

1. นักเรียนที่เรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง การพัฒนาทักษะการแสดงเชิงสร้างสรรค์ มีทักษะการแสดงเชิงสร้างสรรค์ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องจากชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง การพัฒนาทักษะการแสดงเชิงสร้างสรรค์ มีจุดประสงค์ที่ความสอดคล้องกับเนื้อหาสาระ จัดทำเป็นชุดกิจกรรมการเรียนรู้ จำนวน 3 ชุด มีสื่อและกิจกรรมที่ส่งเสริมให้นักเรียนได้ฝึกทักษะปฏิบัติ และได้ร่วมทำกิจกรรมทุกกิจกรรม ส่งเสริมให้เกิดองค์ความรู้และทักษะในการปฏิบัติ กล่าวคือ ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง การพัฒนาทักษะการแสดงเชิงสร้างสรรค์ ได้เริ่มเข้าสู่บทเรียน เพื่อให้ผู้เรียนร่วมกันสนทนานำไปสู่ขั้นตอนของการสาธิตและทำตามแบบ เพื่อให้เด็กนักเรียนฝึกปฏิบัติด้วยตนเองและต่อด้วยการเชื่อมโยงเพื่อให้เด็กนักเรียนได้ศึกษาเพิ่มเติมจากชุดกิจกรรม และนักเรียนสามารถปรับประยุกต์ใช้ความรู้และทักษะที่เรียนมาและฝึกปฏิบัติ รวมทั้งทดสอบความรู้ความเข้าใจและแสวงหาคำตอบที่ทำให้เด็กนักเรียนมีความกระตือรือร้นในการค้นหาและยังมีสื่อวีดิทัศน์ที่เป็นส่วนหนึ่งในชุดกิจกรรมที่เป็นตัวกระตุ้นให้นักเรียนเกิดการสนใจในการเรียนและยังสามารถเรียนรู้ได้อย่างรวดเร็วจากภาพและเสียงของวีดิทัศน์ ส่งผลให้นักเรียนที่เรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง การพัฒนาทักษะการแสดงเชิงสร้างสรรค์ มีทักษะการแสดงเชิงสร้างสรรค์ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอรรถยุทธิ์ ผันผอง (2555: 112) ที่ได้ศึกษาวิจัยการพัฒนาชุดการสอนนาฏศิลป์ เรื่อง นาฏศิลป์พื้นบ้าน กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สาระนาฏศิลป์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนโดยใช้ชุดการสอนนาฏศิลป์ เรื่อง นาฏศิลป์พื้นบ้าน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และยังพบว่าผลการทดสอบทักษะการปฏิบัติของนักเรียนที่เรียนด้วยชุดการสอนนาฏศิลป์ ได้คะแนนร้อยละ 81.00 อยู่ในระดับคุณภาพดีมาก และงานวิจัยของวิยะดา ลาสอน (2553: 65) ที่ได้ศึกษาวิจัยการพัฒนาผลการเรียนรู้ เรื่อง ภาษาท่าและนาฏยศัพท์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะสาระนาฏศิลป์ โดยใช้สื่อวีดิทัศน์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนโดยสื่อวีดิทัศน์ ภาษาท่าและนาฏยศัพท์ มีความสามารถในการปฏิบัติภาษาท่าและนาฏยศัพท์เพิ่มขึ้นจากก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง การพัฒนาทักษะการแสดงเชิงสร้างสรรค์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง การพัฒนาทักษะการแสดงเชิงสร้างสรรค์ มีกิจกรรมกระตุ้นความสนใจให้กับนักเรียน ไม่ว่าจะเป็นสื่อวีดิทัศน์ เนื้อเรื่อง รูปแบบ ภาพประกอบ ความเหมาะสมในการใช้และง่ายต่อการเรียน และได้ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ รวมถึงได้ผ่านการทดลองใช้และพัฒนาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นก่อนนำไปใช้จริง โดยกิจกรรมจะเน้นทักษะการปฏิบัติทางด้านนาฏศิลป์และสอดแทรกความรู้ความเข้าใจจากการพิจารณาผลการประเมินความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ต่อการจัดการเรียนรู้ โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง การพัฒนาทักษะการแสดงเชิงสร้างสรรค์ ที่พัฒนาขึ้นและนำมาใช้กับนักเรียน ส่งผลให้นักเรียนเกิดความพึงพอใจต่อชุดกิจกรรม

การเรียนรู้ เรื่อง การพัฒนาทักษะการแสดงเชิงสร้างสรรค์ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อภิญา เวียงใต้ (2555: 82) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนาชุดกิจกรรมสาระนาฏศิลป์ โดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบกลุ่มสัมพันธ์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยชุดกิจกรรมสาระนาฏศิลป์ โดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบกลุ่มสัมพันธ์ เรื่อง การแสดงนาฏศิลป์ไทย หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน นอกจากนี้ยังพบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อชุดกิจกรรมระดับมากที่สุด

จากการวิจัยในครั้งนี้แสดงให้เห็นว่านักเรียนที่เรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง การพัฒนาการพัฒนาทักษะการแสดงเชิงสร้างสรรค์ มีทักษะการแสดงเชิงสร้างสรรค์ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ส่งผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพและนักเรียนมีความพึงพอใจในการเรียนรู้

ข้อเสนอแนะ

การวิจัย เรื่อง การพัฒนาทักษะการแสดงเชิงสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้ชุดกิจกรรม ผู้วิจัยขอสรุปข้อเสนอแนะการวิจัย ดังนี้

ข้อเสนอแนะในการนำผลจากการวิจัยไปใช้

1. ครูผู้สอนสาระนาฏศิลป์ ควรนำชุดกิจกรรมการเรียนรู้ไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพราะจะช่วยพัฒนาผู้เรียนทางด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเป็นการส่งเสริมให้เกิดทัศนคติเชิงบวกต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรม
2. ในการนำชุดกิจกรรมไปใช้ให้เกิดประสิทธิภาพ ครูผู้สอนควรจัดบรรยากาศในการเรียนรู้ สาระนาฏศิลป์ ให้นักเรียนมีอิสระในการคิด สร้างผลงานของตน และเกิดความกล้าคิด กล้าแสดงออก จะทำให้นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียนและมีทักษะการแสดงเชิงสร้างสรรค์
3. ครูผู้สอนควรส่งเสริมให้มีการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ในเนื้อหาอื่น ๆ ในกลุ่มสาระนาฏศิลป์ เพื่อปลูกฝังให้ผู้เรียนพัฒนาความสามารถในการแสดงเชิงสร้างสรรค์และคุณลักษณะอื่น ๆ

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการจัดทำชุดกิจกรรมการเรียนรู้สาระนาฏศิลป์ ในเนื้อหาเกี่ยวกับทักษะการแสดงเชิงสร้างสรรค์ หรือเนื้อหาอื่น ๆ เป็นสื่อผสมที่เป็นทั้งภาพ แสง และเสียง ในรูปแบบของมัลติมีเดีย เพื่อให้ผู้เรียนได้ศึกษานอกเวลาเรียนด้วยตัวเอง
2. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้รูปแบบต่าง ๆ ที่จะก่อให้เกิดความสามารถในการคิด และปฏิบัติ เช่น รูปแบบการสอนแบบโครงงาน รูปแบบการสอนแบบทักษะการจัดการ

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2543). การจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสำคัญที่สุด ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภา.
- _____. (2547). การสอนนาฏศิลป์. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภา.
- _____. (2550). คู่มือพัฒนาสื่อการเรียนรู้. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภา.
- _____. (2551). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ.
- _____. (2552). แนวทางการจัดการเรียนรู้ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ.
- กรรณิกา ไพทพันธ์. (2541). ผลการใช้ชุดกิจกรรมสิ่งแวดล้อมตามวิธีการวิจัยในการพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และเจตคติต่อสิ่งแวดล้อมตามวิธีการวิจัยในกิจกรรมชุมนุมวิทยาศาสตร์. ปรินญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการมัธยมศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- กรองแก้ว อยู่สุข. (2550). พฤติกรรมองค์กร. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กาญจนา อินทรสุนานนท์ และรุจี ศรีสมบัติ. (2552). รั้วมาตรฐาน. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช.
- คเชนพงษ์ สุมาลัยโรจน์. (2550). ความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการบริหารงานของสถานศึกษาในอำเภอหนองม่วงไข่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาแพร่ เขต 1. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์.
- จันทร์จิรา รัตน์ไพบูลย์. (2549). การพัฒนาชุดกิจกรรมค่ายอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เรื่องการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม สำหรับนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 4. ปรินญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- จันทร์ฉาย เตมียาคาร. (2548). การเลือกใช้สื่อทางการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์.
- จิตตินันท์ เดชะคุปต์. (2543). เจตคติและความพึงพอใจในการบริการ. เอกสารประกอบการเรียนการสอน. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ฉลภา ประเสริฐสังข์. (2544). จิตวิทยาการเรียนการสอน. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- ฉัตรฉาน โคตรมา. (2551). การพัฒนาผลการเรียนรู้และความสามารถในการปฏิบัติ เรื่อง นาฏศิลป์เบื้องต้น ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคร่วมมือ. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ชลสิทธิ์ จันทาสี. (2543). การศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์และความสามารถในการตัดสินใจอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนโดยใช้ชุดกิจกรรมการตัดสินใจทางวิทยาศาสตร์กับการสอนตามคู่มือครู. ปรินญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการมัธยมศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- ซัชฎาภา เตชวันโต. (2556). การสร้างชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยเรื่องชนิดของคำ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- ชัยยงค์ พรหมวงศ์ และคณะ. (2553). สื่อการสอนระดับประถมศึกษา. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ชาญชัย อินทรประวิติ. (2518). ระเบียบวินัยกับการคิดสร้างสรรค์. ม.ป.ท.: วิทยาสาร.
- ชูศรี วงศ์รัตน์. (2549). เทคนิคการเขียนเค้าโครงการวิจัย : แนวทางสู่ความสำเร็จ. กรุงเทพมหานคร: ไทเนรมิตกิจ อินเทอร์เน็ตโปรดักส์.
- ไชยยศ เรื่องสุวรรณ. (2545). เทคโนโลยีทางการศึกษา หลักการ และการปฏิบัติ. กรุงเทพมหานคร: เรือนแก้วการพิมพ์.
- ณัฐดิฐ อิศระเสนีย์. (2551). พฤติกรรมการเลือกตั้งและความพึงพอใจของประชาชนในการปฏิบัติงานของนายกและสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยเพื่อพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.
- ดาหวัน พิมพ์ศรี. (2553). การพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สาระนาฏศิลป์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เรื่อง รำวงมาตรฐานเพลงดวงจันทร์ขวัญฟ้าและรำพื้นเมือง แบบเน้นการปฏิบัติและการใช้สื่อประสม. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ดำรงศักดิ์ มีวรรณ. (2552). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์และความสามารถในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยชุดกิจกรรมแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์. สารนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการมัธยมศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ทิตนา เขมณี. (2534). ชุดกิจกรรมการสอนและการฝึกทักษะกระบวนการกลุ่มชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. กรุงเทพมหานคร: ภาควิชาประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- _____. (2557). ศาสตร์การสอน องค์ความรู้เพื่อการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธนันท์นภัส ท้าวจำนง. (2553). การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การแสดงนาฏศิลป์ล้านนาชุดรัศมีลีลา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนชุมชนวัดศรีดงเย็น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต 3. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- ธราดล ชัยเดชโกสิน. (2550). การพัฒนารูปแบบการประดิษฐ์ชุดการแสดงพื้นบ้านอีสานของวิทยาลัยนาฏศิลป์. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวัฒนธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ธีรชัย เนตรถนอมศักดิ์. (2538). การสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์ในประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการประถมศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

- ธีราภรณ์ ชูชื่น. (2558). “การพัฒนากิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เรื่อง นาฏศิลป์สร้างสรรค์ไทย-พม่าสัมพันธ์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา”. *Veridian E-Journal, Silpakorn University*. 8(1).
- นพคุณ แดงบุญ. (2552). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์และเจตคติต่อวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมวิทยาศาสตร์. สารนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการมัธยมศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- นิพนธ์ ศุขปรีดี. (2548). นวัตกรรมเทคโนโลยีสื่อสารการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: นีลนาราการพิมพ์.
- บุญแก้ว ควรหาเวช. (2545). นวัตกรรมการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2541). การพัฒนาการสอน. กรุงเทพมหานคร: ชมรมเด็ก.
- _____. (2545). การพัฒนาการสอน. กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.
- _____. (2545). การวิจัยทางการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.
- _____. (2548). การวิจัยสำหรับครู. กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น .
- บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์. (2549). เทคนิคการสร้างเครื่องมือรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพมหานคร: ภาควิชาศึกษาศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ประสพชัย พสุนนท์. (2558). “การประเมินความเชื่อมั่นระหว่างผู้ประเมินโดยใช้สถิติแคปปา”. *วิชาการ ศิลปะศาสตร์ประยุกต์*. 8(1).
- ประเสริฐ สำเภารอด. (2552). การพัฒนาชุดกิจกรรมเรื่องระบบนิเวศในโรงเรียน สำหรับนักเรียนระดับ มัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเซนต์ดอมินิก. ปริญญาานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการมัธยมศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ปิยะพงษ์ สุริยะพรหม. (2546). การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ 4 MAT เรื่อง ป่าชุมชนเพื่อ ส่งเสริมเจตคติต่อการอนุรักษ์ป่าชุมชนและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สำหรับนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 6. ปริญญาานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการประถมศึกษา มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ.
- พวงเพ็ญ สิงห์โตทอง. (2548). การศึกษาผลการจัดการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมสำรวจค้นหาทาง วิทยาศาสตร์ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการคิดแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์. สารนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการมัธยมศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2540). วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสารมิตร.
- _____. การสร้างและการพัฒนาแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์. กรุงเทพมหานคร: สำนักทดสอบทาง การศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.
- เพชรรัตดา เทพพิทักษ์. (2545). การพัฒนาชุดกิจกรรม เรื่องเทคโนโลยีที่เหมาะสม เพื่อการคิดทำ โครงการวิทยาศาสตร์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. ปริญญาานิพนธ์ปริญญาการศึกษา มหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- เพียงเพ็ชร คมขำ. (2552). การสร้างชุดการสอนนาฏศิลป์ไทยเพื่อเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์โดย เน้นทักษะปฏิบัติสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.

- ภารดี ภูมิมหาศาล. (2553). การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ สำหรับนักเรียนชมรมนาฏศิลป์ โดยใช้เทคนิคบัลเล่ต์ประกอบเพลงพื้นบ้านอีสาน. การศึกษาค้นคว้าการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- เยาวพา เดชะคุปต์. (2542). การจัดการศึกษาสำหรับปฐมวัย. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร: แม็ก.
- ระพินทร์ โพธิ์ศรี. (2553). การสร้างและวิเคราะห์คุณภาพเครื่องมือสำหรับการวิจัย. อดิเรก: คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์.
- เรณู โกสินานนท์. (2548). นาฏยศัพท์ ภาษาทำนาฏศิลป์. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช.
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. (2543). การวิจัยทางการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.
- _____. (2545). การวิจัยทางการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.
- ลัดดา สุขปรีดี. (2551). เทคโนโลยีทางการเรียนการสอน. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยศรีนครินทร-วิโรฒ.
- วนิชย์ชยา โพชะเรือง. (2555). การพัฒนาศูนย์การเรียนรู้ นาฏศิลป์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- วารี รักษะบุตร. (2552). การเปรียบเทียบผลการเรียน เรื่อง นาฏศิลป์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ด้วยโปรแกรมบทเรียนแบบฝึกปฏิบัติกับการเรียนแบบปกติ. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- วาโร เฟิงส์สวัสดิ์. (2546). การวิจัยในชั้นเรียน. กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.
- วาสนา ชาวหา. (2548). เทคโนโลยีทางการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: อักษรสยามการพิมพ์.
- วิจิตร วรุตบางกูร. (2531). ความคิดสร้างสรรค์. กรุงเทพมหานคร: ส.ส.ท.
- วิชัย ดิสระ. (2533). การพัฒนาหลักสูตรและการสอน. กรุงเทพมหานคร: เอ็กเซอร์ส.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2545). พัฒนาหลักสูตรและการสอน. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยศรีนครินทร-วิโรฒ ประสานมิตร.
- วิฑูรย์ วงษ์อามาตย์. (2552). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความพึงพอใจในการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่องการวัด ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนแบบเกมการสอน. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.
- วิยะดา ลาสอน. (2553). การพัฒนาผลการเรียนรู้ เรื่อง ภาษาท่าและนาฏยศัพท์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สาระนาฏศิลป์ โดยใช้สื่อวีดิทัศน์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. การศึกษาค้นคว้าอิสระการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ศศิธร บัวทอง. (2560). “การวัดและประเมินทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21”. Veridian E-Journal Silpakorn University. 10(2).
- สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ. (2557). รายงานผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET). กรุงเทพมหานคร: สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ.
- สมนึก ภัททิยธนี. (2551). การวัดผลการศึกษา. กาลสินธุ์: ประสานการพิมพ์.

- สมบูรณ์ ต้นยะ. (2545). การประเมินทางการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.
- สมพิศ ไชยเสนา. (2550). ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องการอ่านคำควบล้ำ กลุ่มสาระภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TGT. การศึกษาค้นคว้าอิสระการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สรรเสริญ. (2557). แบบบันทึกรายงานคุณภาพการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 รายวิชานาฏศิลป์. จันทบุรี: โรงเรียนมะขาม.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545). แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2545-2559) ฉบับสรุป. กรุงเทพมหานคร: พริกหวานกราฟฟิก.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2550). รูปแบบการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ. กรุงเทพมหานคร: ดับบลิวเจ พร็อพเพอร์ตี้.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2551). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- _____. (2552). แนวทางการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551. กรุงเทพมหานคร: ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สุดารัตน์ ไผ่พงศาวงค์. (2543). การพัฒนาชุดกิจกรรมคณิตศาสตร์ที่ใช้การจัดการเรียนการสอนแบบ CIPPA MODEL เรื่องเส้นขนานและความคล้ายชั้นประถมศึกษาปีที่ 3. ปริญญาานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการมัธยมศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สุปราณี จำลองราษฎร์. (2548). การสร้างมาตราส่วนประเมินค่าความสามารถด้านนาฏศิลป์ไทย. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและพัฒนาท้องถิ่น บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์.
- สุนนมาลย์ นิมเนติพันธ์. (2555). ดนตรี - นาฏศิลป์. กรุงเทพมหานคร: อักษรเจริญทัศน์.
- สุรพล วิรุฬห์รักษ์. (2543). หลักการแสดงนาฏศิลป์ปริทรรศน์. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ. (2546). กลยุทธ์การสอนคิดวิเคราะห์. กรุงเทพมหานคร: ภาพพิมพ์.
- _____. (2550). 19 วิธีจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความรู้และทักษะ. กรุงเทพมหานคร: ภาพพิมพ์.
- โสมพร วงษ์พรหม. (2558). “การพัฒนาผลการเรียนรู้ เรื่อง ครอบรู้นาฏศิลป์ไทยและการจัดระบบความคิดด้วยผังลำดับเวลา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่จัดการเรียนรู้แบบสืบสวนสอบสวน”. Veridian E-Journal, Silpakorn University. 8(1), 9-10.
- หนึ่งนุช กาฬภักดี. (2543). การเปรียบเทียบความสามารถในการคิดระดับสูงและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนโดยใช้ชุดกิจกรรมวิทยาศาสตร์ แบบปฏิบัติการตามแนวคอนสตรัคติวิซิมกับการสอนตามคู่มือครู. ปริญญาานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการมัธยมศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

- หยาดพิรุณ พวงสุวรรณ. (2558). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง ทักษะพื้นฐานและการฝึกหัดการแสดงนาฏศิลป์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- อภิญา เวียงใต้. (2555). การพัฒนาชุดกิจกรรมสาระนาฏศิลป์ โดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบกลุ่มสัมพันธ์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- อภิสิทธิ์ แม่นวิเศษพงศ์. (2549). การพัฒนาชุดการสอน เรื่อง นาฏยศัพท์และภาษาท่านาฏศิลป์ โดยเน้นกระบวนการปฏิบัติ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยบูรพา.
- อรรถยุทธ์ ผันผอง. (2555). การพัฒนาชุดการสอนนาฏศิลป์ เรื่อง นาฏศิลป์พื้นบ้าน กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สาระนาฏศิลป์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- อรรธรณ ขมวัฒนา. (2557). หนังสือเรียนรายวิชาดนตรี-นาฏศิลป์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. กรุงเทพมหานคร: สถาบันพัฒนาคุณภาพวิชาการ (พว).
- อารี พันธุ์มณี. (2548). จิตวิทยาการเรียนการสอน. กรุงเทพมหานคร: ต้นอ่อน.
- อุทุมพร จามรมาน. (2549). การพัฒนาแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- อุมาวี นาสมตอง. (2559). การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ เรื่อง การประดิษฐ์ทำรำประกอบเพลงไทยสากล กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สำหรับนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- Auh, Myung - Sook. (2005). "Effects of Using Graphic Notations on Creativity in Composing Music by Australian Secondary School Students". **Dissertation Abstracts International**. 54(11), 1-12.
- Boeh and Maeshall. (2000). "The Effective of Labanotation in Learning Ballroom Dance". **Dissertation Abstracts International**. 991(12), 2902-A.
- Brown, J.W. (1973). **Instruction Technology Media and Method**. New York: McGraw-Hill,
- Brown, James W. et al. (1973). **Instruction Technology Media and Methods**. 4 th ed. New York: McGraw – Hill Book Company.
- Chun, Mi Hyun. (1999). "Developing a Somatic Teaching Method for Korean Traditional Dance". **Dissertation Abstracts International**. 60(11), 388-A .
- Davies, I.K. (1971). **The management of learning**. London: McGraw-Hill.
- Duann, James E. (1973). **Individualized Instructional Programmed and Material**. Englewood Cliffs. New Jersey: Educational, Technology. Publication.

- Edward, Clefford H. (1985). "Changing Teacher through self-Instruction and Supervised Micro Teaching in Competency Based Program." **The Journal of Educational.**
- Good, Carter V. (1973). **Dictionary of Education.** New York: McGraw-Hill.
- Guilford and Hoepfner, R. (1971). **The Analysis of Intelligence.** New York: McGraw-Hill Book Company.
- Guilford, J.P. (1967). **The Nature of Human Intelligence.** McGraw-Hill, Book Company.
- Harrow, A. (1972). **A taxonomy of the psychomotor domain.** New York: Longman.
- Houston, Robert W. and et al. (1972). **Developing Instruction Modules; A Modulate System for Writing Modules.** Texas: University of Houston.
- Kapfer. (1972). **Instructional to Leaning Package in American Education.** New Jersey: Education Technology Publication, Enlewood Cliffs.
- Kapfer, Phillip and Mirian Kapfer. (1972). **Instructional to Leaning Package in American Education.** New Jersey: Education Technology Publication, Enlewood Cliffs.
- Maslow, A. H. (1970). **Motivation and Personality.** New York: Harper' ETROW.
- Meeks, Elija Bruce. (1972). "Learning Package Versus Conventional Method of International." **Disordered Children.** 33(2), 4295-A.
- Simpson, D. (1972). **Teaching physical education.** Boston: Houghton Muffin
- Strickland, Dorothy S. and Lesley, M.M., eds. (1971). **Emerging Literacy : young children Learn to Read and Write.** New York: Delaware: International Reading Association.
- Vivas, David A. (1985). "The Design And Evolution of a Course in Thinking Operations for First Graders in Venezuela." **Dissertation Abstracts International.** 46(3), 603-A.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ

รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ

1. ดร.ชุติมา จันทระจิตร ตำแหน่ง อาจารย์
สถานที่ทำงาน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา
2. นางรสจิราพร สิงหนราพัฒน์ ตำแหน่ง ครูชำนาญการพิเศษ
สถานที่ทำงาน โรงเรียนสะบาย้อย อำเภอสะบาย้อย จังหวัดสงขลา
3. นางสาวสุวิมล ทองคำหอม ตำแหน่ง ครู
สถานที่ทำงาน โรงเรียนวัดคลองยอ อำเภอเทพา จังหวัดสงขลา

ภาคผนวก ข

หนังสือขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา บัณฑิตวิทยาลัย โทร. ๑๖๘๘.....

ที่ นวส.๐๙๐..... วันที่ ๑๑ เมษายน ๒๕๖๑.....

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ.....

เรียน อาจารย์ ดร.ชุตินา จันทร์จิตร

ด้วย นางจินตนา เกื้อก้อยอด รหัส ๕๖G๑๙๑๑๐๐๔ นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัย ให้ดำเนินการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การพัฒนาทักษะการแสดงเชิงสร้างสรรค์ โดยมีคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ ดังนี้

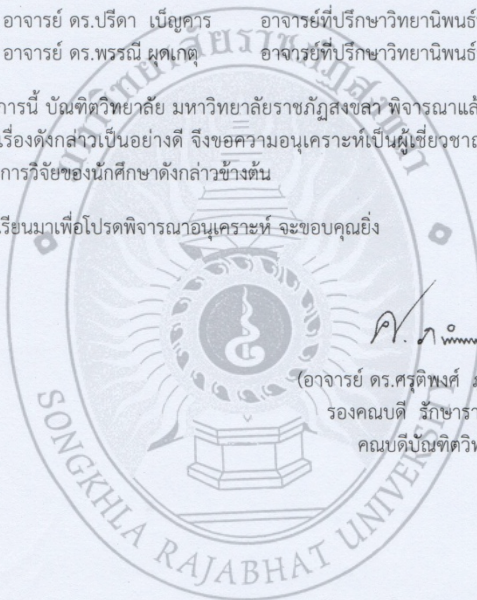
๑. อาจารย์ ดร.ปรีดา เบญจสาร อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
๒. อาจารย์ ดร.พรณี ผดเกิด อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถในเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความสอดคล้องคุณภาพเครื่องมือการวิจัยของนักศึกษาดังกล่าวข้างต้น

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุเคราะห์ จะขอบคุณยิ่ง

(อาจารย์ ดร.ศรุตพงษ์ ภูวพัชรานนท์)

รองคณบดี รักษาการแทน
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ที่ ศธ ๐๕๖๐.๐๖/ว ๐๑๕

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา
อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา ๙๐๐๐๐

๑๑ เมษายน ๒๕๖๑

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์บุคลากรในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนสะบ้าย้อย

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบตอบรับการเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย จำนวน ๑ ฉบับ

ด้วย นางจินตนา เกื้อก้อยอด รหัส ๕๖G๑๙๑๑๐๕ นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัย ให้ดำเนินการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนาทักษะการแสดงเชิงสร้างสรรค์” โดยมี อาจารย์ ดร.ปรีดา เป็ญคาร เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก และ อาจารย์ ดร.พรณี ผุดเกตุ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

ในกรณี บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา พิจารณาแล้วเห็นว่า นางรลจิราพร สิงหนราพัฒน์ (ครูชำนาญการพิเศษ) ซึ่งเป็นบุคลากรในสังกัดของท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถในเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความสอดคล้องคุณภาพเครื่องมือการวิจัยของนักศึกษา ดังกล่าวข้างต้น

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุเคราะห์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา หวังว่า คงจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(อาจารย์ ดร.ศรุตพงศ์ ภูวิชร์วานนท์)

รองคณบดี รักษาการแทน

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทรศัพท์/โทรสาร ๐ ๗๔๓๓๓ ๖๙๔๘

ที่ ศธ ๐๕๖๐.๐๖/ว ๐๑๕

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา
อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา ๙๐๐๐๐

๑๑ เมษายน ๒๕๖๑

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์บุคลากรในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดคลองยอ

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบตอบรับการเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย จำนวน ๑ ฉบับ

ด้วย นางจินตนา เกื้อก้อยอด รหัส ๕๖๐๙๙๑๐๐๔ นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัย ให้ดำเนินการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนาทักษะการแสดงเชิงสร้างสรรค์” โดยมี อาจารย์ ดร.ปรีดา เบญจการ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก และ อาจารย์ ดร.พรณี ผุดเกตุ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา พิจารณาแล้วเห็นว่า นางสาวสุวิมล ทองคำหอม (ครูชำนาญการ) ซึ่งเป็นบุคลากรในสังกัดของท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถในเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความสอดคล้องคุณภาพเครื่องมือการวิจัยของนักศึกษาดังกล่าวข้างต้น

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุเคราะห์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา หวังว่า คงจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(อาจารย์ ดร.ศรุตพงษ์ ภูวัชรวรานนท์)

รองคณบดี รักษาราชการแทน
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
โทรศัพท์/โทรสาร ๐ ๗๔๓๓ ๖๙๔๘
<http://bundit.skru.ac.th>

ภาคผนวก ค
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

คู่มือครูผู้สอน

ชุดกิจกรรม เรื่อง ทักษะการแสดงเชิงสร้างสรรค์

เวลา 11 ชั่วโมง

.....
 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้สอนที่ใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้

1. ชุดกิจกรรมที่ 1-3 มีเอกสารสื่อและวัสดุอุปกรณ์ คือ
 - 1.1 คู่มือครูผู้สอน 1 ชุด
 - 1.2 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1-3 3 ชุด
 - 1.3 ใบความรู้ที่ 1-3 3 ชุด
 - 1.4 กิจกรรมที่ 1-3 3 ชุด
 - 1.5 ตารางบันทึกผลสำรวจที่ 1-3 3 ชุด
2. สิ่งที่ผู้สอนจะต้องเตรียมก่อนล่วงหน้า
 - 2.1 กิจกรรมที่ 1-3 3 ชุด
 - 2.2 ตารางบันทึกผลสำรวจที่ 1-3 3 ชุด
3. ครูผู้สอนจะต้องศึกษารายละเอียดชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 1- 3 ดังนี้
 - 3.1 ศึกษาคู่มือและแผนการจัดการเรียนรู้ ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 1-3
 - 3.2 ศึกษากิจกรรมจากการจัดการเรียนรู้
4. บทบาทของครูผู้สอนดังนี้
 - 4.1 เตรียมเอกสารและอุปกรณ์การจัดการเรียนรู้ให้ครบถ้วน
 - 4.2 ก่อนดำเนินกิจกรรม ครูควรชี้แจงรายละเอียด เพื่อให้นักเรียนรู้บทบาทของตนเอง
 - 4.3 จัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้เป็นไปตามขั้นตอนที่กำหนดในแผนการจัดการเรียนรู้
 - 4.4 สังเกตและคอยกระตุ้นนักเรียนให้ทำกิจกรรม คอยให้คำแนะนำแก่นักเรียนขณะที่จัดกิจกรรม
 - 4.5 ประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียนโดยบันทึกผลในกิจกรรมแต่ละชุด
 - 4.6 ทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังจากการเรียนรู้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 1-3

แผนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้
เรื่อง การพัฒนาทักษะการแสดงเชิงสร้างสรรค์ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 พื้นฐานนาฏศิลป์ เวลา 3 ชั่วโมง

มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด

มาตรฐาน ศ 3.1 เข้าใจ และแสดงออกทางนาฏศิลป์อย่างสร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิพากษ์
 วิเคราะห์คุณค่านาฏศิลป์ ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดอย่างอิสระ ชื่นชมและประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

ป.4/1 ระบุทักษะพื้นฐานทางนาฏศิลป์และการละครที่ใช้สื่อความหมายและอารมณ์

ป.4/2 ใช้ภาษาท่าและนาฏยศัพท์หรือศัพท์ทางการละครง่าย ๆ ในการถ่ายทอดเรื่องราว

มาตรฐาน ศ 3.2 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างนาฏศิลป์ ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม
 คุณค่าของนาฏศิลป์ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและสากล

ป.4/1 อธิบายประวัติความเป็นมาของนาฏศิลป์ หรือชุดการแสดงอย่างง่าย ๆ

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. นักเรียนสามารถบอกและอธิบายท่านาฏยศัพท์และภาษาท่าได้
2. นักเรียนฝึกปฏิบัติท่านาฏยศัพท์และภาษาท่าต่อไปนี้ ทำจีบคว่ำ ทำจีบหงาย ทำตั้งวงบน
 ทำตั้งวงกลาง ทำตั้งวงล่าง ทำกระหึ่งเท้า ทำกระดกเท้า ทำจรดเท้า ทำยกเท้า ทำเดิน ทำอาย ทำรัก
 ทำตัวเรา ทำปฎิเสธ ได้

สาระสำคัญ

พื้นฐานนาฏศิลป์ ได้แก่ นาฏยศัพท์และภาษาท่าทางนาฏศิลป์ ซึ่งเป็นพื้นฐานในการแสดง
 นาฏศิลป์ไทยเพื่อสื่อถึงความหมาย อารมณ์ความรู้สึกของการแสดงหรือบทเพลงให้ผู้ชมได้เข้าใจและ
 ชาบซึ่งสนุกสนานไปกับการแสดง

กิจกรรมการเรียนรู้

ชั่วโมงที่ 1

1. ชี้นำเข้าสู่บทเรียน

- 1.1 ครูชี้แจงเกี่ยวกับการใช้ชุดกิจกรรม จุดประสงค์การเรียนรู้ และบทบาทของนักเรียน
- 1.2 ครูเล่าประวัติของนาฏศิลป์ไทยและชมวีดิทัศน์ในเรื่องของนาฏยศัพท์และภาษา
 ท่าทางนาฏศิลป์ (จากใบความรู้)
- 1.3 ครูร่วมสนทนากับนักเรียนเรื่องของการแสดงนาฏศิลป์จากการวีดิทัศน์ในเรื่องของ
 นาฏยศัพท์และภาษาท่าทางนาฏศิลป์ โดยใช้คำถามดังนี้
 - 1.3.1 นักเรียนรู้ความหมายและองค์ประกอบของนาฏยศัพท์และภาษาท่าทาง
 นาฏศิลป์ หรือไม่

- 1.3.2 นักเรียนเคยได้ชมหรือรู้จักการแสดงนาฏศิลป์ไทยบ้างหรือไม่
- 1.3.3 นักเรียนคิดว่านาฏศิลป์ไทยมีลักษณะเด่นอย่างไร
- 1.3.4 นักเรียนรู้สึกอย่างไรบ้างเมื่อได้ชมวีดิทัศน์ในเรื่องของนาฏยศัพท์และภาษาท่าทางนาฏศิลป์

ชั่วโมงที่ 2- 3

2. ขั้นสาธิตและทำตามแบบ

2.1 ครูอธิบายความหมายและประเภทของนาฏยศัพท์และภาษาท่าทางนาฏศิลป์ว่า นาฏยศัพท์และภาษาท่าเป็นพื้นฐานทางนาฏศิลป์ไทย ซึ่งในการเรียนนาฏศิลป์จะต้องรู้จักและฝึกปฏิบัติเกี่ยวกับพื้นฐานนาฏศิลป์ (จากใบความรู้)

2.2 ให้นักเรียนดูบัตรภาพนาฏยศัพท์และภาษาท่าทางนาฏศิลป์ ได้แก่ ท่าจีบคว่า ท่าจีบหงาย ท่าตั้งวงบน ท่าตั้งวงกลาง ท่าตั้งวงล่าง ท่ากระทู้่งเท้า ท่ากระดกเท้า ท่าจรดเท้า ท่ายกเท้า ท่าเดิน ท่าอายุ ท่ารัก ท่าตัวเรา ท่าปฏิเสธ (จากใบความรู้)

2.3 ครูสาธิตทำนาฏยศัพท์และภาษาท่าทางนาฏศิลป์พร้อมอธิบายประกอบ ดังนี้

2.3.1 ครูสาธิตท่ากระดกเท้า จากนั้นอธิบายให้นักเรียนฟังว่า กระทู้่งเท้าแล้วถีบเข้า ไปข้างหลังมาก ๆ ให้เข้าทั้งสองข้างแยกห่างจากกัน ให้ส้นเท้าชิดกันมากที่สุด หักปลายเท้าลง ย่อเข้า ที่ยืน ตัวพระต้องกันเข้าด้วย กระทู้่งเท้า วางเท้าไว้ข้างหลังด้วยจุมกเท้า แล้วใช้จุมกเท้ากระทู้่งลงกับพื้น แล้วกระดกขึ้น หรือยกไปข้างหน้า หลังจากครูสาธิตเสร็จแล้วให้นักเรียนฝึกปฏิบัติตาม 2-3 รอบ

2.3.2 ครูสาธิตท่ากระทู้่งเท้า จากนั้นอธิบายให้นักเรียนฟังว่า การยกเท้าขึ้นไว้ ข้างหน้า เชิดปลายเท้าให้ตั้ง หักข้อเท้าเข้าหาลำขา ตัวพระกันเข้าออกไปข้าง ๆ หลังจากครูสาธิตเสร็จแล้วให้นักเรียนฝึกปฏิบัติตาม 2-3 รอบ

2.3.3 ครูสาธิตท่าจรดเท้า จากนั้นอธิบายให้นักเรียนฟังว่า อากาศของเท้าข้างใด ข้างหนึ่งทีวางอยู่ข้างหน้า น้ำหนักตัวจะอยู่ที่เท้าหลัง หลังจากครูสาธิตเสร็จแล้วให้นักเรียนฝึกปฏิบัติตาม 2-3 รอบ

2.3.4 ครูสาธิตท่าอายุ จากนั้นอธิบายให้นักเรียนฟังว่า ใช้มือข้างใดข้างหนึ่งวาง แตะแก้ม แล้วมืออีกข้างหนึ่งของตัวนางจีบหลัง ส่วนตัวพระเท้าสะเอว หลังจากครูสาธิตเสร็จแล้วให้นักเรียนฝึกปฏิบัติตาม 2-3 รอบ

2.3.5 ครูสาธิตท่าเดิน จากนั้นอธิบายให้นักเรียนฟังว่า ก้าวเท้าซ้ายมาข้างหน้า เท้าขวาเปิดส้นเท้า มือทั้งสองจีบคว่าระดับเอวข้างลำตัวทั้งสองข้าง แล้วปล่อยจีบเป็นมือขวาตั้งวงล่าง ระดับเอว มือซ้ายตั้งมือทอดแขน ข้างลำตัวเอียงขวา ต่อไปก้าวเท้าขวา ส่วนเท้าซ้ายเปิดส้นด้านหลัง มือทั้งสองจีบคว่า แล้วปล่อยจีบเป็นมือซ้ายตั้งวงล่าง มือขวาแบออกทอดแขนข้างลำตัวเอียงทางซ้าย ทำสลับกันไปเรื่อย หลังจากครูสาธิตเสร็จแล้วให้นักเรียนฝึกปฏิบัติตาม 2-3 รอบ

2.3.6 ครูสาธิตท่ารัก จากนั้นอธิบายให้นักเรียนฟังว่า แขนมือทั้งสอง ประสานแขน ไชวักกลางอก ปลายนิ้วแตะฐานไหล่ หลังจากครูสาธิตเสร็จแล้วให้นักเรียนฝึกปฏิบัติตาม 2-3 รอบ

3. ชั้นเชื่อมโยง

3.1 ให้นักเรียนศึกษาการปฏิบัตินาฏยศัพท์และภาษาท่าทางนาฏศิลป์เพิ่มเติมจากชุดกิจกรรมที่ 1

3.2 ให้นักเรียนจับกลุ่ม กลุ่มละ 6 คน ฝึกปฏิบัตินาฏยศัพท์และภาษาท่าทางนาฏศิลป์ แล้วออกมาแสดงหน้าชั้นเรียน ทีละกลุ่ม

4. ชั้นปรับปรุงและประยุกต์ใช้

4.1 ให้นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับพื้นฐานนาฏศิลป์ โดยใช้คำถามดังนี้

4.1.1 นักเรียนรู้ใหม่ทำไมเราจึงต้องเรียนเกี่ยวกับพื้นฐานนาฏศิลป์

4.2 ให้นักเรียนสรุปประเภทของนาฏยศัพท์และภาษาท่าทางนาฏศิลป์ลงในแผนผังความคิด (ใบกิจกรรมที่1.2)

สื่อการเรียนรู้

1. ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง พื้นฐานนาฏศิลป์
2. วิดีทัศน์ในเรื่องของนาฏยศัพท์และภาษาท่าทางนาฏศิลป์
3. บัตรภาพนาฏยศัพท์และภาษาท่าทางนาฏศิลป์

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

1. วิธีการวัดและประเมินผล
 - 1.1 ประเมินทักษะปฏิบัตินาฏยศัพท์และภาษาท่าทางนาฏศิลป์
 - 1.2 ทดสอบความรู้ความเข้าใจ เรื่อง นาฏยศัพท์และภาษาท่าทางนาฏศิลป์
2. เครื่องมือ
 - 2.1 แบบประเมินทักษะปฏิบัตินาฏยศัพท์และภาษาท่าทางนาฏศิลป์
 - 2.2 แบบทดสอบความรู้ความเข้าใจ เรื่อง นาฏยศัพท์และภาษาท่าทางนาฏศิลป์

เกณฑ์การประเมิน

1. เกณฑ์การประเมินผลจากการทำใบกิจกรรมและแบบทดสอบความรู้ความเข้าใจในชุดกิจกรรม

80% ขึ้นไป	=	ดีมาก
70-79%	=	ดี
60-69%	=	ปานกลาง
50-59%	=	พอใช้
ต่ำกว่า 50%	=	ไม่ผ่านเกณฑ์

ปัญหาอุปสรรคระหว่างการจัดการเรียนการสอน

.....
.....
.....
.....

การปรับปรุงและพัฒนา

.....
.....
.....
.....

ข้อเสนอแนะ

.....
.....
.....
.....

ลงชื่อ ผู้สอน
(.....)

ลงชื่อ ผู้อำนวยการ
(.....)

ชุดกิจกรรมการพัฒนาทักษะการแสดงเชิงสร้างสรรค์
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

ชุดกิจกรรมที่ 1
เรื่อง พื้นฐานนาฏศิลป์

จัดทำโดย
นางจินตนา เกื้อก่อยอด
กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สาระนาฏศิลป์

คำนำ

ชุดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่อง การพัฒนาทักษะการแสดงเชิงสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จัดทำขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การพัฒนาทักษะการแสดงเชิงสร้างสรรค์ ในการสร้างชุดกิจกรรมครั้งนี้ได้มีการค้นคว้าข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งมีภาพและวีดิทัศน์ประกอบเนื้อหา ทำให้ชุดกิจกรรมนี้มีความน่าสนใจและน่าเรียนรู้มากยิ่งขึ้น

ขอกราบขอบพระคุณ คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ตลอดจนผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่าน ที่ให้ข้อเสนอแนะในด้านต่าง ๆ ทำให้ชุดกิจกรรมนี้มีความสมบูรณ์ และเหมาะสมต่อการนำไปใช้เพื่อการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพต่อไป

จินตนา เกื้อก่อยอด

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	ก
สารบัญ	ข
คู่มือครู	ค
คู่มือนักเรียน	ง
ชุดกิจกรรมที่ 1 เรื่อง พื้นฐานนาฏศิลป์	1
กิจกรรมการเรียนรู้	1
ใบความรู้ เรื่อง พื้นฐานนาฏศิลป์	5
ความหมายของนาฏยศัพท์	6
ความหมายของภาษาท่า	7
- ขั้นตอนการปฏิบัติ	
- กิจกรรมการปฏิบัติ	
ใบกิจกรรม	15
แบบประเมินการปฏิบัติ	16
แบบทดสอบความรู้ความเข้าใจ	20
เฉลยแบบทดสอบความรู้ความเข้าใจ	21
แบบสรุปคะแนนวัดและประเมินกิจกรรม	22
บัตรภาพนาฏยศัพท์และภาษาท่า	23
เอกสารอ้างอิง	29

คู่มือครู

คำชี้แจงสำหรับครู

ชุดกิจกรรมที่ 1 เรื่อง พื้นฐานนาฏศิลป์ ชุดนี้ประกอบด้วย

1. แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง พื้นฐานนาฏศิลป์
2. คู่มือครู
3. คู่มือนักเรียน
4. สื่อการเรียนรู้ ได้แก่ วีดิทัศน์ เรื่อง พื้นฐานนาฏศิลป์/บัตรภาพแสดงทักษะพื้นฐานนาฏศิลป์
5. แบบประเมินทักษะการปฏิบัติ

จุดประสงค์การเรียนรู้ เรื่อง พื้นฐานนาฏศิลป์ มีดังนี้

1. นักเรียนสามารถบอกและอธิบายท่ารานาฏศิลป์และภาษาท่าได้
2. นักเรียนฝึกปฏิบัติท่ารานาฏศิลป์และภาษาท่าได้

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ใช้เวลา 3 ชั่วโมง มีขั้นตอนการจัดกิจกรรม ดังนี้

ชั่วโมงที่ 1

1. ชี้แจงนำเข้าสู่บทเรียน โดยครูผู้สอนชี้แจงการใช้ชุดกิจกรรม จุดประสงค์การเรียนรู้ บทบาทของนักเรียน การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ การวัดผลประเมินผลและชมวีดิทัศน์ในเรื่องของนาฏศิลป์และภาษาท่าทางนาฏศิลป์

ชั่วโมงที่ 2-3

2. ขั้นสาธิต โดยครูผู้สอนสาธิตให้ผู้เรียนดูและให้คำแนะนำแก่ผู้เรียนในการสังเกต ชี้แนะจุดสำคัญที่ควรให้ความสนใจเป็นพิเศษในการสังเกตเพื่อให้มีความเข้าใจพื้นฐานของการปฏิบัตินาฏศิลป์

3. ขั้นทำตามแบบ ให้ผู้เรียนเลียนแบบทักษะย่อยแล้วปฏิบัติตามทีละขั้นตอน โดยครูผู้สอนให้คำชี้แนะและช่วยแก้ไขจนผู้เรียนสามารถปฏิบัติได้

4. ขั้นเชื่อมโยง โดยเชื่อมโยงทักษะย่อย ๆ เป็นทักษะที่สมบูรณ์ เมื่อผู้เรียนสามารถปฏิบัติแต่ละส่วนได้แล้ว จึงให้ผู้เรียนปฏิบัติทักษะย่อย ๆ นั้นต่อเนื่องกันตั้งแต่ต้นจนจบ และฝึกปฏิบัติหลาย ๆ ครั้ง จนกระทั่งสามารถปฏิบัติได้ถูกต้องอย่างชำนาญด้วยความมั่นใจ

5. ขั้นปรับปรุงและประยุกต์ใช้ ผู้สอนให้ผู้เรียนปรับปรุงทักษะการปฏิบัติท่ารานาฏศิลป์และภาษาท่าของตนประกอบการแสดงและนำไปประยุกต์ใช้ตามสถานการณ์ที่กำหนด โดยครูผู้สอนทำหน้าที่ประเมินผลผู้เรียน

บทบาทของครูผู้สอน มีดังนี้

1. ศึกษาชุดกิจกรรมที่ 1 ให้เข้าใจ
2. เตรียมสื่อการจัดการเรียนรู้ให้ครบถ้วน
3. ก่อนดำเนินกิจกรรม ครูควรชี้แจงรายละเอียด เพื่อให้นักเรียนรู้บทบาทของตนเอง
4. จัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้เป็นไปตามขั้นตอนที่กำหนด
5. วัดประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียนโดยใช้วิธีการและเครื่องมือตามแผนการจัดการเรียนรู้ในชุดกิจกรรมที่ 1

คู่มือสำหรับนักเรียน

คำชี้แจงสำหรับนักเรียน

1. ชุดกิจกรรมที่ 1 เรื่อง พื้นฐานนาฏศิลป์ ใช้เวลาเรียน 4 ชั่วโมง ให้นักเรียนศึกษาการใช้ชุดกิจกรรมอย่างละเอียดครบถ้วนและปฏิบัติตามกิจกรรมตามที่กำหนดไว้ในชุดกิจกรรม

2. เอกสารในชุดกิจกรรมที่ 1 เรื่อง พื้นฐานนาฏศิลป์

- 2.1 คู่มือนักเรียน
- 2.2 ใบความรู้ เรื่อง พื้นฐานนาฏศิลป์
- 2.3 บัตรภาพแสดงทักษะพื้นฐานนาฏศิลป์
- 2.4 วีดิทัศน์ เรื่อง พื้นฐานนาฏศิลป์
- 2.5 ใบกิจกรรม
- 2.6 แบบประเมินทักษะการปฏิบัติ

3. จุดประสงค์การเรียนรู้

- 3.1 นักเรียนสามารถบอกและอธิบายท่านาฏยศัพท์และภาษาท่าได้
- 3.2 นักเรียนฝึกปฏิบัติท่านาฏยศัพท์และภาษาท่าต่อไปนี้ ท่าจีบคว่า ท่าจีบหางย ท่าตั้งวงบน ท่าตั้งวงกลาง ท่าตั้งวงล่าง ท่ากระทุ้งเท้า ท่ากระดกเท้า ท่าจรดเท้า ท่ายกเท้า ท่าเดิน ท่าอาย ท่ายิ้ม ท่ารัก ท่าตัวเรา ท่าปฏิเสธได้

4. กิจกรรมที่นักเรียนต้องปฏิบัติ

- 4.1 ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง พื้นฐานนาฏศิลป์ นักเรียนควรปฏิบัติตามลำดับขั้นตอนดังนี้
 - 4.1.1 อ่านคำชี้แจงเกี่ยวกับการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้
 - 4.1.2 ร่วมกันอภิปรายเกี่ยวกับการแสดงนาฏศิลป์และชมวีดิทัศน์ในเรื่องของพื้นฐานนาฏศิลป์
 - 4.1.3 ฟังคำอธิบายเกี่ยวกับความรู้ เรื่อง พื้นฐานนาฏศิลป์ จากครูผู้สอน
 - 4.1.4 สังเกตการสาธิตท่าพื้นฐานนาฏศิลป์จากครูผู้สอน
 - 4.1.5 ฝึกปฏิบัติท่าพื้นฐานนาฏศิลป์ด้วยตนเอง
 - 4.1.6 ร่วมกันอภิปรายและสรุปความรู้และทักษะที่ได้เรียนรู้มา
 - 4.1.7 นักเรียนศึกษาเพิ่มเติมจากชุดกิจกรรมและทำแบบทดสอบความรู้ความเข้าใจเรื่อง นาฏยศัพท์และภาษาท่า ในชุดกิจกรรมที่ 1 เรื่อง พื้นฐานนาฏศิลป์
 - 4.1.8 ฝึกปฏิบัติในชุดกิจกรรมที่ 1 เรื่อง พื้นฐานนาฏศิลป์

ชุดกิจกรรมที่ 1 เรื่อง พื้นฐานนาฏศิลป์

มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด

มาตรฐาน ศ 3.1 เข้าใจ และแสดงออกทางนาฏศิลป์อย่างสร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิพากษ์วิจารณ์ คุณค่านาฏศิลป์ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดอย่างอิสระ ชื่นชมและประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

ป.4/1 ระบุทักษะพื้นฐานทางนาฏศิลป์และการละครที่ใช้สื่อความหมายและอารมณ์

ป.4/2 ใช้ภาษาท่าและนาฏยศัพท์หรือศัพท์ทางการละครง่าย ๆ ในการถ่ายทอดเรื่องราว

มาตรฐาน ศ 3.2 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างนาฏศิลป์ ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมคุณค่าของนาฏศิลป์ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและสากล

ป.4/1 อธิบายประวัติความเป็นมาของนาฏศิลป์ หรือชุดการแสดงอย่างง่าย ๆ

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. นักเรียนสามารถบอกและอธิบายท่านาฏยศัพท์และภาษาท่าได้
2. นักเรียนฝึกปฏิบัติท่านาฏยศัพท์และภาษาท่าต่อไปนี้ ท่าจีบคว่ำ ท่าจีบหงาย ท่าตั้งวงบน ท่าตั้งวงกลาง ท่าตั้งวงล่าง ท่ากระหุงเท้า ท่ากระดกเท้า ท่าจรดเท้า ท่ายกเท้า ท่าเดิน ท่าอวย ท่ารัก ท่าตัวเรา ท่าปฏิเสธ ได้

สาระสำคัญ

พื้นฐานนาฏศิลป์ ได้แก่ นาฏยศัพท์และภาษาท่าทางนาฏศิลป์ ซึ่งเป็นพื้นฐานในการแสดงนาฏศิลป์ไทย เพื่อสื่อถึงความหมาย อารมณ์ความรู้สึกของการแสดงหรือบทเพลงให้ผู้ชมได้เข้าใจและซาบซึ้งสนุกสนานไปกับการแสดง

กิจกรรมการเรียนรู้

ชั่วโมงที่ 1

1. ชี้นำเข้าสู่บทเรียน

- 1.1 ครูชี้แจงเกี่ยวกับการใช้ชุดกิจกรรม จุดประสงค์การเรียนรู้ และบทบาทของนักเรียน
- 1.2 ครูเล่าประวัติของนาฏศิลป์ไทยและชมวีดิทัศน์ในเรื่องของนาฏยศัพท์และภาษาท่าทางนาฏศิลป์ (จากใบความรู้)
- 1.3 ครูร่วมสนทนากับนักเรียนเรื่องของการแสดงนาฏศิลป์จากกรวีดิทัศน์ในเรื่องของนาฏยศัพท์และภาษาท่าทางนาฏศิลป์ โดยใช้คำถาม ดังนี้
 - 1.3.1 นักเรียนรู้ความหมายและองค์ประกอบของนาฏยศัพท์และภาษาท่าทางนาฏศิลป์ หรือไม่
 - 1.3.2 นักเรียนเคยได้ชมหรือรู้จักการแสดงนาฏศิลป์ไทยบ้างหรือไม่
 - 1.3.3 นักเรียนคิดว่านาฏศิลป์ไทยมีลักษณะเด่นอย่างไร

1.3.4 นักเรียนรู้สึกอย่างไรบ้างเมื่อได้ชมวีดิทัศน์ในเรื่องของนาฏยศัพท์และภาษาท่าทางนาฏศิลป์

ชั่วโมงที่ 2- 3

2. ชั้นสาธิตและทำตามแบบ

2.1 ครูอธิบายความหมายและประเภทของนาฏยศัพท์และภาษาท่าทางนาฏศิลป์ ว่านาฏยศัพท์และภาษาท่าเป็นพื้นฐานทางนาฏศิลป์ไทย ซึ่งในการเรียนนาฏศิลป์จะต้องรู้จักและฝึกปฏิบัติเกี่ยวกับพื้นฐานนาฏศิลป์ (จากใบความรู้)

2.2 ให้นักเรียนดูบัตรภาพนาฏยศัพท์และภาษาท่าทางนาฏศิลป์ ได้แก่ ท่าจีบคว่า ท่าจีบหงาย ท่าตั้งวงบน ท่าตั้งวงกลาง ท่าตั้งวงล่าง ท่ากระทู้เท้า ท่ากระดกเท้า ท่าจรดเท้า ท่ายกเท้า ท่าเดิน ท่าอายุ ท่ารัก ท่าตัวเรา ท่าปฏิเสธ (จากใบความรู้)

2.3 ครูสาธิตนาฏยศัพท์และภาษาท่าทางนาฏศิลป์พร้อมอธิบายประกอบ ดังนี้

2.3.1 ครูสาธิตท่ากระดกเท้า จากนั้นอธิบายให้นักเรียนฟังว่า กระทู้เท้าแล้วถีบเข้าไปข้างหลังมาก ๆ ให้เข้าทั้งสองข้างแยกห่างจากกัน ให้ส้นเท้าชิดกันมากที่สุด หักปลายเท้าลง ย่อเข้าที่ยืน ตัวพระต้องกันเข้าด้วย กระทู้เท้า วางเท้าไว้ข้างหลังด้วยจุมกเท้า แล้วใช้จุมกเท้ากระทู้ลงกับพื้น แล้วกระดกขึ้น หรือยกไปข้างหน้า หลังจากครูสาธิตเสร็จแล้วให้นักเรียนฝึกปฏิบัติตาม 2-3 รอบ

2.3.2 ครูสาธิตท่ากระทู้เท้า จากนั้นอธิบายให้นักเรียนฟังว่า การยกเท้าขึ้นไว้ข้างหน้า เชิดปลายเท้าให้ตั้ง หักข้อเท้าเข้าหาลำขา ตัวพระกันเข้าออกไปข้าง ๆ หลังจากครูสาธิตเสร็จแล้วให้นักเรียนฝึกปฏิบัติตาม 2-3 รอบ

2.3.3 ครูสาธิตท่าจรดเท้า จากนั้นอธิบายให้นักเรียนฟังว่า อาการของเท้าข้างใดข้างหนึ่งที่วางอยู่ข้างหน้า น้ำหนักตัวจะอยู่ที่เท้าหลัง หลังจากครูสาธิตเสร็จแล้วให้นักเรียนฝึกปฏิบัติตาม 2-3 รอบ

2.3.4 ครูสาธิตท่าอายุ จากนั้นอธิบายให้นักเรียนฟังว่า ใช้มือข้างใดข้างหนึ่งวางแตะแก้ม มืออีกข้างหนึ่งของตัวนางจีบหลังตัว ส่วนตัวพระทำสะเอว หลังจากครูสาธิตเสร็จแล้วให้นักเรียนฝึกปฏิบัติตาม 2-3 รอบ

2.3.5 ครูสาธิตท่าเดิน จากนั้นอธิบายให้นักเรียนฟังว่า ก้าวเท้าซ้ายมาข้างหน้า เท้าขวาเปิดส้นเท้า มือทั้งสองจีบคว่าระดับเอวข้างลำตัวทั้งสองข้าง แล้วปล่อยจีบเป็นมือขวาตั้งวงล่างระดับเอว มือซ้ายตั้งมือทอดแขน ข้างลำตัวเอียงขวา ต่อก้าวเท้าขวา ส่วนเท้าซ้ายเปิดส้นด้านหลังมือทั้งสองจีบคว่า แล้วปล่อยจีบเป็นมือซ้ายตั้งวงล่างมือขวาแบออกทอดแขนข้างลำตัวเอียงทางซ้ายทำสลับกันไปเรื่อย หลังจากครูสาธิตเสร็จแล้วให้นักเรียนฝึกปฏิบัติตาม 2-3 รอบ

2.3.6 ครูสาธิตท่ารัก จากนั้นอธิบายให้นักเรียนฟังว่า แขนทั้งสองประสานแขนไขว้กลางอก ปลายนิ้วแตะฐานไหล่ หลังจากครูสาธิตเสร็จแล้วให้นักเรียนฝึกปฏิบัติตาม 2-3 รอบ

3. ชั้นเชื่อมโยง

3.1 ให้นักเรียนศึกษาการปฏิบัตินาฏยศัพท์และภาษาท่าทางนาฏศิลป์เพิ่มเติมจากชุดกิจกรรมที่ 1

3.2 ให้นักเรียนจับกลุ่ม กลุ่มละ 6 คน ฝึกปฏิบัตินาฏยศัพท์และภาษาท่าทางนาฏศิลป์ แล้วออกมาแสดงหน้าชั้นเรียน ทีละกลุ่ม

4. ขั้นปรับปรุงและประยุกต์ใช้

4.1 ให้นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับพื้นฐานนาฏศิลป์ โดยใช้คำถามดังนี้

4.1.1 นักเรียนรู้ไหมทำไมเราจึงต้องเรียนเกี่ยวกับพื้นฐานนาฏศิลป์

4.2 ให้นักเรียนสรุปประเภทของนาฏยศัพท์และภาษาท่าทางนาฏศิลป์ลงในแผนผังความคิด (ใบกิจกรรมที่ 1.2)

สื่อการเรียนรู้

1. ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง พื้นฐานนาฏศิลป์
2. วีดิทัศน์ใน เรื่อง ของนาฏยศัพท์และภาษาท่าทางนาฏศิลป์
3. บัตรภาพนาฏยศัพท์และภาษาท่าทางนาฏศิลป์

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

1. วิธีการวัดและประเมินผล
 - ประเมินทักษะปฏิบัตินาฏยศัพท์และภาษาท่าทางนาฏศิลป์
 - ทดสอบความรู้ความเข้าใจ เรื่อง นาฏยศัพท์และภาษาท่าทางนาฏศิลป์
2. เครื่องมือ
 - แบบประเมินทักษะปฏิบัตินาฏยศัพท์และภาษาท่าทางนาฏศิลป์
 - แบบทดสอบความรู้ความเข้าใจเรื่อง นาฏยศัพท์และภาษาท่าทางนาฏศิลป์

เกณฑ์การประเมิน

1. เกณฑ์การประเมินผลจากการทำใบกิจกรรมและแบบทดสอบความรู้ความเข้าใจในชุดกิจกรรม

80% ขึ้นไป	=	ดีมาก
70-79%	=	ดี
60-69%	=	ปานกลาง
50-59%	=	พอใช้
ต่ำกว่า 50%	=	ไม่ผ่านเกณฑ์

ใบความรู้ เรื่อง พื้นฐานนาฏศิลป์

ประวัติของนาฏศิลป์ไทย

ประวัตินาฏศิลป์ไทย เป็นศิลปะการละครฟ้อนรำและดนตรีอันมีคุณสมบัติตาม คัมภีร์นาฏยะหรือนาฏยะ กำหนดว่า ต้องประกอบไปด้วยศิลปะ 3 ประการ คือ การฟ้อนรำ การดนตรี และการขับร้อง รวมเข้าด้วยกัน ซึ่งทั้ง 3 สิ่งนี้ เป็นอุปนิสัยของคนมาแต่ ดึกดำบรรพ์ นาฏศิลป์ไทยมีที่มาและเกิดจากสาเหตุแนวคิดต่าง ๆ เช่น เกิดจากความรู้สึก กระหวั่นไหวทางอารมณ์ไม่ว่าจะอารมณ์แห่งสุข หรือความทุกข์และสะท้อนออกมา เป็นท่าทางแบบธรรมชาติและประดิษฐ์ขึ้นมาเป็นท่าทางลีลาการฟ้อนรำ หรือเกิดจากลัทธิ ความเชื่อในการนับถือสิ่งศักดิ์สิทธิ์ เทพเจ้า โดยแสดงความเคารพบูชาด้วยการเต้นรำ ขับร้องฟ้อนรำให้เกิดความพึงพอใจ เป็นต้นนอกจากนี้นาฏศิลป์ไทย ยังได้รับอิทธิพล แบบแผนตามแนวคิดจากต่างชาติเข้ามาผสมผสานด้วย เช่น วัฒนธรรมอินเดียเกี่ยวกับ วรรณกรรมที่เป็นเรื่องของเทพเจ้าและตำนานการฟ้อนรำโดยผ่านเข้าสู่ประเทศไทย ทั้งทางตรงและทางอ้อมคือผ่านชนชาติชวาและเขมร ก่อนที่จะนำมาปรับปรุงให้เป็น รูปแบบตามเอกลักษณ์ของไทย เช่น ตัวอย่างของเทวรูปศิลาปางนาฏราช ที่สร้างเป็น ท่าการรำรำของพระอิศวร ซึ่งมีทั้งหมด 108 ท่า หรือ 108 กรณะ โดยทรงฟ้อนรำ ครั้งแรกในโลก ณ ตำบลจิทรัมพรัม เมืองมัทราส อินเดียใต้ ปัจจุบันอยู่ในรัฐทมิฬนาฑู นับเป็นคัมภีร์สำหรับการฟ้อนรำ แต่งโดยพระภคตมุนิเรียกว่าคัมภีร์ภคตนาฏยศาสตร์ ถือเป็นอิทธิพลสำคัญต่อแบบแผนการสืบสานและถ่ายทอดนาฏศิลป์ของไทยจนเกิดขึ้นเป็น เอกลักษณ์ของตนเองที่มีรูปแบบ แบบแผนการเรียน การฝึกหัด จารีต ขนบธรรมเนียม มาจนถึงปัจจุบันอย่างไรก็ตาม บรรดาผู้เชี่ยวชาญที่ศึกษาทางด้านนาฏศิลป์ไทยได้ สันนิษฐานว่า อารยธรรมทางศิลปะด้านนาฏศิลป์ของอินเดียนี้ได้เผยแพร่เข้ามาสู่ประเทศ ไทยตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยาตราบประวัติการสร้างเทวาลัยศิลาปางนาฏราชที่สร้างขึ้นในปี พ.ศ. 1800 ซึ่งเป็นระยะที่ไทยเริ่มก่อตั้งกรุงสุโขทัย ดังนั้นท่ารำไทยที่ดัดแปลงมาจาก อินเดียในครั้งแรกจึงเป็นความคิดของนักปราชญ์ในสมัยกรุงศรีอยุธยา และมีการแก้ไข ปรับปรุงหรือประดิษฐ์ขึ้นใหม่ในกรุงรัตนโกสินทร์ จนนำมาสู่การประดิษฐ์ท่ารำรำและ ละครไทยมาจนถึงปัจจุบัน

นาฏยศัพท์ทางนาฏศิลป์

นาฏยศัพท์ หมายถึง ศัพท์ที่ใช้เกี่ยวกับลักษณะท่ารำ ที่ใช้ในการฝึกหัดเพื่อแสดงโขน ละครเป็นคำที่ใช้ในวงการนาฏศิลป์ไทย สามารถสื่อความหมายกันได้ทุกฝ่ายในการแสดง

ประเภทของนาฏยศัพท์

นาฏยศัพท์แบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ

1. นามศัพท์ หมายถึง ศัพท์ที่เรียกชื่อท่ารำ หรือชื่อท่าที่บอกอาการการกระทำของผู้นั้น เช่น วง จีบ สลัดมือ ม้วนมือ คลายมือ กรายมือ ฉายมือ ปาดมือ กระทบ กระดก ยกเท้า ก้าวเท้า ประเท้า ตบเท้า กระทุ้ง กะเทาะ จรดเท้า ตะเท้า ซอยเท้า ขยั้นเท้า ฉายเท้า สะดุดเท้า รวมเท้า โย้ตัว ยักตัว ตีไหล่ กล่อมไหล่

2. กิริยาศัพท์ หมายถึง ศัพท์ที่ใช้เรียกในการปฏิบัติบอกอาการกิริยาแบ่งออกเป็น

2.1 ศัพท์เสริม หมายถึง ศัพท์ที่ใช้เรียกเพื่อปรับปรุงท่าทำให้ถูกต้องสวยงาม เช่น ก้นวง ลดวง ส่งมือ ดึงมือ หักข้อ หลบศอก เปิดคาง กดคาง ทรงตัว แผ่นตัว ตึงไหล่ กดไหล่ตึงเอว กดเกลียวข้าง ทับตัว หลบเข้า ถีบเข้า แข็งเข้า เปิดสัน ชักสัน

2.2 ศัพท์เสื่อม หมายถึง ศัพท์ที่ใช้เรียกชื่อท่ารำหรือท่วงทีของผู้รำที่ไม่ถูกต้องตามมาตรฐาน เพื่อให้ผู้รำรู้ตัวและแก้ไขท่าของตนเองให้ดี เช่น วงล้ำ วงคว่ำ วงเหยียด วงหัก วงลั่น คอตี้ม คางไก่ ฟาดคอ เกร็งคอ หอบไหล่ ทรวดตัว ขย่มตัว เหลี่ยมล้ำ รำแอ้ รำลน รำเลื้อย รำล้ำจังหวะ รำหน่วงจังหวะ

3. นาฏยศัพท์เบ็ดเตล็ด หมายถึง ศัพท์ต่าง ๆ ที่ใช้เรียกในภาษานาฏศิลป์ นอกเหนือจากนามศัพท์ และกิริยาศัพท์ เช่น จีบยาว จีบสั้น ลักคอ เดินมือ เอียงหางวง คี้นตัว อ่อน เหลี่ยม เหลี่ยมล่าง

ภาษาท่าทางนาฏศิลป์

ภาษาท่า หมายถึง การแสดงกิริยาท่าทางเพื่อสื่อความหมายแทนคำพูดในการแสดงนาฏศิลป์นั้น บางครั้งเราไม่สามารถแสดงความรู้สึกอารมณ์หรือคำพูดออกมาได้โดยตรง จึงจำเป็นต้องใช้ภาษาท่ามาช่วย เพื่อให้ผู้ชมมองเห็นภาพและเข้าใจความรู้สึกของผู้แสดงมากขึ้นภาษาท่าที่ใช้ในการแสดงนาฏศิลป์ไทย แบ่งเป็น 2 ประเภท

1. ภาษาท่าที่มาจากธรรมชาติ เป็นภาษาท่าที่ดัดแปลงมาจากท่าทางตามธรรมชาติของคน แต่มีการปรับปรุงท่าทางให้ดูสวยงามอ่อนช้อยยิ่งขึ้น โดยใช้ลักษณะการรำรำเบื้องต้นมาผสมผสาน เช่น ท่ายิ้ม เรียก ปฏิเสธ ร้องไห้ ดีใจ เสียใจ โกรธ เป็นต้น

2. ภาษาท่าที่มาจากการประดิษฐ์ขึ้นโดยตรง เป็นท่าทางที่ประดิษฐ์ขึ้นมาเองเพื่อให้สอดคล้องกับเนื้อเรื่องหรือคำบรรยายที่จะต้องแสดงออกมาเป็นท่ารำ เช่น การแสดงความยิ่งใหญ่ใช้ท่าพรหมสีหน้า เป็นต้น

การใช้ภาษาท่า

การใช้ภาษาท่า อาจแบ่งวิธีการใช้ตามลักษณะดังนี้ ดังนี้

1. ใช้ภาษาท่าทางธรรมชาติ เป็นการนำท่าทางตามธรรมชาติของคนเรา มาเป็นต้นแบบในการสร้างสรรค์ท่าทางการแสดง เนื่องจากเป็นท่าทางที่ใช้เป็นกิจวัตรประจำวัน และคนทั่วไปเข้าใจได้ง่าย เช่น ตัวเรา คุณหรือเธอ ไป มา เชิญ เป็นต้น

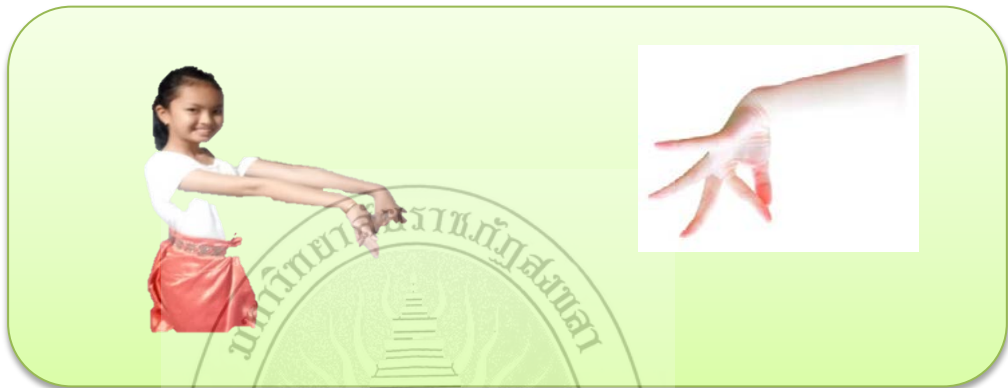
2. ใช้ภาษาท่าทางเลียนแบบพฤติกรรมทางอารมณ์ เป็นท่าทางที่ใช้เพื่อสื่ออารมณ์ และความรู้สึกต่าง ๆ เช่น รัก อาย โกรธ โศกเศร้า เป็นต้น

3. ใช้ภาษาท่าเลียนแบบสิ่งที่อยู่ในธรรมชาติ คน และสัตว์ เป็นการนำท่าทางโดยเลือกใช้ลักษณะเด่นของสิ่งที่อยู่ในธรรมชาติ คน หรือสัตว์ที่มีลักษณะเฉพาะไม่เหมือนใคร ถ้าใครเห็นจะสามารถทายหรือบอกได้ทันทีว่าเป็นอะไร เช่น เลียนแบบกวาง เลียนแบบนก เลียนแบบแมว เป็นต้น

4. ใช้ภาษาท่าสื่อความหมายตามหลักนาฏศิลป์ไทย เป็นการนำท่าทางเฉพาะการแสดงนาฏศิลป์หรือนาฏยศัพท์มาใช้ เพื่อให้เกิดความสวยงามในการแสดงมากขึ้น เช่น การจีบ การตั้งวง การยิ้มหรือดีใจ ตัวเรา เดิน ไป เป็นต้น

ท่าที่เกี่ยวกับนาฏยศัพท์และภาษาท่า

นาฏยศัพท์

1. ทำจีบคว่ำ

อธิบายท่าจีบคว่ำ : การคว่ำฝ่ามือให้ปลายนิ้วชี้ลง หักข้อมือเข้าหาลำแขน

2. ทำจีบหงาย

อธิบายท่าจีบหงาย : การหงายฝ่ามือให้ปลายนิ้วชี้ขึ้น ถ้าอยู่ระดับหน้าท้องเรียกว่า จีบ หงายชายพก

3. ทำตั้งวงบน

อธิบายท่าตั้งวงบน : ยกแขนไปข้างลำตัว ทอดศอกโค้ง มือแบ ตั้งปลายนิ้วขึ้น
วงพระปลายนิ้วอยู่ระดับศีรษะ ส่วนวงนางปลายนิ้วจะอยู่ระดับหางคิ้วและวงแคบกว่า

4. ทำตั้งวงกลาง

อธิบายท่าตั้งวงกลาง : ยกแขนไปข้างลำตัว ทอดศอกโค้ง มือแบ ตั้งปลายนิ้วขึ้นสูงระดับไหล่

5. ทำตั้งวงล่าง

อธิบายทำตั้งวงล่าง : การตั้งวงระดับต่ำที่สุด โดยทอดส่วนโค้งของลำแขนลงข้างล่างอยู่ระดับ เอวโดยตั้งมือตรงหัวเข่าชิด

6. ทำกระทิ้งเท้า

อธิบายทำกระทิ้งเท้า : วางเท้าไว้ข้างหลังด้วยจมูกเท้า แล้วใช้จมูกเท้ากระทิ้งลงกับพื้น แล้วกระดกขึ้น หรือยกไปข้างหน้า

7. ท่ากระดกเท้า

อธิบายท่ากระดกเท้า : กระทุ้งเท้าแล้วถีบเข้าไปข้างหลังมากๆ ให้เท้าทั้งสองข้างแยกห่างจากกันให้ส้นเท้าชิดกันมากที่สุดหักปลายเท้าลง ย่อเข้าที่ยืน

8. ท่าจรดเท้า

อธิบายท่าจรดเท้า : อากาของเท้าข้างใดข้างหนึ่งที่วางอยู่ข้างหน้า น้ำหนักตัวจะอยู่ที่เท้าหลัง

9. ทำยกเท้า

อธิบายทำยกเท้า : การยกเท้าขึ้นไว้ข้างหน้า เียดปลายเท้าให้ตึง หักข้อเท้าเข้าหาลำขา

ภาษาท่า

1. ทำปฏิสเสธ

อธิบายท่าปฏิสเสธ : ใช้มือข้างใดข้างหนึ่งตั้งวงหน้าระดับอก แล้วสั่นข้อมือและใบหน้าเล็กน้อย เอียงศีรษะตรงข้ามกับมือที่ตั้ง เอียงศีรษะตรงข้ามกับมือที่ตั้ง

2. ทำอาย

อธิบายทำอาย : ใช้มือข้างใดข้างหนึ่งวางแตะแก้มมืออีกข้างหนึ่งจีบส่งหลัง

3. ทำรัก

อธิบายทำรัก : แมมือทั้งสอง ประสานแขนไขว้กลางอก ปลายนิ้วแตะฐานไหล่ใบหน้ายิ้ม
แสดงอารมณ์มีความสุข

4. ทำตัวเรา

อธิบายทำตัวเรา : จีบหางมือซ้าย กลางอก แบนตัว (จะต้องเป็นมือซ้ายเท่านั้น)

5. ทำเดิน

อธิบายทำเดิน : ก้าวเท้าซ้ายมาข้างหน้า เท้าขวาเปิดส้นเท้า มือทั้งสองจีบคว่ำระดับเอว ข้างลำตัวทั้งสองข้างแล้วปล่อยจีบเป็นมือขวาตั้งวงกลางระดับเอว มือซ้ายตั้งมือทอดแขน ข้างลำตัวเอียงขวา ต่อไปก้าวเท้าขวา ส่วนเท้าซ้ายเปิดส้นด้านหลัง มือทั้งสองจีบคว่ำ แล้วปล่อยจีบเป็นมือซ้ายตั้งวงกลางมือขวาแบออกทอดแขนข้างลำตัวเอียงทางซ้าย ทำสลับกันไป

ใบกิจกรรม1.1

เรื่อง พื้นฐานนาฏศิลป์

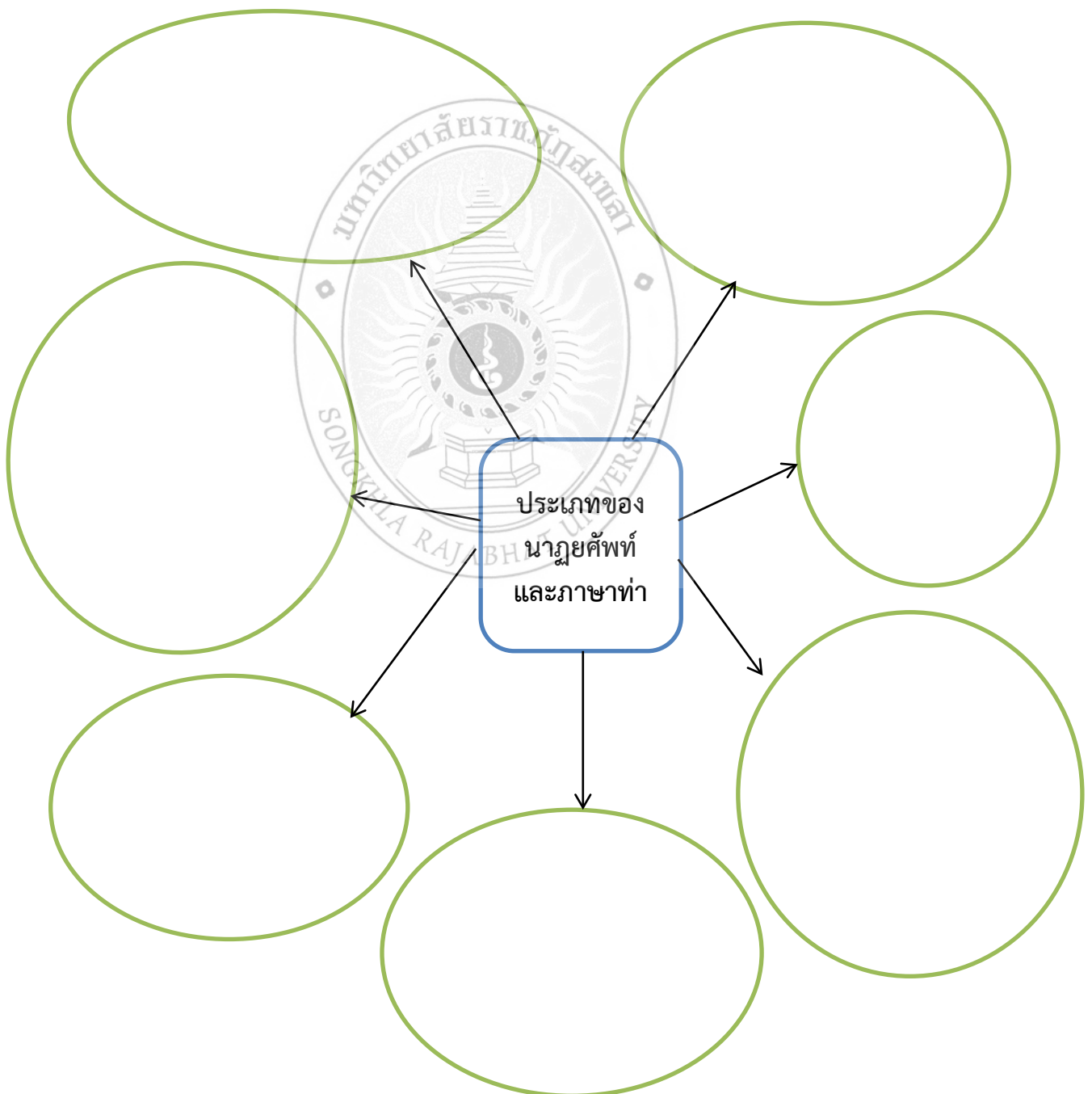
ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มฝึกปฏิบัตินาฏยศัพท์และภาษาท่าจากใบความรู้ที่ 1

ใบกิจกรรม 1.2

เรื่อง พื้นฐานนาฏศิลป์

ให้นักเรียนสรุปสาระสำคัญเกี่ยวกับประเภทของนาฏยศัพท์และภาษาท่าเป็นแผนผังความคิดลงในใบกิจกรรมที่ 1.2

เฉลยใบกิจกรรม 1.2

เรื่อง พื้นฐานนาฏศิลป์

ให้นักเรียนสรุปสาระสำคัญเกี่ยวกับประเภทของนาฏยศัพท์และภาษาท่าเป็นแผนผังความคิดลงในใบกิจกรรมที่ 1.2

แบบทดสอบความรู้ความเข้าใจ

คำสั่ง ให้นักเรียนนำทำนาฏยศัพท์และภาษาท่าที่กำหนดให้ต่อไปนี้เติมลงในช่องว่างให้ถูกต้อง (10 คะแนน)

ท่าจับคว่ำ ท่าตั้งวงบน ท่าตั้งวงกลาง ท่ากระทู้งเท้า ท่ากระดกเท้า ท่าจรดเท้า
 ท่ายกเท้า ท่าเดิน ท่าอายุ ท่ารัก ท่าตัวเรา ท่าปฏิเสธ

- 1..... จับหงายมือซ้าย กลางอก แขนบตัว (จะต้องเป็นมือซ้ายเท่านั้น)
- 2..... ใช้มือข้างใดข้างหนึ่งตั้งวงหน้าระดับอก แล้วสั่นข้อมือและใบหน้าเล็กน้อย เอียงศีรษะตรงข้ามกับมือที่ตั้ง
- 3..... แขนมือทั้งสอง ประสานแขนไขว้กลางอก ปลายนิ้วแตะฐานไหล่ใบหน้ายิ้ม แสดงอารมณ์มีความสุข
- 4..... อาการของเท้าข้างใดข้างหนึ่งที่วางอยู่ข้างหน้า น้ำหนักตัวจะอยู่ที่เท้าหลัง
- 5..... ใช้มือข้างใดข้างหนึ่งวางแตะแก้มมืออีกข้างหนึ่งจับส่งหลัง
- 6..... ยกแขนไปข้างลำตัว ทอดศอกโค้ง มือแบ ตั้งปลายนิ้วขึ้นสูงระดับไหล่
- 7..... วางเท้าไว้ข้างหลังด้วยจมูกเท้า แล้วใช้จมูกเท้ากระทู้งลงกับพื้นแล้ว กระดกขึ้น หรือยกไปข้างหน้า
- 8..... การยกเท้าขึ้นไว้ข้างหน้า เชิดปลายเท้าให้ตึง หักข้อเท้าเข้าหาลำขา
- 9..... การคว่ำฝ่ามือให้ปลายนิ้วชี้ลง หักข้อมือเข้าหาลำแขน
- 10..... กระทู้งเท้าแล้วถีบเข้าไปข้างหลังมากๆ ให้เข้าทั้งสองข้างแยกห่างจากกัน ให้สั่นเท้าชิดกันมากที่สุดหักปลายเท้าลง ย่อเข้าที่ยืน

แบบทดสอบความรู้ความเข้าใจ

คำสั่ง ให้นักเรียนนำทำนาฏยศัพท์และภาษาท่าที่กำหนดให้ต่อไปนี้เติมลงในช่องว่างให้ถูกต้อง (10 คะแนน)

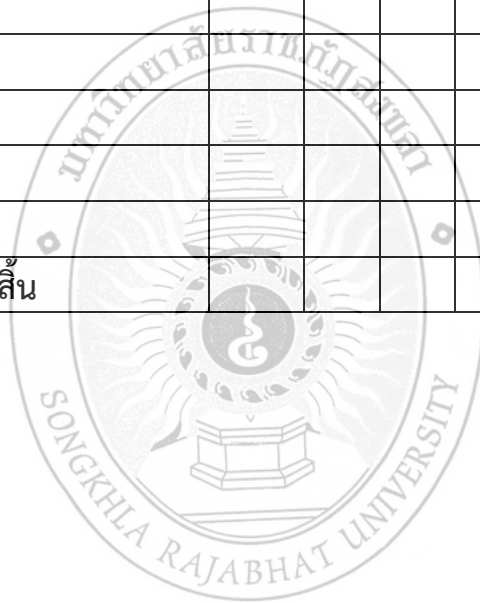
ท่าจับคว่ำ	ท่าตั้งวงบน	ท่าตั้งวงกลาง	ท่ากระทู้งเท้า	ท่ากระดกเท้า	ท่าจรดเท้า
ท่ายกเท้า	ท่าเดิน	ท่าอายุ	ท่ารัก	ท่าตัวเรา	ท่าปฏิเสธ

- ท่าตัวเรา จับหงายมือซ้าย กลางอก แขนบตัว (จะต้องเป็นมือซ้ายเท่านั้น)
- ท่าปฏิเสธ ใช้มือข้างใดข้างหนึ่งตั้งวงหน้าระดับอก แล้วสั่นข้อมือและใบหน้าเล็กน้อย เอียงศีรษะตรงข้ามกับมือที่ตั้ง
- ท่ารัก แขนมือทั้งสอง ประสานแขนไขว้กลางอก ปลายนิ้วแตะฐานไหล่ใบหน้ายิ้ม แสดงอารมณ์มีความสุข
- ท่าจรดเท้า อากาของเท้าข้างใดข้างหนึ่งที่วางอยู่ข้างหน้า น้ำหนักตัวจะอยู่ที่เท้าหลัง
- ท่าอายุ ใช้มือข้างใดข้างหนึ่งวางแตะแก้มมืออีกข้างหนึ่งจับส่งหลัง
- ท่าตั้งวงกลาง ยกแขนไปข้างลำตัว ทอดศอกโค้ง มือแบ ตั้งปลายนิ้วขึ้นสูงระดับไหล่
- ท่ากระทู้งเท้า วางเท้าไว้ข้างหลังด้วยจุมูกเท้า แล้วใช้จุมูกเท้ากระทู้งลงกับพื้นแล้วกระดกขึ้น หรือยกไปข้างหน้า
- ท่ายกเท้า การยกเท้าขึ้นไว้ข้างหน้า เชิดปลายเท้าให้ตึง หักข้อเท้าเข้าหาลำขา
- ท่าจับคว่ำ การคว่ำฝ่ามือให้ปลายนิ้วชี้ลง หักข้อมือเข้าหาลำแขน
- ท่ากระดกเท้า กระทู้งเท้าแล้วสับเข้าข้างหลังมากๆ ให้เข้าทั้งสองข้างแยกห่างจากกันให้ส้นเท้าชิดกันมากที่สุด หักปลายเท้าลง ย่อเข้าที่ยืน

แบบสรุบบันทึกคะแนนชุดกิจกรรม
เรื่อง นาฏยศัพท์และภาษาท่า

เลขที่	ชื่อ-สกุล	กิจกรรม			รวม 48 คะแนน	ร้อยละ	หมายเหตุ
		ที่ 1	ที่ 2	ที่ 3			
		28	10	10			
1							
2							
3							
4							
5							
6							
7							
8							
9							
10							
11							
12							
13							
14							
15							
16							
17							
18							
19							
20							
21							
22							
23							
24							
25							

เลขที่	ชื่อ-สกุล	กิจกรรม			รวม 48 คะแนน	ร้อยละ	หมายเหตุ
		ที่ 1	ที่ 2	ที่ 3			
		28	10	10			
26							
27							
28							
29							
30							
31							
32							
33							
34							
35							
36							
รวมทั้งสิ้น							

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2543). การจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสำคัญที่สุด ตามพระราชบัญญัติ
การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. กรุงเทพมหานคร: CURS.ภา.

_____. (2551). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพมหานคร:
กระทรวงศึกษาธิการ.

_____. (2544). คู่มือการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ. กรุงเทพมหานคร: องค์การ
รับส่งสินค้าและพัสดุ.

<http://www.natasinthai.com/>

แผนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้
เรื่อง การพัฒนาทักษะการแสดงเชิงสร้างสรรค์ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง แปลงสู่ท้องถิ่น เวลา 3 ชั่วโมง

มาตรฐานการเรียนรู้ / ตัวชี้วัด

มาตรฐาน ศ 3.1 เข้าใจ และแสดงออกทางนาฏศิลป์อย่างสร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิพากษ์วิจารณ์ คุณค่านาฏศิลป์ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดอย่างอิสระ ชื่นชมและประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

ป.4/1 ระบุทักษะพื้นฐานทางนาฏศิลป์และการละครที่ใช้สื่อความหมายและอารมณ์

ป.4/2 ใช้ภาษาท่าและนาฏยศัพท์หรือศัพท์ทางการละครง่าย ๆ ในการถ่ายทอดเรื่องราว

ป.4/3 แสดงการเคลื่อนไหวในจังหวะต่าง ๆ ตามความคิดของตน

มาตรฐาน ศ 3.2 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างนาฏศิลป์ ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม คุณค่าของนาฏศิลป์ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและสากล

ป.4/1 อธิบายประวัติความเป็นมาของนาฏศิลป์ หรือชุดการแสดงอย่างง่าย ๆ

ป.4/2 เปรียบเทียบการแสดงนาฏศิลป์กับการแสดงที่มาจากวัฒนธรรมอื่น

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. บอกและอธิบายความหมายของการแสดงพื้นบ้านได้
2. ฝึกปฏิบัติจังหวะเพลงร้องแรงได้

สาระสำคัญ

นาฏศิลป์เป็นมรดกทางวัฒนธรรมภูมิปัญญาท้องถิ่นและภูมิปัญญาไทย โดยจะต้องศึกษาทำความเข้าใจเกี่ยวกับพื้นฐานที่มาของนาฏศิลป์ ซึ่งเป็นพื้นฐานในการแสดงนาฏศิลป์ไทยเพื่อสื่อถึงความหมาย อารมณ์ความรู้สึกของการแสดงหรือบทเพลงให้ผู้ชมได้เข้าใจและซาบซึ้งสนุกสนานไปกับการแสดง

กิจกรรมการเรียนรู้

ชั่วโมงที่ 1

1. ชี้นำเข้าสู่บทเรียน

1.1 ครูชี้แจงเกี่ยวกับการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ จุดประสงค์การเรียนรู้ บทบาทของนักเรียน

1.2 ชมวีดิทัศน์ในเรื่อง การพัฒนาทักษะการแสดงเชิงสร้างสรรค์ ในชุดกิจกรรมที่ 2 แปลงสู่ท้องถิ่น

1.3 ครูร่วมสนทนากับนักเรียนเรื่องของการแสดงนาฏศิลป์พื้นบ้านของแต่ละภาค โดยใช้คำถาม ดังนี้

- 1.3.1 นักเรียนรู้จักการแสดงพื้นบ้านหรือไม่
- 1.3.2 นักเรียนเคยได้ชมหรือรู้จักชุดการแสดงพื้นบ้านภาคใดบ้าง
- 1.4 นักเรียนคิดว่าการแสดงพื้นบ้านแต่ละภาคมีลักษณะเด่นอย่างไร
- 1.5 นักเรียนรู้สึกอย่างไรบ้างเมื่อได้ชมวีดิทัศน์ในเรื่องของการแสดงพื้นบ้าน

ชั่วโมงที่ 2-3

2. ขั้นสาธิตและทำตามแบบ

- 2.1 ครูอธิบายเกี่ยวกับความหมายของการแสดงพื้นบ้านของแต่ละภาคให้นักเรียนฟัง
- 2.2 ให้นักเรียนดูบัตรภาพการแสดงพื้นเมืองของแต่ละภาค ได้แก่ ภาคกลาง ภาคเหนือ ภาคอีสาน และภาคใต้
- 2.3 ครูยกตัวอย่างการแสดงร้องเงี้ยวซึ่งเป็นการแสดงพื้นบ้านของภาคใต้
- 2.4 ครูอธิบายประวัติความเป็นมาของการแสดงร้องเงี้ยวและสาธิตจังหวะการก้าวเท้าของเพลงร้องเงี้ยวให้นักเรียนดูและให้นักเรียนฝึกปฏิบัติตาม (ใบความรู้)

3. ขั้นเชื่อมโยง

- 3.1 ให้นักเรียนศึกษาและฝึกปฏิบัติจังหวะร้องเงี้ยวเพิ่มเติมจากชุดกิจกรรมที่ 2
- 3.2 ให้นักเรียนจับกลุ่ม กลุ่มละ 6 คนฝึกปฏิบัติแล้วออกมาแสดงหน้าชั้นเรียนทีละกลุ่ม

4. ขั้นปรับปรุงและประยุกต์ใช้

- 4.1 นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการแสดงพื้นบ้าน โดยใช้คำถามดังนี้
 - 4.1.1 นักเรียนรู้ไหมทำไมเราจึงต้องเรียนเกี่ยวกับการแสดงพื้นบ้าน
 - 4.1.2 นักเรียนรู้ไหมว่าการแสดงในท้องถิ่นที่เราอยู่มีการแสดงพื้นบ้านชุดใดบ้าง
- 4.2 นักเรียนศึกษาเพิ่มเติมจากชุดกิจกรรม และทำใบกิจกรรมที่ 2 และแบบทดสอบความรู้ความเข้าใจ เรื่อง แพลงสู่ท้องถิ่น

สื่อการเรียนรู้

1. ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง แพลงสู่ท้องถิ่น
2. วีดิทัศน์ในเรื่องการแสดงพื้นบ้าน
3. บัตรภาพการแสดงแต่ละภาค

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

1. วิธีการวัดและประเมินผล
 - 1.1 ประเมินทักษะปฏิบัติจังหวะเพลงร้องเงี้ยว
 - 1.2 ทดสอบความรู้ความเข้าใจเรื่อง เพลงร้องเงี้ยว
2. เครื่องมือ
 - 2.1 แบบประเมินทักษะปฏิบัติจังหวะเพลงร้องเงี้ยว
 - 2.2 แบบทดสอบความรู้ความเข้าใจเรื่อง เพลงร้องเงี้ยว

เกณฑ์การประเมิน

1. เกณฑ์การประเมินผลจากการทำใบกิจกรรมและแบบทดสอบความรู้ความเข้าใจในชุดกิจกรรม

80% ขึ้นไป	=	ดีมาก
70-79%	=	ดี
60-69%	=	ปานกลาง
50-59%	=	พอใช้
ต่ำกว่า 50%	=	ไม่ผ่านเกณฑ์

ชุดกิจกรรมการพัฒนาทักษะการแสดงเชิงสร้างสรรค์
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

ชุดกิจกรรมที่ 2
เรื่อง แพลงสู่ท้องถิ่น

จัดทำโดย
นางจินตนา เกื้อก่อยอด
กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สาระนาฏศิลป์

คำนำ

ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง การพัฒนาทักษะการแสดงเชิงสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จัดทำขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การพัฒนา
ทักษะการแสดงเชิงสร้างสรรค์ ในการสร้างชุดกิจกรรมครั้งนี้ ได้มีการค้นคว้าข้อมูลจากเอกสาร และ
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งมีภาพ และวีดิทัศน์ประกอบเนื้อหา ทำให้ชุดกิจกรรมนี้มีความน่าสนใจและ
น่าเรียนรู้มากยิ่งขึ้น

ขอกราบขอบพระคุณคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ตลอดจนผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่าน
ที่ให้ข้อเสนอแนะในด้านต่าง ๆ ทำให้ชุดกิจกรรมนี้มีความสมบูรณ์ และเหมาะสมต่อการนำไปใช้เพื่อ
การจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพต่อไป

จินตนา เกื้อก่อยอด

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	ก
สารบัญ	ข
คู่มือครู	ค
คู่มือนักเรียน	ง
ชุดกิจกรรมที่ 2 เรื่อง แปลงสู่ท้องถิ่น	1
กิจกรรมการเรียนรู้	1
ใบความรู้ เรื่อง แปลงสู่ท้องถิ่น	4
ความหมายของการแสดงพื้นบ้าน	4
ตัวอย่างการแสดงของภาคใต้	7
- ขั้นตอนการปฏิบัติ	
- กิจกรรมการปฏิบัติ	
ใบกิจกรรม	11
แบบประเมินการปฏิบัติ	12
แบบทดสอบความรู้ความเข้าใจ	14
เฉลยแบบทดสอบความรู้ความเข้าใจ	15
บัตรภาพชุดการแสดงสี่ภาค	16
แบบสรุปคะแนนวัดและประเมินกิจกรรม	18
เอกสารอ้างอิง	20

คู่มือครู

คำชี้แจงสำหรับครู

ชุดกิจกรรมที่ 2 เรื่อง แผลงสู่ท้องถิ่น ชุดนี้ประกอบด้วย

1. แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง แผลงสู่ท้องถิ่น
2. คู่มือครู
3. คู่มือนักเรียน
4. สื่อการเรียนรู้ ได้แก่ วิดีทัศน์ เรื่อง การแสดงพื้นบ้าน /บัตรภาพการแสดงนาฏศิลป์แต่ละภาค
5. แบบประเมินทักษะการปฏิบัติ

จุดประสงค์การเรียนรู้ เรื่อง แผลงสู่ท้องถิ่น มีดังนี้

1. นักเรียนสามารถบอกและอธิบายความหมายของการแสดงพื้นบ้านได้
2. นักเรียนฝึกปฏิบัติจังหวะเพลงรองเง็งได้

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ใช้เวลา 3 ชั่วโมง มีขั้นตอนการจัดกิจกรรม ดังนี้

ชั่วโมงที่ 1

1. **ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน** โดยครูผู้สอนชี้แจงการใช้ชุดกิจกรรม จุดประสงค์การเรียนรู้ บทบาทของนักเรียน การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ และการวัดผลประเมินผล

ชั่วโมงที่ 2-3

2. **ขั้นสาธิต** โดยครูผู้สอนสาธิตให้ผู้เรียนดูและให้คำแนะนำแก่ผู้เรียนในการสังเกต ชี้แนะจุดสำคัญที่ควรให้ความสนใจเป็นพิเศษในการสังเกตเพื่อให้มีความเข้าใจพื้นฐานของการปฏิบัติ นาฏศิลป์

3. **ขั้นทำตามแบบ** ให้ผู้เรียนเลียนแบบทักษะย่อยแล้วปฏิบัติตามทีละขั้นตอน โดยครูผู้สอนให้คำชี้แนะและช่วยแก้ไขจนผู้เรียนสามารถปฏิบัติได้

4. **ขั้นเชื่อมโยง** โดยเชื่อมโยงทักษะย่อย ๆ ให้เป็นทักษะที่สมบูรณ์เมื่อผู้เรียนสามารถปฏิบัติได้แล้วจึงให้ผู้เรียนปฏิบัติทักษะย่อย ๆ นั้นต่อเนื่องกันตั้งแต่ต้นจนจบและฝึกปฏิบัติหลาย ๆ ครั้งจนกระทั่งสามารถปฏิบัติได้ถูกต้องอย่างชำนาญด้วยความมั่นใจ

5. **ขั้นปรับปรุงและประยุกต์ใช้** ผู้สอนให้ผู้เรียนปรับปรุงทักษะการปฏิบัติจังหวะรองเง็งประกอบการแสดงและนำไปประยุกต์ใช้ตามสถานการณ์ที่กำหนด โดยครูผู้สอนทำหน้าที่ประเมินผลผู้เรียน

บทบาทของครูผู้สอน มีดังนี้

1. ศึกษาชุดกิจกรรมที่ 2 ให้เข้าใจ
2. เตรียมสื่อการจัดการเรียนรู้ให้ครบถ้วน
3. ก่อนดำเนินกิจกรรม ครูควรชี้แจงรายละเอียด เพื่อให้นักเรียนรู้บทบาทของตนเอง
4. จัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้เป็นไปตามขั้นตอนที่กำหนด
5. วัดประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียนโดยใช้วิธีการและเครื่องมือตามแผนการจัดการเรียนรู้

ในชุดกิจกรรมที่ 2

คู่มือสำหรับนักเรียน

ข้อเสนอแนะสำหรับนักเรียน

1. ชุดกิจกรรมที่ 2 เรื่อง แพลงสู่ท้องถื่น ใช้เวลาเรียน 3 ชั่วโมง ให้นักเรียนศึกษาการใช้ชุดกิจกรรมอย่างละเอียดครบถ้วนและปฏิบัติตามกิจกรรมตามที่กำหนดไว้ในชุดกิจกรรม

2. เอกสารในชุดกิจกรรมที่ 2 เรื่อง แพลงสู่ท้องถื่น

- 2.1 คู่มือนักเรียน
- 2.2 ใบความรู้ เรื่อง แพลงสู่ท้องถื่น
- 2.3 บัตรภาพแสดงการแสดงนาฏศิลป์แต่ละภาค
- 2.4 วีดิทัศน์ เรื่อง การแสดงพื้นบ้าน
- 2.5 ใบกิจกรรม
- 2.6 แบบประเมินทักษะการปฏิบัติ

3. จุดประสงค์การเรียนรู้

- 3.1 นักเรียนสามารถบอกและอธิบายความหมายของการแสดงพื้นบ้านได้
- 3.2 นักเรียนฝึกปฏิบัติจังหวะเพลงรองเง็งได้

4. กิจกรรมที่นักเรียนต้องปฏิบัติ

- 4.1 ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง แพลงสู่ท้องถื่น นักเรียนควรปฏิบัติตามลำดับขั้นตอน

ดังนี้

- 4.1.1 อ่านคำชี้แจงเกี่ยวกับการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้
- 4.1.2 ร่วมกันอภิปรายเกี่ยวกับการแสดงนาฏศิลป์และชมวีดิทัศน์ในเรื่องของการแสดงพื้นบ้าน
- 4.1.3 ฟังคำอธิบายเกี่ยวกับความรู้ เรื่อง แพลงสู่ท้องถื่น จากครูผู้สอน
- 4.1.4 สังเกตการสาธิตจังหวะรองเง็งจากครูผู้สอน
- 4.1.5 ฝึกปฏิบัติจังหวะรองเง็งด้วยตนเอง
- 4.1.6 ร่วมกันอภิปรายและสรุปความรู้และทักษะที่ได้เรียนรู้มา
- 4.1.7 นักเรียนศึกษาเพิ่มเติมจากชุดกิจกรรม และทำแบบทดสอบความรู้ความเข้าใจเรื่องเพลงรองเง็งในชุดกิจกรรมที่ 2 เรื่อง แพลงสู่ท้องถื่น
- 4.1.8 ฝึกปฏิบัติในชุดกิจกรรมที่ 2 เรื่อง แพลงสู่ท้องถื่น

ชุดกิจกรรมที่ 2 เรื่อง แผลงสู่ท้องถิ่น

มาตรฐานการเรียนรู้ / ตัวชี้วัด

มาตรฐาน ศ 3.1 เข้าใจ และแสดงออกทางนาฏศิลป์อย่างสร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิพากษ์ วิวิจารณ์ คุณค่านาฏศิลป์ ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดอย่างอิสระ ชื่นชมและประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

ป.4/1 ระบุทักษะพื้นฐานทางนาฏศิลป์และการละครที่ใช้สื่อความหมายและอารมณ์

ป.4/2 ใช้ภาษาท่าและนาฏยศัพท์หรือศัพท์ทางการละครง่าย ๆ ในการถ่ายทอดเรื่องราว

ป.4/3 แสดงการเคลื่อนไหวในจังหวะต่าง ๆ ตามความคิดของตน

มาตรฐาน ศ 3.2 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างนาฏศิลป์ ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม คุณค่าของนาฏศิลป์ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและสากล

ป.4/1 อธิบายประวัติความเป็นมาของนาฏศิลป์ หรือชุดการแสดงอย่างง่าย ๆ

ป.4/2 เปรียบเทียบการแสดงนาฏศิลป์กับการแสดงที่มาจากวัฒนธรรมอื่น

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. บอกและอธิบายความหมายของการแสดงพื้นบ้านได้
2. ฝึกปฏิบัติจังหวะเพลงร้องเงี้ยวได้

สาระสำคัญ

นาฏศิลป์เป็นมรดกทางวัฒนธรรมภูมิปัญญาท้องถิ่นและภูมิปัญญาไทย โดยจะต้องศึกษาทำความเข้าใจเกี่ยวกับพื้นฐานที่มาของนาฏศิลป์ ซึ่งเป็นพื้นฐานในการแสดงนาฏศิลป์ไทยเพื่อสื่อถึง ความหมาย อารมณ์ความรู้สึกของการแสดงหรือบทเพลงให้ผู้ชมได้เข้าใจและซาบซึ้ง สนุกสนานไปกับการแสดง

กิจกรรมการเรียนรู้

ชั่วโมงที่ 1

1. ชี้นำเข้าสู่บทเรียน

1.1 ครูชี้แจงเกี่ยวกับการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ จุดประสงค์การเรียนรู้ บทบาทของนักเรียน

1.2 ชมวีดิทัศน์ในเรื่อง การพัฒนาทักษะการแสดงเชิงสร้างสรรค์ ในชุดกิจกรรมที่ 2 แผลงสู่ท้องถิ่น

1.3 ครูร่วมสนทนากับนักเรียนเรื่องของการแสดงนาฏศิลป์พื้นบ้านของแต่ละภาค โดยใช้คำถาม ดังนี้

1.3.1 นักเรียนรู้จักการแสดงพื้นบ้านหรือไม่

1.3.2 นักเรียนเคยได้ชมหรือรู้จักชุดการแสดงพื้นบ้านภาคใดบ้าง

1.3.3 นักเรียนคิดว่า การแสดงพื้นบ้านแต่ละภาคมีลักษณะเด่นอย่างไร

1.3.4 นักเรียนรู้สึกอย่างไรบ้างเมื่อได้ชมวีดิทัศน์ในเรื่องของการแสดงพื้นบ้าน

ชั่วโมงที่ 2-3

2. ชั้นสาธิตและทำตามแบบ

2.1 ครูอธิบายเกี่ยวกับความหมายของการแสดงพื้นบ้านของแต่ละภาคให้นักเรียนฟัง

2.2 ให้นักเรียนดูบัตรภาพการแสดงพื้นเมืองของแต่ละภาค ได้แก่ ภาคกลาง ภาคเหนือ ภาคอีสานและภาคใต้

2.3 ครูยกตัวอย่างการแสดงร้องเงี้ยวซึ่งเป็นการแสดงพื้นบ้านของภาคใต้

2.4 ครูอธิบายประวัติความเป็นมาของการแสดงร้องเงี้ยวและสาธิตจังหวะการก้าวเท้าของเพลงร้องเงี้ยวให้นักเรียนดูและให้นักเรียนฝึกปฏิบัติตาม (จากใบความรู้)

3. ชั้นเชื่อมโยง

3.1 ให้นักเรียนศึกษาและฝึกปฏิบัติจังหวะร้องเงี้ยวเพิ่มเติมจากชุดกิจกรรมที่ 2

3.2 ให้นักเรียนจับกลุ่ม กลุ่มละ 6 คน ฝึกปฏิบัติแล้วออกมาแสดงหน้าชั้นเรียน ทีละกลุ่ม

4. ชั้นปรับปรุงและประยุกต์ใช้

4.1 นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการแสดงพื้นบ้าน โดยใช้คำถามดังนี้

4.1.1 นักเรียนรู้ไหมทำไมเราจึงต้องเรียนเกี่ยวกับการแสดงพื้นบ้าน

4.1.2 นักเรียนรู้ไหมว่าการแสดงในท้องถิ่นที่เราอยู่มีการแสดงพื้นบ้านชุดใดบ้าง

4.2 นักเรียนศึกษาเพิ่มเติมจากชุดกิจกรรม และทำใบกิจกรรมที่ 2 และแบบทดสอบความรู้ความเข้าใจ เรื่อง แปลงสู่ท้องถิ่น

สื่อการเรียนรู้

1. ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง แปลงสู่ท้องถิ่น
2. วีดิทัศน์ในเรื่องการแสดงพื้นบ้าน
3. บัตรภาพการแสดงแต่ละภาค

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

1. วิธีการวัดและประเมินผล
 - 1.3 ประเมินทักษะปฏิบัติจังหวะเพลงร้องเงี้ยว
 - 1.4 ทดสอบความรู้ความเข้าใจเรื่อง เพลงร้องเงี้ยว
2. เครื่องมือ
 - 2.3 แบบประเมินทักษะปฏิบัติจังหวะเพลงร้องเงี้ยว
 - 2.4 แบบทดสอบความรู้ความเข้าใจเรื่อง เพลงร้องเงี้ยว

เกณฑ์การประเมิน

1. เกณฑ์การประเมินผลจากการทำใบกิจกรรมและแบบทดสอบความรู้ความเข้าใจในชุดกิจกรรม
 - 80% ขึ้นไป = ดีมาก
 - 70-79% = ดี
 - 60-69% = ปานกลาง
 - 50-59% = พอใช้
 - ต่ำกว่า 50% = ไม่ผ่านเกณฑ์

ใบความรู้ ที่ 2 เรื่อง แปลงสู่ท้องถิ่น

ความหมายของการแสดงพื้นบ้าน

การแสดงพื้นบ้าน หมายถึง การแสดงที่เกิดขึ้นตามท้องถิ่นและตามพื้นที่ต่าง ๆ ของแต่ละภูมิภาค โดยอาจมีการพัฒนา ดัดแปลงมาจากการละเล่นพื้นเมืองของท้องถิ่นนั้น ๆ

การแสดงพื้นบ้าน เป็นการแสดงที่แสดงออกถึงการสืบทอดทางศิลปะและวัฒนธรรมของแต่ละท้องถิ่นที่สืบทอดกันต่อ ๆ มาอย่างช้านาน ตั้งแต่สมัยโบราณจนถึงปัจจุบัน การแสดงจะออกมาในรูปแบบใดนั้น ขึ้นอยู่กับสภาพทางภูมิศาสตร์ สิ่งแวดล้อม อาชีพ และความจำเป็นทางเศรษฐกิจ ตลอดจนอุปนิสัยของประชาชนในท้องถิ่น จึงทำให้การแสดงพื้นเมือง มีลีลาท่าทางที่แตกต่างกันออกไป แต่ก็มีจุดมุ่งหมายอย่างเดียวกัน คือ เพื่อความสนุกสนานรื่นเริง และพักผ่อนหย่อนใจ

การแสดงพื้นบ้าน เป็นมรดกทางวัฒนธรรมอันล้ำค่า ที่บรรพบุรุษไทยได้สั่งสมสร้างสรรค์ และสืบทอดไว้เป็นเอกลักษณ์ประจำชาติ เพื่อให้รุ่นลูกรุ่นหลานได้เรียนรู้ และรักในคุณค่าในศิลปะไทยในแขนงนี้ เกิดความภาคภูมิใจในความเป็นไทย และพร้อมที่จะช่วยสืบทอด จรรโลง และธำรงไว้เป็นสมบัติของชาติสืบไป การแสดงพื้นบ้านเป็นการแสดงเพื่อก่อให้เกิดความสนุกสนานเพลิดเพลิน และความบันเทิงในรูปแบบต่างๆ ซึ่งจะมีลักษณะแตกต่างกันตามสภาพภูมิประเทศ สังคม วัฒนธรรม แต่ละท้องถิ่น ดังนั้นการแบ่งประเภทของการแสดงพื้นเมืองของไทย โดยทั่วไปจะแบ่งตามส่วนภูมิภาค ดังนี้

(การแสดงฟ้อนเล็บ)

1. การแสดงพื้นบ้านของภาคเหนือ จากสภาพภูมิประเทศที่อุดมไปด้วยป่า มีทรัพยากรมากมาย มีอากาศหนาวเย็น ประชากรมีอุปนิสัยเยือกเย็น นุ่มนวล งดงาม รวมทั้งกิริยา การพูดจา มีสำเนียงน่าฟัง จึงมีอิทธิพลทำให้เพลงดนตรีและการแสดง มีท่วงทำนองช้า เนิบนาบ นุ่มนวล ตามไปด้วย การแสดงของภาคเหนือเรียกว่า ฟ้อน เช่น ฟ้อนเทียน ฟ้อนเงี้ยว ฟ้อนสาวไหม เป็นต้น

(การแสดงเต้นกำรำเคียว)

2. การแสดงพื้นบ้านของภาคกลาง โดยธรรมชาติภูมิประเทศเป็นที่ราบ เหมาะสำหรับอาชีพทำนาทำไร่ ทำสวน และเป็นศูนย์รวมของศิลปวัฒนธรรม การแสดงจึงออกมาในรูปแบบของขนบธรรมเนียมประเพณี และการประกอบอาชีพ เช่น เต้นกำรำเคียว เพลงเกี่ยวข้าว เพลงเรือ เพลงฉ่อย เพลงอีแซว ลิเก ลำตัด กลองยาว เถิดเทิง เป็นต้น

(การแสดงเซียงสวิง)

3. การแสดงพื้นบ้านของอีสาน ลักษณะพื้นที่โดยทั่วไปของภาคอีสานเป็นที่ราบสูง มีแหล่งน้ำจากแม่น้ำโขง แบ่งตามลักษณะของสภาพความเป็นอยู่ ภาษาและขนบธรรมเนียมประเพณีที่แตกต่างกัน ประชาชนมีความเชื่อในทางไสยศาสตร์มีพิธีกรรมบูชาภูติ ผี และสิ่งศักดิ์สิทธิ์ การแสดงจึงเกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน และสะท้อนให้เห็นถึงการประกอบอาชีพและความเป็นอยู่ได้เป็นอย่างดี การแสดงของภาคอีสานเรียกว่า เซียงมือปนิสยเยือกเย็น นุ่มนวล งดงาม รวมทั้งกิริยา การพูดจาเป็นการแสดงที่ค่อนข้างเร็ว กระฉับกระเฉง สนุกสนาน เช่น เซียงกระติบข้าว เซียงโปงกลาง เซียงกระหยัง เซียงสวิง เซียงดิ่งครกดิ่งสาก เป็นต้น นอกจากนี้ยังมี ฟ้อนที่เป็นการแสดงคล้ายกับภาคเหนือ เช่น ฟ้อนภูไท (ผู้ไท) เป็นต้น

(การแสดงตารีกีปัส)

4. การแสดงพื้นบ้านของไทย โดยทั่วไปภาคใต้มีอาณาเขตติดกับทะเล และประเทศมาเลเซีย ประชากรจึงมีวิถีความเป็นอยู่ ขนบธรรมเนียมประเพณีบางส่วนที่คล้ายคลึงกัน ประชากรมีอุปนิสัยรักพวกพ้อง รักถิ่นที่อยู่อาศัย และศิลปวัฒนธรรมของตนเอง จึงมีความพยายามที่จะช่วยกันอนุรักษ์ไว้จนสืบมาจนถึงทุกวันนี้ การแสดงของภาคใต้มีลีลาท่ารำคล้ายกับการเคลื่อนไหวของร่างกายมากกว่าการฟ้อนรำ ซึ่งจะออกมาในลักษณะกระตุ้นอารมณ์ให้มีชีวิตชีวาและสนุกสนาน เช่น โนรา หนังตะลุง ร่องเง็ง ตารีกีปัส เป็นต้น

ตัวอย่างการแสดงภาคใต้

เพลงรองเง็ง

ประวัติความเป็นมา

รองเง็ง เป็นการแสดงประเภทศิลปะการเต้นรำประกอบดนตรี ของคนพื้นเมือง ในแถบ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ คือ ปัตตานี ยะลา และนราธิวาส ตลอดจนเมืองต่าง ๆ ของมาเลเซียตอนเหนือ เช่น กะลันตัน ไทรบุรี ปาหัง ตรังกานู ล้วนเป็นที่นิยมเล่นกันทั่วไป และแพร่ไปถึงอินโดนีเซีย

กล่าวกันว่า รองเง็งได้รับอิทธิพลแบบอย่างมาจากชาวยุโรป คือ ปอร์ตุเกส สเปน ซึ่งเดินเรือเข้ามาติดต่อค้าขาย สร้างคลังสินค้า และตั้งเป็นอาณานิคมขึ้นในย่านนี้ เมื่อถึงเทศกาลคริสต์มาส ปีใหม่ มีงานรื่นเริงใด ๆ พวกฝรั่งซึ่งมีการเต้นรำขึ้น ซึ่งก็เต้นรำกัน สนุกสนาน ชาวมลายูพื้นเมืองเห็นเป็นแบบอย่างจึงนำมาฝึกซ้อมหัดเล่นขึ้นบ้าง โดยเริ่มแรกฝึกหัดจัดแสดงกันอยู่ในวงแคบ เฉพาะแต่ในบ้านขุนนางและวังเจ้าเมืองสุลต่าน เพื่อต้อนรับแขกเหรื่อหรือเวลามีงานรื่นเริงต่าง ๆ เป็นการภายใน ภายหลังจึงได้แพร่หลาย ออกสู่ชาวพื้นเมือง

ในยุคแรกการแสดงรองเง็งยังอยู่ในวงจำกัด ใช้ผู้หญิงข้าทาสบริวารฝึกหัดกัน เนื่องจากวัฒนธรรมมุสลิมไม่นิยมให้สตรีเข้าสังคมใกล้ชิดกับบุรุษอย่างประเจิดประเจ้อ ต่อมาจึงใช้รองเง็งเป็นการแสดงสลับฉากฆ่าเวลาขณะเมื่อการแสดงละครมโหรีหยุดพัก ครั้งละ 10-15 นาที เพื่อให้เกิดความสนุกสนานเชิญให้ผู้ชมลุกขึ้นมาร่วมวงด้วย ในที่สุดรองเง็งจึงได้พัฒนารูปแบบจนเป็นที่ถูกใจชาวบ้าน มีการตั้งคณะรองเง็งขึ้นรับจ้างไปแสดงตามงานต่าง ๆ ทำนองคณะรำวงรับจ้างของไทย

การแต่งกาย

ผู้ชาย สวมหมวกหนีบไม่มีปีก (หรือที่เรียกหมวกแขก) สีดำหรือบางที่อาจจะสวม “ชะตางัน” หรือโพกผ้าแบบเจ้าบ่าวมุสลิมก็ได้ นุ่งกางเกงขากว้าง (คล้ายกางเกงขาก๊วยของคนจีน) ใส่เสื้อคอกลมแขนยาวผ่าครึ่งอกสีเดียวกับกางเกง ใช้ผ้าหน้าแคบคล้ายผ้าขาวม้าเรียก “ผ้าลีนั่ง” หรือ “ผ้าซาเลนดง” เป็นผ้าไหมยกดอกดั้นทองดั้นเงินผืนงาม พันรอบสะโพกคล้ายนุ่งโสร่งสั้นทับกางเกงอีกชั้นหนึ่ง

ผู้หญิง ใส่เสื้อเข้ารูปแขนกระบอกเรียกเสื้อ “บันดง” ยาวคลุมสะโพก ผ่าอกตลอด ติดกระดุมทอง เป็นแถวยาว นุ่งผ้าถุงสีหรือลายยาวกรอมเท้า มีผ้าผืนยาวบางๆ คลุมไหล่ ให้สีตัดกับสีเสื้อ

เครื่องดนตรีและเพลง

เครื่องดนตรีมี 1. กลองรำมะนา 2. ซอ 3. ไวโอลิน (เป็นเครื่องดนตรีหลักที่สำคัญ) เพลงที่นิยมใช้เด่นรำมีราว 7 เพลง คือ

1. เพลงลาชูดูวอ เป็นเพลงเร็ว ชื่อเพลงหมายถึง “เพลงที่สอง”
2. เพลงลานั่ง เป็นเพลงเร็วและช้าสลับกัน ชื่อเพลงหมายถึง น้ำใสที่ไหลหยด น้ำตาที่ไหลปิติ
3. เพลงปุ้ใจะปั้ง ชื่อเพลงหมายถึง “ยอดตอง” เปรียบเสมือนยอดแห่งความรักที่กำลังสดชื่น
4. เพลงจินตาสายัง ชื่อเพลงหมายถึง ความสำนึกในความรักอันดูดี
5. เพลงอาเนาะดีติ ชื่อเพลงหมายถึง ลูกบุญธรรมหรือลูกสุดที่รัก
6. เพลงมะอีนังขวา เป็นเพลงช้าชื่อเพลงหมายถึง แม่นมหรือพี่เลี้ยงชาวชวา ได้ทำรำคำร้องเดิมมาจากชวา
7. เพลงมะอีนังลามา ชื่อเพลงหมายถึง แม่นมหรือพี่เลี้ยง เป็นเพลงเก่าแก่

เนื้อเพลงและจังหวะการเต้น

1. เพลงลาชูดูว เพลงนี้เป็นเพลงท่าเต้น ถ้าจะแปลก็หมายถึง เพลงที่สองไม่มีความหมายมากมายนัก จังหวะการเต้นเมื่อดนตรีขึ้นเพลง ฝ่ายชายจะโค้งฝ่ายหญิง แล้วสองฝ่ายจะเดินมากลางวงยืนหันหน้าเข้าหากัน และเริ่มด้วยการเล่นเท้าอยู่กับที่ จากนั้นแสดงลวดลายด้วยการเต้นเท้าเข้าหากัน เต้นถอยหลัง และเต้นตามกัน ฝ่ายหญิงรุกซิด ๆ กัน หญิงจะเป็นฝ่ายถอยและหมุนจนเกือบจบเพลง เพลงจะเปลี่ยนเป็นจังหวะเร็วทุกคู่เปลี่ยนท่าเต้น ถึงตอนนี้ ใครไม่ชอบจังหวะเร็วจะเลิกก่อนก็ได้ ใครที่ถนัดเต้นก็เต้นต่อไปจนจบเพลง ความสวย และความน่าดูของเพลงนี้อยู่ตรงตอนจังหวะเร็วนี้เอง

2. เพลงลานัง ความหมายของชื่อเพลงนี้ หมายถึงน้ำที่สะอาดที่ไหลหยด หรือหมายถึงน้ำตาที่ไหลด้วยความปลื้มปิติ จังหวะการเต้น เพลงลานัง มี 2 จังหวะ คือจังหวะช้า และเร็ว ดนตรีเล่นซ้ำสองเที่ยว เร็วสองเที่ยว จังหวะเป็นการเต้นทั้งสองฝ่ายเข้าหากัน และนั่งลงในจังหวะเร็วทั้งคู่นั่งสลับกัน ฝ่ายชายตบมือ ฝ่ายหญิงขนาดแขนให้เข้าจังหวะ เพลง และหมุนกลับในท่อน 2 ของจังหวะเร็ว จบจังหวะเร็ว แล้วขึ้นจังหวะช้าสวนกันไปมานั่งสลับจนจบเพลงความสวยงาม และน่าดูของเพลงนี้อยู่ตรงตอนนั่งและหมุนตัวกลับสลับกัน

3. เพลงบูโจ๊ะปิซัง ความหมายชื่อเพลงหมายถึง “ยอดตอง” เปรียบเหมือนยอดแห่งความรักที่กำลังสดชื่นจังหวะการเต้น เมื่อดนตรีขึ้นเพลงแล้ว ฝ่ายชายจะโค้งฝ่ายหญิงให้ตรงกับจังหวะท่าเล่นเท้ากับที่ เมื่อหมดจังหวะเล่นเท้า ฝ่ายชายจะหมุนตัวหันหลังไปคนละฟากกับฝ่ายหญิงพอดี ถึงจังหวะท่าเล่นเท้ากับที่ ฝ่ายหญิงและชายจะเล่นเท้าพร้อมกัน จบเพลงจะหมุนตัวเต้นสวนกันไปมา และมาได้จังหวะเล่นเท้าในระยะซิดกันสลับกันจนจบเพลง เพลงนี้เป็นเพลงบังคับการเล่นเท้าในไปในตัวถึงตอนเล่นเท้ากับที่จะเต้นไปมาด้วย ฉะนั้น ผู้จะเต้นเพลงนี้ต้องใช้ความจำบทเพลงด้วย เพราะเพลงนี้เป็นเพลงบังคับการเต้นให้ถูกตามแบบ เต้นปะปะไม่ได้ ความน่าดูของบูโจ๊ะปิซังอยู่ที่จังหวะเล่นเท้า และการหมุนตัว

4. เพลงจินตาซาอัง ความหมายของชื่อเพลงนี้ หมายถึง ความสำนึกในความรักอันดูดีมี จังหวะการเต้นจะเริ่มต้นด้วยเพลงช้า 2 เที่ยว แล้วเปลี่ยนเป็นจังหวะเร็ว ฝ่ายชายนั่งตบมือ ฝ่ายหญิงเดินวนรอบฝ่ายชาย จบเพลงจังหวะเร็วแล้วเปลี่ยนเป็นจังหวะช้า ฝ่ายชายและหญิงเปลี่ยนท่าเต้นอยู่กับที่เช่นเดิม หลังจากนั้นดนตรีเปลี่ยนเป็นจังหวะเร็ว ฝ่ายหญิงนั่งตบมือ ฝ่ายชายเดินวนรอบฝ่ายหญิง จบจังหวะเร็วแล้วก็เต้นจังหวะอยู่กับที่เช่นเดียวกัน ผลัดเปลี่ยนกันเช่นนี้จนจบเพลง

5. เพลงอาเนาะดีตี ความหมายของชื่อเพลง หมายถึง ลูกบุญธรรม หรือลูกสุดที่รัก จังหวะการเต้น เริ่มด้วยเพลงจังหวะเร็ว ต่างฝ่ายต่างเต้นเข้าหากัน เมื่อพบกันกลางวงต่างหมุนตัวกลับตรงจังหวะเพลงพอดี เสร็จแล้วต่างฝ่ายต่างเต้นถอยกลับที่เดิม เต้นเข้าหากันอีกเมื่อถึงกลางวงต่างหมุนตัวหันหน้าเข้าหากัน แล้วถอยสลับไปคนละที่ เริ่มต้นใหม่เหมือนเดิม

6. เพลงมะอีนังชวา ความหมายของชื่อเพลง หมายถึง แม่นม หรือพี่เลี้ยงชวาชวา เพลงและท่ารำนั้นเดิมมาจากชวา จึงเรียนมะอีนังชวา จังหวะการเต้น เมื่อเริ่มเพลงฝ่ายชาย และหญิงใช้มือแสดงท่ารำนิดหน่อย เพลงนี้จังหวะเนิบนาบมาก ทั้งสองฝ่ายรำเข้าหากันที่กลางวงเป็นครึ่งวงกลม และถอยหลังกลับ ทำเต้น และมีอรัเข้ากลางวงซ้ายที่ขวาที่ จนจบเพลงความน่าดูของเพลงนี้ตรงเข้าครึ่งวงกลม และถอยหลังกลับ

7. เพลงมะอีนังลามา ความหมายของชื่อเพลง หมายถึง แม่นม หรือพี่เลี้ยงเป็นเพลงเก่าแก่ (ลามา หมายถึง เก่าแก่) แต่บางท่านบอกว่าเพลงนี้ยังมีชื่อ กิมบังจินา หมายถึง ดอกพุดกำลังแย้มกลีบบาน จังหวะการเต้น เมื่อดนตรีขึ้นเพลง ฝ่ายชายจะโค้งคู่เต้นพร้อมกับมอบผ้าเช็ดหน้าให้แก่ฝ่ายหญิง พร้อมกับขอผ้าคลุมไหล่ของฝ่ายหญิงมาคลุมไหล่ตนเอง จากนั้นก็วาดลวดลายด้วยการต้อนคู่เต้น ฝ่ายหญิงจะใช้ผ้าเช็ดหน้าจับสองชายไว้ ขณะเดียวกันก็เต้นหลบ เพราะฝ่ายชายกำลังต้อน และเต้นบ้อ ส่งสายตาแบบเจ้าชู้ เพลงนี้ฝ่ายชายที่เต้นเก่ง และชำนาญจะวาดลวดลายต้อนฝ่ายหญิงน่าดูทีเดียว

ใบกิจกรรมที่ 2

เรื่อง แปลงสู่ท้องถิ่น

1. ให้นักเรียนศึกษาใบกิจกรรมที่ 2 เรื่อง แปลงสู่ท้องถิ่น
2. ให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม กลุ่มละ 6 คน ฝึกปฏิบัติจัดทำเพลงร้องเงี้ยวและนำเสนอหน้าชั้นเรียน (9 คะแนน)

**แบบประเมินทักษะการปฏิบัติจังหวะเพลงร้องเงิ่ง
ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง แพลงสู่ท้องถิ่น**

คำชี้แจง ให้ท่านพิจารณาสังเกตการปฏิบัติจังหวะเพลงร้องเงิ่งของนักเรียนแต่ละคนตามเกณฑ์การประเมิน ทั้ง 3 ด้าน โดยให้คะแนน 1-3 ตามเกณฑ์ (Rubrics) ลงในช่องให้ตรงกับด้านที่ประเมิน

เลขที่	ชื่อ-สกุล	1. ความถูกต้องของท่าทาง	2. ความสวยงามในการเคลื่อนไหว	3. ตรงตามจังหวะและทำนองเพลง	รวม 9 คะแนน
1					
2					
3					
4					
5					
6					
7					
8					
9					
10					
11					
12					
13					
14					
15					
16					
17					
18					
19					
20					
21					
22					
23					
24					
25					

เลขที่	ชื่อ-สกุล	1. ความถูกต้อง ของท่าทาง	2. ความสวยงาม ในการเคลื่อนไหว	3. ตรงตามจังหวะ และทำนองเพลง	รวม 9 คะแนน
26					
27					
28					
29					
30					
31					
32					
33					
34					
35					
36					
	รวม				

เกณฑ์การให้คะแนน

1. ความถูกต้องของท่าทาง

- 1.1 มีความถูกต้องของท่าทาง 3 คะแนน
 1.2 มีความถูกต้องของท่าทางเป็นบางส่วน 2 คะแนน
 1.3 ไม่มีความถูกต้องของท่าทาง 1 คะแนน

2. ความสวยงามในการเคลื่อนไหว

- 2.1 มีความสวยงามในการเคลื่อนไหว 3 คะแนน
 2.2 มีความสวยงามในการเคลื่อนไหวเป็นบางส่วน 2 คะแนน
 2.3 ไม่มีความสวยงามในการเคลื่อนไหว 1 คะแนน

3. ตรงตามจังหวะและทำนองเพลง

- 3.1 ถูกต้องตรงตามจังหวะและทำนองเพลง 3 คะแนน
 3.2 ไม่ค่อยตรงตามจังหวะและทำนองเพลง 2 คะแนน
 3.3 ไม่ถูกต้องตรงตามจังหวะและทำนองเพลง 1 คะแนน

แบบทดสอบความรู้ความเข้าใจ

คำชี้แจง ให้นักเรียนโยงเส้นชื่อเพลงและความหมายต่อไปนี้ให้ถูกต้อง (10 คะแนน)

เพลงจินตนาชาลัย

ยอดดอ

เพลงอาเนาะตีตี

ลูกบุญธรรม

เพลงมะอีนังขวา

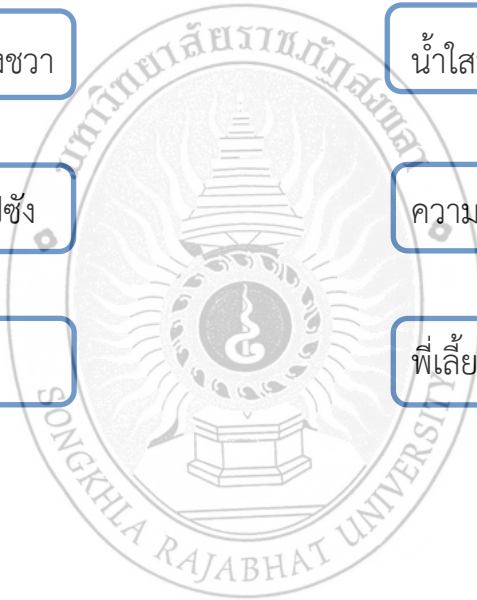
น้ำใสที่ไหลหยด

เพลงบูโจะปีซัง

ความสำนึกในความรักอันดูดี

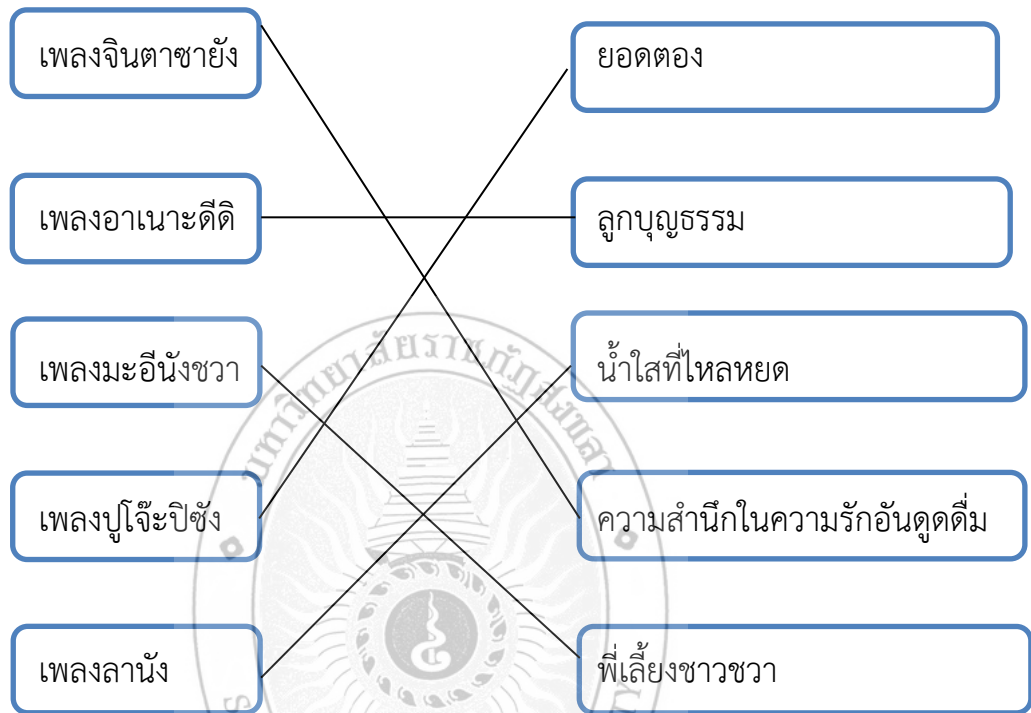
เพลงลานัง

พี่เลี้ยงชาวชวา

แบบทดสอบความรู้ความเข้าใจ

คำชี้แจง ให้นักเรียนโยงเส้นชื่อเพลงและความหมายต่อไปนี้ให้ถูกต้อง (10 คะแนน)

บัตรภาพชุดการแสดงสีภาค

(การแสดงตารีก็๊ปัส)

(การแสดงเต้นกำรำเคียว)

(การแสดงเซิ้งสวิง)

(การแสดงเซิ้งสวิง)

แบบสรุบบันทึกคะแนนชุดกิจกรรม
เรื่อง แปลงสู่ท้องถิ่น

เลขที่	ชื่อ-สกุล	กิจกรรม		รวม 19 คะแนน	ร้อยละ	หมายเหตุ
		ที่ 1	ที่ 2			
		9 คะแนน	10 คะแนน			
1						
2						
3						
4						
5						
6						
7						
8						
9						
10						
11						
12						
13						
14						
15						
16						
17						
18						
19						
20						
21						
22						
23						
24						
25						
26						
27						
28						

เลขที่	ชื่อ-สกุล	กิจกรรม		รวม 19 คะแนน	ร้อยละ	หมายเหตุ
		ที่ 1	ที่ 2			
		9 คะแนน	10 คะแนน			
29						
30						
31						
32						
33						
34						
35						
36						
	รวมทั้งสิ้น					

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2543). การจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสำคัญที่สุด ตามพระราชบัญญัติ
การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา.

_____. (2551). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพมหานคร:
กระทรวงศึกษาธิการ.

_____. (2544). คู่มือการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ. กรุงเทพมหานคร: องค์การ
รับส่งสินค้าและพัสดุ.

เอกสารประกอบการแสดงทางวัฒนธรรม ครั้งที่ 32 (รองเจ้จ: ศิลปะการเต้นรำและดนตรีพื้นเมือง
จากสี่ จังหวัดชายแดนใต้) จากคณะบุหลันตานี. ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การ
มหาชน) 25 พฤษภาคม 2550

<http://www.natasinthai.com/>

แผนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้
เรื่อง การพัฒนาทักษะการแสดงเชิงสร้างสรรค์ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง นาฏศิลป์สร้างสรรค์ เวลา 4 ชั่วโมง

มาตรฐานการเรียนรู้ / ตัวชี้วัด

มาตรฐาน ศ 3.1 เข้าใจ และแสดงออกทางนาฏศิลป์อย่างสร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิพากษ์วิจารณ์ คุณค่านาฏศิลป์ ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดอย่างอิสระ ชื่นชมและประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

ป.4/1 ระบุทักษะพื้นฐานทางนาฏศิลป์และการละครที่ใช้สื่อความหมายและอารมณ์

ป.4/2 ใช้ภาษาท่าและนาฏยศัพท์หรือศัพท์ทางการละครง่าย ๆ ในการถ่ายทอดเรื่องราว

ป.4/3 แสดงการเคลื่อนไหวในจังหวะต่าง ๆ ตามความคิดของตน

มาตรฐาน ศ 3.2 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างนาฏศิลป์ ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม คุณค่าของนาฏศิลป์ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและสากล

ป.4/1 อธิบายประวัติความเป็นมาของนาฏศิลป์ หรือชุดการแสดงอย่างง่าย ๆ

ป.4/2 เปรียบเทียบการแสดงนาฏศิลป์กับการแสดงที่มาจากวัฒนธรรมอื่น

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. นักเรียนสามารถอธิบายถึงหลักการและวิธีการของการประดิษฐ์ท่ารำได้
2. นักเรียนสามารถนำความรู้เกี่ยวกับพื้นฐานนาฏศิลป์และแปลงสู่ท้องถิ่นมาประดิษฐ์ท่ารำประกอบการแสดงได้

สาระสำคัญ

นาฏศิลป์เป็นมรดกทางวัฒนธรรมภูมิปัญญาท้องถิ่นและภูมิปัญญาไทย โดยจะต้องศึกษาทำความเข้าใจเกี่ยวกับพื้นฐานที่มาของนาฏศิลป์ ซึ่งเป็นพื้นฐานในการแสดงนาฏศิลป์ไทยเพื่อสื่อถึงความหมาย อารมณ์ความรู้สึกของการแสดงหรือบทเพลงให้ผู้ชมได้เข้าใจและซาบซึ้ง สนุกสนานไปกับ การแสดง

กิจกรรมการเรียนรู้

ชั่วโมงที่ 1

1. ชี้นำเข้าสู่บทเรียน

1.1 ครูชี้แจงเกี่ยวกับการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ จุดประสงค์การเรียนรู้ บทบาทของนักเรียน

1.2 ครูให้นักเรียนชมวีดิทัศน์ในเรื่องในเรื่อง การพัฒนาทักษะการแสดงเชิงสร้างสรรค์ ชุดกิจกรรมที่ 3 เรื่อง นาฏศิลป์สร้างสรรค์

1.3 ครูร่วมสนทนากับนักเรียนเรื่องของการแสดงต่าง ๆ จากการชมวีดิทัศน์เกี่ยวกับการแสดงนาฏศิลป์สร้างสรรค์ โดยใช้คำถาม ดังนี้

1.3.1 นักเรียนรู้จักชุดการแสดงใดบ้างที่เป็นนาฏศิลป์สร้างสรรค์

1.3.2 นักเรียนคิดว่านาฏศิลป์สร้างสรรค์มีลักษณะเด่นอย่างไร

1.3.3 นักเรียนรู้สึกอย่างไรบ้างเมื่อได้ชมวีดิทัศน์เกี่ยวกับการแสดงนาฏศิลป์สร้างสรรค์

2. ขั้นสาธิตและทำตามแบบ

2.1 ครูอธิบายเกี่ยวกับการแสดงนาฏศิลป์สร้างสรรค์และการประดิษฐ์ท่ารำนให้นักเรียนฟัง (จากใบความรู้)

2.2 ให้นักเรียนดูบัตรภาพชุดการแสดงที่เป็นนาฏศิลป์สร้างสรรค์ (จากบัตรภาพ)

2.3 ครูยกตัวอย่างท่าที่เกี่ยวกับนาฏศิลป์สร้างสรรค์ให้นักเรียนดูและให้นักเรียนฝึกปฏิบัติตาม

ชั่วโมงที่ 2-5

3. ขั้นเชื่อมโยง

3.1 ให้นักเรียนศึกษาเพิ่มเติมจากชุดกิจกรรมที่ 3

3.2 ให้นักเรียนจับกลุ่ม กลุ่มละ 6 คน ฝึกร้องเพลงคิดถึงปักษ์ใต้

3.3 ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มคิดประดิษฐ์ท่ารำเพลงคิดถึงปักษ์ใต้

3.4 นักเรียนแต่ละกลุ่มแยกย้ายกันฝึกซ้อมการประดิษฐ์ท่ารำประกอบเพลง ครูเป็นผู้คอยให้คำแนะนำและกำกับการฝึกซ้อมการปฏิบัติท่ารำของนักเรียน

3.5 นักเรียนแต่ละกลุ่มปฏิบัติท่ารำที่นักเรียนได้คิดประดิษฐ์ขึ้นให้ครูดูที่ละกลุ่ม หน้าชั้นเรียน

4. ขั้นปรับปรุงและประยุกต์ใช้

4.1 นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการคิดประดิษฐ์ท่ารำ โดยใช้คำถามดังนี้

4.1.1 นักเรียนรู้ไหมว่าการแสดงในท้องถิ่นที่เราอยู่มีการแสดงพื้นบ้านชุดใดบ้าง

4.2 นักเรียนและครูร่วมกันสรุปความรู้เกี่ยวกับนาฏศิลป์สร้างสรรค์

4.3 นักเรียนศึกษาเพิ่มเติมจากชุดกิจกรรมที่ 3 และทำใบกิจกรรมพร้อมฝึกปฏิบัติและทดสอบหลังเรียน

สื่อการเรียนรู้

1. ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง นาฏศิลป์สร้างสรรค์
2. วีดิทัศน์เกี่ยวกับการแสดงนาฏศิลป์สร้างสรรค์
3. บัตรภาพชุดการแสดงที่เป็นนาฏศิลป์สร้างสรรค์

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

1. วิธีการวัดและประเมินผล
 - 1.1 ทดสอบความรู้ความเข้าใจ
 - 1.2 ประเมินทักษะปฏิบัติ
2. เครื่องมือ
 - 2.1 แบบทดสอบความรู้ความเข้าใจ
 - 2.2 แบบประเมินทักษะปฏิบัติ

เกณฑ์การประเมิน

1. เกณฑ์การประเมินผลจากการทำใบกิจกรรมและแบบทดสอบความรู้ความเข้าใจ
ในชุดกิจกรรม

80% ขึ้นไป	=	ดีมาก
70-79%	=	ดี
60-69%	=	ปานกลาง
50-59%	=	พอใช้
ต่ำกว่า 50%	=	ไม่ผ่านเกณฑ์

ชุดกิจกรรมการพัฒนาทักษะการแสดงเชิงสร้างสรรค์
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

ชุดกิจกรรมที่ 3
เรื่อง นาฏศิลป์สร้างสรรค์

จัดทำโดย
นางจินตนา เกื้อก่อยอด
กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สาระนาฏศิลป์

คำนำ

ชุดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่อง การพัฒนาทักษะการแสดงเชิงสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จัดทำขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่อง การพัฒนาทักษะการแสดงเชิงสร้างสรรค์ ในการสร้างชุดกิจกรรมครั้งนี้ ได้มีการค้นคว้าข้อมูลจากเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งมีภาพ และวีดิทัศน์ประกอบเนื้อหา ทำให้ชุดกิจกรรมนี้มีความน่าสนใจและน่าเรียนรู้มากยิ่งขึ้น

ขอกราบขอบพระคุณคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ตลอดจนผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ให้ข้อเสนอแนะในด้านต่าง ๆ ทำให้ชุดกิจกรรมนี้มีความสมบูรณ์ และเหมาะสมต่อการนำไปใช้เพื่อการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพต่อไป

จินตนา เกื้อก่อยอด

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	ก
สารบัญ	ข
คู่มือครู	ค
คู่มือนักเรียน	ง
ชุดกิจกรรมที่ 3 เรื่อง นาฏศิลป์สร้างสรรค์	1
กิจกรรมการเรียนรู้	1
ใบความรู้ เรื่อง นาฏศิลป์สร้างสรรค์	4
ความหมายของการแสดงนาฏศิลป์สร้างสรรค์	4
การคิดประดิษฐ์ท่ารำ	4
รูปแบบแถวหรือการแปรแถว	6
- ขั้นตอนการปฏิบัติ	
- กิจกรรมการปฏิบัติ	
ใบกิจกรรม	8
แบบสรุปคะแนนวัดและประเมินกิจกรรม	10
บัตรภาพชุดการแสดงนาฏศิลป์สร้างสรรค์	12
แบบทดสอบหลังเรียน	16
แบบประเมินการปฏิบัติ	17
เอกสารอ้างอิง	19

คู่มือครู

คำชี้แจงสำหรับครู

ชุดกิจกรรมที่ 3 เรื่อง นาฏศิลป์สร้างสรรค์ ชุดนี้ประกอบด้วย

1. แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง นาฏศิลป์สร้างสรรค์
2. คู่มือครู
3. คู่มือนักเรียน
4. สื่อการเรียนรู้ ได้แก่ วีดิทัศน์ เกี่ยวกับการแสดงนาฏศิลป์สร้างสรรค์/บัตรภาพชุดการแสดงที่เป็นนาฏศิลป์สร้างสรรค์
5. แบบประเมินทักษะการปฏิบัติ

จุดประสงค์การเรียนรู้ เรื่อง นาฏศิลป์สร้างสรรค์ มีดังนี้

1. นักเรียนสามารถอธิบายถึงหลักการและวิธีการของการประดิษฐ์ท่ารำได้
2. นักเรียนสามารถนำความรู้เกี่ยวกับพื้นฐานนาฏศิลป์และแปลงสู่ท้องถิ่นมาประดิษฐ์ท่ารำประกอบการแสดงได้

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ใช้เวลา 4 ชั่วโมง มีขั้นตอนการจัดกิจกรรม ดังนี้

ชั่วโมงที่ 1

1. **ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน** โดยครูผู้สอนชี้แจงการใช้ชุดกิจกรรม จุดประสงค์การเรียนรู้ บทบาทของนักเรียน การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ และการวัดผลประเมินผล

ชั่วโมงที่ 2-5

2. **ขั้นสาธิต** โดยครูผู้สอนสาธิตให้ผู้เรียนดูและให้คำแนะนำแก่ผู้เรียนในการสังเกต ชี้แนะจุดสำคัญที่ควรให้ความสนใจเป็นพิเศษในการสังเกตเพื่อให้มีความเข้าใจพื้นฐานของการปฏิบัตินาฏศิลป์
3. **ขั้นทำตามแบบ** ให้ผู้เรียนเลียนแบบทักษะย่อยแล้วปฏิบัติตามทีละขั้นตอน โดยครูผู้สอนให้คำชี้แนะและช่วยแก้ไขจนผู้เรียนสามารถปฏิบัติได้
4. **ขั้นเชื่อมโยง** โดยเชื่อมโยงทักษะย่อย ๆ ให้เป็นทักษะที่สมบูรณ์เมื่อผู้เรียนสามารถปฏิบัติได้แล้วจึงให้ผู้เรียนปฏิบัติทักษะย่อย ๆ นั้นต่อเนื่องกันตั้งแต่ต้นจนจบและฝึกปฏิบัติหลาย ๆ ครั้งจนกระทั่งสามารถปฏิบัติได้ถูกต้องอย่างชำนาญด้วยความมั่นใจ
5. **ขั้นปรับปรุงและประยุกต์ใช้** ผู้สอนให้ผู้เรียนปรับปรุงทักษะการปฏิบัตินาฏศิลป์สร้างสรรค์ และนำไปประยุกต์ใช้ประกอบการแสดงโดยครูผู้สอนทำหน้าที่ประเมินผลผู้เรียน

บทบาทของครูผู้สอน มีดังนี้

1. ศึกษาชุดกิจกรรมที่ 3 ให้เข้าใจ
2. เตรียมสื่อการจัดการเรียนรู้ให้ครบถ้วน
3. ก่อนดำเนินกิจกรรม ครูควรชี้แจงรายละเอียด เพื่อให้นักเรียนรู้บทบาทของตนเอง
4. จัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้เป็นไปตามขั้นตอนที่กำหนด
5. วัดประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียนโดยใช้วิธีการและเครื่องมือตามแผนการจัดการเรียนรู้

ในชุดกิจกรรมที่ 3

คู่มือสำหรับนักเรียน

คำชี้แจงสำหรับนักเรียน

1. ชุดกิจกรรมที่ 3 เรื่อง นาฏศิลป์สร้างสรรค์ ใช้เวลาเรียน 4 ชั่วโมง ให้นักเรียนศึกษาการใช้ชุดกิจกรรมอย่างละเอียดครบถ้วนและปฏิบัติกิจกรรมตามที่กำหนดไว้ในชุดกิจกรรม

2. เอกสารในชุดกิจกรรมที่ 3 เรื่อง นาฏศิลป์สร้างสรรค์

- 2.1 คู่มือนักเรียน
- 2.2 ใบความรู้ เรื่อง นาฏศิลป์สร้างสรรค์
- 2.3 บัตรภาพชุดการแสดงที่เป็นนาฏศิลป์สร้างสรรค์
- 2.4 วีดิทัศน์เกี่ยวกับการแสดงนาฏศิลป์สร้างสรรค์
- 2.5 ใบกิจกรรม
- 2.6 แบบประเมินทักษะการปฏิบัติ

3. จุดประสงค์การเรียนรู้

- 3.1 นักเรียนสามารถอธิบายถึงหลักการและวิธีการของการประดิษฐ์ท่ารำได้
- 3.2 นักเรียนสามารถนำความรู้เกี่ยวกับพื้นฐานนาฏศิลป์และแปลงสู่ท้องถิ่นมาประดิษฐ์ท่ารำประกอบการแสดงได้

4. กิจกรรมที่นักเรียนต้องปฏิบัติ

- 4.1 ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง นาฏศิลป์สร้างสรรค์ นักเรียนควรปฏิบัติตามลำดับขั้นตอนดังนี้
 - 4.1.1 อ่านคำชี้แจงเกี่ยวกับการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้
 - 4.1.2 ร่วมกันอภิปรายเกี่ยวกับการแสดงนาฏศิลป์ต่าง ๆ และชมวีดิทัศน์เกี่ยวกับการแสดงนาฏศิลป์สร้างสรรค์
 - 4.1.3 ฟังคำอธิบายเกี่ยวกับความรู้ เรื่อง นาฏศิลป์สร้างสรรค์ จากครูผู้สอน
 - 4.1.4 สังเกตการแสดงจากวีดิทัศน์
 - 4.1.5 ฝึกปฏิบัติด้วยตนเอง
 - 4.1.6 ร่วมกันอภิปรายและสรุปความรู้และทักษะที่ได้เรียนรู้มา
 - 4.1.7 นักเรียนศึกษาเพิ่มเติมจากชุดกิจกรรม และทำแบบทดสอบความรู้ความเข้าใจ เรื่อง นาฏศิลป์สร้างสรรค์
 - 4.1.8 ฝึกปฏิบัติในชุดกิจกรรมที่ 3 เรื่อง นาฏศิลป์สร้างสรรค์

ชุดกิจกรรมที่ 3 เรื่อง นาฏศิลป์สร้างสรรค์

มาตรฐานการเรียนรู้ / ตัวชี้วัด

มาตรฐาน ศ 3.1 เข้าใจ และแสดงออกทางนาฏศิลป์อย่างสร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิพากษ์ วิวิจารณ์คุณค่านาฏศิลป์ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดอย่างอิสระ ชื่นชมและประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

ป.4/1 ระบุทักษะพื้นฐานทางนาฏศิลป์และการละครที่ใช้สื่อความหมายและอารมณ์

ป.4/2 ใช้ภาษาท่าและนาฏยศัพท์หรือศัพท์ทางการละครง่าย ๆ ในการถ่ายทอดเรื่องราว

ป.4/3 แสดงการเคลื่อนไหวในจังหวะต่าง ๆ ตามความคิดของตน

มาตรฐาน ศ 3.2 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างนาฏศิลป์ ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมคุณค่าของนาฏศิลป์ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและสากล

ป.4/1 อธิบายประวัติความเป็นมาของนาฏศิลป์ หรือชุดการแสดงอย่างง่าย ๆ

ป.4/2 เปรียบเทียบการแสดงนาฏศิลป์กับการแสดงที่มาจากวัฒนธรรมอื่น

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. นักเรียนสามารถอธิบายถึงหลักการและวิธีการของการประดิษฐ์ท่ารำได้
2. นักเรียนสามารถนำความรู้เกี่ยวกับพื้นฐานนาฏศิลป์และแปลงสู่ท้องถิ่นมาประดิษฐ์ท่ารำประกอบการแสดงได้

สาระสำคัญ

นาฏศิลป์เป็นมรดกทางวัฒนธรรมภูมิปัญญาท้องถิ่นและภูมิปัญญาไทย โดยจะต้องศึกษาทำความเข้าใจเกี่ยวกับพื้นฐานที่มาของนาฏศิลป์ ซึ่งเป็นพื้นฐานในการแสดงนาฏศิลป์ไทยเพื่อสื่อถึงความหมาย อารมณ์ความรู้สึกของการแสดงหรือบทเพลงให้ผู้ชมได้เข้าใจและซาบซึ้ง สนุกสนานไปกับการแสดง

กิจกรรมการเรียนรู้

ชั่วโมงที่ 1

1. ชี้นำเข้าสู่บทเรียน

1.1 ครูชี้แจงเกี่ยวกับการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ จุดประสงค์การเรียนรู้ บทบาทของนักเรียน

1.2 ครูให้นักเรียนชมวีดิทัศน์เกี่ยวกับการพัฒนาทักษะการแสดงเชิงสร้างสรรค์ ชุดกิจกรรมที่ 3 เรื่อง นาฏศิลป์สร้างสรรค์

1.3 ครูร่วมสนทนากับนักเรียนเรื่องของการแสดงต่าง ๆ จากการชมวีดิทัศน์เกี่ยวกับการแสดงนาฏศิลป์สร้างสรรค์ โดยใช้คำถาม ดังนี้

1.3.1 นักเรียนรู้จักชุดการแสดงใดบ้างที่เป็นนาฏศิลป์สร้างสรรค์

1.3.2 นักเรียนคิดว่านาฏศิลป์สร้างสรรค์มีลักษณะเด่นอย่างไร

1.3.3 นักเรียนรู้สึกอย่างไรบ้างเมื่อได้ชมวีดิทัศน์เกี่ยวกับการแสดงนาฏศิลป์สร้างสรรค์

2. ชั้นสาธิตและทำตามแบบ

2.1 ครูอธิบายเกี่ยวกับการแสดงนาฏศิลป์สร้างสรรค์และการประดิษฐ์ท่ารำนให้นักเรียนฟัง (จากใบความรู้)

2.2 ให้นักเรียนดูบัตรภาพชุดการแสดงที่เป็นนาฏศิลป์สร้างสรรค์ (จากบัตรภาพ)

2.3 ครูยกตัวอย่างท่าที่เกี่ยวกับนาฏศิลป์สร้างสรรค์ให้นักเรียนดูและให้นักเรียนฝึกปฏิบัติตาม

ชั่วโมงที่ 2-5

3. ชั้นเชื่อมโยง

3.1 ให้นักเรียนศึกษาเพิ่มเติมจากชุดกิจกรรมที่ 3

3.2 ให้นักเรียนจับกลุ่ม กลุ่มละ 6 คน ฝึกร้องเพลงคิดถึงปักษ์ใต้

3.3 ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มคิดประดิษฐ์ท่ารำเพลงคิดถึงปักษ์ใต้

3.4 นักเรียนแต่ละกลุ่มแยกย้ายกันฝึกซ้อมการประดิษฐ์ท่ารำประกอบเพลง ครูเป็นผู้คอยให้คำแนะนำและกำกับการฝึกซ้อมการปฏิบัติท่ารำของนักเรียน

3.5 นักเรียนแต่ละกลุ่มปฏิบัติท่ารำที่นักเรียนได้คิดประดิษฐ์ขึ้นให้ครูดูทีละกลุ่มหน้าชั้นเรียน

4. ชั้นปรับปรุงและประยุกต์ใช้

4.1 นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการคิดประดิษฐ์ท่ารำ โดยใช้คำถามดังนี้

4.1.1 นักเรียนรู้ไหมว่าการแสดงในท้องถิ่นที่เราอยู่มีการแสดงพื้นบ้านชุดใดบ้าง

4.2 นักเรียนและครูร่วมกันสรุปความรู้เกี่ยวกับนาฏศิลป์สร้างสรรค์

4.3 นักเรียนศึกษาเพิ่มเติมจากชุดกิจกรรมที่ 3 และทำใบกิจกรรมพร้อมฝึกปฏิบัติและทดสอบหลังเรียน

สื่อการเรียนรู้

- ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง นาฏศิลป์สร้างสรรค์
- วีดิทัศน์เกี่ยวกับการแสดงนาฏศิลป์สร้างสรรค์
- บัตรภาพชุดการแสดงที่เป็นนาฏศิลป์สร้างสรรค์

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

- วิธีการวัดและประเมินผล
 - ทดสอบความรู้ความเข้าใจ
 - ประเมินทักษะปฏิบัติ

2. เครื่องมือ

- 2.1 แบบทดสอบความรู้ความเข้าใจ
- 2.2 แบบประเมินทักษะปฏิบัติ

เกณฑ์การประเมิน

1. เกณฑ์การประเมินผลจากการทำใบกิจกรรมและแบบทดสอบความรู้ความเข้าใจในชุดกิจกรรม

80% ขึ้นไป	=	ดีมาก
70-79%	=	ดี
60-69%	=	ปานกลาง
50-59%	=	พอใช้
ต่ำกว่า 50%	=	ไม่ผ่านเกณฑ์

ใบความรู้ที่ 3 นาฏศิลป์สร้างสรรค์

นาฏศิลป์ แหล่งรวมศิลปะและการแสดงหลายรูปแบบเข้าด้วยกัน โดยมีมนุษย์เป็นศูนย์กลาง ในการสร้างสรรค์ อนุรักษ์ และถ่ายทอด นาฏศิลป์สร้างสรรค์ เป็นสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นด้วยปัญญา มีความประณีตงดงาม มีแบบแผนของการฟ้อนรำ ให้ความบันเทิง โน้มน้ำอารมณ์และความรู้สึกของผู้ชมให้คล้อยตาม ศิลปะประเภทนี้ต้องอาศัยการบรรเลงดนตรี และการขับร้องเข้าร่วมด้วย เพื่อส่งเสริมให้เกิดคุณค่ายิ่งขึ้น ทั้งนี้ที่มาของนาฏศิลป์ไทยได้มีนักวิชาการอ้างอิงถึงความน่าจะเป็น พอสรุปได้ว่านาฏศิลป์เกิดขึ้นเนื่องจากต้องการแสดงอารมณ์ที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ ความเชื่อในเรื่องเทพเจ้าและการเช่นสรวง-บูชา และการรับอารยธรรมจากประเทศอินเดีย เช่นด้านภาษา ประเพณี ตลอดจนศิลปะการละคร ได้แก่ ระบำ ละครและโขน

วัตถุประสงค์ในการสรรสร้างนาฏศิลป์อาจมาจากหลายสาเหตุ อาทิ จัดทำขึ้นเพื่อการสื่อสาร เพื่อประกอบพิธีกรรม เพื่องานพิธีการที่สำคัญ เพื่อความบันเทิงใจ และเพื่อการเผยแพร่อนุรักษ์สืบสาน การแสดงนาฏศิลป์ไทยสามารถแบ่งประเภท ตามลักษณะของรูปแบบการแสดง เป็นประเภทใหญ่ ๆ ได้ 4 ประเภท คือ โขน ละคร รำและระบำ และการแสดงพื้นเมือง การแสดงทุกประเภทที่กล่าวล้วนมีรูปแบบของการแสดงที่หลากหลายแตกต่างกันตามระเบียบวิธีปฏิบัติ ตลอดทั้งองค์ประกอบจึงทำให้แยกประเภทของการแสดงได้อย่างชัดเจน ในการแสดงนาฏศิลป์แต่ละชุดจำเป็นต้องคำนึงถึงองค์ประกอบของการแสดงซึ่งได้แก่ ท่วงทีลีลา จังหวะ เนื้อร้องและทำนองเพลง การแต่งกาย เครื่องดนตรีที่ใช้บรรเลงในการแสดง การแต่งหน้า อุปกรณ์การแสดงอื่น ๆ รวมทั้งด้านสุนทรียภาพ ได้แก่ กลอนไพเราะ แต่งกายงาม รำงาม เพลงไพเราะ ฉากที่ตระการตาเหล่านี้ จึงจะทำให้การแสดงมีคุณค่าและประทับใจมากยิ่งขึ้น

การประดิษฐ์ท่ารำ

การประดิษฐ์ท่ารำเป็นองค์ประกอบหนึ่งในการคิดสร้างสรรค์นาฏศิลป์โดยเน้นการเคลื่อนไหวของร่างกายและการใช้ภาษาท่า การตีบทตามคำร้องหรือบทเพลง เพื่อสื่อความหมายแทนคำพูดในรูปแบบของการแสดง ดังนั้นก่อนที่จะมาเป็นนาฏศิลป์ไทยได้ต้องมีองค์ประกอบที่สำคัญดังต่อไปนี้

1. การพ็อนรำและท่วงทีลีลา เป็นกระบวนการเคลื่อนไหวของอวัยวะร่างกายของนักแสดงสื่อออกมาในลักษณะต่าง ๆ เช่น สื่อแทนคำพูด แทนอากัปภิกิริยาที่กำลังปฏิบัติอยู่ เป็นต้น เป็นการประดิษฐ์กิริยาท่าทางของมนุษย์ให้สวยงามเกินกว่าปกติในการแสดงออก เป็นสื่อระหว่างผู้แสดงและผู้ชม การจัดกระบวนการท่าจะเป็นแบบมีเนื้อร้อง หรือไม่มีเนื้อร้อง ก็ตาม ต้องสามารถสื่อความหมายท่วงท่าลีลาเหล่านั้น โดยต้องสอดคล้องกับเนื้อร้องและทำนองเพลงด้วย เนื่องจากการแสดงลีลาท่ารำของนาฏศิลป์ไทยต้องประกอบด้วยการใช้ภาษาท่า การใช้ภาษานาฏศิลป์ หรือการรำเพลงหน้าพาทย์ เพื่อบ่งบอกเรื่องราว ภาษานาฏศิลป์ที่ใช้ประกอบการแสดง เป็นท่ารำที่นำมาจากท่ารำแม่บท และเชื่อมท่ารำให้เป็นกระบวนการท่าจากท่ารำในเพลงช้า เพลงเร็ว การแสดงจึงจะเกิดความวิจิตรงดงามตามแบบแผนนาฏศิลป์ไทย

2. จังหวะ เป็นส่วนย่อยของบทเพลงที่ดำเนินไปเป็นระยะและสม่ำเสมอ การฝึกหัดนาฏศิลป์ไทย จำเป็นต้องจังหวะเป็นพื้นฐานในการฝึกหัดเพราะ จังหวะเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นจากธรรมชาติ และมีอยู่ในตัวมนุษย์ทุกคน หากผู้เรียนมีทักษะในการฟังจังหวะแล้วก็สามารถรำได้สวยงาม แต่ถ้าผู้เรียนไม่เข้าใจจังหวะ ก็จะทำให้รำไม่ถูกจังหวะหรือเรียกว่ารำคร่อมจังหวะ หรือ บอดจังหวะ ทำให้การรำนั้นไม่สวยงามและถูกต้อง

3. เนื้อร้องและทำนองเพลง การแสดงลีลาท่ารำแต่ละครั้งจะต้องสอดคล้องตามเนื้อร้องและทำนองเพลง ทั้งนี้เพื่อบอกความหมายของท่ารำ และทำนองเพลง ถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกในการแสดงได้ตามเนื้อเรื่อง ตลอดจนสามารถสื่อความหมายให้กับผู้ชมเข้าใจตรงกันได้ ในการตีบทหรือแสดงท่าทางจะต้องตรงความหมายของเนื้อร้องและทำนองเพลง ด้วยท่ารำที่หลากหลาย ตามหลักนาฏศิลป์ไทยการตีบทจะไม่ทำและมือช้ำ ดังนั้นผู้แสดงต้องมีความชำนาญในการรำจึงจะสามารถรำได้สวยงามและสอดคล้องตามเนื้อร้องและทำนองเพลง

4. การแต่งกาย ในการแสดงนาฏศิลป์ไทยต้องมีความประณีตวิจิตรบรรจงอย่างยิ่ง ไม่ว่าจะเป็นการแต่งกายโขน ละคร หรือการแต่งกายประเภทระบำ รำ พ็อนก็ตาม จะต้องมีความสอดคล้องกับความหมายของเนื้อเพลง ตามโอกาสที่แสดงระบำนั้น ๆ หรือบ่งบอกเอกลักษณ์ของท้องถิ่นและภูมิปัญญาพื้นบ้าน

5. เครื่องดนตรีที่บรรเลงประกอบการแสดง การแสดงนาฏศิลป์ จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเครื่องดนตรีบรรเลงประกอบการแสดง ซึ่งต้องสอดคล้องตามลักษณะและประเภทของการแสดง ทำนองเพลง สำเนียงการออกภาษา ต้องสอดคล้องตามเชื้อชาติ ดนตรีก็เป็นองค์ประกอบหลักที่สำคัญในการช่วยเสริมให้การแสดงสมบูรณ์ และสามารถสื่อความหมายได้ชัดเจนมากขึ้น อีกทั้งยังช่วยเสริมสร้างบรรยากาศในการแสดงให้สมจริงยิ่งขึ้นด้วย

6. การแต่งหน้า มีความสำคัญต่อผู้แสดงมาก เป็นองค์ประกอบหนึ่งที่ทำให้ผู้แสดง สวยงาม และอำพรางข้อบกพร่องของใบหน้าของผู้แสดงได้ นอกจากนี้ก็ยังสามารถใช้วิธีการแต่งหน้าเพื่อบอกรายละเอียดของตัวละครได้ เช่น แต่งหน้าคนหนุ่มให้เป็นคนแก่ แต่งหน้าให้ผู้แสดงเป็นตัวตลก เป็นต้น

7. อุปกรณ์การแสดง แสง เสียงที่ใช้ประกอบการแสดง การแสดงนาฏศิลป์ไทย บางชุดต้องมีอุปกรณ์ประกอบการแสดงละครด้วย อุปกรณ์แต่ละชนิดที่ใช้ประกอบการแสดงจะต้องสมบูรณ์ สวยงาม และสวมใส่ได้ อุปกรณ์ประกอบฉาก แสง เสียงที่ใช้ประกอบการแสดง มีส่วนช่วยให้การแสดงสมบูรณ์ผู้ชมเกิดความประทับใจในการแสดง และมองเห็นคุณค่าของนาฏศิลป์ไทยมากยิ่งขึ้น

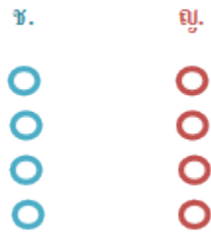
ทั้งนี้ นาฏศิลป์ไทยที่งดงามมีคุณค่า จะต้องมีส่วนประกอบอยู่ในการแสดง ซึ่งประกอบด้วย กลอนไพเราะ แต่งกายงาม รำงาม เพลงไพเราะ ฉากที่ตระการและประทับใจ

8. การจัดรูปแบบในการแสดง เป็นการจัดรูปแบบที่ทำให้การแสดงเกิดความงาม และสมบูรณ์มากขึ้น ซึ่งมีข้อควรคำนึงในลักษณะของการจัดรูปแบบดังนี้

- 8.1 คำนึงถึงรูปร่างลักษณะของผู้แสดง
- 8.2 ระยะห่างของผู้แสดงต้องเท่ากัน
- 8.3 ระยะการเคลื่อนแถวต้องสัมพันธ์กับบทเพลง
- 8.4 การเคลื่อนแถวต้องสัมพันธ์กับบทเพลง
- 8.5 ไม่แปรแถวแบบเดียวซ้ำหลาย ๆ ครั้ง
- 8.6 การแปรแถวควรมีความกลมกลืนของการเคลื่อนตัวไป
- 8.7 คำนึงถึงสีของเครื่องแต่งกายของผู้แสดง
- 8.8 คำนึงถึงสัดส่วนของพื้นที่เวที โดยไม่เอียงหรือเบี้ยวไปทางใดทางหนึ่ง

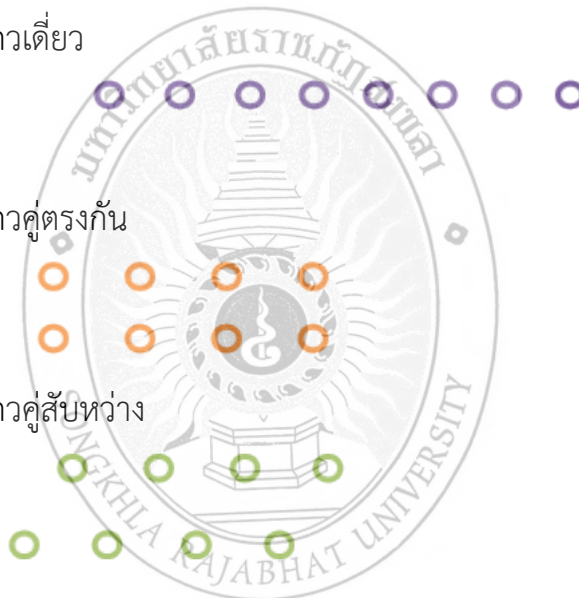
รูปแบบแถวหรือการแปรแถว

1. แถวตอนลึก ผู้แสดงฝ่ายชายจะอยู่ด้านซ้าย ฝ่ายหญิงอยู่ฝ่ายขวา

2. แถวหน้ากระดาน

2.1 แถวเดี่ยว

2.2 แถวคู่ตรงกัน

2.3 แถวคู่สลับหว่าง

3. รูปวงกลม

3.1 วงกลมเดี่ยว

3.2 วงกลมซ้อน

3.3 วงกลมที่มีตัวกลาง

3.4 ครึ่งวงกลม

4. แก้วรูปสามเหลี่ยม

5. การจับคู่

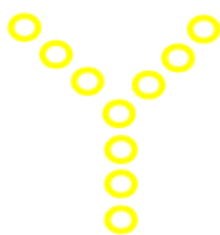

6 รูปทแยงมุม

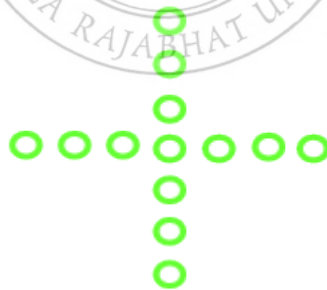

7. การเข้าพู่ต่าง ๆ

7.1 พู่

7.2 พู่ 4

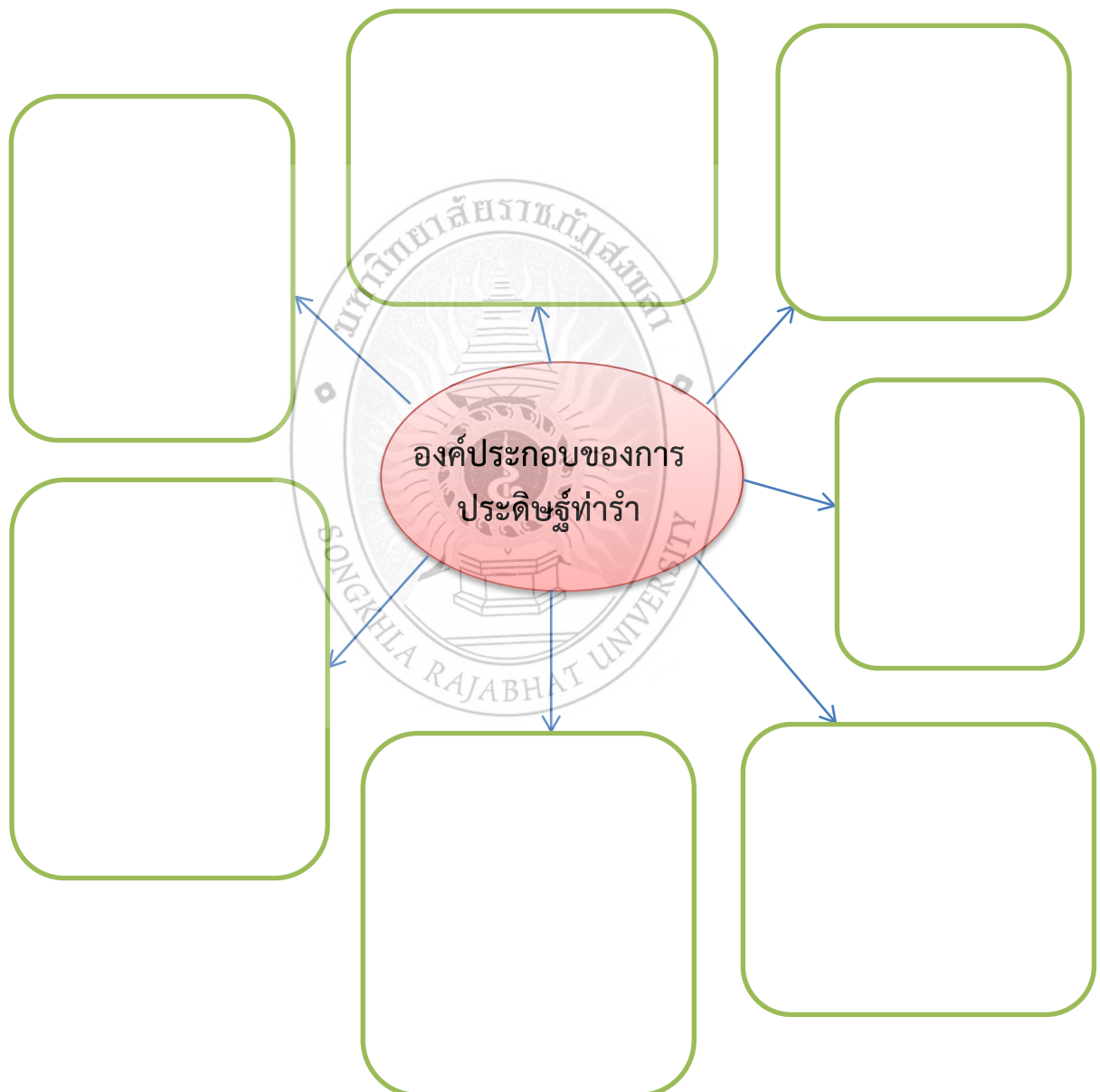
7.3 พู่ละเอียด

ใบกิจกรรมที่ 3

เรื่อง นาฏศิลป์สร้างสรรค์

ให้นักเรียนสรุปสาระสำคัญเกี่ยวกับองค์ประกอบของการประดิษฐ์ท่ารำเป็นแผนผังความคิดลงใน ใบกิจกรรมที่ 3

เฉลยใบกิจกรรมที่ 3

เรื่อง นาฏศิลป์สร้างสรรค์

ให้นักเรียนสรุปสาระสำคัญเกี่ยวกับองค์ประกอบของการประดิษฐ์ท่ารำเป็นแผนผังความคิดลงใน ใบกิจกรรมที่ 3

แบบทดสอบความรู้ความเข้าใจ

คำชี้แจง ให้นักเรียนตอบคำถามต่อไปนี้ (ข้อละ 2 คะแนน)

1. นาฏศิลป์สร้างสรรค์ หมายถึงอะไร

.....

.....

.....

.....

2. ลักษณะของรูปแบบการแสดงแบ่งออกเป็นกี่ประเภทประกอบไปด้วยอะไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

3. การประดิษฐ์ท่ารำ หมายถึง

.....

.....

.....

.....

4. การพ้อนรำและท่วงทีลีลา หมายถึง

.....

.....

.....

.....

5. ข้อควรคำนึงในลักษณะของการจัดรูปแบบแถวประกอบไปด้วยอะไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

เฉลยแบบทดสอบความรู้ความเข้าใจ

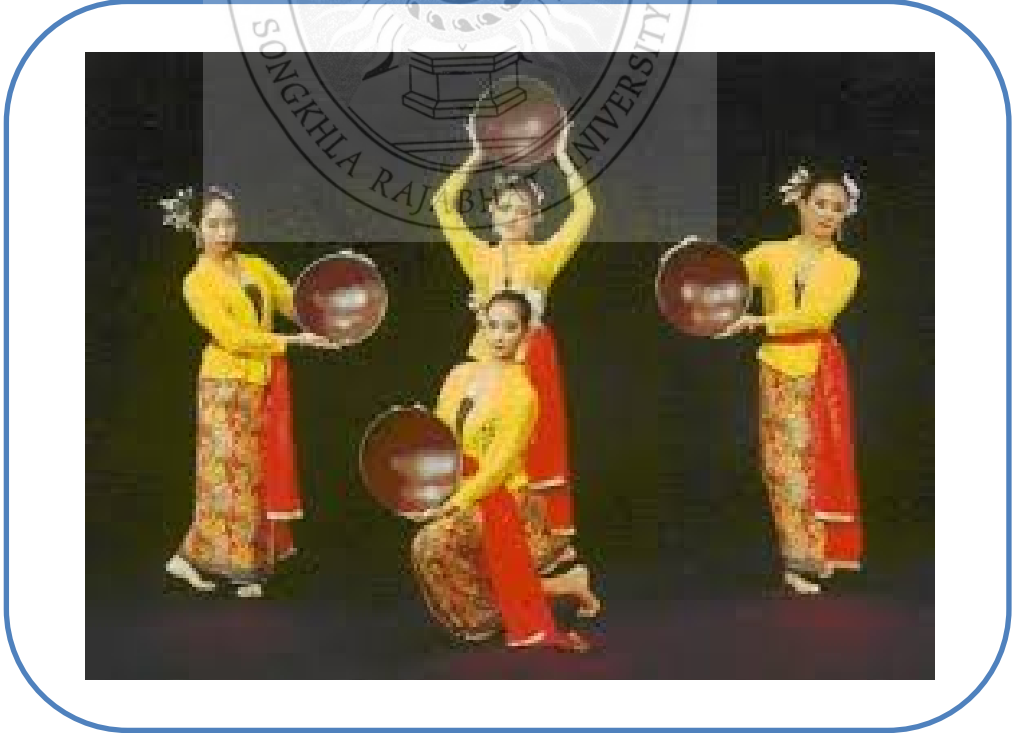
คำชี้แจง ให้นักเรียนตอบคำถามต่อไปนี้ (ข้อละ 2 คะแนน)

1. นาฏศิลป์สร้างสรรค์ หมายถึงอะไร
นาฏศิลป์สร้างสรรค์ หมายถึง สิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นด้วยปัญญา มีความประณีตงดงาม มีแบบแผนของการฟ้อนรำ ให้ความบันเทิง โน้มน้าวอารมณ์และความรู้สึกของผู้ชมให้คล้อยตาม
2. ลักษณะของรูปแบบการแสดงแบ่งออกเป็นกี่ประเภทประกอบไปด้วยอะไรบ้าง
ลักษณะของรูปแบบการแสดงแบ่งออกเป็น 4 ประเภท คือ โขน ละคร รำและระบำ และ การแสดงพื้นเมือง
3. การประดิษฐ์ท่ารำ หมายถึง
การประดิษฐ์ท่ารำ หมายถึง การคิดสร้างสรรค์นาฏศิลป์โดยเน้นการเคลื่อนไหวของร่างกาย และการใช้ภาษาท่า การตีบทตามคำร้องหรือบทเพลง เพื่อสื่อความหมายแทนคำพูดในรูปแบบของการแสดง
4. การฟ้อนรำและท่วงทีลีลา หมายถึง
การฟ้อนรำและท่วงทีลีลา หมายถึง กระบวนการเคลื่อนไหวของอวัยวะร่างกายของนักแสดง สื่อออกมาในลักษณะต่าง ๆ เช่น สื่อแทนคำพูด แทนอากัปกิริยาที่กำลังปฏิบัติอยู่
5. ข้อควรคำนึงในลักษณะของการจัดรูปแบบแถวประกอบไปด้วยอะไรบ้าง
ข้อควรคำนึงในลักษณะของการจัดรูปแบบแถว
 1. คำนึงถึงรูปร่างลักษณะของผู้แสดง
 2. ระยะห่างของผู้แสดงต้องเท่ากัน
 3. ระยะการเคลื่อนไหวแถวต้องสัมพันธ์กับบทเพลง
 4. การเคลื่อนไหวแถวต้องสัมพันธ์กับบทเพลง
 5. ไม่แปรแถวแบบเดียวซ้ำหลาย ๆ ครั้ง
 6. การแปรแถวควรมีความกลมกลืนของการเคลื่อนไหวตัวไป
 7. คำนึงถึงสีของเครื่องแต่งกายของผู้แสดง
 8. คำนึงถึงสัดส่วนของพื้นที่เวที โดยไม่เอียงหรือเบี้ยวไปทางใดทางหนึ่ง

บัตรภาพชุดการแสดงที่เป็นนาฏศิลป์สร้างสรรค์

ระบำบาติก

ระบำร่อนแร่

ให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม กลุ่มละ 6 คน ร่วมกันคิดและประดิษฐ์สร้างสรรค์ทำรำประกอบ เพลงคิดถึงปักษ์ใต้ ที่ให้เป็นการแสดง 1 ชุด โดยใช้เวลา 10-15 นาที

เพลง คิดถึงปักษ์ใต้

ฉัน คิดถึงปักษ์ใต้ ที่ภาคภูมิใจ ในดินแดนสะอาด ไต้หวันยังมีแม่พ่อ เพื่อนพี่น้องก็ยังมีเฝ้ารอ ปักษ์ใต้เราหนอ ยังมีฉันและเธอ คิดถึงลิเกฮูลู ได้แลดูละหุ่งลุงบนจอ คิดถึงลิเกฮูลู ได้แลดูละหุ่งลุงบนจอ เรือน้อยเจ้าก็ลอยละล่อง นางนวลเจ้าก็บินเวียนว่อน บินหลาศึ้นคอน กลับปักษ์ใต้บ้านเรา ต้นยางยังยาวเหยียดสูง ผู้คนก็มุง แต่ตัดยางกรีดยาง คนใต้อดทนขยัน ชีวิตทุกวันพออยู่กันได้ คนใต้ชอบการศึกษา คนใต้ชอบการศึกษา ใครร้ายมาเขาก็รู้ทัน ฉันยังคิดถึงเธอ อยากเจอเจอละ พบเธองามตา ฉันยังคิดถึงเธอ อยากเจอเจอ ละพบเธองามตา บุหงาน้องจรวงรอยท่า สัญญาด้วยความผูกพัน อีกไม่นานจะมาชื่นชม

ดนตรี.....

ต้นยางยังยาวเหยียดสูง ผู้คนก็มุง แต่ตัดยางกรีดยาง คนใต้อดทนขยัน ชีวิตทุกวันพออยู่กันได้ คนใต้ชอบการศึกษา คนใต้ชอบการศึกษา ใครร้ายมาเขาก็รู้ทัน ฉัน ยังคิดถึงเธอ อยากเจอเจอ ละพบเธองามตา ฉันยังคิดถึงเธอ อยากเจอเจอ ละพบเธองามตา บุหงาน้องจรวงรอยท่า สัญญาด้วยความผูกพัน อีกไม่นานจะมาชื่นชม ฉันคิดถึงปักษ์ใต้ ที่ภาคภูมิใจ ในดินแดนสะอาด ฉันคิดถึงปักษ์ใต้ ที่ภาคภูมิใจ ในดินแดนสะอาด ไต้หวันยังมีแม่พ่อ เพื่อนพี่น้องก็ยังมีเฝ้ารอ ปักษ์ใต้เราหนอ ยังมีฉันและเธอ

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2543). การจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสำคัญที่สุด ตามพระราชบัญญัติ
การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภา.

_____. (2551). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551.
กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ.

_____. (2544). คู่มือการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ. กรุงเทพมหานคร: องค์การ
รับส่งสินค้าและพัสดุ.

<http://www.natasintha.com/>

<https://www.youtube.com/watch?v=VbpCQbct9Xs>

แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน

แบบทดสอบทักษะปฏิบัติก่อนเรียน
เรื่อง การแสดงเชิงสร้างสรรค์

ให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม กลุ่มละ 6 คนร่วมกันคิดและประดิษฐ์สร้างสรรค์ทำรำประกอบ
เพลง เสน่ห์สงขลา ให้เป็นการแสดง 1 ชุด โดยใช้เวลา 10-15 นาที

เพลง เสน่ห์สงขลา

ขอถามมีเมืองไหน บนด้ามขวานทองมีสองเลใหญ่
 มีนางเงือกสาวสวย มีลัทธิมั่วด้วย ไม่บอกว่าข้างไหน
 งามหาดสมิหลา สุดหูสุดตา เสียงสนเสียดใบ
 เกาะหนูเกาะแมวไล่กัน ทุกวันทุกวันมันไล่กันทำไม
 ลองขึ้นเขาดังกวน ฟุ้งลึงมันชวนขึ้นลิฟท์ว่องไว
 มองไปในทะเล เห็นเรือตังเกกอกและห่างไกล
 ขวนน้องไปลองผลักหิน คงเคยได้ยินเก้าเส้งไซ้ไหม
 อยากรังอยากมาสู้อบ เงินยกให้พ่อพ่อกินไป
 สงขลา สงขลา ลองมาสงขลาถิ่นใหม่
 ลองชิมเต้าหู้ยี้ ถั่วกั่วหมี หรือขนมไข่
 ไอศกรีมไข่แข็ง ถั่วเขียว ครองแครง ข้าวมันแกงไก่
 ข้าวฟ่างข้าวเม่า วายำ ลองกินเหนียวดำซาลาเปาลูกใหญ่
 กวยเตี่ยวอยู่ที่โรงจิว ใครอย่าแซงคิว แม่ค้าเขาปากไว
 เดินสองขาพาเดิน สองตามองเพลินถ้ายังเดินไหว
 หรือจะนั่งสามล้อ คนถีบเขารอ พ่วงข้างพาไป
 ถนนยังชื่อนางงาม ยิ่งแลยิ่งงาม นครนอก คอนนใน
 ห้องแถวบ้านเก่าโบราณ อยู่กันมานาน ทั้งคนจีนแขกไทย

แบบทดสอบทักษะปฏิบัติหลังเรียน เรื่อง การแสดงเชิงสร้างสรรค์

ให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม กลุ่มละ 6 คนร่วมกันคิดและประดิษฐ์สร้างสรรค์ทำรำประกอบ
เพลงคิดถึงปักษ์ใต้ ที่ให้เป็นการแสดง 1 ชุด โดยใช้เวลา 10-15 นาที

เพลง คิดถึงปักษ์ใต้

ฉัน คิดถึงปักษ์ใต้ ที่ภาคภูมิใจ ในดินแดนสะตอ ไต้หวันยังมีแม่พ่อ เพื่อนพี่น้อง
ก็ยังเฝ้ารอ ปักษ์ใต้เราหนอ ยังมีฉันและเธอ คิดถึงลิเกฮูลู ได้แลดูละห้งลุงบน
จอ คิดถึงลิเกฮูลู ได้แลดูละห้งลุงบนจอ เรือน้อยเจ้าก็ลอยละล่อง นางนวลเจ้าก็
บินเวียนว่อน บินหลาคินคอน กลับปักษ์ใต้บ้านเรา ต้นยางยังยาวเหยียดสูง ผู้คนก็
มุง แต่ตัดยางกรีดยาง คนไต่อดทนขยัน ชีวิตทุกวันพออยู่กันได้ คนไต่ละชอบ
การศึกษา คนไต่ละชอบการศึกษา ใครร้ายมาเขาก็รู้ทัน ฉันยังคิดถึงเธอ อยาก
เจอเจอละ พบเธองามตา ฉันยังคิดถึงเธอ อยากเจอเจอ ละพบเธองามตา
บุหงาน้องจรรอคอยท่า สัญญาด้วยความผูกพัน อีกไม่นานจะมาชื่นชม

ดนตรี.....

ต้นยางยังยาวเหยียดสูง ผู้คนก็มุง แต่ตัดยางกรีดยาง คนไต่อดทนขยัน
ชีวิตทุกวันพออยู่กันได้ คนไต่ละชอบการศึกษา คนไต่ละชอบการศึกษา ใครร้าย
มาเขาก็รู้ทัน ฉัน ยังคิดถึงเธอ อยากเจอเจอ ละพบเธองามตา ฉันยังคิดถึงเธอ
อยากเจอเจอ ละพบเธองามตา บุหงาน้องจรรอคอยท่า สัญญาด้วยความผูกพัน
อีกไม่นานจะมาชื่นชม ฉันคิดถึงปักษ์ใต้ ที่ภาคภูมิใจ ในดินแดนสะตอ ฉันคิดถึง
ปักษ์ใต้ ที่ภาคภูมิใจ ในดินแดนสะตอ ไต้หวันยังมีแม่พ่อ เพื่อนพี่น้องก็ยังเฝ้ารอ
ปักษ์ใต้เราหนอ ยังมีฉันและเธอ

**เกณฑ์การให้คะแนน เรื่อง การแสดงเชิงสร้างสรรค์
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้**

รายการประเมิน	4	3	2	1
1. ความคิดสร้างสรรค์ในการประดิษฐ์ทำรำ	การประดิษฐ์ทำรำมีเอกลักษณ์ไม่ซ้ำแบบผู้อื่น	การประดิษฐ์ทำรำมีเอกลักษณ์ซ้ำแบบผู้อื่น 1-2 ท่า	การประดิษฐ์ทำรำมีเอกลักษณ์ซ้ำแบบผู้อื่น 3-5 ท่า	การประดิษฐ์ทำรำมีเอกลักษณ์ซ้ำแบบผู้อื่น 6-8 ท่า
2. ความอ่อนช้อยสวยงามของทำรำ	ทำรำมีความอ่อนช้อยสวยงามตามแบบนาฏศิลป์ตลอดเพลง	ทำรำมีความอ่อนช้อยแต่ขาดความสวยงามตามแบบนาฏศิลป์	ทำรำมีความอ่อนช้อยสวยงามแต่ไม่ตามแบบนาฏศิลป์	ทำรำไม่มีความอ่อนช้อยสวยงามตามแบบนาฏศิลป์
3. การใช้ทำรำจากนาฏยศัพท์และภาษาท่าทางนาฏศิลป์	ใช้ทำรำจากนาฏยศัพท์และภาษาท่าทางนาฏศิลป์ 10 ท่าขึ้นไป	ใช้ทำรำจากนาฏยศัพท์และภาษาท่าทางนาฏศิลป์ 8 ท่าขึ้นไป	ใช้ทำรำจากนาฏยศัพท์และภาษาท่าทางนาฏศิลป์ 6 ท่าขึ้นไป	ใช้ทำรำจากนาฏยศัพท์และภาษาท่าทางนาฏศิลป์อย่างน้อย 5 ท่า
4. ทำรำมีความสอดคล้องตรงกับจังหวะดนตรีทำนองเพลงและเนื้อร้อง	ทำรำมีความสอดคล้องตรงกับจังหวะดนตรีทำนองเพลงและเนื้อร้องได้ชัดเจน	ทำรำมีความสอดคล้องตรงกับจังหวะดนตรีทำนองเพลงและเนื้อร้องบางจังหวะ	ทำรำมีความสอดคล้องตรงกับทำนองเพลงและเนื้อร้องแต่ขาดจังหวะดนตรี	ทำรำไม่มีความสอดคล้องตรงกับจังหวะดนตรีทำนองเพลงและเนื้อร้อง
5. การแสดงมีความพร้อมเพรียงต่อเนื่องสัมพันธ์กันตลอดทั้งการแสดง	การแสดงมีความพร้อมเพรียงต่อเนื่องสัมพันธ์กันตลอดทั้งเพลง	การแสดงมีความพร้อมเพรียงแต่ไม่ต่อเนื่องสัมพันธ์กัน	การแสดงมีความต่อเนื่องสัมพันธ์กันแต่ขาดพร้อมเพรียงกัน	การแสดงไม่มีความพร้อมเพรียงต่อเนื่องสัมพันธ์กัน

**เกณฑ์การให้คะแนน เรื่อง การแสดงเชิงสร้างสรรค์
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้**

เกณฑ์การประเมิน	4	3	2	1
1. ความคิดสร้างสรรค์ในการประดิษฐ์ทำรำ				
2. ความอ่อนช้อยสวยงามของทำรำ				
3. การใช้ทำรำจากนาฏยศัพท์และภาษาท่าทาง นาฏศิลป์				
4. ทำรำมีความสอดคล้องตรงกับจังหวะดนตรีทำนอง เพลงและเนื้อร้อง				
5. การแสดงมีความพร้อมเพรียงต่อเนื่องสัมพันธ์กัน ตลอดทั้งการแสดง				
รวมคะแนน				

เกณฑ์การให้คะแนน	
ระดับคะแนน	ระดับคุณภาพ
19 – 20	4 (ดีมาก)
16 – 18	3 (ดี)
12 – 15	2 (พอใช้)
1 – 11	1 (ควรปรับปรุง)

แบบบันทึกคะแนน เรื่อง การแสดงเชิงสร้างสรรค์
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้

ลำดับที่	ชื่อ-สกุล	แบบทดสอบก่อนเรียน 20 คะแนน	แบบทดสอบหลังเรียน 20 คะแนน
1			
2			
3			
4			
5			
6			
7			
8			
9			
10			
11			
12			
13			
14			
15			
16			
17			
18			
19			
20			
21			
22			
23			
24			
25			
26			
27			
28			
29			
30			

ลำดับที่	ชื่อ-สกุล	แบบทดสอบก่อนเรียน 20 คะแนน	แบบทดสอบหลังเรียน 20 คะแนน
31			
32			
33			
34			
35			
36			
ค่าเฉลี่ย			
ร้อยละ			

ภาคผนวก ง
การหาคุณภาพเครื่องมือ

ตาราง 9 แสดงการคำนวณหาค่าเฉลี่ยคุณภาพของความเหมาะสมเกี่ยวกับชุดกิจกรรม เรื่อง การพัฒนาทักษะการแสดงเชิงสร้างสรรค์

รายการประเมิน	ความคิดเห็น			รวม	เฉลี่ย	แปลผล
	ของผู้เชี่ยวชาญ					
	1	2	3			
ชุดกิจกรรมที่ 1 พื้นฐานนาฏศิลป์						
1. มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	4	5	5	14	4.66	มากที่สุด
2. มีเนื้อหาเหมาะสมกับวัยและความสนใจของผู้เรียน	5	4	5	14	4.66	มากที่สุด
3. ชุดกิจกรรมมีความเหมาะสมกับการนำไปใช้กับวิชานาฏศิลป์	4	5	5	14	4.66	มากที่สุด
4. มีข้อปฏิบัติในการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ชัดเจนเข้าใจง่าย	4	4	5	13	4.33	มาก
5. สื่อการเรียนรู้มีความน่าสนใจและเหมาะสมกับผู้เรียน	3	4	5	12	4.00	มาก
6. ระยะเวลาในการจัดกิจกรรมเหมาะสมต่อการเรียนในเนื้อหาแต่ละชุดกิจกรรม	3	4	5	12	4.00	มาก
7. ระบุบทบาทหน้าที่ของครูผู้สอนได้ละเอียดครบถ้วนเพียงพอสำหรับจัดกิจกรรม	4	4	4	12	4.00	มาก
8. ระบุกิจกรรมที่นักเรียนปฏิบัติได้ชัดเจนและสอดคล้องกับจุดประสงค์	4	5	5	14	4.66	มากที่สุด
9. ชุดกิจกรรมเน้นให้ผู้เรียนศึกษาและฝึกปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง	5	5	4	14	4.66	มากที่สุด
10. ใช้เครื่องมือการวัดและประเมินผลที่เหมาะสม	4	5	5	14	4.66	มากที่สุด
ชุดกิจกรรมที่ 2 แปลงสู่ท้องถิ่น						
1. มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	5	5	5	15	5.00	มากที่สุด
2. มีเนื้อหาเหมาะสมกับวัยและความสนใจของผู้เรียน	5	5	5	15	5.00	มากที่สุด
3. ชุดกิจกรรมมีความเหมาะสมกับการนำไปใช้กับวิชานาฏศิลป์	4	5	5	14	4.66	มากที่สุด

ตาราง 9 (ต่อ)

รายการประเมิน	ความคิดเห็น			รวม	เฉลี่ย	แปลผล
	ของผู้เชี่ยวชาญ					
	1	2	3			
4. สื่อการเรียนรู้มีความน่าสนใจและเหมาะสมกับ ผู้เรียน	3	4	4	11	3.66	มาก
5. ระยะเวลาในการจัดกิจกรรมเหมาะสมต่อ การเรียนรู้ในเนื้อหาแต่ละชุดกิจกรรม	4	4	5	13	4.33	มาก
6. ระบุบทบาทหน้าที่ของครูผู้สอนได้ละเอียด ครบถ้วนเพียงพอสำหรับจัดกิจกรรม	4	4	4	12	4.00	มาก
7. ระบุกิจกรรมที่นักเรียนปฏิบัติได้ชัดเจนและ สอดคล้องกับจุดประสงค์	4	5	5	14	4.66	มากที่สุด
8. ชุดกิจกรรมเน้นให้ผู้เรียนศึกษาและฝึกปฏิบัติ กิจกรรมด้วยตนเอง	5	5	5	15	5.00	มากที่สุด
9. ใช้เครื่องมือการวัดและประเมินผลที่เหมาะสม	4	4	5	13	4.33	มาก
ชุดกิจกรรมที่ 3 นาฏศิลป์สร้างสรรค์						
1. มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็น สำคัญ	5	5	5	15	5.00	มากที่สุด
2. มีเนื้อหาเหมาะสมกับวัยและความสนใจของ ผู้เรียน	5	5	5	15	5.00	มากที่สุด
3. ชุดกิจกรรมมีความเหมาะสมกับการนำไปใช้กับ วิชานาฏศิลป์	4	5	5	14	4.66	มากที่สุด
4. มีข้อปฏิบัติในการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ ชัดเจนเข้าใจง่าย	4	4	4	12	4.00	มาก
5. สื่อการเรียนรู้มีความน่าสนใจและเหมาะสมกับ ผู้เรียน	3	4	4	11	3.66	มาก
6. ระยะเวลาในการจัดกิจกรรมเหมาะสมต่อ การเรียนรู้ในเนื้อหาแต่ละชุดกิจกรรม	4	4	4	12	4.00	มาก
7. ระบุบทบาทหน้าที่ของครูผู้สอนได้ละเอียด ครบถ้วนเพียงพอสำหรับจัดกิจกรรม	4	5	5	14	4.66	มากที่สุด

ตาราง 9 (ต่อ)

รายการประเมิน	ความคิดเห็น			รวม	เฉลี่ย	แปลผล
	ของผู้เชี่ยวชาญ					
	1	2	3			
8. ระบุกิจกรรมที่นักเรียนปฏิบัติได้ชัดเจนและสอดคล้องกับจุดประสงค์	4	5	5	14	4.66	มากที่สุด
9. ชุดกิจกรรมเน้นให้ผู้เรียนศึกษาและฝึกปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง	5	5	5	15	5.00	มากที่สุด
10. ใช้เครื่องมือการวัดและประเมินผลที่เหมาะสม	4	5	4	43	4.33	มาก

ตาราง 10 แสดงการประเมินความเหมาะสมของเกณฑ์การให้คะแนนเรื่องการแสดงเชิงสร้างสรรค์

รายการประเมิน	ความคิดเห็น			รวม	เฉลี่ย	ระดับความเหมาะสม
	ของผู้เชี่ยวชาญ					
	1	2	3			
1. ความคิดสร้างสรรค์ในการประดิษฐ์ทำรำ	5	5	4	14	4.66	มากที่สุด
2. ความอ่อนช้อยสวยงามของทำรำ	5	5	5	15	5.00	มากที่สุด
3. การใช้ทำรำจากนาฏยศัพท์และภาษาท่าทางนาฏศิลป์	5	5	5	15	5.00	มากที่สุด
4. ทำรำมีความสอดคล้องตรงกับจังหวะดนตรีทำนองเพลงและเนื้อร้อง	5	5	5	15	5.00	มากที่สุด
5. การแสดงมีความพร้อมเพรียงต่อเนื่องสัมพันธ์กันตลอดทั้งการแสดง	5	5	4	14	4.66	มากที่สุด

ตาราง 11 แสดงผลการหาความเชื่อมั่นระหว่างผู้ประเมิน (Inter-Rater Reliability)

รายการประเมิน	ครูคนที่ 1	ครูคนที่ 2	ความสอดคล้อง
1. ความคิดสร้างสรรค์ในการประดิษฐ์ทำรำ	3	3	สอดคล้อง
2. ความอ่อนช้อยสวยงามของทำรำ	2	3	ไม่สอดคล้อง
3. การใช้ทำรำจากนาฏยศัพท์และภาษาท่าทางนาฏศิลป์	3	3	สอดคล้อง
4. ทำรำมีความสอดคล้องตรงกับจังหวะดนตรีทำนองเพลงและเนื้อร้อง	4	4	สอดคล้อง
5. การแสดงมีความพร้อมเพรียงต่อเนื่องสัมพันธ์กันตลอดทั้งการแสดง	3	3	สอดคล้อง
คะแนนเฉลี่ยรวม		0.80	

โดยการหาความเชื่อมั่น

การหาความเชื่อมั่นระหว่างผู้ประเมิน (Inter-Rater Reliability) โดยใช้สูตร (ประสพชัย พสุนนท์. 2558: 3)

$$\text{ความเชื่อมั่นจากการสังเกต} = \frac{\text{จำนวนที่ประเมินเหมือนกัน}}{(\text{จำนวนที่ประเมินเหมือนกัน} + \text{จำนวนที่ประเมินต่างกัน})}$$

$$\frac{4}{5} = 0.80$$

ตาราง 12 แสดงการคำนวณหาดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ความสอดคล้องของข้อความวัดความพึงพอใจที่มีต่อชุดกิจกรรมการเรียนรู้

รายการประเมิน	ความคิดเห็น			รวม	IOC	แปลผล
	ของผู้เชี่ยวชาญ					
	1	2	3			
1. ชุดกิจกรรมช่วยสร้างความสนใจต่อการเรียนรู้	+1	+1	+1	3	1.00	สอดคล้อง
2. เนื้อหาของชุดกิจกรรมน่าสนใจ นำความรู้อไปสู่การปฏิบัติจริง	+1	+1	+1	3	1.00	สอดคล้อง
3. ชุดกิจกรรมมีความเหมาะสมกับการนำไปใช้ในวิชานาฏศิลป์	0	+1	+1		0.66	สอดคล้อง
4. ชุดกิจกรรมมีกิจกรรมที่ส่งเสริมให้นักเรียนแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง	+1	+1	+1	3	1.00	สอดคล้อง
5. ชุดกิจกรรมเปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม	+1	+1	+1	3	1.00	สอดคล้อง
6. ชุดกิจกรรมทำให้ง่ายต่อการเรียนนาฏศิลป์	+1	+1	+1	3	1.00	สอดคล้อง
7. ชุดกิจกรรมส่งเสริมทักษะการปฏิบัติด้านนาฏศิลป์	+1	+1	+1	3	1.00	สอดคล้อง
8. นักเรียนได้รับความรู้ความเข้าใจด้านนาฏศิลป์จากชุดกิจกรรม	+1	+1	+1	3	1.00	สอดคล้อง
9. ชุดกิจกรรมช่วยการสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างนักเรียนและครู	+1	+1	+1	3	1.00	สอดคล้อง
10. ชุดกิจกรรมทำให้นักเรียนรู้สึกและเห็นความสำคัญของนาฏศิลป์ไทย	+1	+1	+1	3	1.00	สอดคล้อง

ตาราง 13 แสดงความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ต่อการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง การพัฒนาทักษะการแสดงเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียน (กลุ่มทดลอง)

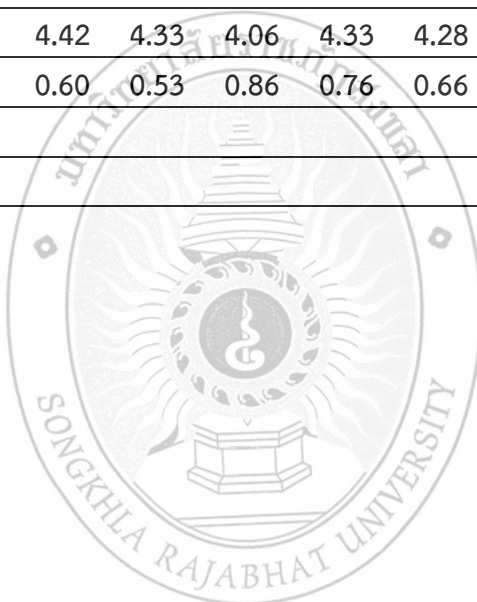
ข้อมูล	ข้อที่ 1	ข้อที่ 2	ข้อที่ 3	ข้อที่ 4	ข้อที่ 5	ข้อที่ 6	ข้อที่ 7	ข้อที่ 8	ข้อที่ 9	ข้อที่ 10	X	X ²
1	5	4	5	4	5	5	5	5	4	4	46	2116
2	5	4	4	5	4	5	4	4	5	5	45	2025
3	5	4	5	4	5	4	5	5	5	5	47	2209
4	4	5	4	5	5	5	4	5	4	4	45	2025
5	5	4	5	3	5	4	4	5	4	5	44	1936
6	4	5	4	5	4	5	4	5	5	5	46	2116
7	5	5	4	4	5	4	5	5	5	5	47	2209
8	5	4	5	4	5	4	5	3	4	5	44	1936
9	5	4	5	4	4	5	4	5	4	5	45	2025
10	4	5	5	5	4	4	5	5	5	5	47	2209
11	4	5	4	5	4	5	4	5	4	5	45	2025
12	5	5	4	4	4	5	5	5	5	4	46	2116
13	4	5	4	5	4	5	4	5	4	4	44	1936
14	5	5	5	4	5	4	5	4	5	5	47	2209
15	5	4	5	4	4	5	4	5	5	5	46	2116
16	5	4	5	4	5	4	5	5	4	5	46	2116
17	4	5	5	4	5	4	5	4	4	5	45	2025
18	5	5	4	5	5	4	5	5	5	5	48	2304
19	4	4	4	5	5	5	4	5	4	5	45	2025
20	5	5	4	4	5	4	5	5	4	5	46	2116
21	4	5	4	5	4	4	5	5	4	5	45	2025
22	5	4	4	4	5	4	5	5	5	5	46	2116
23	4	4	5	5	5	5	4	5	5	5	47	2209
24	5	5	4	4	5	4	5	4	4	5	45	2025
25	5	4	5	4	4	5	5	5	4	5	46	2116
เฉลี่ย	4.64	4.52	4.48	4.36	4.60	4.48	4.60	4.76	4.44	4.84	1143	52285
S.D.	0.49	0.51	0.51	0.57	0.50	0.51	0.50	0.52	0.51	0.37		
S ²	0.24	0.26	0.26	0.32	0.25	0.26	0.25	0.27	0.26	0.14	2.51	

ตาราง 14 แสดงความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ต่อการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง การพัฒนาทักษะการแสดงเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียน (กลุ่มตัวอย่าง)

เลขที่	รายการประเมินข้อที่									
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	5	4	5	4	5	4	5	5	4	5
2	4	4	4	5	4	5	4	5	5	5
3	5	5	4	4	5	4	5	5	5	5
4	4	4	4	5	5	5	4	5	4	4
5	5	5	4	3	5	4	5	5	4	5
6	4	4	4	5	4	5	4	5	5	5
7	5	5	4	4	5	4	5	5	5	5
8	5	4	5	3	5	4	5	3	4	5
9	5	5	5	3	5	4	4	4	4	4
10	4	5	5	3	4	4	5	5	5	5
11	4	4	4	5	4	5	4	5	5	5
12	5	5	4	4	5	4	5	5	5	4
13	4	4	4	5	5	5	4	5	4	4
14	5	5	4	4	5	4	5	5	5	5
15	4	4	4	5	4	5	4	5	5	5
16	5	4	5	4	5	4	5	5	4	5
17	5	4	5	3	5	4	5	3	4	5
18	5	5	4	4	5	4	5	5	5	5
19	4	4	4	5	4	5	4	5	5	5
20	5	5	4	3	5	4	4	4	5	4
21	4	5	5	3	4	4	5	5	5	5
22	5	5	4	4	5	4	5	5	5	4
23	4	4	4	5	4	5	4	5	5	5
24	5	5	5	3	5	4	4	4	4	4
25	5	4	5	3	4	5	5	5	4	4
26	4	5	4	3	4	3	3	5	5	5
27	5	4	5	4	3	5	4	3	5	5
28	5	4	4	3	3	5	4	4	4	5
29	5	5	4	5	3	3	4	4	5	5
30	5	5	4	5	4	5	3	4	5	5

ตาราง 14 (ต่อ)

เลขที่	รายการประเมินข้อที่									
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
31	5	3	3	5	4	4	5	5	5	4
32	5	4	4	5	5	5	5	4	5	5
33	5	5	5	5	3	3	4	4	5	5
34	5	4	5	4	3	4	4	4	5	5
35	5	5	4	5	3	5	5	5	3	3
36	5	3	5	3	5	3	4	5	3	3
รวม	169	159	156	146	156	154	159	165	165	167
\bar{x}	4.69	4.42	4.33	4.06	4.33	4.28	4.42	4.58	4.58	4.64
S.D.	0.47	0.60	0.53	0.86	0.76	0.66	0.60	0.65	0.60	0.59
คะแนนเฉลี่ยรวม	4.43									
S.D. Total	0.66									

ตาราง 15 แสดงผลการเปรียบเทียบทักษะการแสดงเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ก่อนและหลังเรียน

ลำดับที่	แบบทดสอบก่อนเรียน	แบบทดสอบหลังเรียน	ผลต่าง	
	20 คะแนน (Pre-Test)	20 คะแนน (Post-Test)	D	D ²
1	13	17	4	16
2	13	18	5	25
3	14	18	4	16
4	13	18	5	25
5	14	18	4	16
6	14	18	4	16
7	13	17	4	16
8	13	17	4	16
9	14	18	4	16
10	12	16	4	16
11	13	18	5	25
12	14	18	4	16
13	13	17	4	16
14	13	17	4	16
15	12	16	4	16
16	13	18	5	25
17	14	18	4	16
18	13	17	4	16
19	12	16	4	16
20	13	17	4	16
21	13	17	4	16
22	12	16	4	16
23	13	17	4	16
24	12	16	4	16
25	14	18	4	16
26	12	16	4	16
27	13	17	4	16
28	13	17	4	16
29	13	18	5	25

ตาราง 15 (ต่อ)

ลำดับที่	แบบทดสอบก่อนเรียน	แบบทดสอบหลังเรียน	ผลต่าง	
	20 คะแนน (Pre-Test)	20 คะแนน (Post-Test)	(Post-Pre)	
			D	D ²
31	14	18	4	16
32	13	18	5	25
33	13	17	4	16
34	14	18	4	16
35	14	18	4	16
36	14	18	4	16
รวม	474.00	624.00	150.00	630
\bar{X}	13.17	17.33		
S.D	0.70	0.76		
S ²	0.485714286	0.571428571		
t	66.14			

ภาคผนวก จ
ภาพกิจกรรมการเรียนการสอน

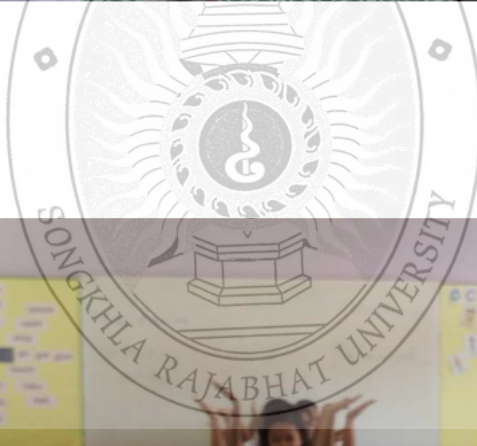

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ - สกุล	นางจินตนา เกื้อก่อยอด
วัน เดือน ปีเกิด	19 กุมภาพันธ์ 2523
สถานที่เกิด	อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	2/1 หมู่ 4 ตำบลวังใหญ่ อำเภอเทพา จังหวัดสงขลา 90260
ตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน	ครูผู้ช่วย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 3
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนบ้านนาปรัง อำเภอเทพา จังหวัดสงขลา
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2542	มัธยมศึกษาปีที่ 6 (ม.6) วิทยาลัยนาฏศิลป์พัทลุง
พ.ศ. 2546	ศิลปศาสตรบัณฑิต (ศศ.บ.) สาขาวิชานาฏศิลป์และการละคร สถาบันราชภัฏสงขลา
พ.ศ. 2547	ประกาศนียบัตรบัณฑิต (ป.บัณฑิต) สาขาวิชาวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา
พ.ศ. 2561	ครุศาสตรมหาบัณฑิต (ค.ม.) สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา